

Силвија Крејаковић

И Д Е Н Т И Т Е Т И
ЖРТАВА СТРЕЉАНИХ У КРАЉЕВУ ОКТОБРА 1941.

Издавач

Музеј жртава геноцида, Београд
Трг Николе Пашића 11/3
тел: +381113398883
e-mail:office@muzejgenocida.rs

За издавача

др Вељко Ђурић Мишина

Рецензент

проф. др Љубомир Димић

Лектура и коректура

Раша Станисављевић

Графичко уређење

Здравко Мирчета

Штампа

Графопринт, Горњи Милановац

Тираж

200 примерака

ISBN 978-86-86831-65-1

Силвија Крејаковић

И Д Е Н Т И Т Е Т И
ЖРТАВА СТРЕЉАНИХ У КРАЉЕВУ ОКТОБРА 1941.

Београд 2020.

Нема случајних грађевина, ни споменика издвојених из људског друштва и његовог развитка, као што нема ни случајних рушитеља тих истих грађевина и споменика чије је најразорније оружје: заборав и непоштовање често властитих предака.

Иво Андрић, *Знакови поред пута*, Београд 1977.

Превод резимеа на енглески и немачки језик:
Др Зоран Јањетовић

Фотографије у књизи:
Фотодокументација Народног музеја Краљево

Реч уредника

Списак деце страдале у Другом светском рату саставио је Драгоје Лукић, који је и сам као дете био логораш. Он је већину података пронашао у Попису ратних жртава које је спроведен 1964. и 1965. године. У међувремену је, кад је реч о деци са Козаре, поменуте податке укрштао са другим изворима па се може устврдити да је његов попис у знатној мери потпун – одступања су могућа само у неколико имена.

Ђуро Затезало био је први историчар који је у научноистраживачком пројекту о систему концентрационих логора у Госпићу и околини из првих шест месеци Независне Државе Хрватске записивао персоналне податке о страдалницима. Без обзира на труд који је уложио постоји велика празнина између броја поименично пописаних страдалника и броја жртава који је он навео као најприближнији. Један од разлога зашто није могуће саставити комплетан списак страдалих јесте и чињеница да усташе нису марили за документацију а и оно мало што су водили лако су уништавали.

Станиша Бркић, школовани историчар и некадашњи кустос у Спомен-музеју „21. октобар“ у Крагујевцу, сачинио је списак страдалих у три дана (19–21) октобра 1941. године у Крагујевцу и околини. Свој вишегодишњи труд је објавио 2007. године под насловом *Име и број*. Његов списак није ревидиран мада има назнака да постоје два-три документа из ратних година који би могли да допуне именослов жртава. Бркићева књига изазвала је и негативне реакције које су правдане речима да је број од 7.000 убијених одавно утврђен и да ту нема шта да се мења. Музеј жртава геноцида је, свестан ширих вредности те књиге, октобра 2020. године објавио њено друго издање (у свом препознатљивом формату).

Силвија Крејаковић је кренула истим путем као и њен колега по струци Станиша Бркић, па је после вишегодишњих истраживања сачинила рукопис под радним насловом „Идентитети жртава стрељаних у Краљеву октобра 1941“ чиме посредно асоцира и на наслов Бркићеве књиге. Садржај њеног рукописа, а поготову резултати у попису страдал-

ника до којих је дошла нису у локалној средини баш најбоље прихваћени – народ је и даље веровао да је број који је одавно постао одређена константа нешто што не треба мењати.

Реакције на књиге Станише Бркића и Силвије Крејаковић могу на специфичан начин и да укажу на психологију српског народа који не прихвата да се нешто што је „одавно утврђено“ мења чак и ако се кроз научноистраживачке пројекте дошло до нових сазнања. Најбољи примери за то запажање представљају вишедеценијске расправе о жртвама концентрационих логора Земун (Сајмиште) и Јасеновац.

Према попису становништва Краљевине Југославије од 31. марта 1931. године Краљево је било мешовита средина: од 7.022 пописаних житеља града 88,85% били су православне вероисповести (Срби и нешто мало Руса емиграната), 9,32% римокатолици, 1,16% мухамеданци, 0,11% евангелици, 0,18% припадало је осталим хришћанским групама, а 0,37% није се изјаснило којој конфесији припада.

Тешко је утврдити колико је деценију касније (31. марта 1941. године) Краљево могло да има становника, али се из више разлога може претпоставити да је број удвостручен – помињу се од 13.000 до 15.000 житеља. У тим проценама, међутим, нема података о етничкој и верској структури мада је сигурно да су православни Срби били у огромној већини.

Према подацима Комесаријата за избеглице и пресељенике број становника Краљева повећао се током лета 1941. године за 993 породице са око 2.837 чланова – српских породица било је 885 и 41 словеначка.

Навођење поменутих бројева намеће логично питање: Ако је средином октобра 1941. године у Краљеву живело око 15.000 становника које су биле основе за најчешће помињану тврдњу о 6.000 стрељаних 21. октобра?

Вредност научноистраживачког пројекта који је Силвија Крејаковић окончала формирањем списка од 2.259 стрељаних житеља Краљева од вишеструке је користи и представља добар пример како би на сличним темама требало радити – на првом месту увек мора бити идентитет страдалника поименично, а до броја ће се доћи само по себи!

Тешко је потврдити да ли су општеприхваћене тврдње о броју страдалих у Крагујевцу и Краљеву допринеле да о трагедији у Драгинцу

код Лознице, такође из октобра 1941. године, која је по размерама већа од поменутих, није написан ниједан стручан рад. Или је можда политичка идеологија у датом случају била јача од историјског контекста и обима злочина с обзиром на то да су поменути градови, као индустријски центри, словили као „црвени“ а Драгинац је био тек мало село?

Објављивање другог издања књиге Силвије Крејаковић, такође у познатом формату који практикује Музеј жртава геноцида, требало би да изазове више ефеката. Као и у Бркићевом случају, реакције на публикување резултата њених истраживања биле су негативне мада нико није том попису придодао ни једно ново име или оспорио списак страдалих Краљевчана. То, међутим, не значи да је њена листа недодирљива и да се не би могла ревидирати.

Текст и илустрације у другом издању су исти као и у првом. Једине измене дате су у фуснотама и то према савременој пракси навођења литературе и у форми табела страдалника.

Друго издање треба да укаже будућим генерацијама да је истраживање трагичне прошлости, пописивање страдалника и сећање на њих представља цивилизацијску обавезу коју, да се ми Срби опоменемо, одавно испуњавају Јевреји.

С обзиром на чињеницу да је тадашњи епископ жички Николај Велимировић био индиректни сведок трагедије и да је покушавао молбама немачким командантима да је колико-толико ублажи, овде би било упутно подсетити се и стиха из тропара који се у литургијама пева у славу новомученика: „Имена су ваша у књизи вечности!“ Тим пре што је тропар, према извесним тврдњама, саставио управо епископ Николај десетак година касније. Значи: *Име* и *Идентитет*! То мора бити забележено!

Вељко Ђурић Мишина

Реч унапред

Када је у древном Египту, услед династичких и владарских сме-на, требало затрти сваки помен на претходног фараона – његово име уклесано у пиловима храмова, на обелисцима, уклањано је из камена. Брисањем имена, из вечности се потирало и његово постојање. На самим почелима историје дугог трајања – „именом човековим“ у Светом писму, потврђено је постање човека и његова боголикоост. Како Старозаветна традиција баштини заповест памћења, не чуди што је најзначајнији меморијални центар у свету о људском страдању, подигнут на „Брду сећања“ (Хар Хазикарон) у Јерусалиму 1953. године, засвојен називом записаним на каменој капији: „Јад Вашем“, као „место за сећање (помен) на име“.¹ Наративима о страдању обичних, малих људи, испричаним кроз документа, фотографије, базе података о жртвама холокауста, овај „свеобухватни“ музеј је суштински одговорио свом називу. Ни у јудаизму ни у хришћанству, сећање није неутрално, не односи се само на прошлост, већ обликује будућност, даје јој смисао.

Насупрот „култури сећања“, која инсистира на подухватима трагања за именима страдалих у холокаусту, у послератној југословенској комеморативној пракси је ситуација била другачија. Идентитети жртава су били дубоко испод површине „мутног огледала историје“, у коме су се, попут Нарциса, огледали носиоци политика и идеологија. Иако су зоне ратних дејстава захватале подручја много шира од линије војних фронтова, ратним жртвама без оружја је поклањано мање пажње у односу на војне жртве. У „општенародном жртвовању“ и великим епопејама војних формација, од којих је свака, било у „победничкој“ било у потоњој ревизионистичкој литератури, добила по монографију, занемарени су идентитети и индивидуалност цивилних жртава рата. Место за теме града у рату и страдање обичног „малог“ човека без оружја, а највеће ратне жртве, остављано је на маргинама „велике историје“ пресудних војнополитичких догађаја и односа различитих ратујућих страна. Уколико за то и постоје политички мотиви, како једва смирене међунаци-

¹ „Њима ћу дати у дому свом и међу зидовима његовим место и име (*Јад Вашем*)... име вечно даћу сваком од њих које се неће затрти...“ – Књига пророка Исаије, гл. 56:5 Стари завет.

оналне, етничке, верске и идеолошке нетрпељивости, које су кулминирале у рату, не би биле поново покренуте, оправдања за занемаривања страдања цивила, њихових индивидуалних смрти у масовним одмаздама – нема! Јер, Југославија је, посматрано у границама Краљевине Југославије пре Другог светског рата, била међу неколико земаља највећих страдалника рата, ратних разарања и геноцида.

На мапи страдања цивилног становништва, стрељање талаца у Краљеву, на месту које је по складиштима муниције бивше Војске Југославије названо „лагер“, од 15. до 20. октобра 1941, у ратном злочину јединица Вермахта, регуларне немачке војске, означено је као злочин против човечности. Размере злочина, незапамћеног у дугој повести краљевачког подручја, инспирисале су бројне публицистичке и мемоарске радове, чија је вредност у томе што су од заборава сачували поглед савременика на догађаје.² У овим радовима, различитог опсега, форме и литерарне вредности, „ишчитава“ се и њихова пресудна мањкавост – подложност општеприхваћеним политизованим „истинама“, које су довољно стравичну реалну слику октобарске трагедије замагиле нереалним, митологизованим, црно-белим тоновима. За све то време, историјски извори, документарна грађа различите провенијенције, прикупљана је у архивске фондове и музејске збирке. Њихова неуједначена обрада, систематизација и доступност, утицали су да је поглед на масовну одмазду имао све карактеристике опште историографије. Отуда не чуди што су највећи допринос настанку првих темељнијих радова о окупацији Краљева дали некадашњи борци рата, који по струци нису историчари, као ни њихово ангажовање на прикупљању сећања, докумената и предмета за установе у оснивању – Историјски архив и Народни музеј у Краљеву.³ На иницијативу Секције бораца⁴ IV краљевачког батаљона у Београду, 1979. године је покренуто оснивање *Фонда за историју радничког покрета и НОБ-а Краљево*, при Историјском архиву у Краљеву, када су на прикупљању сећања, изјава, анкетних упитника у сеоским месним заједницама општине Краљево и фотокопирању архивске гра-

² Михаило Симић, *Краљево 1941, сведочења и сећања*, Београд 1983; *Краљево октобра 1941 – казивања преживелих*, ур. Радивој Јоветић и Владимир Бережнов, Краљево 1966 (даље: *Краљево октобра 1941 – казивања преживелих*).

³ Прикупљана историјска грађа и предмети су 1948. године ушли у прве фондове Историјског архива (основан 27. децембра 1960, отворен 1961) и збирке Народног музеја у Краљеву, свечано отвореног 1. маја 1950, у простору конака кнеза Васе Поповића, здању споменичког карактера из XIX века.

⁴ Коча Јончић, *Краљевачки октобар 1941*, Београд 1971 (даље: К. Јончић, *Краљевачки октобар 1941*).

ђе у Архиву Војно-историјског института, Архиву Југославије и Архиву Србије ангажовани и спољни сарадници.

У старијој од две монографије о масовној одмазди у лагеру октобра 1941, Никола – Коча Јончић, као учесник рата и савременик октобарске трагедије, у којој су стрељане његове сестре, сагледао је читав контекст рата, нагласивши улогу 717. дивизије Вермахта у извршењу злочина. Иако је припадао друштвеној елити некадашњих носилаца револуције, аутор је, анализирајући социјалне, етничке и старосне структуре стрељаног становништва, имао храбрости да посумња у прокламоване бројеве стрељаних, међу којима и жртве из „непрегледних“ избегличких транспорта.⁴ Наднет над историјским изворима третираним у раду Земаљске комисије за утврђивање злочина окупатора, нагласио је потребу да се за утврђивање тачног броја стрељаних неопходно утврде и имена иза бројева: „У историографији је долазило до нетачности у третирању броја стрељаних у Краљеву и Крагујевцу и због тога што се није имало у виду да се подаци из операцијског дневника 717. дивизије, о стрељању 4.300 талаца за одмазду не односе само на Краљево или Крагујевац, већ да је у питању укупан, сумаран број јер су батаљони 749. пука били распоређени у оба града и извршили стрељање и да је наведени командант пука Ото Деш наредио оба стрељања; да су цифре за Краљево и Крагујевац, извора – операцијског дневника 717. дивизије, цитираног у Зборнику података НОР-а: за Краљево – 2.000, за Крагујевац – 2.300. Постоји претпоставка да су и у Краљеву и у Крагујевцу збирно узимане после рата ове цифре, као да се обе односе на свој град. После су даље повећане, понекад и произвољним проценама (лично ми је познато).“⁵ Меморијална грађа, референтна у историографији и научним истраживањима као „стопа чврстог тла“, неконтаминирана идеологијом, опстајала је унутар апологетике „победничке“ и потоње „ревизионистичке историје“. Како су аутентични, оригинални спискови стрељаних радника и службеника, који су настали током априла и маја месеца 1942. године у ондашњим фабрикама и установама, а по наредби Окружног начелства, били недоступни истраживачима све до 1976, када су ушли у збирку Народног музеја у Краљеву, не чуди што монографији из 1971. недостаје прецизна поименична евиденција страдалих.⁶ Спискови настали непуну годину дана

5 Коча Јончић, Рецензија рукописа Мирослава Стаменовића: *Стрељање октобра 1941. године – у светлу материјалних доказа сачуваних у Народном музеју у Краљеву*, Београд, 30. маја 1987 (Документација, Народни музеј Краљево).

6 Оригиналне спискове стрељаних је сачувао Гвозден Јовановић, службеник општинске управе у Краљеву за време рата. Народни музеј у Краљеву их је преузео и обрадио тек 1976. године.

после стрељања, до 28. маја 1942, када су обједињени Списком страдалих у Жичком срезу, урађеним по наредби Окружног начелства у Краљеву, за потребе евиденције радника „који се нису јавили на посао“ и незапослених лица страдалих до краја 1941, представљају драгоцене изворе првог реда. Мањкавост ових прецизних поименичних евиденција и других докумената у корпусу писаних извора, усидрена у њиховој намени, јесте недостатак контекстуализације, изостајање ширих географских топонима за места рођења стрељаних, као и података о националној и етничкој припадности. Речју, наслеђе унификационе политике југословенства (бановине) пружало се и на административно-управну делатност током окупације. Како по својој природи и намени не садрже ништа више од шкртих биографских података, који нису лишени словних грешака, поновљених имена или бројева испред имена, у истраживачком раду, а ради сагледавања људског лика жртве, било је неопходно у помоћ позвати мемоарске радове – сећања и сведочења савременика. Мањкавост мемоарских извора је условљена промењивом природом самог сећања.

Историјски извори, сачувани у музејским збиркама и архивским фондовима, били су предмет истраживања Милана Матијевића, који их је зналачки, сходно својој струци економисте, преточио у преглед привредних губитака Краљева 1941. и кроз поименичну евиденцију по занимањима жртава лагерског стрељања уобличио у млађу монографију.⁷

Усредсређеност аутора на привредне губитке је померила поглед на октобарску трагедију много дубље у саму тему, на ивицу на којој се карактеризација октобарске трагедије од ратног злочина против човечности приближава злочину геноцида. Искорак у „дубину“ приватних и породичних губитака, најчешће јединог хранитеља оновремених многочланих породица, који су прожимали судбину многобројне ратне сирочади, анализа демографских и социолошких промена, токови замирања предратног привредног замајца, нарочито гашење Фабрике авиона и многих занатских и трговачких радњи – није начињен. Досег аутора је у марљиво класификованој статистици, без навођења укупног броја жртава, који би се на основу анализе датог прегледа могао утврдити на мање од половине прокламованог броја – 6.000 жртава лагерског стрељања, чак и када се (што је аутор делимично и урадио) обухвате октобарске жртве на бројним мањим стратиштима на подручју Краљева. Монографија, као детаљан преглед привредних губитака, представља добру основу даљим трагањима за „људским ликом жртве“, контекстуализацијом стрељања и сагледавањем погубних последица.

⁷ Милан Матијевић, *Краљево их није заборавило*, Краљево 2006.

Да ли су историчари који раде у установама у којима су сачувани историјски извори са убележеним прецизним подацима о стрељанима – „ћутали“, саглашавајући се тако са владајућим политизованим матрицама о 6.000 или 7.000 стрељаних без имена? Организовано понављање броја стрељаних и дана стрељања, смештеног у „14. октобар“ (историјски засновано датовање стрељања је од 15. до 20. октобра 1941) у календару јубилеја, послужили су као погодна мнемотехничка средства у формираној симболици сећања приликом церемонија, комеморација, у новинским извештајима, школским уџбеницима и колоквијалном говору.⁸ Историчари су се овом темом бавили у оквиру ширих историјских синтеза, или пак у тематским чланцима у ужестручним публикацијама.⁹ Да би се отворено казало јавности колико је персонализованих жртава у ратном злочину који су починиле јединице Вермахта од 15. до 20. октобра 1941, било је потребно више систематичног истраживања и поређења извора, мање условљености и дужи проток времена: „Приликом организовања октобарских свечаности у Краљеву, као и у сличним приликама, употребљава се бројка од 6.000. Ту цифру јавно износе представници власти, политичких странака и организација, те грађани Краљева уопште... Постоји отворена бојазан да би неко од њих, или неко други, ко би се усудио да изнесе другачије тврђење, односно да утврди да је октобра 1941. у Краљеву стрељано мање од 6.000 људи, био изложен јавним критикама јер ето, он, Србин и Краљевчанин умањује размере фашистичког злочина.“¹⁰

На свеобухватну слику Краљева у 1941, најпогубнијој години по његово становништво, морало се чекати до појаве зборника радова са скупа историчара из Србије који се баве темама људског страдања у Другом светском рату.¹¹ Релевантно за историографију – анализа при-

8 Алаида Асман, *Рад на националном памћењу*, Београд 2002, 54-56.

9 Чланке у зборницима Историјског архива и Народног музеја „Наша прошлост“, у часопису за књижевност „Повеља“, посвећене осветљавању октобарског стрељања, потписују историчари из наведених установа: Мирослав Стаменовић, Владимир Бережнов, Драган Драшковић, Радомир Ристић, Благомир Бишевац и Радивој Јоветић, управник Спомен-гробља у Краљеву.

10 Раде Јоветић, „Масовно стрељање у Краљеву у октобру 1941“, *Југословенски историјски часопис*, бр. 1-2, Београд 1999.

11 На стручном скупу историчара из Србије „Краљево октобра 1941.“ у Народном музеју у Краљеву, 16. октобра 2001, излагања су имали: Б. Бишевац, Р. Ристић и Р. Ћирић – из Историјског архива Краљево, С. Бркић из Спомен-парка у Крагујевцу, Г. Давидовић из Историјског архива у Чачку, М. Тимотијевић из Народног музеја у Чачку, мр В. Виријевић са Филозофског факултета у Косовској Митровици, др К. Николић из Института за савремену историју из Београда, мр Н. Ђокић из Културно-ис-

марних и секундарних извора различите провенијенције представља основу за подухвате којима се утврђују имена стрељаних октобра 1941. у лагеру, као највећем, али не и једином стратишту на ширем краљевачком подручју: „Накнадна истраживања ван наше земље, посебно у немачким архивима, нису донела резултате, који би бацили ново светло на овај догађај. Једино није утврђен број жртава масовног немачког злочина у Краљеву о чему смо водили бесплодне дискусије лицитирајући од 2.000 до 6.000 стрељаних талаца, уместо да сачинимо њихов списак по имену и презимену како су то урадили Јевреји за своје жртве... за оно време то је било као да је бачена атомска бомба на Краљево. Данас се цео свет ужасава над злочином терориста у Њујорку а о злочину у Краљеву који је пропорционално већи, мало се или ни мало зна у свету.“¹²

Неопходно је поставити питање одговорности починилаца ратног злочина против човечности, именовања оних који су својим наредбама подмазали цеви митраљеза и уперили их у цивилно становништво Србије, у драконским размерама сто живота цивила наспрам једног „њиховог“ војника. У номенклатури одговорности за ратни злочин против човечности, неспорна је улога регуларне војске немачког Вермахта. Ко је дао наређење за убијање цивилног становништва? Да ли је наређење стигло „одозго“, од највишег ешалона власти и моћи, или од „нижих“ званичника? Када је то наређење дато? Да ли је постојало једно или група наређења у одређеном времену? Ко су били саучесници нациста у прикупљању талаца, затварању у локомотивску халу и стрељању? Драматична збивања 1941. године и сложене унутрашње околности које су им претходиле отварају широк тематски круг питања и пружају могућност различитих анализа и нових интерпретација. Да ли је било покушаја да се спречи или заустави стрељање?¹³ Да ли су немачки губици, нанети у партизанско-четничким нападима током опсаде Краљева, проузроковали стрељање цивилног становништва или су му били само непосредан повод? Какав је био поглед устаника оба устаничка покрета

траживачког центра у Београду, мр Љ. Ристић из Балканолошког института САНУ, др Љ. Димић са катедре за историју Југославије Филозофског факултета у Београду, др В. Глишић, научни саветник, Д. Драшковић и С. Крејаковић из Народног музеја у Краљеву. Зборник радова *Краљево октобра 1941.* са истоименог скупа објавили су Историјски архив и Народни музеј из Краљева, 2003.

¹² Венцеслав Глишић, „Још једном о великом ратном злочину у Краљеву 1941. године“, зборник радова *Краљево октобра 1941.* Краљево 2003, 222 (даље: В. Глишић „Још једном о великом ратном злочину“).

¹³ Драган Драшковић, „Стање у Краљеву октобра 1941. покушаји да се спречи и прекине стрељање талаца“, *Краљево октобра 1941.* зборник радова, 85-111.

на цивиле „ван шуме“, махом њихове рођаке, пријатеље, комшије, заточене у хали и потом стрељане у масовној одмазди? Какви су били међусобни односи партизана и четника (ЈВуО) над Краљевом, иза чије ће опсаде доћи до њиховог коначног разлаза? У историјском контексту последње патриотске сарадње устаника истоветног менталитета, порекла, хероизма и заједничке погибије на положајима, заједничког командног штаба у Дракчићима, испољене и у учешћу заједничке лаке артиљерије, заробљавању и заједничким посадама тенка, неопходно је окренути и другу страну „медаље“ и поставити питање заједничке одговорности у одбијању да се блокада града „скине“ како би престала одмазда. Да ли је у партизанској команди, с обзиром на упозорења разних делегација да Немци стрељају углавном раднике, била пресудна илузија – да ће се читава радничка класа дићи на устанак? Равногорци су такође одбијали деблокаду града, чак и када су молбе упућивали угледни домаћини. Да ли је крајњи неуспех у ослобађању Краљева, и поред храбрих, упорних напада устаника и људских губитака, исход међусобног ривалства: ко ће „да се ’први окупи’, да ’први донесе одлуку’ да ’први гине’, да се о њему ’првом пева’, ’чији први топ’, ’чији тенк’, ’ко се први повукао са опсаде’ и тиме ’издао’?“¹⁴ Иза неуспеха да ослободе Краљево и повлачења са опсаде, више ништа није било исто – почео је грађански рат.

Суочавање са прошлошћу, при чему подрињско-јадарско, краљевачко и крагујевачко стратиште представљају парадигму за највеће ратне злочине војске немачког Вермахта, успоставља нова полемичка попришта, како у Србији тако и у Немачкој. Клаус Шмидер, немачки историчар, на основу истраживања немачких војних извора, имајући увид у дешифроване тајне извештаје из Србије у немачким војним архивима, изнео је немачке податке о злочинима у Србији, према којима је у Мачви и Шапцу убијено 4.400 становника, а у Крагујевцу 2.343 одраслих и деце. Овај аутор децидирано тврди да је Вермахт извршио масовне егзекуције над недужним цивилима, али једино за Краљево не износи ни приближан број стрељаних.¹⁵ Управо на примерима Краљева и Крагујевца, немачка јавност се са најстрашнијим злочинима почињеним у ратној повести од стране јединица Вермахта – регуларне војске, сматране за „свету“ и „часну“, суочила тек 90-тих година. Изложба *Рат истребљења. Злочини Вермахта 1941–1944*, коју је приредио Хамбуршки институт за социјална истраживања у сарадњи са српским историчарима, приказана

14 Ђорђе Станковић, „Српски медијски мартирјум“, *Историја и сећање – студије историјске свести*, Београд 2006, 134-135 (даље: Ђ. Станковић, н. д.).

15 Ђ. Станковић, н. д., 123, 135.

у неколико немачких градова, узбуркала је немачку јавност, изазвала демонстрације и расправе у Бундестагу, као и протесте неонациста. Изнето је на видело колико се тешко немачка јавност суочавала са чињеницама из прошлости – да су не само Гестапо или СС јединице чиниле сурове злочине над цивилима, међу којима је било и деце и жена.¹⁶

У овом контексту, намећу се аналогije између два највећа шумадијска стратишта на којима су почињени ратни злочини против човечности: када су у питању наредбодавци и починиоци (регуларна војска Вермахта), устанички напади који су нанели губитке немачким јединицама, услед којих долази до примене наредби кроз одмазде над цивилима у размерама 100:1, сличности у социјалној, старосној структури талаца.¹⁷ Неспорна је и сличност у комеморативној пракси – у променама назива и симбола на месту земних остатака, у претварању гробља у безлични простор „парка“, при чему се око обе трагедије изграђивала истоветна *измишљена традиција*, спровођена кроз својеврсна „такмичења“ када су у питању обезимењени бројеви стрељаних 6.000 талаца у Краљеву или 7.000 у Крагујевцу: „Не споримо да је у раздобљу идеолошког једноумља било функционалне неодмерености. Којој сврси је служила стално понављана реченица, како у школским уџбеницима, тако и у историографским делима и медијима да је у Краљеву 14. октобра стрељано 6.000, а у Крагујевцу 21. октобра 1941. године 7.000 људи? Сви смо ми у науци знали да су то претеране бројке, али се због недоступности аутентичних извора нико није усуђивао да овај догађај научно истражи. И онда је Пандорина кутија 80-тих, појединачним истраживањима почела да се отвара, а медијско саопштавање после 2000. године претворило се у бесмислени српски 'игроказ мартирства'."¹⁸

И поред свих поменутих сличности, питање које се у последњој деценији може поставити су разлике у комеморативној пракси Краљева и Крагујевца. Уколико одабир „21. октобра“ за национални Дан сећања има оправдање у симболици обележавања немерљивог цивилног страдања на бројним стратиштима на тлу Србије, нема оправдања за одсуство политичке и медијске пажње државе када је лагерско стратиште у Краљеву у питању. Да ли је присуство државних емисара условљено признањима и почастима која им се као актуелним прегасцима мира доде-

16 Наведено према: В. Глишић, „Још једном о великом злочину“, 226–227.

17 Систематичним истраживањем у Музеју „21. октобар“ у Крагујевцу, именовано је 2.308 стрељаних цивила у Крагујевцу. Поименични попис жртава и резултати истраживања: Станиша Бркић, *Име и број – Крагујевачка трагедија*, Крагујевац 2007 (даље: С. Бркић, *н. д.*).

18 Ђ. Станковић, *н. д.*, 123, 135.

љују, попут наратива некадашње краљевачке *Повеље за мир*, или треба да буде засновано на стратегији националне „културе сећања“?

Организовано, масовно присуство комеморацији 14. октобра, на месту заједничког страдања Срба, Рома, Словенаца, Чеха, Руса – домаћег становништва и свих који су у Краљеву проналазили запослење између два рата, или уточиште у рату, сплашњавало је како се урушавала Југославија. Потирање споменичког и културолошког југословенског наслеђа у новој идеологизацији 90-их рефлектовало се на „партизанску прошлост“, али и на заједничко страдање мултиетничког цивилног корпуса. Истовремено, сакрализована је искључивост националног страдања на поприштима и стратиштима Другог светског рата, попут краљевачког, у поново успостављеној религиозности. Зар цивилне жртве рата нису заслужиле парастос, помен, капелу, споменик? Парастос је први пут одржан 1946, а потом тек 1997, када је то учинио патријарх Павле. А опет: „Чему црквена звона, парастоси, подушја ако не знамо коме их подижемо, у чије име их дајемо?“¹⁹ Епископ Николај Велимировић, који је потресен бомбардовањем манастира Жиче и страдањем у октобру 1941. клечао пред немачким командантом града молећи за обустављање стрељања, упутио је поглед на трагичне догађаје 1946. из Чикага: „У том плотуни загрмеше и 2.200 хришћанских тела оборише на земљу, док 2.200 душа узнесе се на небесну војску мученика за веру Христову.“²⁰

У оквиру комеморативног обележавања годишњице стрељања, 13. октобра 2006. у Народном музеју у Краљеву, Спасоје Крунић, архитекта, професор Архитектонског факултета у Београду, јавним излагањем планова презентовао је архитектонски пројекат капеле и ограде на лагерском гробљу.

Потирање „културе сећања“ рефлектовало се кроз односе према меморијално-споменичким целинама и гробљима погинулих не само током Другог светског рата. Запуштеност српских војних гробаља и споменика-крајпутаца из Првог светског рата могуће је сагледати када се обиђу гробаља француских или британских војника, савезника Срба, беспрекорно уређена и одржавана. При том, тешко је одупрети се утиску да кумановски војници, попут безбројних других српских војника који се нису огрешили о правила рата и мерила чојства, нису достојени пажње свог народа.²¹ Места људског страдања, бола и меморије, попут Аушви-

19 Ђ. Станковић, *н. д.*, 140.

20 Владика Николај, *Беседа на Васкрс*, Чикаго 1946. http://www.spc.rs/sr/sveti_vladika_nikolaj_hristos_vaskrse_0 (Pregled: 23. мај 2013. 19:55).

21 Зоран М. Јовановић, *Зебрњак. У трагању за порукама једног споменика или*

ца, Маутхаузена, Вилне, довољно је упоредити са стањем логора Старо сајмиште или Топовских шупа у Београду, како би се суочили са проблемом свести – да меморијални простори имају важност не само у националним културним политикама, већ и за међународни углед државе. Охрабрење у том правцу пружају темељи капеле и оgrade око лагерског гробља у Краљеву, постављени 2012. Имена уклесана на зидовима капеле, за душе почивших и за сећање потомака и суграђана, представљају исход подухвата меморијализације жртава који је покренут 2001. у Народном музеју у Краљеву а настављен у сарадњи са Спасојем Крунићем, аутором постојећег споменичког комплекса.²²

Иако је садржај ове књиге усредсређен на 1941, као најпогубнију годину у дугој повести краљевачког подручја, потрага за именима цивилних, као и војних жртава различитих ратујућих страна у грађанском рату, али и носиоцима идеологије искључивости и нетрпељивости, извршитељима дела нечовечности, не сме да се заустави на једном, макар и екстремном сегменту. Јер, стратишта цивилних жртава, као и убиства „на кућном прагу“, далеко су бројнија. Тако ни лагерско стратиште, са највећим бројем жртава, није једино на краљевачком подручју, како у првој години рата, када је казнена експедиција „крстарила“ оближњим селима, тако и у годинама које су уследиле, када су немачки и бугарски војници стрљали цивиле на Ратарском имању и простору старог, војног аеродрома. Страдање цивила приликом савезничког бомбардовања у три наврата током 1944. године неизоставно је тема историографског истраживања, чији се поименични наводи жртава „очитавају“ у електронској бази података.

Задржавање на непоновљивим, личним подацима о „обичним“ људима без оружја и војне одговорности које је рат претворио у објекте идеологија тоталитарних система, политички игракази у бројчане, обезимењене податке, а историографија у пратеће секвенце великих војних подухвата зараћених страна, свесно је инсистирање аутора ове књиге. Мотивацији за бављење Другим светским ратом, одговор може бити лични и историчарски. Разлог томе је што пред собом има и обавезујући задатак да представљањем имена и личних података о жртвама покуша да продре у њихове животе, њихову људску димензију, као и да представи дух епохе која меморијализује историјски догађај. Отуда је први део

о култури сећања код Срба, Београд–Горњи Милановац 2004, 167-168.

²² У оквиру комеморативног обележавања годишњице стрљања, 13. октобра 2006. године у Народном музеју у Краљеву, Спасоје Крунић, архитекта, професор Архитектонског факултета у Београду, јавним излагањем планова презентовао је архитектонски пројекат капеле и оgrade на лагерском гробљу.

књиге концептуално заснован на догађајној историји, наративу испричаном кроз просторни и узрочно-последични контекст највеће трагедије у историји Краљева. Концептуално – друга целина у раду се односи на меморијализацију и комеморацију историјског догађаја, или културу сећања. У прилозима је напослетку, али као најважнија у садржају књиге, табеларно представљена поименична идентификација жртава, са наводима свих историјских извора, за сваку особу посебно. Графички су, кроз социјалну, старосну и верску структуру стрељаних талаца, представљени колективни, људски губици. Књига је заснована на истраживању аутентичних фрагмената (историјски извори, сведочења савременика и породица жртава, лични предмети жртава), на претходном, вредном поштовања, залагању истраживача прошлости, чији су радови наведени у библиографији. У захтеван подухват персонализације жртава, формирањем картотеке о стрељанима, упустили су се с краја 80-тих прошлога века Мирослав Стаменовић, кустос Народног музеја у Краљеву, и Радивој Јоветић из Спомен-парка.²³ Одређени исходи рада поменутих претходника, као и подршка колеге Драгана Драшковића, довели су новог кустоса збирке пред обавезу да осавремењеном методологијом и правилима струке историчара настави са персонализацијом жртава. При том, да уравнотежи логику срца и хладно истраживачко сазнање.

Породицама жртава и овом приликом треба одати захвалност за све доприносе у виду сећања, докумената, фотографија и предмета – свих сачуваних фрагмената сећања који су обогатили музејске збирке и архивске фондове. Како је историјска истина веома садржајна и сложена као појам, јер је прошлост „пуна сивих зона, а не само упадљивих догађаја“, не чуди што су „историчари и по дефиницији опрезнији но што се то од њих захтева“.²⁴ Отуда су мишљење и рецензија проф. др Љубодрга Димића, чији је научноистраживачки рад о историји Југославије на истоименој катедри Филозофског факултета у Београду одржао њен

23 У Народном музеју у Краљеву су кустос-историчар Мирослав Стаменовић и Радивоје Јоветић из институције Спомен-парка формирали поименичну картотеку стрељаних у лагери октобра 1941. Ова прва систематизације података из историјских извора проширена је 2001. формирањем базе података о жртвама Другог светског рата са краљевачког подручја (пројекат води Силвија Крејаковић, у историјском одељењу Народног музеја Краљево). На основу обраде постојеће документације, истраживања историјске грађе и сведочења савременика, у пројекту персонализације жртава, поред података о лагерским, континуирано тече процес уноса података о жртвама на стратиштима 1941. у околини Краљева (Сирча, Витановац, Рибница, Ковачи...); о стрељанима на Ратарском имању и старом аеродрому (Сењак) – 1943; о појединачно страдалим цивилима за све време рата, међу којима и 1944. у англоамеричком бомбардовању.

24 Иван Ђурић, *Историја – прибежиште или путоказ*, Сарајево 1990, 25.

углед и значај, били пресудни да се стручни рад прошири и преточи у корице ове књиге. На добробит истраживачима прошлости и свима који трагају за подацима о својим ближњима стрељаним у лагеру, неизмеран је и допринос Слободана Крејаковића, аутора и дародавца програмског интерфејса за базу података историјском одељењу Народног музеја у Краљеву. У корелацији података о жртвама Другог светског рата, неопходно је истаћи стручну сарадњу са историчарима Музеја жртава геноцида у Београду, који својим преданим радом утврђују културу сећања у Србији.

Захваљујемо Народном музеју у Краљеву, баштинику архивске грађе, предмета и документације коришћених у овој књизи, Музеју жртава геноцида у Београду, референтној установи када је ова тема у питању, као и Министарству културе Републике Србије, на подршци у публиковању ове књиге.

Отргнути имена и податке о страдањима „обичног малог човека“, а највеће жртве ратова, од заборавља, од времена које брише и најупорније сећање, и представити их ван ускостручних публикација, ставља аутора пред суд савременика, међу којима и потомака жртава. Стога би њихове исправке и допуне података о стрељанима у овој књизи биле драгоцене у даљем утврђивању истине. Најважније, и поред оспокојавајуће временске дистанце, историчар који се бави темом људског страдања и просторима гробља, молитви и сећања – местима људског јада, има моралну одговорност не само пред стварношћу, већ и већу – пред сенима почивших.

1. Краљево у раздобљу између два светска рата

Снажан идеолошки, политички и војни утицај Француске у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца (СХС), са коренима у ратном савезништву, определио је оснивање Аеропланске радионице у Краљеву, у оквиру француске фабрике „Бреге“. Почетком 1926, Команда ваздухопловства је за израду главног пројекта зграде будуће Фабрике авиона ангажовала др Милутина Миланковића, професора Универзитета у Београду и члана Српске краљевске академије. Камен темељац је постављен 12. септембра 1926. у Дивљем пољу код Краљева, а наредне године је из Петроварадина у Краљево премештено седиште Ваздухопловно-техничког завода (ВТЗ), у складу са одлуком војног врха Краљевине СХС да Краљево постане главни центар војно-техничке службе ваздухопловства војске.²⁵ Истовремено са изградњом ВТЗ, текли су преговори са фабриком Бреге о куповини лиценце за производњу авиона „Бреге 19“, као и обуку српских радника за самосталну производњу авиона. Уговор између „Анонимног друштва авионских радионица“ у Француској и Министарства војске и морнарице сачињено су 14. октобра 1927. потписали Министар војске и морнарице Стеван Хацић и Луј Бреге.²⁶ Француски радници и стручњаци су, на челу са директором Жаном Шевоом, почели да долазе у Краљево 1928, када је у граду формирана „француска колонија“. Петогодишњи уговор Аеропланске радионице са фабриком Бреге у Паризу истекао је 1933, и тада Аеропланска радионица ВТЗ-а прелази у државне руке, што је озваничено уредбом Министарства војске и морнарице 21. марта 1939, од када се назива Државна фабрика авиона. Убрзаним развојем авио-индустрије, „брегејци“ су већ били технолошки застарели, па је почела сарадња са немачком авиоиндустријом у производњи новог типа авиона „Дорније ДО 17“, у времену када се наслућивало ново звецкање оружјем. Фабрику је у закуп узела немачка фирма *Dornier-Werke*, која је запошљавала 920 службеника и радника и до евакуације највећег дела њених машина у Немачку (од августа до октобра 1942) израђивала делове за авионе типа „ДО-17“, немачке бомбардере.²⁷

²⁵ Никола Жутић, *Авиоиндустрија и ваздухопловство у Краљевини Југославији 1918–1945*, Београд 2004, 38 (даље: Н. Жутић, *н. д.*).

²⁶ Исто, 39–40. 24.

²⁷ Немци су постројења и машине које нису уништене, увезене током 1938/1939,

Убрзаном привредном развоју Краљева између два светска рата је доприносила изградња пруге нормалног колосека 1929-1931, на релацији Крагујевац–Краљево–Косовска Митровица, уцртане у постојећу мрежу пруга уског колосека, захваљујући чему је интензивирана даља изградња Железничке радионице, која је започела на име ратних репарација 1925, како би 1936. била отворена за рад. Проширени су капацитети железничког чвора у Краљеву и постројења Ложионице, у којој је 1939. било 200 запослених.²⁸ Добри услови рада и зарада привукли су неопходан стручни кадар, квалификоване и неквалификоване раднике из свих крајева оновремене Југославије, као и руску емиграцију, нарочито после 1932, када је обучена домаћа радна снага требало да самостално примењује лиценцу страних улагача. Ницање фабрика је утицало на развој осталих, сродних индустријских грана, посебно грађевинарства. Коришћењем „шумске пруге“ од Краљева до Сокоље, Шумско-индустријско предузеће Миљка Петровића – Риже се упустило у велики подухват сече и транспорта богатих шумских ресурса Гоча и Столова за потребе привреде. Поред упошљавања локалног становништва на сечи и транспорту шуме, шумска пруга је била и једина саобраћајница ка руралним пределима. У предвечерје Другог светског рата, Краљево је имало гимназију, другу по реду пољопривредну школу у Србији, занатску школу, болницу, апотеку, циглану, мноштво трговачких, занатских и угоститељских радњи, две штампарије.²⁹ Државна политика интегралног југословенства је доприносила премештају војног, железничког и чиновничког кадра по читавој држави, па су тако, за потребе високог интензитета железничког саобраћаја у Краљеву, који се одвијао у четири организационе јединице: ложионица, железничка станица, VII и XIV секција за одржавање пруге, поред Радионице државне железнице (будућа Фабрика вагона), размењивани стручни радници са сродним железничким службама у Марибору, Загребу, Славонском Броду, Сарајеву, Суботици, Смедереву и Зрењанину.³⁰

вратили у матичну фабрику у Фридрихсхафену (Friedrichshafen), док је део поклоњен Бугарима током 1942. године. Наведено према: Мирослав Филиповић, *Краљевски авиони, Фабрика авиона у Краљеву 1927–1942*, Краљево 1995, 176.

28 Добривоје Говедарица, *Железничари Краљева – радници, револуционари, градителџи*, Краљево 1977, 19–20 (даље: Д. Говедарица, *Железничари Краљева*).

29 Владан Виријевић, *Краљево, град у Србији 1918–1941*. Краљево 2006, 42–70 (даље: В. Виријевић, *н. д.*).

30 Добривоје М. Говедарица, *Ложионица – секција за вучу возова Краљево, грађа за монографију*, Краљево 1974; Милан Матијевић, *Краљево их није заборавило*, Краљево 2006, 49.

Демографски прилив је Краљево начинио етнички и верски хетерогеном средином, у којој су се прожимале нације, језици и културе из свих области заједничке државе и ван ње. Привредни развој је довео до четвороструког пораста становништва у периоду од двадесет година (1921–1941). Међу житељима Краљева је 1931. забележено 655 римо-католика, што је чинило значајан проценат у демографској структури града. Били су то претежно Словенци, Французи и у мањем броју Чеси, Словаци и Хрвати.³¹ Последња демографска статистика пре окупације, из 1935, бележи око 9.000 становника града.³² По подацима у литератури, Краљево је са околином 1941. имало 13.000 становника.³³

31 В. Виријевић, *н. д.*, 42–43.

32 *Књига записника омеђавања вароши Краљева, 12. мај 1935*, Историјски архив Краљево (ИАК), фонд: Општина краљевска 1918–1941, к-7.

33 Драгољуб Милановић, *Краљево и његово уже гравитационо подручје*, Београд 1973, 9.

2. Време историје: 1941 – година краха хуманости

2.1. Град у рату

Хтели би, али не можемо почети као што су стари летописи почињали – Љета Господњег тога и тога. Јер година у којој се догодило оно што ћемо испричати ни по чему није била година Божија, осим што је Бог као и увек својим сунцем обасјавао зле и добре и давао дажд праведним и неправедним. Иначе то је била година људска, а не Божија. Јер је Бог попустио био грешним људима да творе вољу своју а не вољу Његову. Узалуд су милиони хришћана јутром и вечером читали Оче наш... Спроводила се само воља људска, творила се само дела људска, правили се само планови људски, славили се само људи, сатирало се, убијало, рушило, пљачкало, мрзело – све ради среће људске, мимо Бога и насупрот вољи Божијој.

Епископ Николај (Велимировић)³⁴

Краљево: демонстрације 25-27. марта и Априлски рат

Силе Осовине, пре свега Немачка, покушавале су да изграде нови поредак међународних односа на рушевинама версајског, успостављеног када се Европа опраштала од оружја Великог рата. Последице рата су се рефлектовале и на Краљево, као град у црно завијених удовица, опустелих домова, ратне сирочади, у којем су преживели ратници били носиоци традиционалних вредности и ослободилачких тековина. Окупљени у Удружењу српских ратника (1912–1918), испред *Владичанског конака*, уз епископа жичког Николаја Велимировића, на вест да ће 25. марта у Бечу бити потписан споразум о прихватању Тројног пакта, одржали су протестни збор: „Кренуо сам по воду са једине пумпе у граду код Владичанског конака, јер кад надође Ибар није могла да се пије вода са 'Мирине чесме'. Тада сам чуо Владика Николаја како са доксата конака прича против пакта с Немцима, пред мноштвом света. Сви су га слушали...“³⁵ Народни скуп је 27. марта прерастао у демонстрације на главном тргу, које су окупиле ратнике из минулих ратова Србије, чланове Комунистичке партије Југославије (КПЈ),

³⁴ Епископ Николај, *Земља недођија*, Сабрана дела, V, Линц 2001, 529.

³⁵ Из разговора са Томиславом Милакићем, рођеним 1930. у Краљеву, септембра 2009.

грађане и раднике, као и ученике Гимназије, предвођене директором Михајлом Кнежевићем, који су носили слику краља Петра I Ослободиоца.³⁶

Србија као „Пијемонт“ југословенске државе, са ослободилачком традицијом и заслугама извојеваним на бојним пољима претходних ратова, испољеним у демонстрацијама од 27. марта, које су за Трећи Рајх биле *casus belli*, смањена је на границе уже и од оних пре балканских ратова, притешњена непријатељским режимима у окружењу, са наметнутим војном и цивилном управом.³⁷ У Априлском рату су Државна фабрика авиона у Краљеву, војни аеродром и Војно-технички завод (ВТЗ) имали изузетан стратешки значај за обе зарађене стране. Немци су фабрику настојали да узму неоштећену, тако да је нису бомбардовали, док је Југословенска Војска настојала да одржи производњу у фабрици, тако да је 4. априла фабрика стављена под управу Војног комесаријата и имала статус војне јединице подређене команданту ВТЗ-а.³⁸ Управнику ВТЗ-а, као командном официру, наређено је да 10. априла постави експлозив за рушење фабрике и завода.³⁹ Државна фабрика авиона је 14. априла онеспособљена за производњу за немачко ваздухопловство, оштећењем специјализованих машина, што је потврђено у извештају немачке комисије крајем априла 1941. године.⁴⁰

Линија одбране у Априлском рату је формирана на обалама Ибра, дуж периферних улица и на десној обали Западне Мораве, где су ископани ровови.

Краљевачка котлина је, услед снажних експлозија бензинских цистерни код Витановца и Богutowца, била покривена густим димом. Отпор извиђачким одредима окупационе војске пружен је на прилазима граду, према Крагујевцу и Крушевцу, као и дејством батерије противавионске артиљерије стациониране код Пољопривредне школе.⁴¹ У борбама у самом граду, изостале су веће војне формације, али је у борби код зграде поште погинуло неколико војника Шестог босанског пешадијског пука

36 Почетком 1940, организација Комунистичка партија Југославије (КПЈ) је имала свега шест чланова, да би почетком 1941. нарасла на 40-45. чланова. Наведено према: Д. М. Говедарица, *Железничари Краљева*, 25.

37 Андреј Митровић, „Нови поредак и југоисточна Европа (Немачка и Италија према југоистоку Европе почетком Другог светског рата)“, зборник радова *Устанак у Југославији 1941. и Европа*, Београд 1973, 205.

38 Мирослав Филиповић, *Краљевски авиони, Фабрика авиона у Краљеву 1927–1942*, Краљево 1995, 155-157 (даље: М. Филиповић, *н. д.*).

39 Н. Жутић, *н. д.*, 174-176.

40 М. Филиповић, *н. д.*, 159.

41 Д. М. Говедарица, *Железничари Краљева*, 25-27.

Југословенске Војске, са старешином, резервним поручником Жарком Томићем.⁴² Многи официри и војници родом са краљевачког подручја, који су се у Априлском рату супротставили надирућим окупационим јединицама, интернирани су у војне логоре немачког Рајха. По уласку у град, 14. априла 1941, у Краљеву су стациониране прве окупационе јединице, у саставу немачке 60. моторизоване дивизије 46. корпуса: „Била сам први разред основне школе када је почео рат. Школска година завршила се априла месеца пошто нам је учитељица Добрила Крстић поделила ђачке књижице и пустила кућама. Нашу школу и све веће зграде у граду заузели су немачки војници. Ми деца смо трчали да чујемо добошара... Тако је стигла и наредба о увођењу полицијског часа. То је значило да се после 18 часова нико није смео наћи на улици или на дворишту.“⁴³

Потрага за уточиштем: избеглице и пресељеници у Краљеву

Грађанин Рајха је чинилац државе који има Германску крв...⁴⁴

Покренуте из својих домова, реке ратних заробљеника, интернираца, логораша, жртава принудног расељавања – избеглица и пресељеника, чији су ток заустављале принудне граничне рампе, и оне више, сачињене од страха, апатије, оскудице, дискриминације, потекле су простором некадашње Југославије. Следствено тезама о немачком „историјском“ и „етничко-културном“ простору на територији Словеније, преовлађујућим и у устројству новоформиране НДХ, дошло је до прогона „непожељног“ становништва са „жељене“ територије. Расељавања нису била проузрокована актуелним ратним операцијама, којом приликом би цивилно становништво било заштићено, већ императивом да се поједине етничке и расне структуре физички униште или германизују.⁴⁵ Како редовна београдска штампа није излазила на почетку окупације, подаци о првим избеглицама, које су због јаког притиска и егзистенцијалне угрожености неорганизовано долазиле у Србију, оскудни су и непотпуни.⁴⁶ Прилив из-

⁴² Краљево и околина у устанку и револуцији – хронологија догађаја 1941–1944, Краљево 1981.

⁴³ Из разговора са Олгом Селаков-Ђорђевић, годиште 1933, кћерком стрељаног железничара Љубомира Ђорђевића. Разговор вођен 17. октобра 2008.

⁴⁴ Наведено према: Reich Citizenship Law, September 15, 1935, *Documents on the Holocaust, Selected Sources on the Destruction of the Jews of Germany and Austria, Poland and the Soviet Union*, Yad Vashem, 1999, 76-77.

⁴⁵ Андреј Митровић, *Фашизам и нацизам*, Београд 2009, 110-132.

⁴⁶ Београдско гласило *Ново време* је почело да излази 16. маја 1941. Први број

беглица, а предвиђано је да ће се у Србију, у етапама од почетка маја, преселити 260.000 Словенаца, наметао је као императив питање организације њиховог смештаја, исхране, евидентирања.⁴⁷ Пред овим изазовима се, по наредби Милана Аћимовића испред Савета комесара, издатој 24. маја, нашао Генерални комитет за насељавање Словенаца у Србију, организациони претходник Комесаријата за избеглице и пресељенике.⁴⁸

Многим избеглицама упућеним у централну Србију, после привременог прихвата у Јагодини, Ћуприји, Параћину, Врњачкој Бањи, Аранђеловцу, Трстенику, Крагујевцу, даљим распоредом је одређено Краљево као последња станица. Прихват првих избеглица у Краљеву је организовао *Одбор за збрињавање избеглица*, формиран током јуна 1941. самоиницијативом материјално имућнијих, а хуманизмом подстакнутих грађана, који су се бројним апелима и личним примером ангажовали на прикупљању прилога у новцу, храни, одећи и огреву.⁴⁹ Помоћ угроженима овим путем била је изузетно важна, у време када институције на државном нивоу још нису створиле ни јединствени план распореда насељавања избеглог становништва. Окупациона штампа наводи да је до јула 1941. у Краљево пристигло 1.500 избеглица.⁵⁰ Шест месеци касније, број изгнаника се попео на 2.230.⁵¹ Пописи избеглица, које су по територијалном распореду урадили одбори (срески и окружни) Комесаријата, поуздано и прецизно утврђују број избеглица, преглед места и области из којих су изгнани, као и оних у које су пристизали. По подацима до 9. септембра 1942, на територији Краљева са непосредном околином (Рибница, Грдица, Адрани) било је 2.837 евидентираних прогнаника у 993 породице.⁵² Услови за живот, смештај, прехрану, и запошљавање поста-

Обнове је изашао тек 16. јула 1941.

47 *Ново време*, 5. јул 1941.

48 *Ново време*, 22. октобар 1941, вест од 20. октобра 1941. о постављању Томе Максимовића, предратног директора фабрике обуће „Бата“, за Изванредног комесара Комесаријата за избеглице и пресељенике.

49 *Апел за помоћ избеглицима*, оверен печатом Одбора за збрињавање избеглица у Краљеву, са потписима чланова – НМК, збирка Архивалије, инв. бр. 1096. У садржају документа „умољава се“ прилог од 1.000 динара од власника хотела „Париз“, који је потребно до 10. јуна 1941. доставити Одбору преко Црвеног крста у „црквеној кући“, порти цркве „Св. Тројице“ у Краљеву.

50 *Ново време*, 5. јул 1941.

51 *Ново време*, 12. фебруар 1942.

52 *Списак избеглица 1941. Среског одбора Комесаријата за збрињавање избеглица и пресељеника* прво је закључен 9. септембра 1942, испод 795. домаћинства, али је уписивање настављено, тако да је евидентирано укупно 2.837 изгнаних особа у 993

јали су сваким даном окупације све тежи. Како се обруч устаничких снага стезао, услед чега је јачала немачка контрола кретања људи, роба и производа, била је отежана традиционална размена пољопривредних и занатлијско-трговачких производа на релацији градске, махом радничке средине са руралним предграђима и селима. Фабриком авиона је руководио Комесаријат одговоран немачким властима, који је на рашчишћавању од рушевина ангажовао око 400 предратних фабричких радника и намештеника.

Уследили су драматични октобарски догађаји. Када је почетком октобра 1941. дошло до борбених дејстава и опсаде Краљева, могућност прикључења радника устаничким редовима је условила да на превару, на позив Управе фабрике, а на основу немачке наредбе, запослени дођу по своје плате, које су изостајале од почетка окупације, чему се одазвало готово 850 људи. Већина радника је затворена у локомотивску халу Железничке радионице. Само 135 запослених је, услед старости или неопходне стручности, пуштено кућама, а око 80 издвојено за обезбеђење фабрике. Фабрика авиона је са радом престала 11. октобра, када је и њена Управа премештена у Земун.⁵³ Заједнички живот људи различитих националних и идеолошких припадности нашао се пред изазовима прикључења борбеним редовима устаника и растућом опасношћу од спровођења мера одмазди.

Распоред и састав немачких трупа на подручју Краљева 1941.

Привредно узнапредовало у међуратном периоду, са развијеним саобраћајницама за транспорт војске, наоружања и муниције, Краљево је за немачку војну силу имало значај обласног центра, у коме су, уз управно надлежну Команду места, смештене војне јединице. По истоветној организационој шеми, у Краљеву су, у саставу 717. дивизије Вермахта, стационарани штаб 749. пука са једним батаљоном, штаб и неколико чета 737. пешадијског пука, део артиљеријског дивизиона, Ваздухопловно-технички штаб, експозитура Гестапоа, складиште ратног плена, као и мобилне јединице.⁵⁴

домаћинства (са Косова и Метохије – 272 домаћинства, избеглице из Македоније – 227 породица, из Независне Државе Хрватске, подручја Хрватске и Босне и Херцеговине – 245 домаћинстава, 95 породица из Војводине, 46 породица избеглих из Санцака и 41 домаћинство из Словеније. Без података о матичној области – 67 породица) – НМК, збирка Архивалије, инв. бр. 1029. 32.

⁵³ М. Филиповић, *н. д.*, 176.

⁵⁴ Као и остале дивизије овог састава, 717. дивизију су чинили: два пука (737. и

Немачка 717. резервна, посадна пешадијска дивизија дошла је на подручје Србије почетком маја месеца са подручја Брук на Лајти, Парндорф у Аустрији, у периоду доласка и осталих дивизија (704, 714. и 718. на пограничном подручју источне Босне) које су замениле снаге 11. армијског корпуса.⁵⁵ Попуњене људством средњих годишта (рођених од 1907. до 1913), са малим бројем активног кадра, дивизије су биле у саставу 65. више команде за нарочиту употребу, на челу са генералом Бадером, од јуна 1941. у саставу 12. армије оружаних снага на Југоистоку, под командом фелдмаршала Вилхелма Листа.⁵⁶

Распламсавање устанка у сливу Западне Мораве, а нарочито око устаничких центара: Ужице, Чачак–Горњи Милановац, Краљево–Рашка и Крагујевац, и прерастање борбених група у крупније наоружане устаничке формације, које су почеле наносити све озбиљније ударе немачкој оружаног сили, довели су до промена у распореду и концентрацији немачких снага.⁵⁷ Појачано је ангажовање оперативних јединица: 737. пука, са седиштем штаба пука у Косовској Митровици, под командом мајора Вилдермута, и 749. пука, са седиштем у Краљеву, под командом мајора Ота Деша, са следећим распоредом батаљона: 1. батаљон: Краљево, са деловима у Чачку, а једно време и у Ужицу; 2. батаљон: Крушевац, Трстеник, Сталаћ–Ћићевац; 3. батаљон: Крагујевац, Горњи Милановац.⁵⁸ Услед дејства устаника и опасности од устаничког заузимања градова и ширења ослобођене територије, Немачка команда Југоистока

749); по три батаљона у сваком пуку; по три пешадијске и једна митраљеска чета у батаљону; затим ешалон за везу и јахаћи вод; у свакој чети, јачине 140 до 200 људи, било је по три вода, четна група и комора. Наведено према: Перица М. Вишњић, „Немачки окупациони систем у Србији 1941. године“, *Историјски гласник*, бр. 3-4, Београд 1956, 85(даље: П. М. Вишњић, н. д.,)

55 717. посадна дивизија регрутована је са територије Брук на Лајти, Парндорф, Аустрија – Небојша Ђокић, „Формирање окупационе управе у Србији и Краљеву 1941“, *Краљево октобра 1941*, зборник радова, 52.

56 П. М. Вишњић, н. д., 84–92.

57 Различите безбедоносне службе (фелдкомандатуре у Панчеву, Нишу; крајскомандатуре у Шапцу, Зајечару, Митровици; Центар везе Вермахта у Београду; Испостава транспортне управе Вермахта у Београду...) јављају о бројним саботажама на телеграфским стубовима, паљењима општинских архива, нападима на жандармеријске станице, на пруге, телефонске стубове. – НМК, Телеграми о саботажама, јул-август 1941, збирка: Архивалије, инв. бр. 1036.

58 Коча Јончић, „Улога 717. немачке дивизије у борбама 1941. у западној и централној Србији и у масовном стрељању грађана у Краљеву и Крагујевцу“, саопштење са научног скупа *НОР и револуција у Србији 1941–1945*, Београд 1971 (даље: К. Јончић, „Улога 717. немачке дивизије“).

и 65. виша команда септембра 1941. предузимају мере појачања снага у већим градовима у Србији, стварајући од јединица које су припадале разним батаљона, пуковима, али и дивизијама, посадне гарнизоне, односно тзв. „здружене одреде“. На широком рејону своје надлежности, 717. дивизија је ојачана стварањем артиљеријских дивизиона, одреда борних кола и тенкова, блиндираних возова.⁵⁹

У наређењу фелдмаршала Листа од 5. септембра 1941, дата су упутства о концентрацији немачких оружаних снага у јаче посаде, са тежиштем прикупљања у три основна подручја⁶⁰:

1. Шабац–Ваљево–Крупањ–Лозница тј. северна Србија;
2. Топола–Крагујевац–Краљево–Ужице–Лазаревац;
3. Бор–Зајечар–Ниш–Крушевац (источна и јужна Србија под немачком окупационом управом).

Услед непредвиђеног развоја догађаја и устаничких напада, на подручје Краљево је пребачен готово целокупан састав 737. пука, на челу са командантом и штабом пука, уз пратеће јединице и од раније распоређена сва три батаљона 749. пука. До прве половине октобра је готово целокупан састав 717. дивизије концентрисан у рејону Краљево–Крушевац и Горњи Милановац–Крагујевац. Задатак јаким немачким снага у Краљеву је био императиван у одбрани Краљево као виталног саобраћајно-стратешког места: „У Краљеву било концентрисано у октобру 4-5 батаљона пешадије, са две батерије или целим артиљеријским дивизионом, одредом борних кола и тенкова, лаким борбеним авионима. Овим снагама командовала су два команданта пука. Како је јачина немачког гарнизона била готово 3.000 људи, закључак је да је немачки гарнизон у Краљеву био у октобру 1941. један од најјачих и најодлучније брањених у Србији и да су му немачки команданти поклањали изузетну пажњу.“⁶¹

⁵⁹ У Краљеву је стациониран „здружени одред мајора Деша и мајора Вилдермута“, који су сачињавали делови два пука (737. и 749) исте 717. дивизије, уз неке јединице ван састава ових пукова (592. батаљон и др.); у Крагујевцу се налазио гарнизон два батаљона из два различита пука две различите дивизије: 1. батаљон 724. пука 704. дивизије и 3. батаљон 749. пука 717. дивизије, уз друге јединице. Наведени су оклопни возови као посебне борбене јединице: бр. 220 у Краљеву и бр. 24 у Крушевцу. Извор: *Дневник 717. посадне дивизије* на немачком језику – Материјал Државне комисије за утврђивање злочина окупатора: Архив ВИИ (8/1, к 41 б); НМК, документација, преписи превода, стране 22-24.

⁶⁰ *Zbornik dokumenata i podataka o Narodno-oslobodilačkom ratu naroda i narodnosti Jugoslavije*, том I, књ. 1, док. бр. 145, Београд 1949, 390–392 (даље: *Zbornik NOR-a*).

⁶¹ К. Јончић, „Улога 717. немачке дивизије“.

Устанак 1941: Краљево у партизанско-четничкој опсади

Како је Априлски рат имао карактер *недовршеног рата* у слободарској свести српског народа, уследило је формирање покрета отпора немачкој окупацији. Устанак и стварање слободне територије били су резултат заједничког деловања формираних партизанских и одреда Југословенске војске у Отаџбини (ЈВуО).⁶² У телеграму вишој команди, Вилхелм Лист, војни заповедник Југоистока, 13. септембра 1941. саопштава: „Установљена је веза између устаника, које заповедник Србије назива комунистима и четницима“.⁶³ Размере које је устанак у Србији попримио, уједињењем партизана и четника, бележе немачки војни извештаји кроз број погинулих и рањених војника и сумарне прегледе извршених напада на махом железничке комуникације, жандармеријске станице општинске архиве и постројења.⁶⁴ На ширем подручју Краљева, борбене групе уједињене у партизанске одреде, међу којима је и краљевачки одред „Јово Курсула“, формиран на Гочу 27. августа 1941, врше диверзије и саботаже на објектима и комуникацијама важним по снабдевање, транспорт и везу окупационе војске и цивилне управе.⁶⁵

На акције устаника, Немачка команда одговорила је репресивним мерама: хапшењем и вешањем активиста и рођака устаника, реквизицијом имовине богатих домаћина, депортацијама у логоре, убијањем на кућном прагу, на улицама...⁶⁶ Од 16. августа 1941, у Краљеву је полициј-

62 С. Бркић, *н. д.*, 27-33.

63 *Zbornik NOR-a*, том I, књ. 1, 472-473.

64 *Zbornik NOR-a*, том I, књ. 1, Извештај командног штаба команданта Србије 31. августа 1941. наводи: од 1. до 21. августа – 22 мртва немачка војника, 24 рањена и два нестала. У истом периоду, у Србији су изведена 22 препада на железничке пруге, десет напада на жандармеријске станице, 43 на општине, при чему су понегде запаљене општинске архиве, и пет на фабрике и руднике. До краја августа, на територији Србије су немачкој војсци нанети нови губици – убијен 21 немачки војник, 34 су рањена; 39 нових напада на железнице, три на мостове, 14 на жандармеријске станице, 53 на јавне установе.

65 Телеграми о саботажама, јул/септембар 1941 (21/22. августа је запаљено сено на старом аеродрому, а исте ноћи пресечени телеграфски стубови између Матарушке Бање и Богutowца и порушен део пруге Краљево–Чачак, због чега је исклизула локомотива. У ноћи 23/24. августа, део одреда са командантом Павлом Јакшићем напао је друмски и железнички мост код Камиџора, на релацији Краљево–Крагујевац, којом приликом је погинуо један немачки војник, а жандармима одузето оружје. Други део одреда је извео напад на железнички мост преко Ибра, на правцу Краљево–Крушевац) – НМК, збирка Архивалије, инв. бр. 1036.

66 Драгомир Вилотијевић, активиста КПЈ, ухваћен је у селу Врдила и стрељан,

ски час продужен до девет сати увече: „Добошар је све чешће лупао, а ми босонога деца трчали да чујемо шта обавештава, мада, мало шта смо разумели. Разумели су одрасли – причали су како су по целој вароши облепљене плакате са обавештењем да се сви мушкарци мислим старији од 18 година јаве на места где су били запослени, а приватници да дођу у општину. Ко не поступи по наредби, чуло се, биће стрелан – једно је од забележених ратних сећања ондашње деце.“⁶⁷

Наредба Вилхелма Листа, војног заповедника Југоистока, од 5. септембра 1941, садржала је по први пут и разрађен план пратећих решења, попут интензивније пропаганде и спровођења „безобзирних и неодложних мера против устаника, њихових помагача: узимање талаца, депортовање родбине у концентрационе логоре итд.“⁶⁸ Од краја септембра 1941, репресивне мере се претварају у одмазду над целокупним становништвом – ратне злочине јединица регуларне војске немачког Вермахта: 342. дивизије у масовном депортовању и стрелјању грађана Шапца и Мачве, у току офанзиве у западној Србији; 717. дивизије у два најмасовнија стрелјања талаца у Шумадији, октобра 1941, уз масовно убијање становништва у Горњем Милановцу и низу мањих стратишта на подручју Краљева, Крагујевца и Горњег Милановца.

Фелдмаршал Вилхелм Кајтел је проследио наредбу вође о примени најоштријих мера: „како би се покрет угушио у најкраћем року... При томе имати у виду да један човечји живот у дотичним земљама често не вреди ништа и да се застрашујуће дејство може постићи само необичном суровошћу.“⁶⁹ Конкретизација одлука највише немачке команде, међу којима и наредбе Франца Бемеа, опуномоћеног главнокомандујућег генерала у Србији, донете у јеку немачке офанзиве против устанка у Србији, у рејону реке Саве код Шапца, 25. септембра 1941, уследила је кроз „застрашујуће примере“ у околини Шапца, у Краљеву и Крагујевцу: „Ваш је задатак да прокрстарите земљом у којој се 1914. потопила немачка крв услед подмуклости Срба, мушкараца и жена. Ви сте осветници тих мртвих. За целу Србију створити застрашујући пример који мора погодити целокупно становништво.“⁷⁰

а његов леш је за опомену обешен на градском тргу 28. августа 1941. Кућа у којој се Драгомир скривао је спаљена, а породица домаћина Радомира Лекића, ухапшена.

67 Из разговора са Олгом Селаков-Ђорђевић, Краљево, 2009.

68 *Zbornik NOR-a*, том I, књ. 1, док. бр. 145, 390-392.

69 *Zbornik NOR-a*, том I, књ. 1, 431/432.

70 Франц Беме је, на предлог фелдмаршала Листа, већ 20. септембра 1941. примио дужност Опуномоћеног главнокомандујућег генерала у Србији, тиме и целокупну

Од 4. октобра, када су затворени радници Фабрике авиона, локомотивска хала у кругу Железничке радионице је постала „сабирни логор“ за рацијом спроведене таоце.⁷¹ Сведоци саслушани пред среским повереништвом *Земаљске комисије за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача*, међу одговорнима за хапшења наводе и српску жандармерију, „на челу са капетаном Рајком Терзићем, који у жељи да што више зла нанесе Краљеву није штедео ни саме жандарме, већ је предао Немцима 32 жандарма за које је сумњао да су неповерљиви, те су их Немци стрељали“.⁷²

Проширењем слободне територије на простору западне Србије, заузећем Чачка 1. октобра 1941. године, устаници су дејства усмерили ка Краљеву. Партизанско-четничка блокада, у којој су устаници до 4. октобра заузели војне положаје на свим прилазима граду, координирана је из заједничког штаба, који се налазио у селу Дракчићи. На опсади Краљева су дејствовале следеће устаничке јединице: партизанске – цео Краљевачки одред, сем 4. драгосињачке чете, која је са Врњачким одредом на Попини затварала правац од Трстеника и Крушевца; три батаљона (Љубићки, Трнавски и Драгачевски) Чачанског и неколико чета Копаоничког одреда, уз садејство Крагујевачког, Шумадијског и Врњачко-трстеничког одреда; четнички одреди – Чачански, Јелички, Љубићки, Конаревски, Жички, Буковички, Котленички, Витановачки, Гледићки, Ибарски, Сирчански, Дущана Ђоровића, Трстенички и Расински, уз тзв. Чету смрти.⁷³

„5. октобар 1941: Чибуковачка чета краљевачког НОП одреда 'Јован Курсула' је заузела положаје у реону тунела 'Лакат' – село Прогорелица и у току дана успела да зароби локомотиву са 4 вагона. Истог дана чета је демолирала све станичне инсталације железничке станице Матарушка Бања, па се пред појавом јачих немачких снага, повукла у реон се-

војну и извршну власт. Немачка офанзива против устанка у Србији почела је 22. септембра нападом 342. пешадијске дивизије Вермахта (уз 704, 714 и 717. на територији Србије). *Zbornik NOR-a*, том I, knj. 1, 459/460.

71 Телеграми о саботажама, јул-септембар 1941 (21/22. август посечени телеграфски стубови између Матарушке Бање и Богutowца, запаљено сено на старом аеродрому и порушено 36 метара пруге Краљево–Чачак, због чега је исклизнула локомотива) – НМК, збирка Архивалије, инв. бр. 1036.

72 *Записник о испиту сведока* Фериде Азабагића пред среским повереништвом Земаљске комисије за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача 16. марта 1945. Испиту сведока присуствовали су чланови комисије среског повереништва и опуномоћеник ОЗНЕ – Архив Југославије фонд 110, ф 333/28–29 (даље: АЈ); НМК, копије докумената.

73 К. Јончић, „Улога 717. немачке дивизије“.

ла Прогорелице. Предвече од Краљева је наишао немачки оклопни воз, чије је вагоне чета уништила, а локомотиву заробила. У току ове борбе убијен је један Немац и један заробљен, а чета није имала губитака.⁷⁴

На опсади Краљева је једно време, после 20. септембра и разлаза са Костом Миловановићем Пећанцем, деловала и група устаника коју је предводио генерал Љубо Новаковић.⁷⁵

У покушајима да ослободе град, устанички одреди су од 7. октобра извршили низ мањих и три велика напада на стационаране јединице 717. посадне дивизије. Извештаји устаника из партизанских и јединица ЈВуО на опсади Краљева бележе: „Борбе за Краљево заокружују се из дана у дан. Од јутра до мрака штекћу митраљези и грме топови са обеју страна. Неумољиво се приближавају опсадничке снаге првим непријатељским линијама. Одељење бомбаша и пушкомитраљезаца прве чете партизана Трнавског одреда, препливавши Мораву пред самим носем Немаца приближило се местимично на 30-80 метара пред митраљеска гнезда, вршећи непрестано нападе бомбама... Код задњег покушаја да се пробију дочекани су свуда неиздрживом ватром из заседе, тако да је на мосту Камиџора један Немац пао у воду, а више мртвих и рањених одвучено преко ноћи вагоном у Краљево. Артиљерија опсадничке војске све више туче непријатељски аеродром. Нарочито се истакао својом спремом, пожртвовањем и храброшћу четник, потпоручник Десимир Томашевић, који је дејствујући из села Сирче, поред осталог уништио и један немачки ауто а други потпуно оштетио. Тешко рањен у борби, овај храбри борац је сместа оперисан и живот му је ван опасности. Стање опсадних трупа: у најбољем су реду. Број бораца, пушака, митраљеза и топова, стално се повећава. Пожртвовање сеоског становништва у снабдевању бораца са храном, неизмерно је. И последње залогаје наше село нуди својим борцима. То је најбољи одговор српског сељака издајнику и жандарму Недићу. Да и сами Немци виде колико је њихов положај у Краљевоу неодржив, види се из тога што сами фашисти дижу у ваздух муницију, која им је толико потребна, уништавају хангаре и магацине и пале танкове бензина, кога Хитлер цени више него крв свога народа. **КРАЉЕВО ЋЕ БИТИ ГРОБНИЦА ХИТЛЕРОВСКИХ БАНДИТА И ИЗДАЈНИКА СРПСКОГ НАРОДА! КРАЉЕВО МОРА БИТИ ОСЛОБОЂЕНО!**“⁷⁶

74 ИАК, Историјат Чибуквачке чете, ф III/110.

75 Бојан В. Димитријевић, „Настанак националних покрета отпора у Србији 1941“, *Историја 20. века*, бр. 1, Београд 2011, 101.

76 *Новости* – орган Штаба НОП одреда Др Драгиша Мишовић, бр. 2, 16. октобар 1941, Чачак, чланак „Српски фронт“, стр. 3.

Живот цивила је постајао све тежи како су борбе у непосредном окружењу учестале. Фабрике, радње и градска пијаца су биле затворене још од 3. октобра, а слобода кретања дозвољена само уз посебне објаве. Отуда и не чуди одзив радника и службеника фабрика (сходно немачком лукаво смишљеном плану да прикупе што већи број талаца) на позив због овере докумената и плата, које су изостале још од јуна месеца: „Почетком окупације, тата Љубомир, машиновођа, ишао је редовно на посао. Не сећам се када је престао да одлази, али је стално био код куће забринут. Прославили смо и нашу славу Св. Симеона Столпника 14. септембра, скромно, у кругу најближих рођака и комшија. Када су почеле пуцњаве, прво смо се склањали у подрум, али би ноћу спавали у кући. Када је залутали метак прошао кроз прозор и забио се у зид изнад кревета мог малог брата од годину и по дана, тата је преко целог подрума ставио клупе и даске, пренели смо постељину и ту спавали. Пуцњава се чула све ближе... Не сећам се да смо се поздрављали са татом. Вероватно тата није слутио каква судбина га чека. Следећа два-три дана, моја маћеха (мама је млада умрла) и остале комшинице носиле су корпе са храном у лагер. После пар одлазака, нису дозволили доношење хране...”⁷⁷

2.2 Масовна одмазда у Лагеру у октобру 1941.

Рација над цивилним становништвом Краљева

Противмера 717. дивизије Вермахта била је да у „сабирном логору“ – локомотивској хали у кругу Железничке радионице, месту које су савременици по складиштима војног материјала југословенске војске називали *лагером*, наставе са затварањем цивила – талаца за претрпљене губитке у партизанско-четничким нападима. Забележена сећања на прикупљање талаца, међу којима и њихових очева, на трауматично детињство без ближњих, симболизују на стотине сличних судбина ратне сирочади: „Била је блокада и нигде из куће нисмо могли да изађемо. Пуцњава се чула издалека. Отац се спремио за посао после дуже времена, јер због опсаде фабрике нису радиле. Сви смо будни. Отац седи са мајком крај шпорета и шапућу тако да ми не чујемо, да се не уплашимо. На крилу држи најмлађу сестру. Немци на врата лупају, отац отвара... Грубо га гурају на улицу, где су постројили комшије са рукама изнад главе. Немци носе око врата металне плочице – када сам их касније виђала, бежала сам што даље.”⁷⁸

⁷⁷ Из разговора са Олгом Селаков-Ђорђевић, Краљево, 2009. 4.

⁷⁸ Из разговора са Бисенијом Грбић-Перуткић, годиште 1932, једним од петоро

Током рације су били затворени и запослени на железничком чвору (ложионица, станица и секције за одржавање пруге), службеници и радници Железничке радионице, цивилно становништво различитог узраста, занимања и порекла: „Добошар је читао наредбу немачке Команде да ако ко има радио-апарат, а не преда га, страдаће му цела породица. Претресали су по кућама... Ускоро је почела рација за лагер, а људи су мислили да их воде због замене докумената. Дуж Карађорђевог улице, ишао је немачки камион и 5-6 немачких војника терало је мушкарце из кућа. Од Среског суда до 'Женеве' одведени су многи виђени грађани: Милан Дир, командант аеродрома, Хрват који је ожењен у Краљево и одбио да оде „усташама“; Драги Стефановић; адвокат Рашчанин; браћа Томићи; синови старог Мике Радомировића, кафеџије, који је остао жив; инжењер Пурић; апотекар Миодраг Марковић са синовима; браћа Перић; Јарослав Маџан, учитељ; Никола Пајовић; Бора Радовановић; Никола Педовић, шустер; Наум Наумовић; Урош Станимировић, ковач; Тома Ивановић, адвокат и многи други... Виде ја да Немци купе људе од Суда ка 'Женеви', како из куће Петра Божића изводе његовог сина. Петар је тражио да поведу њега уместо његовог сина, али га војници тако јако ударише да му испадеше зуби, утераше и њега и сина у камион...“⁷⁹

Локомотивска хала у лагеру – таоци између две ватре

Најављиване мере репресије – стрељање сто талаца Срба за убијеног немачког војника а педесет за рањеног – Немци су припремали хапшењем талаца пре почетка сваког устаничког напада на Краљево: са Ружића брда 7. октобра, и касније, пред нападе у ноћима између 10. и 11, и 14. и 15. октобра: „Последње вести, 15. октобар: Јутрос у 3 часа партизанске и четничке снаге које опседају Краљево напали су град. Наши борци су продрли уз надчовечанске напоре кроз ватрене непријатељске линије до пијаца и железничке станице. Дошло је до борбе у центру града. Одред од 15 партизана продро је до зграде суда. Као лавови улетели су у просторије. Пред оружјем Срба очајнички фелдкомандант у Краљеву и један официр дигли су руке у вис. Наши су их повели са собом. Немачки војници су покушали да то спрече. Отворили су паљбу. Из нашег оружја чуо се плотун, заробљеници су пали. Четници и партизани избројали су преко 30 убијених фашистичких зликоваца на улицама Краљева. Чврсти, чвршћи него икад, смели партизани и четници и даље опседају

деце Петра Перуткића, стрељаног радника Фабрике авиона, Краљево, 17. октобар 2011.

79 Из разговора са Томиславом Милакићем, годиште 1930, Краљево, 2009.

град, Немце држе у мишоловци Било је жртва и са наше стране: мртвих 3-4, рањених до 12. Свима рањенима живот је ван опасности.“⁸⁰

Да су устаници били упознати са спровођењем рације у граду, потврђује наведено гласило НОП одреда „Др Драгиша Мишовић“ 16. октобра, у дану највеће одмазде: „У самом граду ситуација за становништво постаје све тежа. У свом неизмерном страху од живља, Немци све више тероришу становништво. Већина мушкараца налази се затворена. Хитлеров страх од радништва неизмеран је. Око 1.400-1.500 краљевачких радника налази се већ дуже време затворено у једној фабрици.“⁸¹

Одлучност и уверење у могућност ослобађања Краљева, устаничке снаге партизана и четника су исказале и у сусрету са различитим делегацијама упућеним из града на њихове положаје. На предлог грађана и општинске управе, немачки командант места је пристао да на преговоре са устаницима о обустављању напада, у заједнички партизанско-четнички штаб, као парламентарци буду упућени Радослав Веснић, професор, и кмет Миле Радовановић, као угледни грађани, са још једним радником и чиновником. Радослав Веснић је оставио драгоцен мемоарски запис као члан делегације: „... са задатком да ступимо у везу са борцима, који опкољавају Краљево и да их обавестимо, да ће Немци стрељати за сваког погинулог Немца сто наших грађана све док се не дигне блокада. Рекли су ми да је до тог тренутка стрељано 1.500 грађана и радника, а да је затворено још толико и да се рација наставља. То саопштење ме је поразило и потресло... Општинари су нам дали белу заставу... на врху имања Ратарске школе већ смо чули 'стој', репетирање пушака и позив да дигнутих руку кренемо пут Јарчујака... Били су сви запрепашћени и огорчени вестима о стрељању и претњом о истребљењу Краљевчана и спаљивању Краљева... У Дракчићима, примили су нас комесар, народни херој Митровић [Ратко Митровић, политички комесар Чачанског НОП одреда] и артиљеријски мајор Ђурић [Радослав Ђурић, мајор ЈВуО], који су мене знали по чувењу. Пошто смо изложили зашто смо дошли, они су обавестили Врховни штаб и штаб Драже на Равној Гори. Сви су били огорчени поступцима фашиста, али је из свега било јасно да нико и не помишља да се блокада дигне, јер су сви хтели и очекивали ослобођење Краљева... Радовановић и ја кренули ујутру на Равну Гору ради реферисања, а наша два сапутника остали у Дракчићима док не оду у Краљевачки батаљон... На Равној Гори су нас дочекали Дража и његови штабни официри. Саслушали су нас, узбуђивали се, претили, па

80 *Новости*, бр. 2, Чачак, 16. октобар, 1.

81 *Новости*, бр. 2, Чачак, 16. октобар, 3.

је Дража онда наредио да се за одмазду пострелају заробљени Немци. Поделили су се на две групе, једни су били за, други против стрељања, јер су сматрали да би то Немце раздражило и да би дошло до масовног стрељања грађана. Мишљење друге групе је победило. О одлукама Врховног штаба и Драже није нам ништа саопштено, али блокада и напади су настављени...“⁸²

Наредбе које су упериле циви оружја јединица Вермахта у цивиле

На основу наредбе више команде (заведена под бр. 2848/41 у Штабу опуномоћеног командујућег генерала у Србији), генерал Франц Беме је својом наредбом од 10. октобра 1941. био изричит по питању спровођења масовних одмазди:

„Буде ли губитака међу немачким војницима или фолксдојчери-ма, територијално надлежни команданти све до команданата пукова за-кључно, наредиће одмах стрељање противника према следећим стопама:

а. За хапшење одговорни су у гарнизонима команданти места.

б. За сваког убијеног немачког војника или фолксдојчера 100 заробљеника или талаца

ц. За сваког рањеног 50 заробљеника.

Стрељање ће извршити трупе.“⁸³

Дивизија је следећег дана издала поверљиво наређење: „Хапшење комуниста, националиста, демократа и Јевреја, као талаца, уколико је могуће њихово чување“.⁸⁴ У ланцу војне одговорности регуларне војске Немачке – Вермахта, пошто је примио наредбу генерала Франца Бемеа од 10. октобра 1941, штаб 717. дивизије (потчињена 65. корпусу) је исту проследио командантима пукова, у складу са наредбом, задуженим за спровођење масовних одмазди.⁸⁵ Командант 749. пука, мајор Ото Деш,

⁸² ИАЧ, Писмо Радослава Веснића упућено Историјском архиву у Чачку 12. децембра 1967; НМК, препис.

⁸³ Zbornik NOR-a, tom I, knj. 1, 501–503.

⁸⁴ Државна комисија за утврђивање злочина окупатора предала је за суђење пред међународним војним судом у Нирнбергу 18. јула 1947. материјал у вези са оптужбом, међу којима је Дневник 717. посадне дивизије на немачком језику. Преписи неколико извода сачуваних у Архиву ВИИ (8/1, кутија 41 б), у НМК, документација, преписи, страна 23.

⁸⁵ Препис извода из дневника 717. посадне дивизије (АВИИ, 8/1, кутија 41 б.); НМК, документација. Влада ДФЈ је 16. јануара 1946. доставила Међународном војном суду у Нирнбергу извештај Државне комисије за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача. У извештају су забележене „обрађене одлуке за одговорна лица

издао је наредбу о извршењу стрељања талаца у Краљеву, на основу наредбе дивизије од 14. октобра да се спровођење мера за одмазду врши само по наређењу пукова.⁸⁶ Овлашћења су била јасна, а њихово извршење конкретизовано у размерама сто талаца за једног погинулог, педесет за рањеног немачког војника. Оперативни командант за читаво подручје борби у рејону Краљево–Горњи Милановац–Крагујевац, наредбодавац масовних одмазди – Ото Деш, командант 749. пука, чије је седиште било у Краљеву, стајао је иза непосредних извршилаца – мајора Паула Кенига, команданта гарнизона у Крагујевцу, и команданта места Краљево – Алфонса Мациовича.⁸⁷ Уследили су дневни немачки извештаји: „16. X 1941. 717. пешадијска дивизија: Напади на Краљево одбијени. 1 батаљон 737. пеш. пука у Краљеву. Губици код Краљева: сопствени: 14 погинулих (два официра), 10 рањених; непријатељски: 80 мртвих“.⁸⁸

Оружани напади партизанско-четничких јединица на 717. дивизију Вермахта, у којима је, према наведеном извештају, погинуло четрнаест и рањено десет немачких војника, непосредно су послужили за дословно спровођење наредби драконским кажњавањем становништва Краљева. Ванредно стање са преким судом је у Краљеву уведено 15. октобра. Прва група од 300 талаца, изведених из локомотивске хале, стрељана је истог дана.⁸⁹ Испред митраљеза војника 749. пешадијског пука 717. посадне дивизије, таоци су натерани да копају ровове, не слутећи да ће то постати њихове раке.

Злочин против човечности – трауме преживелих талаца

Поруке послате породицама, као и казивања преживелих са стрељања, међу којима и Марка Сломовића, потресна су сведочанства о последњим данима живота стрељаних: „Врата од хале се затворише и ми остасмо напољу. Било нас је око 100. Показаше нам гомилу алата и наређише да свако узме ашов, пијук или лопату. Тада нас постројише по тро-

масовног покоља цивилног становништва у Србији“ у саставу 717. посадне дивизије Вермахта, формиране од 1. до 14. маја 1941 (транспортиране за Србију од 15. маја до 11. јуна), под командом 65. више команде за нарочиту употребу (Höheres Kommando zur besonderen Verwendung LXV).

86 АВИИ, 8/1, кутија 41, извод из Дневника 717. посадне дивизије, НМК, препис превода.

87 *Zbornik NOR-a*, том I, knj. 1, 548-553.

88 *Zbornik NOR-a*, том I, knj. 1, 540.

89 Летак: *Ванредно стање са преким судом, Краљево, 15. октобар 1941. године* – НМК, збирка Плакати и леци (1941–1944), инв. бр. 86.

јицу и под стражом поведоше уз пругу према Ложионици. Зауоставили су нас на великој ледини, обраслој жбуњем, у кругу Железничке радионице... Немци су нам рекли да не копамо ровове према средини већ само окол, тако да је сада оно што смо копали представљало велики квадрат на чију смо средину бацали ископану земљу. Примио сам испред нас неколико митраљеских гнезда... Све наде у живот одједном су пале у воду... Неки су излетели из нашег строја и на немачком почели да објашњавају да имају малу децу... једни су мирно чекали да им митраљеска зрна прекрате живот. Други су почели да грде Немце, да их псују, проклињу. Митраљески рафали прекинули су све то...⁹⁰

Одмазда је настављена 16. октобра, стрељањем радника са железничког чвора и из фабрика: „Из кућа су извођени очеви са три, два или јединцем сином и одвођени у логор Фабрике вагона, где је већ од заузећа Чачка затворено 1.600 радника Фабрике авиона и вагона. Тога дана (16. октобра) по подне Немци су стрељали 1.000 радника и 700 грађана, међу којима је било жена и деце. Данас Краљево личи на мртав град. Од 16. ов. м. грађани су затворени у своје куће. Забрањено је кретање у двориштима. Ако би се неко трогодишње дете појавило у дворишту на капији, дивљи хуни пуцају на невину децу из митраљеза.“⁹¹

Пошто је Ватрогасна чета, са својом музиком, 27. септембра 1941. изашла из опседнутог града, прошавши на превару поред немачких стража, и упутила се у партизански одред на Гочу, њихове колеге ватрогасци који су остали у граду, контролисаног кретања и под сумњом немачких власти, према наређењу Команданта места су били одређени да после стрељања, 17. октобра, сахрањују жртве: „Ми смо имали траке на рукама на којима је писало *Feuerwehr* (ватрогасац). Пијани официр је позвао неке војнике који су нам одредили да копамо јаму сто метара дужине, два метра дубине и око шест метара ширине... Немци су викали. Нас ватрогасаца је било 29, било је око 30 цивила и можда око сто људи из Фабрике авиона. Око нас су били митраљези. Немци су лежали поред њих и чекали наређење, да нас после завршетка копања, ликвидирају... Петак, 17. октобар. На земљи: леш до леша. Немци су нас поделили у две групе. Половина је била у ракама, половина горе. Ја сам био горе и носили смо лешеве. Немци су нас стално пожуривали... Препознао сам чичу званог Кикирики. Корпа му је била празна... Поред њега, у кожном капуту лежао је неки службеник из Општине. Одмах до њега лежао је инжењер из Фабрике авиона... Приликом преношења лешева страховито

90 Краљево октобра 1941 – казивања преживелих, 25.

91 Слобода или смрт, бр. 3, 25. октобар 1941, 2.

смо се осећали јер су појединци још давали знаке живота, били су искидани од митраљеских зрна... Иначе, сви Немци су били пијани..." – испричао је оновремени ватрогасац, Радомир Луковић.⁹²

Поред 29 ватрогасаца, своје некадашње колеге је сахрањивало и око сто радника Фабрике авиона, који су били затворени у фабричком подруму. Већина радника је после сахрањивања и сама стрељана, што потврђују изјаве ватрогасаца.⁹³ Да би квота од 1.900 била подмирена са још 145 талаца за губитке од 15. октобра и додатних 250 за губитке претрпљене 16. октобра, до 20. октобра су уследила нова хапшења грађана, међу којима чак и покретних болесника краљевачке болнице.⁹⁴ Последњи таоци из хале су стрељани 20. октобра. По извршеном стрељању, немачки официри су хицима убијали жртве које су показивале и најмањи знак живота.⁹⁵

Последње речи и сат стрељаног колеге Словенца, за читав живот је сачувао Савко Николић, један од преживелих радника: „Од 16. октобра радили смо по читав дан и сахрањивали по 2-3 групе, по стотину стрељаних по групи. Около смо гледали лешеве, крв и били умрљани крвљу по одећи и телу. Такви смо радили, спавали и такви устајали. За нас је све, и време стало. Као да смо на дан затварања легли и у све наредне дане сањали страшан сан... Можда је теже од смрти било узети усмрћеног или тешко рањеног за руку, и вући, друга или познаника, у раку. Нарочито је тешко кад леш проговори, као друг из фабрике, Словенац: узми сат за моје – успомена... ако их не нађеш.“⁹⁶

Са места највеће трагедије у историји краљевачког подручја, преживела је неколицина талаца, који су успели да се извуку из раке и побегну. Њихова сведочења су забележена као драгоцен мемоарска грађа.⁹⁷ Захваљујући слабостима бирократског система немачке Команде места, од рације се спасао део, махом имућнијих грађана.⁹⁸ После борби

92 *Краљево октобра 1941 – казивања преживелих*, сведочење Радомира Луковића, 115–118.

93 *Исто*, сведочење Бранислава Мицића, 118–120.

94 *Zbornik NOR-a*, том I, књ. 1, док. бр. 293, 667; Протоколи Бановинске болнице у Краљеву 1941–1944, Општина Краљево, Матична служба – НМК, збирка Архивалије, копија списка.

95 НМК, збирка Фотографије 1941–1945.

96 Станко Петковић, *Савко*, Крушевац 2005, 54–55. Савко никада није успео да превлада трауму, ни да сат уручи супрузи и детету стрељаног колеге. Ову, не толико материјалну колико меморијалну драгоценост, породица је, по његовој жељи, 2010. године поклонила Народном музеју у Краљеву.

97 *Краљево октобра 1941 – казивања преживелих*, 9–123.

98 *Записник о испиту сведока*, 16. март 1945, АЈ, фонд бр. 110, ф 333/28–29,

у ноћи између 14. и 15. октобра, није било већих устаничких акција до 31. октобра, последњег устаничког напада на град тенковима, што је искључило могућност већих немачких губитака и настављања одмазде.

Последице октобарског стрељања

Немци су у октобру, после борби са удруженим јединицама четника и партизана, погубили готово две хиљаде цивила. У знак одмазде, као резултат просте рачунске радње: сто ваших за једног нашег погинулог, педесет за једног рањеног... Стрељачки вод је извршио своју дужност, а стрељани нису завршили своје послове: никада нису разаслали све дописне карте, на крају су набрекли џакови сатрулили у подруму поште... никада нису поправили капије, врата се нису добро затварала, шкрипале су шарке... никада нису завршили лекције о мерним јединицама, колико је чега садржано у чему... никада нису обрали род, отежале гране воћа су препукле... никада нису искористили нарасло тесто, прекипело је преко ивица вангли, па се убуђало... никада нису сачували шуме, младице је секао ко стигне... никада нису покупили осушени веш, столњаке, јастучнице и чаршаве... никада нису завршили реченице десетина молби или жалби... и понајвише од свега – стрељани нису оставили могућност преживелима да икада више запевају пуним гласом.

Горан Петровић⁹⁹

Иза масовног злочина, читав простор лагера је засут кречом. Многе породице су у октобарском стрељању изгубиле више својих чланова (железничар Живан Блажић са три сина, породица Димитријевић, Радомировићи, Миодраг Марковић са два сина, три сина свештеника Саве Петровића, Љубица и Милица Ристић, Ружица и Јованка Јончић, Обрадовић Василије са два сина...). Дубоко, као неизбрисив белег, сећање на жртве стрељања у лагеру је остало у свести нараштаја, породица, суграђана: „Едо Гниушек се са прстима обе руке наслонио на стакло прозора и чуо сам кад је рекао: 'Сине мој!' Ја сам стојао на ходнику и чекао. И чуо сам као што сам чуо већ толико пута дневно. Чуо сам грмљење митраљеза и затим појединачне пукљеве. Тад сам мислио да ће ми пући срце. Много лакше, много лакше било би ми, ако би ти меци прошли кроз моје тело. Дане, месеце, године и године нисам се могао отарасити те слике.“ – забележио је у мемоарима некадашњи избеглица из Словеније, Руди Штајнбихер.¹⁰⁰

НМК, копије докумената.

⁹⁹ Горан Петровић, *Испод таванице која се љуспа*. Београд 2010, 143-144.

¹⁰⁰ Rudi Steinbücher, *Oj, zdaj gremo. Slovenski izgnanci v Kraljevu*. Ljubljana 1988,

Размере злочина против човечности се посредно налазе и у броју породица које су остале без хранитеља, броју ратне сирочади, разореној привреди, јер је у најплодотворнијем животном и радном добу, између 18 и 55 година, било најмање 1.910 стрељаних талаца, већином радника и службеника оновремених фабрика авиона и вагона, железничара, запослених у установама и школама... Захваљујући сачуваним примарним изворима и сведочењима савременика, вишегодишња истраживања су утврдила имена 2.255 страдалих цивила у октобру 1941, међу којима је било и деце, жена и стараца. Лагер као место страдања, дефинитивно је утврђен за 2.194 страдале особе, док за преосталу 61 особу страдалу током октобарске рације није могуће поуздано утврдити место страдања. Постојећи подаци говоре да је у лагеру стрељано најмање 106 особа млађих од 18 година, које нису дочекале време да постану очеви и мајке. Ово потврђују и речи сведока Ферида Азабагића, чиновника, курира између Општине и немачке Команде места: „Познато ми је тачно да су сем радника и других грађана-мушкараца стрељане и жене као и деца, која су као шегрти били запослени по фабрикама на изучавању заната, који су могли бити стари од 14, 15 и 16 година.“¹⁰¹

Краљево је после масовне одмазде над цивилним становништвом, у којој је од стране 717. дивизије Вермахта живот изгубило готово 2.200 људи, постало град у црно завијених удовица и ратне сирочади: „Када се пучњава мало примирила, људи су почели да причају. Чули смо да су убијени наше комшије Драго и Нега Букара, пекар из Карађорђевој улици и многи други. Нико још није веровао да су толики људи убијени, већ се мислило да су одведени на рад у Немачку. Када је дозвољено кретање по вароши, моја баба је отишла код своје ћерке и зета – моје тетка Наде и теча Јанка Николића, на другом крају града, у улици Јована Сарића 15. Тада је сазнала и за њихову трагедију. Они су изгубили сина Драгослава-Рајка, који је имао само 17 година. Најстрашније је било и то што је теча изведен из подрума једне зграде, са још двадесетак својих колега и одведен на стратиште где су угледали много стрељаних које су морали да сахране, уз претње пушкама, трчећим кораком. Том приликом је теча препознао свог сина Рајка по оделу, јер му је глава била смрскана. Он је отприлике обележио место где му је положено тело. Тада је стигла наредба за престанак стрељања и они су пуштени кућама. Када су по-

88 (даље: Р. Штајнбихер, *н. д.*).

101 *Записник о испиту сведока Ферида Азабагића пред среским повереништвом Земаљске комисије за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача* 16. марта 1945, АЈ, фонд бр. 110, ф 333/28–29, НМК, копије докумената.

родице сазнале за трагедију својих најмилијих, на готово свакој кући у Краљеву вијорио се црни барјак.“¹⁰²

У октобру су јединице Вермахта, поред масовне одмазде над цивилима у лагеру, извршиле ратне злочине у готово свим селима у непосредној близини Краљева.¹⁰³ Стрељање цивила у масовној одмазди у лагеру у октобру 1941, као и на стратиштима у Ковачима, Сирчи, Витановцу, Жичи... дубоко је урезано у сећање породица. На месту стрељања, породице су подигле крстове са уписаним именима. Лагерско гробље је постало стедиште људске туге, носталгије, сећања на ближње и место колективне меморије: „Не сећам се када је било дозвољено да одемо на хумке. Сећам се да је падала киша и да је било много блата. Земља је била поравњана и црвенкаста. Породице су ставиле крстове са именима својих ближњих. Чули су се јауци мајки, супруга и сестара. То је оставило неизбрисив траг у мом сећању. У мојој младој души постојао је трачак да ће се мој тата једног дана вратити. На пролеће 1942. смо се окупили у црквеној порти где је свако одељење имало свој бор испод кога су се одржавали часови. Добили смо и нову учитељицу, Кристину Мачкић, избеглу из Битоља. Приметила сам да мали број мојих другарица има живог оца“, сведочи Олга Ђорђевић – Селаков, тада осмогодишња девојчица.

Последице одмазде и блокаде града су се осећале и након нормализовања стања, што потврђује извештај Железничке радионице у Краљеву Генералној дирекцији српских државних железница, 13. новембра 1941. године: „Особље које је сада на послу претрпело је толико, да су свима живци заморени и при крају моћи. Поред овог несташаца најосновнијих животних намирница руинира ове живце још и даље бригом за опстанак и аветом глади која се помаља, а животна снага слаби услед слабе исхране. Животне намирнице и ако се негде нађу ужасно су скупе. Сви живе од резерве намирница што су их спремили за зиму у колико и тога има и од случајних проналазака понеких животних намирница. Резерве намирница су пак врло мале, јер је ово стање настало баш у време када је почела набавка намирница за зиму, те је иста прекинута и нико се није довољно снабдео. Сличан је случај са огревом пошто угаљ за осо-

102 Из разговора са Олгом Селаков-Ђорђевић, Краљево, 2009.

103 Имена и подаци о цивилним жртвама на мањим стратиштима у селима: Сирча, Витановац, Рибница, Жича, Ковачи... из аутентичне документације (Деловодник, спискови, записници о испиту сведока – Земаљске комисије за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача, АЈ, фонд бр. 110, ф-333; НМК, Списак страдалих Жичког среза, 28. 5 1942), забележени су у бази података о жртвама Другог светског рата, НМК, пројекат води Силвија Крејаковић, Историјско одељење НМК.

бље није стигао, а вероватно неће ни стићи. Према томе изгледи за зиму су врло јадни и страшни.“¹⁰⁴

¹⁰⁴ Извештај Железничке радионице у Краљеву – Генералној дирекцији српске државне железнице, Машинско одељење у Београду, 13. новембар 1941, НМК, збирка Архивалије, препис.

3. Меморијализација трагедије града

3.1. Масовна одмазда у Краљеву - историјски извори

Са места краха хуманости, стицајем „срећних“ околности, спасло се двадесет седам талаца, чија су сведочења забележена као драгоцен мемоарска грађа.¹⁰⁵

Спискови стрељаних, различите провенијенције, настали непуну годину иза лагерског стрељања (10-26. априла 1942), по наредби Окружног начелства округа краљевачког, у фабрикама, установама и школама на територији Краљева и околине, хронолошки најближи догађају, представљају најважније примарне изворе и полазиште историографских истраживања о овој теми.¹⁰⁶ Ови оригинални, аутентични извори првог реда, настали у фабрикама, установама и школским управама, евидентирали су сопствене губитке, стрељане раднике и службенике: *Железничке радионице (Фабрике вагона) и Фабрике авиона; Шумско-индустријског предузећа Миљка Петровића; запослене у установама: Техничком и одељењу Финансијске контроле при Среском начелству; ПТТ, Среском суду; Државном тужилаштву; Окружном суду у Краљеву; Жичком црквеном суду; Шумској управи; железничке раднике и особље: Железничке станице; Ложионице; XIV секције за одржавање пруге; у просвети: учитеље народних школа и школске надзорнике; затим Средње пољопривредне школе и Гимназије; чланове Жандармеријске и Ватрогасне чете.* До 28. маја 1942, по наредби и у провенијенцији Окружног начелства, наведени спискови су обједињени у *Списак лица са територије Жичког среза који су погинули у време комунистичких нереда*, који осим евиденције стрељаних радника, службеника, односно запослених, бележи и незапослене стрељане цивиле, као и убијене ван лагера од стране немачке казнене експедиције. У нешто млађем *Списку погинулих са територије Општинске Рибница, из 1943*, евидентирали су жртве рата страдале на разне начине са овог подручја, међу којима су наведена и имена стрељаних октобра 1941. године. У Народном музеју је сачуван и *Деловодник злочина оку-*

105 Краљево октобра 1941 – казивања преживелих.

106 Наредба Начелника округа краљевачког бр. 4353, од 24. марта 1942, НМК, Архива Окружног начелства, I-1037.

патора (1945) – Земаљске комисије за утврђивање злочина окупатора. Током рада ове комисије, настао је, на основу доказа, Списак жртава злочина у прилогу Одлуке о утврђивању злочина за мајора Ота Деша, команданта 717. посадне дивизије Вермахта. Као званични документи легалног органа једне државе, сачувани у Архиву Југославије, они су били основа за оптужницу ДФЈ пред Савезничким војним судом у Нирнбергу, током 1947. године.¹⁰⁷ Као примарни извори, непроцењиву вредност имају и *Протоколи умрлих Српске православне цркве – парохијски спискови стрељаних* (за: I, II, IV, V и VI парохију) и *Матице покојних Римокатоличког жупског уреда у Краљеву*, вођени 1941-1945. године.¹⁰⁸ *Списак избеглица у Краљеву*, чија је сврха била да евидентира изгнанике који су дошли на краљевачко подручје до лета 1942 (датовање је уписано мастилом на печату Среског одбора за збрињавање избеглица и пресељеника), наводи податке о стрељанима у напоменама унутар основних биографских података о избегличким домаћинствима.¹⁰⁹

Историјски архив Краљево – архивска грађа¹¹⁰

1. *Спискови радника и службеника Железничке станице Краљево* који су стрељани октобра 1941. Спискови имају следеће рубрике: презиме и име, звање, брачно стање, чланови породице, улица и број, примедба. Сачувана су три списка, на првом је убележено 170 имена, на другом 187, а на трећем 131, при чему је већина имена понављана у сва три списка. Спискови нису оверени.

2. *Списак лица Ложионице Краљево који су стрељани октобра 1941.* Списак има следеће рубрике: презиме и име, звање, година старости и одакле је. На списку се налазе 163 имена, није потписан.

3. *Списак лица XIV секције за одржавање пруге стрељаних октобра 1941.* Списак има следеће рубрике: име и презиме, звање, где је и када стрељан. На списку је уписано 45 имена, није потписан.

4. *Спискови радника Железничке радионице (Фабрика вагона) који су стрељани октобра 1941.* Последњи је датован 2. јануара 1942.

¹⁰⁷ АЈ, фонд 110, ф. бр. 9278/148-58/82.

¹⁰⁸ Оригинални спискови се чувају у одељењу Матичне службе Општине Краљево, копије: ИАК, НМК.

¹⁰⁹ Силвија Крејаковић, „Избеглице у Краљеву 1941“. *Краљево октобра 1941*, зборник радова, 69-83.

¹¹⁰ Детаљан попис архивске грађе сачуване у ИАК: Благомир Бишевац, *Краљево октобра 1941*, зборник радова, 230-238.

године од стране Комисије која је констатовала да је 16. октобра 1941. године, за време познатих догађаја у Краљеву, погинуло на службеној дужности свих 311 радника. Списак није оверен нити потписан.

5. *Списак лица које је стрељао окупатор 1941. године*, а који је сачињен на основу нађених легитимација. На списку је уписано 438 лица – презименом и именом, занимањем, годином и местом рођења, није потписан. Већина имена је наведена у старијим фабричким списковима.

6. *Списак стрељаних лица 1941. године Фабрике авиона* – 478 имена, са презименом, занимањем, годином рођења и местом рођења, није оверен.

7. *Изјаве и разговори преживелих* са стрељања октобра 1941. Сведочења преживелих и изјаве родбине чији су чланови породице преживели стрељање евидентирани су на списку од 37 имена са презименом, на 675 страна. Материјал је публикован у књизи *Казивања преживелих* (Краљево 1966).

8. *Списак ратне и остале сирочади, која потребују домско збрињавање, и сиромашне деце (социјално угрожене) која потребују јавну помоћ из Краљева*. На овом списку је 812 деце од две до седамнаест година. У рубрици примедба је уписано од чега је отац погинуо, а интересантно је да жртве фашистичког терора чине 96%, погинулих у НОП-у је 2%, сиромашних и без храниоца има 1,60%, од четника је погинуло 0,30%, а 0,10% је умрло у заробљеништву.¹¹¹

Народни музеј Краљево – збирка докумената и предмета стрељаних

А. Спискови стрељаних:

1. *Списак стрељаних службеника Поште, телеграфа и телефона Краљево* садржи имена тринаест стрељаних службеника са њиховим генералијама; списак чини један лист, оверен и потписан, датован 13. априла 1942.

2. *Списак стрељаних службеника Среског суда у Краљеву*, садржи девет имена службеника овог суда, са генералијама. Списак је оверен и потписан 1942. године.

3. *Списак стрељаних службеника Средње пољопривредне школе у Краљеву* садржи имена шест службеника, са њиховим генералијама, оверен је и потписан, а датиран је 10. априла 1942. године.

4. *Списак учитеља народних школа и школских надзорника из Краљева* садржи имена дванаест стрељаних лица, са њиховим генера-

¹¹¹ ИАК, фонд Раднички покрет и НОБ, К-9. 64.

лијама. Списак је оверен, потписан и датиран 12. априла 1942. године.

5. *Списак стрељаних радника Железничке радионице (Фабрике вагона)* садржи 325 имена. Састоји се од четрнаест листова, није оверен, нити потписан, а датован је 1942. годином.

6. *Списак стрељаних службеника Техничког одељења при Среском начелству у Краљеву* има десет имена људи и њихове генералије. Списак је оверен и потписан, датиран 13. априла 1942.

7. *Списак лица са територије среза жичког која су изгинула за време комунистичких нереда* садржи 1.971 уписано лице страдало у време масовног стрељања октобра 1941. године, на разне начине и од различитих егзекутора (од Немаца, четника, у борби, од комуниста), са њиховим генералијама. Списак има 32 странице куцаног текста, оверен је и потписан печатом среског начелника, датован 28. маја 1942. године.

8. *Списак радника Фабрике авиона* стрељаних октобра 1941: седам листова, са 442 имена. На крају списка је печат Фабрике авиона (1941).

9. *Списак* од два листа са 46 имена *стрељаних радника Фабрике авиона Краљево*. Испод списка је датум 16. јануар 1942. и печат Окружног уреда за осигурање радника у Нишу – експозитуре у Краљеву (1941).

10. *Списак радника Фабрике авиона* од десет листова, са 383 имена „који су стрељани“ (1941–1942).

11. *Списак радника Фабрике авиона у Краљеву* од четрнаест листова, са 633 имена и рубрикама: име и презиме, занимање, од када ради у фабрици, брачно стање, број деце, примедба. Скоро сви радници су стрељани октобра 1941 (није оверен ни потписан).

12. *Списак стрељаних службеника Железничке станице у Краљеву* садржи 177 имена, са њиховим генералијама. Списак се састоји од два листа густо куцаног текста, оверен и потписан (1942).

13. *Списак стрељаних радника XIV секције за одржавање пруге* – 37 имена радника ове секције, са генералијама; оверен, потписан и датиран 18. априла 1942. године.

14. *Списак стрељаних службеника Среског начелства у Краљеву* – пет имена службеника овог начелства. Списак је оверен, потписан и датиран 18. априла 1942. године.

15. *Списак стрељаних припадника краљевачке Жандармеријске чете у Краљеву* са именима и генералијама 31 жандарма који су стрељани октобра 1941. Списак је датиран 11. априла 1942. године.

16. *Списак стрељаних чланова Ватрогасне чете у Краљеву* са

четири имена стрељаних ватрогасаца. Списак је потписан, оверен и датиран 14. априла 1942.

17. *Списак стрељаних службеника Шумско-индустријског предузећа Миљка Петровића* – садржи шест имена службеника овог предузећа. Потписан је и оверен од власника предузећа.

18. *Списак стрељаних службеника Државног тужилаштва у Краљеву* са два имена службеника (1942).

19. *Списак службеника Финансијске контроле* стрељаних октобра 1941. са једним именом, потписан и оверен, а датиран 10. априла 1942. године.

20. *Списак службеника Жичког црквеног суда* са једним именом, оверен, потписан и датиран 13. априла 1942. године.

21. *Списак стрељаних радника Шумске управе у Краљеву* са једним именом, датиран 11. априла 1942. године.

22. *Списак стрељаних службеника Окружног суда у Краљеву* са једанаест имена, оверен, потписан и датиран 1942. године.

23. *Списак стрељаних радника Фабрике авиона* са осамнаест имена. Испод списка је печат Пензионог завода за службенике, Београд, од 3. јануара 1942. године.

24. *Списак стрељаних радника Фабрике авиона у Краљеву* са 441 именом. Списак није оверен (1942).

25. *Делимичан списак радника Фабрике авиона у Краљеву* рађен на два листа, писаћом машином на немачком језику, са 268 имена (1941).

26. *Комисијски записник стрељаних радника Фабрике вагона* октобра 1941. године, на девет листова, са 306 имена и пет прилога (4. јануар 1942).

27. *Списак стрељаних радника Ложионице Краљево* октобра 1941, са 168 имена, са генералијама. Списак је оверен, потписан и датиран 12. априла 1942.

28. *Списак избеглица у Краљеву* – датиран 9. септембра 1942, што је уписано мастилом на печату Среског одбора за збрињавање избеглица и пресељеника. У напоменама унутар рубрика, за 2.852 члана избегличких породица је уписан податак о стрељању у октобру, уз имена 139 особа.

29. *Списак погинулих са територије Општине Рибница*, верификован потписом председника рибничке Општине, датиран је 1943.

30. *Деловодник злочина окупатора* (1945) – послератне Земаљске комисије за утврђивање злочина окупатора; без потписа или овере.

Б. *Memoriabiliae*: лични документи и предмети стрељаних

Пут који је водио до формирања историјског одељења и збирки Народног музеја у Краљеву полазио је од послератних подухвата ентузијазмом надахнутих суграђана, међу којима и бројних учесника НОР-а, на прикупљању документарне грађе и предмета. Како би, у духу времена блиског догађајима у окупацији, по речима првог музејског управника, професора Милорада Јовића: „испунили велику обавезу према народу нашег среза, према граду овенчаном мученичком славом, да би очували и могли да прикажемо наше духовне и вредносне творевине...“, у прве музејске збирке је ушла ратна заоставштина, међу осталима и драгоцени документи и предмети стрељаних.

Последње поруке из логора послате породицама предмети су од ванредне вредности у музеолошкој пракси, јер проговарају својеручним записима страдалника. Садржај збирке чине и *потврде немачке Команде места* – издате породицама о стрељању ближњих током децембра 1941; *Личне карте, легитимације, радне књижице, војне исправе стрељаних у логору* – драгоцени су документи, јер носе лични белег, траг о пређашњем животу страдалника – хранитеља породица, мајки, бивших „Сокола“, студената, ђака, што имплицитно говори о размерама трагедије. Лични печат носе и предмети стрељаних нађени на месту стрељања (приликом подизања споменичког комплекса), као и они који су захваљујући породицама жртава обогатили музејски фондус и меморијалну баштину – механизам сата, железнички фењер, табакере, чешљеви, чутура за воду...

Посебну групу предмета чине они који по музеолошкој класификацији улазе у садржај других збирки историјског одељења (збирке: *Плакати, леци; Архивалије 1941-45; Фотографије 1941–1944*), а односе се на стрељање у логору октобра 1941.

Класификација:

1. Личне карте стрељаних
2. Последње поруке талаца из хале упућене породицама
3. Радне књижице. У типизираној форми пословних књижица, оверене су последњим отиском печата Фабрике авиона, Железничке радионице (Фабрике вагона); Железничке ложioniце, Удружења занатлија Краљева
4. Војне књижице стрељаних, издате у родовима и војним формацијама Војске Југославије
5. Разне легитимације – чланске карте. У нетипизираним форма-

ма, легитимације су различите провенијенције (легитимације ваздухопловства; легитимације носилаца Албанске споменице; сведоцбе о држављанству; соколске легитимације; индекси са факултета...).

В. Документи који се односе на стрељане, издати породицама жртава:

1. Изводи из књига умрлих Српске православне цркве (цркве Св. Тројице у Краљеву) на име стрељаног, издати од 1942–1945.

2. Потврде о стрељању (у провенијенцији немачке Команде места; Фабрике авиона у Краљеву, издате током децембра 1941).

3.2. Масовна одмазда у Краљеву - историографија

Подухвати Војноисторијског института на прикупљању, сређивању и публиковању документарне грађе и сећања учесника, међу којима и бораца из краљевачког краја, о Другом светском рату, непосредно по његовом завршетку, иницирали су да се на овим пословима ангажују и тек основане званичне установе – Градски музеј Ранковићево (1950), потом Народни музеј у Краљеву, Архив у Крагујевцу, надлежан за Краљевачки округ, потом и Историјски архив у Краљеву (1961).¹¹² У том периоду (од 1961), прикупљен је највећи број сећања, која су стенографски забележена, а односе се на Окружни комитет, Краљевачки одред „Јован Курсула“, Копаонички и Врњачко-трстенички одред.¹¹³ Послови прикупљања и систематизовања грађе су усмеравани у више праваца и уз ангажовање више сарадника, при чему је почетни корак представљало истраживање и евидентирање доступне архивске грађе у архивима у Београду.

Реализовани су бројни научни пројекти посвећени НОБ-у и револуцији, а 1963. је формиран редакциони одбор за писање хроника и монографија у тадашњем срезу Краљево, у духу велике продукције садржајних монографија одреда и бригада, хронологија и прегледа НОР-а, изучавања улоге КПЈ и Врховног штаба...¹¹⁴ Локална историографија Краљева је имала све карактеристике опште историографије, исписиване по „инспиративном“ упутству које су вође југословенске револуције нудиле, а чије су последице: удаљавање од реалности, појава митова, пренаглашена политичност, идеолошка искључивост, губитак историјског мишљења

¹¹² ИАК, фонд Раднички покрет и НОБ; к-9.

¹¹³ Исто.

¹¹⁴ Љубодраг Димић, „Историографија и идеологија – југословенско искуство 1945-1955“, *Годишњак за друштвену историју*, година I, свеска I, Београд 1994, 35-54.

и његова замена партијским ставом...¹¹⁵ У компаративном истраживању, Љубодраг Димић потврђује да су и на локалну историографију, „попуњену током шездесетих радовима из историје радничког и синдикалног покрета, партијске историје, историје рата“, пресудно утицале одлуке VII конгреса СКЈ на интензивирању прикупљања сећања: „Разлози нису били научни већ пригодни – прослава двадесетогодишњице устанка. Историچار је и на локалном нивоу био само 'декор' у прослави важних датума револуције.“¹¹⁶ Ипак, од заборављања су спасена бројна сећања о делатности краљевачких комуниста, акцијама одреда и краљевачког батаљона.

На иницијативу Секције бораца 4. краљевачког батаљона у Београду, 1979. године је покренуто оснивање *Фонда за историју радничког покрета и НОБ-а Краљево* при Историјском архиву у Краљеву. Путем посебног самоуправног споразума, обезбеђена су наменска додатна средства, одобрен Програм рада и ангажовани спољни сарадници.¹¹⁷ У оквиру рада Фонда, Историјски архив у Краљеву је био организатор два научна скупа – 1981. и 1985, о Другом светском рату. До 1989, када је Фонд престао са радом, ангажовао је спољне сараднике на прикупљању и фотокопирању архивске грађе у Архиву Војно-историјског института, Архиву Југославије и Архиву Србије, као и на спровођењу анкетних упитника у месним заједницама општине Краљево. Грађа прикупљана током минулог периода, обрађена и систематизована, ушла је у архивске фондове и музејске збирке, доступна истраживачима прошлости у Историјском архиву и Народном музеју у Краљеву. Посебан допринос обради теме и прибављању грађе о масовном стрељању октобра 1941. године имају истраживања др Коче Јончића, а целокупан материјал истраживања се данас чува у Историјском архиву у Краљеву.¹¹⁸

Најзначајнија институција, чијим је оснивањем 1966. године стрељању у лагеру октобра 1941. дата посебна важност за град, била је Спомен-парк у Краљеву, у којој су, до њеног гашења 1993, координиране све комеморативне активности. У сарадњи са историчарима у Историјском архиву и Народном музеју, остварени су значајни подухвати на меморијализацији жртава: забележена су сећања преживелих са стрељања, као и савременика и породица жртава; формирана је картотека – прва пои-

¹¹⁵ Љубодраг Димић, „Рат и историографија“, *Краљево октобра 1941*, зборник радова, 207.

¹¹⁶ Исто, 212.

¹¹⁷ Благомир Бишевац, „Архивска грађа о догађајима октобра 1941“, *Краљево, октобра 1941*, зборник радова, 230-238.

¹¹⁸ Исто, 238.

менична евиденција жртава, заснована на прегледу историјских извора.

Од оснивања Народног музеја у Краљеву, посебна пажња је посвећена лагерском стратишту, прикупљању аутентичних извора, личних предмета и докумената стрељаних. Документација Државне комисије за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача стварана је на основу пријава породица, комшија, пријатеља, речју – савременика, током 1945. и 1946. Тако је у Деловоднику злочина окупатора, који се чувао у Музеју, записано 3.216 имена жртава Другог светског рата са краљевачког подручја, међу којима и оних који су претрпели материјалне губитке (домаћини којима су спаљене куће). Међу њима су лагерске жртве, али и имена страдалих на мањим стратиштима 1941, од стране немачке казне-не експедиције, као и жртава убијених од Гестапоа, од бугарских војника, од „четника Д. М.“, током ратних година које су уследиле.¹¹⁹ Потребно је одговорно рећи да су ови историјски извори (спискови из фабрика, установа, школа са подручја Жичког среза, који је покривао Краљево са околином, обједињујућа евиденција Окружног начелства, легитимације, породична документација, наративни извори) били познати историчарима у надлежним установама. То потврђује и картотека Спомен-парка и Народног музеја у Краљеву, формирана на основу извора, која није прешла 2.000 лагерских жртава (уз изванредан број поновљених имена, погрешно датовање или место). Да ли је „историчар и на локалном нивоу био само ’декор’ у прослави важних датума револуције“ или се његов глас, исказан у уским научним круговима, изгубио у низу понављаних митолошких матрица у пригодним политичким говорима?¹²⁰ Детаљан преглед и компаративна анализа новинских вести и извештаја у листовима *Политика* и *Ибарске новости* (ИН) од 1954. године пружају увид у полувековну комеморативну праксу у Краљеву:¹²¹

„Од првих послератних година па све до 1965. године, када се у исто време на гробљу стрељаних држао и парастос и обавезни говор

119 Поред Државне Комисије ФНРЈ (АВНОЈ је 30. новембра 1943. донео Одлуку о образовању Комисије за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача), постојало је шест земаљских (републичких), једна покрајинска (Војводина), две обласне (Косово и Метохија и Санџак), 65 окружних, 299 среских (комисија и референата) и 1.210 општинских комисија, *Службени лист* бр. 1/1945. У току 1946. су укинуте све окружне, среске, градске и месне комисије, а 1948. и Државна комисија ФНРЈ.

120 Љ. Димић, *н. д.*, 212. 72.

121 Љубодраг П. Ристић, „Обележавање годишњице стрељања у Краљеву 1941. године (1946-2000), компаративно истраживање извештаја у јавним гласилима ’Политика’ и ’Ибарске новости’“, *Краљево октобра 1941*, зборник радова, 241–276 (даље: Љ. П. Ристић, *н. д.*).

неког од републичких или локалних политичара – све је називано једноставно 'помен' или: 'помен жртвама фашистичког терора' (ИН, 1957), 'помен Октобарским жртвама' (ИН, 1959), 'велики комеморативни помен жртвама фашистичког терора' (ИН, 1961), 'комеморативни помен стрељаним грађанима Краљева'. Од 1965. године у плакатима, документима, новинским извештајима, али не увек и у свакодневном говору, реч помен је замењена изразом *Октобарске свечаности*, у низу варијанти: 'октобарски комеморативни дани у Краљеву' (ИН, 1966), 'традиционалне октобарске свечаности посвећене трагичном октобру 1941. године' (ИН, 1971).¹²² Две године потом, у новинским чланцима су комеморација, политички скупови, културне манифестације и спортска такмичења обједињени под јединственим називом Краљевачке октобарске свечаности, док је 14. октобар, дан када се организовала 'завршна свечаност', или 'централна комеморативна свечаност'.

Од 1972. године, на иницијативу грађана Краљева, установљена је „Повеља против насиља и рата – за мир у свету“, што је утврђено Статутом општине Краљево. Први коме је Скупштина општине Краљево доделила *Повељу против насиља и рата*, засновано на „изузетним заслугама у остваривању братства и јединства народа и народности Југославије, учвршћивању независности земље и њеног положаја у међународним односима, борби за мир у свету“, био је председник државе – Јосип Броз Тито.¹²³ Уследио је низ политичара и друштвених радника – примаца *Повеље*: Густав Влахов (1973), Франц Лескошек (1974), Родољуб Чолаковић (1975), Спасенија – Цана Бабовић (1976), Јован Веселинов – Жарко (1977), Крсто Попивоца (1978), Владимир Бакарић (1979), Сергеј Крајгер (1980), Коста Нађ (1981), Цвијетин Мијатовић (1982), Светозар Вукмановић – Темпо (1983), Павле Савић (1984), Лазар Мојсов (1985), Марија Вилфан (1986), Павле Грегорић (1987), Угљеша Даниловић (1988), Зорка Секуловић (1989), Блаже Конески (1990), Данијел Шифер (1993) и Слободан Милошевић (1994). Приметно је да *Повеља* није уручена 1991. и 1992, што је Скупштина општине сматрала управо гестом протеста против рата и насиља (ИН, 1991, 1992). Када је одлучено да *Повеља* не буде додељена ни 1995. године, „почела је полемика да ли повељу треба укинути или наставити са њеним додељивањем“ (ИН, 1995). Ни следеће године, *Повеља* није додељена (ИН, 1996).¹²⁴

Године 1992, комеморација је први пут почела опелом, како жр-

122 Љ. П. Ристић, н. д., 249-250.

123 *Ибарске новости*, бр. 998, 13. октобар 1972, 1-2.

124 Љ. П. Ристић, н. д., 259-260.

твама актуелног, тако и Другог светског рата, што је обележило комеморацију и у наредне две године. Године 1997, парастос је служио патријарх Павле, уз саслужење владике жичког Стефана и владике горњокарловачког Никанора, позвавши, на месту почивших, на поштовање хришћанских начела.¹²⁵ Повратак православног свештенства и опела на гробље стрељаних био је примерен чин, јер је несумњиво да је велика већина стрељаних, у религиозном смислу, припадала православној цркви (прилог 3).¹²⁶

3.3. Митологизација „јучерашње“ прошлости

Стварање митова и прихватање митологизоване слике није рационално објашњиво, осим у домену психолошког – да је на савременике утицала трагичност догађаја незапамћеног у историји краљевачког подручја до те, прве ратне године. Пресудио је уплив политички неопходних „жртвених места“, на којима је нови поредак градио своја светилишта. *Егземпларна смрт* испуњавала је јавни простор као симбол друштвеног јединства оновремене Југославије, њених у „братству и јединству“ спојених република и покрајина.¹²⁷ Перцепција смрти и однос породице према прецима и покојницима, укоренен у народној традицији, појачавао се политичким дебатама, пригодним говорима на месту колективног страдања и литературом у којој је смрт опсесивна тема.¹²⁸ Традиционална религиозна и грађанска пракса модификована је и институционализована, у складу са новим политичким циљевима, у форму *измишљене традиције*.¹²⁹ Како би се утемељила у колективној свести, била су неопходна понављања симбола *жртвованог пролетеријата и родољуба*, преко којих се успостављао континуитет владајуће елите са жртвама. Насупрот овоме, изграђиван је супротстављени свет *народних непријатеља, колаборациониста, издајника радничке класе*, што је довело до процесуирања починилаца злочина, али и обрачуна са неистомишљеницима, у којима су били обешчашћени припадници некадашње елите, међу којима и Ду-

¹²⁵ *Ибарске новости*, бр. 2307, 17. октобар 1997, 1-2.

¹²⁶ Силвија Крејаковић, „У спомен на жртве немачког злочина у Краљеву, октобра 1941. Процес писаног и електронског памћења“, Зборник радова *Прилози истраживању злочина геноцида и ратних злочина*, 279–280.

¹²⁷ Олга Манојловић-Пинтар, „Смрт и култура сећања“, у: *Приватни живот код Срба у XX веку*, Београд 2007, 904.

¹²⁸ Данило Киш, *Енциклопедија мртвих*, Београд 1990, 229.

¹²⁹ Eric Hobsbawn, *The invention of tradition*, Cambridge University Press, 1983, 7–9, 75.

шан Крстић, ратни председник општине Краљево, оптужен и стрељан по пресуди чачанског већа Војног суда од 22. априла 1945. као „активан помагач и саучесник у масовном убијању у Краљеву“. Пресуда је донета иако је пред среским повереништвом *Земаљске комисије за утврђивање злочина окупатора*, приликом саслушања – Драгослав Обућина, оптужен по истој пресуди, сведочио да је био присутан када је Душан Крстић предао мајору Дешу (командант 747. пука) *Резолуцију* са „молбама грађана да прекине стрељање“.¹³⁰ Да ли је *Резолуција* имала утицај на наредбодавце није познато, али је неспорно залагање „градског оца“ у покушајима да спречи стрељање суграђана.¹³¹

Успостављене пропорције у расистичкој идеологији о вредности једног немачког живота наспрам сто других у Србији, у садржају искључивих нацистичких наредби, подмазале су митраљеске цеви и упериле их ка цивилном становништву. У номенклатури одговорности за ратни злочин против човечности, неспорна је улога регуларне војске Вермахта (749. пука 717. посадне дивизије). Међутим, морално је одговорно према жртвама поставити питање узрочно-последичног односа партизанско-четничких напада и стрељања талаца, међу којима је било и најближих рођака бораца. Да ли је борба против апсолутног зла, што фашизам и нацизам суштински представљају, кроз нападе у којима је „фашистичкој сили“ нанет губитак од укупно 20-ак погинулих и рањених, морала да има еквивалент у најмање 2.000 живота суграђана?¹³²

Мит око броја стрељаних талаца

Узроци митологизовања броја страдалих надилазе потребе прагматичног односа према страдању (ратна одштета никада није исплаћена породицама жртва од стране немачке државе). Временска блискост са најстрашнијим злочином у историји града хранила је у свести савременика представу о стрељању половине његових житеља. Прокламовани бројеви су утврђивани на подацима да је Краљево дочекало окупацију са 12.000 до 15.000 становника.¹³³ Упркос подацима у аутентичним извори-

¹³⁰ АЈ, фонд 110, ф. 333/28-29.

¹³¹ Драган Драшковић, „Стање у Краљеву октобра 1941. покушаји да се спречи и прекине стрељање талаца“, *Краљево октобра 1941*, зборник радова, 85-111.

¹³² *Чачански крај у НОБ-у, хронологија 1941-1944*, Чачак 1968, 124. ИАЧ, Писмо Радослава Веснића Историјском архиву у Чачку, Нови Сад, 12. децембар 1967; НМК, препис.

¹³³ Последња демографска статистика пре окупације бележи око 9.000 становника – *Књига записника омеђавања вароши Краљева, 12. мај 1935*; ИАК, фонд: Оп-

ма, насталим током окупације (спискови из фабрика, установа, школа са подручја, обједињујућа евиденција Окружног начелства, легитимације, породична документација, наративни извори), који укупно, после свих анализа, прегледа и поређења, не именују ни приближно 6.000 жртава масовне одмазде у лагеру. Потребно је одговорно рећи да су наведени извори, као и документација Државне комисије за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача (образована на Другом заседању АВНОЈ-а), која је после теренског утврђивања именovala 3.216 свих жртава рата са краљевачког подручја, били познати историчарима у надлежним установама: „Приликом организовања октобарских свечаности у Краљеву, као и у сличним приликама, употребљава се бројка од 6.000. Ту цифру јавно износе представници власти, политичких странака и организација, те грађани Краљева уопште... Постоји отворена бојазан да би неко од њих, или неко други, ко би се усудио да изнесе другачије тврђење, односно да утврди да је октобра 1941. у Краљеву стрељано мање од 6.000 људи, био изложен јавним критикама јер ето, он, Србин и Краљевчанин умањује размере фашистичког злочина.“¹³⁴

Најранији податак о броју стрељаних налазимо у документима немачке војне провенијенције. Од 19. септембра до 6. децембра 1941, штаб XVIII немачког армијског корпуса, 717. пешадијска дивизија, дневно извештава: „16. X 1941. Напади на Краљево одбијени. Губици код Краљева – сопствени: 14 погинулих (2 официра), 10 рањених; непријатељски: најмање 80 мртвих.“¹³⁵

„17. X 1941. За губитке од 15. октобра до сада је стрељано 1736 људи и 19 жена-комуниста. Сопствени губици у Краљеву: 2 мртва, 1 рањен.“¹³⁶

Међу документима наведеним у оптужници пред Међународним војним судом у Нирнбергу, налази се и Дневник 717. дивизије, који бељежи наредбе, сопствене и губитке непријатеља, као и мере одмазде. У извештају датованом 17. октобра 1941. пише да је у Краљеву: „у 16.10 сати отворила ватру непријатељска артиљерија; у 16.15. пало је 10 граната на аеродром; у 12.30 сати 20 граната на аеродром и мост на Мора-

штина краљевска 1918–1941, к-7. По подацима у литератури, Краљево је са околином до 1941. имало 13.000 становника, Драгољуб Милановић, *Краљево и његово уже гра-витацисно подручје*, Београд 1973, 9.

134 Раде Јоветић, „Масовно стрељање у Краљеву у октобру 1941“, *Југословенски историјски часопис*, бр. 1–2/1999, Београд.

135 *Zbornik NOR-a*, том I, 540.

136 *Zbornik NOR-a*, том I, 663.

ви; од 10.00 до 18.30 сати 70 граната на пољопривредну шталу са око 30 погодака; лакше су оштећена возила; у Краљеву врше се претреси кућа. Због губитака од 15. октобра, до сада је стрељано укупно 1.736 људи и 19 жена комуниста.¹³⁷

На претресу материјала приликом заседања Војног суда 21. јула 1947, изнето је: „Као што ће се високи суд сетити, то је укупан број од 1.755 талаца неколико смо пута помињали, о коме смо први пут сазнали у извештају о догађају у Краљеву. Број је касније још једном поменут у извештају генерала Бемеа, у коме је парола 'Напред у нове победе.' То смо нашли код шефа полиције СД од 21. октобра.“¹³⁸

Никола – Коча Јончић је изнео прве сумње у прокламоване „истине“ о стрељању 6.000 или 7.000 талаца октобра 1941: „До октобра је у град дошло 2.500 до 3.000 избеглица, а пошто трговачки део града и један број потребних радника и службеника нису захваћени стрељањем, а неки су се склонили из града, највише је могло бити стрељано око 3.000 до 3.500 лица. Томе треба додати још 200 до 300 људи из села око Краљева.“¹³⁹ У даљем тексту у монографији, аутор се осврнуо на број стрељаних према документима: „Најреалније да је у октобру 1941, стрељано и изгинуло од 1.500 до 3.000 лица.“¹⁴⁰

Немачки војни извештаји о губицима 717. дивизије навели су Венцеслава Глишића да, истражујући ратне злочине у Србији, закључи: „Поподне 15. октобра 1941. почела су стрељања у Краљеву и до 18. октобра стрељано је 1.736 мушкараца и 19 жена. Пошто су стрељања вршена до 20. октобра, када су стрељани и сви мушкарци избеглице из разних крајева Југославије, који су били смештени у вагонима на железничкој станици, претпоставља се да укупан број жртава износи око 2.000. Тачан број стрељаних до данас није утврђен. Према тренутним сазнањима определили смо се за ову цифру, јер је она по нашим проценама најреалнија.“¹⁴¹

У прилог потпуно различитог закључивања на основу „читања“

137 У доказном материјалу у вези са оптужницама на суђењу у Нирнбергу, 18. јула 1947, налази се и *Дневник 717. посадне дивизије* на немачком језику. Материјал Државне комисије за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача, АВИИ (8/1, к 41 б), НМК, документација, преписи, страна 25.

138 АВИИ, фонд: Нирнберг 10/1, к 41 б, Војни суд бр. V Нирнберг, Немачка, 21. јул 1947, НМК, документација, преписи, 24-25.

139 К. Јончић, *Краљевачки октобар 1941*, 283.

140 Исто, 285.

141 Венцеслав Глишић, *Терор и злочини нацистичке Немачке у Србији 1941-1944*, Београд 1970, 64.

истих докумената, говори став историчара Историјског архива у Краљеву, Владимира Бережнова: „То значи да је ова јединица у времену од 6–21. октобра 1941. на подручју Краљева имала 32 убијена и 72 рањена. За одмазду, требало је по кључу – 100 Срба за једног убијеног, 50 за рањеног немачког војника, стрељати 6.800 људи. На страни партизанских и четничких јединица које су у то време сарађивале, било по немачким подацима погинулих 377, у Краљеву је октобра 1941, највероватније стрељано 6.423 грађана.“¹⁴²

Истине ради, у дневним извештајима је јасно наведено да одмазда за погинуле и рањене није вршена само у Краљеву и само у лагеру, већ на огромном рејону који је покривала 717. посадна дивизије Вермахта, као једна од четири дивизије распоређене у Србији (342, 704, 714). Иста војна формација је извршила масовне одмазде над цивилима и око Горњег Милановца и у Крагујевцу, остављајући низ стратишта у њиховој околини.¹⁴³ Као учесник НОР-а, са нескривеним пијететом према жртвама, Коча Јончић разлоге произвољних тумачења немачких војних докумената, публикованих у Зборницима НОР-а, проналази у томе: „... што се није имало у виду да се подаци из операцијског дневника 717. дивизије, о стрељању 4.300 талаца за одмазду, не односе само на Краљево или Крагујевац, већ да је у питању укупан, сумаран број јер су батаљони 749. пука били распоређени у оба града и извршили стрељање и да је наведени командант пука Ото Деш наредио оба стрељања. Да су цифре за Краљево и Крагујевац, извора – операцијског дневника 717. дивизије: за Краљево – 2.000, за Крагујевац – 2.300. Постоји претпоставка да су и у Краљеву и у Крагујевцу збирно узимане после рата ове цифре, као да се обе односе на свој град. После су даље повећане и произвољним проценама (лично ми је познато).“¹⁴⁴

Године 2001, на скупу историчара у Народном музеју у Краљеву, Венцеслав Глишић са примесом огорчења што и после 30 година од његовог рада, а 60 иза догађаја, није утврђен поуздан број стрељаних у лагеру у Краљеву, износи: „Накнадна истраживања ван наше земље, посебно

142 Владимир Бережнов, „Колико је грађана стрељано у Краљеву?“, зборник радова *Наша прошлост*, бр. 1, Краљево 1964, 45.

143 У селима Сирчи, Шумарицама, Витановцу, Ковачима, Жичи, у непосредној околини Краљева, јединице 717. дивизије су извршиле низ појединачних убиства на кућном прагу и на стратиштима, као вид казних мера због устаничких напада у октобру. Поименични подаци о цивилним жртвама ван лагерског стрељања: НМК, база података о жртвама Другог светског рата. О злочинима исте дивизије у октобру на простору Крагујевца, видети: С. Бркић, *н. д.*

144 К. Јончић, „Улога 717. немачке дивизије.

у немачким архивима, нису донела резултате, који би бацили ново светло на овај догађај. Једино није утврђен број жртава масовног немачког злочина у Краљеву о чему смо водили бесплодне дискусије лицитирајући од 2.000 до 6.000 стрељаних талаца, уместо да сачинимо њихов списак по имену и презимену како су то урадили Јевреји за своје жртве... за оно време то је било као да је бачена атомска бомба на Краљево. Данас се цео свет ужасава над злочиним терориста у Њујорку а о злочину у Краљеву који је пропорционално већи, мало се или ни мало зна у свету.¹⁴⁵

Имена и подаци о стрељанима, забележени у списковима који су настали најближе догађају, током априла 1942, по наредби Окружног начелства, са циљем да буду пописани радници и службеници фабрика, установа и институција „који се до сада нису јавили на посао“, обједињени су евиденцијом страдалих Жичког среза (територија Краљево са околином). Као својеврсна „књига мртвих“, списак који је 28. маја 1942. печатао и потписао срески начелник Драгутин Велимировић именован је запослене али и незапослене грађане страдале у лагеру или на друге начине (од немачке казнене експедиције, од партизана, од четника, од граната...) у укупном броју од 1.965 погинулих до краја 1941, од чега је за 1.680 лица наведено да су стрељани у лагеру.¹⁴⁶

Ван укупне црквене евиденције стрељаних (*Протоколи умрлих СПЦ – парохијски спискови, и Матице покојних Римокатоличког жупског уреда у Краљеву*), поименично вођене од 1941. до 1944, у односу на прокламован број од 6.000 обезимењених страдалника, нашло се чак око 4.000 људи.¹⁴⁷ И поред чињенице да списак за 3. парохију није сачуван, да је међу стрељанима неспорно било и неколико муслимана, намеће се питање: због чега у оновременим приликама црква не би пописала своје парохијане, када су традиционалне вредности преовлађивале над идеолошким?

У послератном попису Државне комисије за утврђивање злочина окупатора, именовано је 3.216 жртава Другог светског рата на краљевачком подручју, од чега је 1.132 стрељаних у лагеру.¹⁴⁸ У саслушањима

145 В. Глишић, „Још једном о великом ратном злочину“, 222.

146 Списак лица са територије Жичког среза која су изгинула за време комунистичких нереда састављен је по „наређењу Окружног начелства округа краљевачког бр. 4353“, Краљево, 24. марта 1942. НМК, збирка Архивалије, инв. бр. 99. Анализом списка од 1.791 лица за које се наводи лагер као место страдања, због дуплираних бројева и поновљених имена, утврђен је податак о 1.680 стрељаних.

147 Оригинални спискови се чувају у одељењу Матичне службе града Краљева, копије: ИАК, НМК.

148 АЈ, фонд бр. 110, ф. бр. 9278/148-58/82. У прилозима *Одлуке* о утврђива-

сведока, који су као део локалне бирократије имали нешто шири увид од других савременика у оновремене трагичне догађаје, обављеним пред члановима наведене комисије и присутним опуномоћеником ОЗНЕ, налазе се драгоцени подаци о наредбодавцима, току стрељања и броју жртава. У изјави Фериде Азабагића читамо о бројним случајевима „да су људи пуштани из лагера а то је највише чињено на заузимање појединаца а и за новац.“¹⁴⁹ У сведочењу Мирка Липице пред Државном комисијом 1945, забележен је податак о броју стрељаних у лагеру који потиче из документације немачке Команде места, у коју је наведени могао да има увид као тумач: „Тачно не знам, али према једној књизи, коју сам једном приликом видео у команди места, претпостављам да је тада стрељано око 2.300 до 2.500 људи. Ово знам јер сам овај број видео у књизи стрељаних, а износио је 2.300 људи, а знам да су у ову књигу унети само они код којих је нађена легитимација, те претпостављам да је још 200 остало неуписано због недостатка легитимација. Било је поубијаних по кућама и на периферији као и у самом граду, али не знам колико... Познато ми је да су људи пуштани. На моју интервенцију пуштено је 39 људи... преко подофицира Темпла који је био шеф канцеларије у немачкој Команди места.“¹⁵⁰

У изјавама сведока је исте провенијенције и податак о постојању дневника немачког поручника Карла Вагнера. Информација о дневнику, са сумарним бројем од 5.606 стрељаних, потиче из *Записника о испиту – саслушању сведока* Драгутина Мишића и његове супруге Злате Мишић, начињеном 18. септембра 1945. године у Краљеву пред Среским повереништвом Државне комисије: „За време масовног стрељања Срба у Краљеву, октобра 1941. г. код мене у стану у улици Цара Лазара бр. 43. становао је један Немачки официр ВАГНЕР, родом из Хамбурга, стар 40 г. Он је водио дневник и једнога дана када је отишао из стана заборавио је у својој соби свој буђелар у коме је била једна књижица у којој је он записивао неке своје ствари, у виду дневника. Видевши то моја жена Злата показала ми је тај буђелар и ту књижицу и ја, како нисам знао Немачки наложио сам својој жени Злати да она прегледа ту књижицу – дневник и види да ли у истом има шта се односило на нас Србе у Краљеву, а ја

њу злочина мајора Ота Деша се налазе: 1. Списак жртава злочина, 2. Списак доказа о злочину на основу пријава и потврда породица жртава. Влада ДФЈ је 16. јануара 1946. доставила Међународном војном суду у Нирибергу извештај Државне комисије за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача – Јелена Лопичић-Јанчић, *Ратни злочини против ратних заробљеника и судска пракса*, Београд 2005.

149 *Записник о испиту сведока*, 16. марта 1945. АЈ, фонд бр. 110, ф 333/28-29.

150 АЈ, фонд 110, ф. 333/28–29; НМК, препис документа, збирка: Архивалије.

сам за то време био на улици пазећи да Вагнер не наиђе за свој буђелар. Прегледајући дневник Вагнера моја жена Злата која зна немачки, наишла је на једном месту на забелешку о стрељању у Краљеву и другим местима. Наложиио сам својој жени да ту забелешку са Немачког преведе и препише и она је то учинила и тај њен превод забелешке о стрељању подносим Среском повереништву у Краљеву на употребу као саставни део мога саслушања.¹⁵¹

Злата Мишић, домаћица из Краљева, изјавила је: „За време окупације Немачка команда места од стана мога и мужа ми Мишића Драгутина узела је једну собу у којој је сместила једног немачког официра оберлајтнанта Карла Вагнера, родом из Хамбурга. Вагнер је становао у стану код нас баш за време масовног стрељања Срба у Краљеву октобра 1941. г. тј. у наш стан је дошао одмах после стрељања у Краљеву. Једнога дана Вагнер је отишао из своје собе и када сам ја ушла у његову собу на столу приметила сам његов буђелар. У буђелару била је једна књижица у којој је Вагнер стављао забелешке у виду дневника. Прегледајући ту књижицу на једном месту било је записано о акцији Немачких трупа у Краљеву и околини где се говорило и о стрељању у Крагујевцу и Краљеву. Како је то био важан податак за нас Србе у Краљеву, мој муж Драгутин Мишић, вазд. п. пук. у пенз. наложио ми је да са немачког то преведем на српски и препишем, што сам ја и учинила и предала моме мужу а он тај превод и извод из дневника Вагнера предао среском повереништву у Краљеву. Извод који ми је показан од стране повереништва то је онај извод који сам ја извадила из дневника Вагнера Карла означеном приликом. Извод је потпуно веран оригиналу. То је све што имам да изјавим а на казано могу се и заклети.“¹⁵²

Истраживач има право да вечито сумња у сваки податак, у жељи да открива истину. Али нема право да негира, да одбаци извор, чак и ако у њега делимично сумња, док не наиђе на оправдане чињенице. Тим пре ако се сумња једино у цифру, а документа нема да би се извршила његова анализа, као што је случај са поменутим дневником поручника Вагнера. Апсурдима које је Комисија (успостављена на Другом заседању АВНОЈ-а) забележила, а који су чином записивања од стране тог идеолошки и политички подобног тела, чији се рад није доводио под сумњу, добили кредибилитет поуздане чињенице или важност документа, тако и трагом о дневнику, бавио се и Коча Јончић: „Из формулације Комисије може да се сматра (сумња) да се списак Вагнера односи на оба града, јер

151 АЈ, фонд 110, ф. 333/32.

152 АЈ, фонд 110, ф. 333/32.

следећи став почиње: *О одговорности Бемеа за ове злочине...* Комисија је на пример навела да је у хали у Крагујевцу у ноћи уочи стрељања било десет људи по метру квадратном, што је апсурд! Треба више рећи о вишегодишњим упорним настојањима Музеја да дође до извора и из њих до броја и још значајније, до имена стреланих, што представља огроман труд...¹⁵³

Када је утихнуло оружје Другог светског рата, а велики логори попут Аушвица, Маутхаузена, Јасеновца, Дахауа, у којем је и сам био заточеник, постали места меморијализације људског страдања, Владика Николај Велимировић, који је октобарску трагедију покушавао да застави, у Чикагу је одржао беседу о Васкрсу: „Када су безбожни властодршци постројили у Краљеву 2.200 грађана разног узраста и пола, наоружаних и невиних, да их стрелјају због 22 њихова војника погинула у борби са националним српским четницима, тада један богомолац, Драгослав, црквењак наше катедрале, стојећи у строју пред стрељање, узео је да мирно чита Нови завет. Приметивши да ће непријатељ убрзо да пуца из митраљеза, он затвори свету књигу и метну у недра, па онда викну из свег гласа: Не бојте се смрти, браћо, Христос Воскресе! У том плотуни загрмеше и 2.200 хришћанских тела оборише на земљу, док 2.200 душа узнесе се на небесну војску мученика за веру Христову. Јер макар да је неко од њих и грешан био, као разбојник на крсту, отишао је у рај зато што је пред смрт исповедио васкрсење Христово. То су све моја духовна чеда, из моје тужне резиденције. Кам да сам и ја са њима с таквом славом отишао из овога света у бољи. Али судба Божија није то хтела. Него ме оставила да се мучим и преживљујем муке свога народа. Знајте да врлине предака не спасавају небрижне потомке.“¹⁵⁴

Крагујевачка и краљевачка трагедија су послужиле као погодна средства за политичке обрачунае, што се пре свега односи на дискредитацију четничког покрета Драгољуба Драже Михаиловића, односно на својеврсну потврду пресуда које су изречене на суђењу у Београду јуна/јула 1946. године.¹⁵⁵ Поменута у телеграму који су синдикално организовани железничари Краљева упутили у знак подршке осуди Драже Миха-

153 Коча Јончић, Рецензија рукописа Мирослава Стаменовића: *Стрељање октобра 1941. године – у светлу материјалних доказа сачуваних у Народном музеју у Краљеву*, Београд, 30. маја 1987 (Документација НМК).

154 Владика Николај, *Беседа на Васкрс*, Чикаго, 1946. http://www.spc.rs/sr/sveti_vladika_nikolaj_hristos_vaskrse_0 (Pregled: 23. мај 2013. 19:55).

155 Драган Драшковић, „Немачка војска поново прелази преко нас Срба. Краљевачки октобар 1941“, Зборник радова *Наша прошлост*, бр. 10, Краљево 2009, 131-134.

иловића, почела је да се устаљује бројка од 6.000 стрељаних, која ће наредних деценија постати недодирљива. Телеграм сличног, апологетског садржаја новој власти, у коме се чак наводи „да су злочини вршени по наређењу Драже, а у име краља Петра“, у коме се помиње 7.000 крагујевачких жртава, упутили су том приликом и радници ВТЗ „21. октобар“ из Крагујевца.¹⁵⁶

Злоупотреба страдања цивилног становништва, у обрачунима са идеолошко-политичким противницима нове власти, потврђена је у случају два највећа шумадијска стратишта.¹⁵⁷ Приликом откривања Споменика отпора и победе у Краљеву, 29. новембра 1959, Александар Ранковић, ондашњи потпредседник СИБ-а, у свом обраћању је сумирао број стрељаних талаца у октобру 1941. године на 5.000, уз још 2.000 страдалих у току читавог рата: „Нацисти нису случајно изабрали Краљево за своје зверско дивљање. Град с јаком радничком класом и партијском организацијом, био је пакао за непријатеља, сталан извор бораца, место непрекидних акција. У жељи да уништи и сломи отпор, да застраши не само грађане Краљева, него и осталих места, окупатор је у овоме граду само за десет дана октобра месеца 1941. године стрељао преко пет хиљада радника, сељака, жена и деце, међу којима и велики број словеначких радника и избеглица из Словеније, Македоније, Војводине, са Косова и Метохије. До ослобођења, окупатор је у Краљеву и околини стрељао још око две хиљаде родољуба.“¹⁵⁸

Комплетно компаративно истраживање извештаја у јавним гласилима *Политика* и *Ибарске новости* (1946–2000.) о датовању стрељања, броју стрељаних и обележавању годишњице стрељања, које је спровео Љубодраг П. Ристић, потврђује колико је варирао прокламовани број лагерских жртава.¹⁵⁹ Тако новински извештаји *Ибарских новости*, пишући о броју стрељаних, наводе: „неколико хиљада родољуба“ (1954), „преко пет хиљада људи“ (1954, 1960), „преко 6.000 грађана Краљева и осталих крајева наше земље“ (1953, 1954), „близу седам хиљада краљевачких жр-

156 Ненад Ђорђевић, „Крагујевачка трагедија у престоничкој штампи 1945–1947“, зборник радова *Прилози истраживању злочина геноцида и ратних злочина*, Београд 2009, 288–290.

157 Истраживања у Крагујевцу су до сада именовала 2.308 стрељаних цивила у Шумарицама. Резултати систематичног истраживања у музеју „21. октобар“ у Крагујевцу су публиковани: С. Бркић, *н. д.*

158 Александар Ранковић, „Све што чинимо потчињено је интересима нашег човека и потребама заједнице“, говор приликом откривања споменика Отпора и победе, *Политика*, број 16641, година LVI, Београд, 2. децембар 1959, 2-3.

159 Љ. П. Ристић, *н. д.*, 241–277.

тава“ (1954), да би крајем 50-тих број растао од „око 7 хиљада људи, жена, ђака и деце“ (1956, 1957, 1958) до „преко 7.500 родољуба“ (1959). Број од 6.000 стрељаних се усталио у медијима после 1960. године, уз повремено додавање речи *око*, *преко* или *више од* (1961, 1963, 1965, 1970, 1982, 1984, 1985), којима се тај број релативизује.¹⁶⁰ Аутор наглашава да је варирање извештача о броју стрељаних разумљиво, јер није било ни историографско-демографских истраживања на која су се могли ослонити. За рационално поимање прошлости, била су неопходна имена иза бројева. Квантификације произашле из анализе и поређења извора, како примарних, тако и наративних (сведочења савременика, породица жртава), кроз вишегодишњи рад у стручним установама у којима раде историчари, као и процес електронског архивирања истраженог по методологији науке и законима струке, имали су за циљ персонализацију жртава.

Избеглице у миту о броју

Безимене заточенике мита о броју од 6.000 страдалих чинило је и најугроженије становништво у рату – избеглице. Митологизација избеглиштва је хранила уврежену представу о октобарској трагедији до грандиозности, вешто манипулишући „непрегледним избегличким транспортима“ на станици у Краљеву. Намеће се питање како су у време блокаде града, услед напада устаничких одреда из околних села на 717. посадну дивизију, пажњи савременика, евиденцијама Комесаријата за избеглице и пресељенике, железничким списковима стрељаних, новинским извештајима и војној документацији, сачуваној и публикованој по одузимању од непријатеља у Војно-историјском институту, избегле толике железничке композиције? Неспорна је чињеница да је део избеглица по доласку у Краљево остао да живи у вагонима. Према сећањима савременика: „На железничкој станици и на споредним колосецима, вероватно да није могло бити више од 100 вагона. Пошто су у питању породице са покућством, није могло бити више од два домаћинства у једном вагону, односно десетак лица по вагону... значи да је у вагонима било око 1.000 до 1.200 избеглица. Ако се узме у обзир и да је на станици било 300 вагона оружја и муниције из ратног плена, тешко би могло бити више вагона са избеглицама на свега два колосека. На колосеку у Дивљем пољу, поред аеродрома, био је један мањи број избеглица, јер је то била зона немачких положаја и партизанских напада.“¹⁶¹

¹⁶⁰ Исто, 241-277.

¹⁶¹ К. Јончић, *Краљевачки октобар 1941*, 383.

Извештаји *Новог времена* наводе 1.500 избеглица у Краљеву у јулу 1941, а шест месеци касније (фебруар 1942. године), 2.230 изгнаника у Краљеву.¹⁶² Пристизање избегличких транспорта, који су упућивани у унутрашњост, захтевало је ангажовање обласних (срески и окружни) одбора, наметало је као императив питање организације њиховог смештаја, исхране, евидентирања.¹⁶³ У *Списку избеглица 1941*, Среског одбора Комесаријата за збрињавање избеглица и пресељеника, евидентирани су изгнаници који су до 9. септембра 1942, што је последње уписано датовање, уточиште налазили у Краљеву са широм околином (Рибница, Грдица и Адрани). Уписана су имена и лични подаци за 2.837 изгнаника у 993 породице.¹⁶⁴ У избегличком корпусу могуће је утврдити да су 272 породице биле са Косова и Метохије. Из НДХ (Хрватска и БиХ) услед зверстава усташа, у Краљево је избегло 245 домаћинстава. На краљевачко подручје је избегло и 227 породица са подручја Македоније, 95 из Војводине (под различитим окупационим управама), 46 из Санџака и 41 домаћинство из Словеније. Без података о матичној области је 67 породица.¹⁶⁵

Списак избеглица садржи и драгоцене податке који се посредно односе на стрељане у лагеру октобра 1941. Имена жртава нису унета у списак у својству старешина домаћинстава, јер је он настао касније (1942), али је у напоменама унутар рубрика о домаћинству, за 139 особа уписано: „стрељан“. Наиме, велики број избеглица се до октобра већ запослио у овдашњим фабрикама, на железници... Тако је један број некадашњих избеглица обухваћен фабричким или списковима стрељаних са железнице, из установа... Број стрељаних избеглица је много мањи него кад је у питању становништво покренуто социјално-економским разлозима из читаве оновремене Југославије, које је већ било присутно у Краљеву када су прве окупационе трупе, 14. априла 1941, умарширале у град. Изградња Железничке радионице (1922) и Фабрике авиона (1926) привукла је неопходан стручни кадар, као и квалификоване и неквалификоване раднике, из свих крајева оновремене Југославије, али и из корпуса руске емиграције, нарочито од 1932, од када је обучена до-

¹⁶² Лист *Ново време* почео је да излази 16. маја 1941. Први број *Обнове* је изашао тек 16. јула 1941.

¹⁶³ *Ново време*, год. I, 5. јул 1941; *Ново време*, 22. октобар 1941.

¹⁶⁴ НМК, збирка: Архивалије (1941–1944): *Списак избеглица*, инв. бр. 1029; *Пропусница за пут у Србију избегличке породице Франко из Марибора*, издата 11. јула 1941 (инв. бр. 1033); *лекарска потврда за дозволу путовања*, издата након прегледа 21. јуна 1941 (инв. бр. 1031); *избегличке легитимације* (инв. бр. 1035).

¹⁶⁵ Силвија Крејаковић, „Избеглице у Краљеву 1941“, *Краљево октобра 1941*, зборник радова, 69–84.

маћа радна снага требало да самостално примењује лиценцу страних улагача.¹⁶⁶ Позитивној демографији је допринела и државна политика интегралног југословенства, тако да је у размени стручног и службеничког кадра, краљевачка Радионица државне железнице сарађивала са сродним у Марибору, Загребу, Сарајеву, Суботици, Смедереву и Зрењанину. Отуда не чуди етнички хетерогено порекло стрељаних талаца.¹⁶⁷ Да су међу лагерске жртве убрајани и страдали ван овог стратишта и ван датовања у 1941, потврђују новински извештаји, који поистовећују 64 словеначке жртве страдале током Другог светског рата са искључиво лагерским жртвама, док аутентични извори и савременици, попут Рудија Штајнбихера, именују највише 51 Словенца међу стрељаним 1941, од којих је број оних који су у Краљеву живели и радили од међуратног периода био неколико пута већи од броја избеглица.

Митологизација датовања и обележавања октобарске трагедије

Стратишта цивилног становништва претворена у „света места“ револуције, кроз смену републичких програма у меморијалима, била су најзахвалнија за формирање митске представе. Обележавање годишњице стрељања – одавање помена жртвама у низу минулих деценија, мењало се сходно актуелним друштвено-политичким захтевима.¹⁶⁸ Пригодно датовање *централне комеморативне свечаности* или *манифестације Октобарских свечаности* (14. октобра) поистовећено је са хронологијом самог стрељања у лагеру, које историјски извори експлицитно датују од 15. до 20. октобра 1941. *Стрељање 14. октобра* је постало парадигма за масовну одмазду која је трајала четири дана (19. октобра стрељања није било).¹⁶⁹

Откривању Споменика отпора и победе (дело скулптора Лојзе

¹⁶⁶ Владан Виријевић, *Краљево, град у Србији (1918–1941.)*, Краљево 2006, 42–43.

¹⁶⁷ НМК, База података о жртвама II светског рата.

¹⁶⁸ Током меморијала 14. октобра (1945–1965), на *гробљу стрељаних* су одржани и парастос и обавезни политички говор. Све је називано *помен жртвама фашистичког терора* (ИН, 1957), *помен Октобарским жртвама* (ИН, 1959), *велики комеморативни помен жртвама фашизма* (ИН, 1961). Од 1965, у новинама, на комеморацијама, реч *помен* је замењена изразом *Октобарске свечаности*, или *Октобарске свечаности посвећене трагичном октобру 1941* (ИН, 1971). Детаљно у радовима: Ристић, н. д. и Радомир Ристић, „Место стрељања и покопавања талаца у Краљеву“, зборник радова *Краљево октобра 1941*, Краљево 2003, 179–196.

¹⁶⁹ М. Симић, н. д., 12–45.

Долинара) у Краљеву, 1959, на дан ослобођења града – 29. новембар, пред око 50.000 грађана Краљева, Чачка, Крагујевца, Крушевца и Новог Пазара, на збору на коме је говорио потпредседник Савезног извршног већа Александар Ранковић, претходила је свечана седница Народног одбора општине Краљево, одржана у сали предузећа „Електро Србија“. На њој су донете далекосежне одлуке за урбанистички идентитет Краљева: „Овој свечаној седници присуствовали су Петар Стамболић, председник Савезне народне скупштине Србије, Милош Минић, председник Извршног већа Србије, чланови Савезног извршног већа Авдо Хумо и Слободан Пенезић, генерал-потпуковник Павле Јакшић и други. На свечаној седници донета је одлука да се парк код железничке станице назове 'Парк октобарских жртава', а парк код Музеја, 'Парк народних хероја'. Такође је донесена одлука о премештању споменика погинулим ратницима у Првом светском рату из центра града на гробље погинулих у Првом светском рату. Ова одлука је донесена јер то захтева даље урбанистичко уређење града у наредним годинама.“¹⁷⁰

Фокус комеморативне манифестације (са пратећим програмима у музеју, позоришту, или кроз меморијална такмичења) усмерен је ка споменичком комплексу на самом стратишту, који симболизује пресечена стабла и завршава се амфитеатром, местом за масовни аудиторијум. Политички говори, додела *Повеље мира* и музичко-сценски програми испуњавали су јавни простор који је од *Лагерског гробља* и *Гробља стрељаних* претворен у *Спомен-парк*.¹⁷¹ Када је у октобру 1979. са синовима посетио Краљево, Марјану Пенешу, сину једног од стрељаних Словенаца, Спомен-парк је личио на нешто „што најмање носи обележја светилишта жртвама“: „Желео сам да покажем деци где лежи њихов деда далеко од своје рођене Словеније. Моја деца су упорно тражила место где је записано име њиховог деде Алојза Пенеша, што сам им ја обећавао да ће видети на месту где је стрељан. Све што сам видео, изгледало је као да смо стигли у арену са гладијаторима за време римског царства, где као да тек сада очекују своје жртве. Од срца ми се родило питање зашто те жртве нису добиле оно поштовање које заслужују.“¹⁷²

Црквени парастос и помен почившима су враћени на места стра-

170 *Политика*, број 16641, година LVI, Београд, 2. децембар 1959, 2.

171 Место злочина је називано *Гробље стрељаних* (ИН, 1959, 1967, 1970) до средине 60-тих XX века, када је СО Краљево донела одлуку о преуређењу гробља, које се почело називати *Спомен-парком* (ИН, 1965). Од 90-их, *Спомен-парк* се поново назива *Лагерско гробље* (ИН, 1992, 1994, 1995).

172 *Ибарске новости*, „Спомен-парк у Краљеву између пројекта и остварења“, 11. октобар 1979 (бр. 1364, 2).

дања после деценија у којима су трајали комеморација, политички говори и културне манифестације, обједињени под називом Октобарске свечаности, са епилогом 14. октобра, када је организована „централна комеморативна свечаност“. Православна црква Св. Тројице и католичка црква Св. Миховила биле су места утехе у ратним годинама, па чак и стециште неконтролисане размене вести о судбинама сународника, као и о животно важним потребама – огреву, храни.¹⁷³

Неопходно је посветити пажњу и покушајима владике Николаја да спречи стрељање, као и даље страдање манастира Жича.¹⁷⁴ Да ли је и колико живота спасао владика Николај када је, уз препоруку немачког команданта Крушевца Клефла, који је према Србима показивао толерантнији став, из Љубостиње дошао у Краљево, пред немачког команданта места Алфонса Мациовича, налогодавца непосредног извршења стрељања, није поуздано утврдиво¹⁷⁵: „У то време, када је почело половином октобра стрељање Краљевчана, Милан Недић, ’председник српске владе’, био је обавештен, да је немачка команда издала наређење за потпуно уништење Краљева и Краљевчана. Зато он хитно шаље Шошкића, ваљда свог повереника, у Краљево, да провери тачност тамошњих догађаја. Шошкић је то наређење одмах и извршио. Видећи да су Краљевчани у великој животној опасности, одлази у Крушевац код немачког команданта Клефла са тако провереним вестима и са молбом Недића да се заузме за Краљево и Краљевчане да не буду уништени. Немачки командант града Крушевца, Клефл, који је био толерантнији према Србима од других својих колега... одлази у Љубостињу и захтева од владике Николаја да пође у Краљево и покуша да се, вероватно уз његову препоруку команданту Краљева, обустави уништавање града и грађана, што је Владика, навикнут да се жртвује за свој народ још у првом светском рату, одмах прихватио. Пошао је колима поменутог ветеринара из Крушевца, с протосинђелом др Василијем Костићем, и срећно дошао у Краљево код немачког команданта Мациовича. Он их је примио доста грубо. Владика, понизивши се као роб пред господарем, свестан да постаје жртва за свој народ, стао је забринут пред команданта, по тадашњим вестима, које су нам стигле из Љубостиње у Вилово. Владика се, веле, поклониио пред командантом и клечећи га молио, да не муче и не стрељају краљевачки на-

173 Р. Штајнбихер, *н. д.*, 46–47.

174 Коча Јончић наводи да епископ Николај Велимировић, као „идејни покровитељ Пећанца и Љотића пре рата, ничим није осудио злочине окупатора над становништвом Краљева и Србије“, *Краљевачки октобар 1941*, 33.

175 Епископ Николај, *Сабрана дела*, V, *Земља недођија*, Линц 2001.

род, који он добро познаје и зна да невино страда, а, вели, они који су им криви, они су у шуми. Причало се да га је тада немачки командант понудио да седне, и да је Владика одбио говорећи: да роб пред господарем не седи, поготову не онда кад његов народ као робље масовно и невино страда. Особито је владика Николај изразио чуђење пред командантом, како он као Словен (Пољак) може тако уништавати цео један словенски град, говорећи му: 'Не верујем да сте могли тако нешто да учините јер сте ви Словен.' – Ја сам пољски Немац – одговорио је командант Мациович. Ваше презиме је словенско. Германи су се у том поднебљу стопили са Словенима. Прву културу су добили од њих... и ви сте хришћанин. Не верујем да сте могли да стрељате миран народ, али, ви сте ипак, овде у Краљеву, направили 'Вартоломејску ноћ' – рекао је Владика. Командант Мациович био је бесан и груб. Како је било стрељање у току, то он као командант није хтео одређено говорити, али је обећао да ће са стрељањем умањити број стрељаних.“ Архимандрит Јован Радосављевић не доводи у питање делотворност чина српског „духовног оца“ на спасу парохијана „колико је у том злом времену било највише могуће“.¹⁷⁶

3.4. Иза бројева: идентитети жртава

Зашто се у новој идеологизацији и ревизионистичким подухватима, опте-рећеним закаснелим националним буђењима, са митовима и „светим местима“, морало чекати још коју годину више да судбине жртава буду истражене рационалним и егзактним методама и представљене ваљаним резултатима? Ако је најгора фаза нацизма у Рајху била испољена дехуманизацијом, дезинтеграцијом појединца са положаја аутономних субјеката, претвараних у логорима и транспортима у бројеве или машине, а у бојевима у топовско месо, због чега је у послератној колективној свести занемарена индивидуалност жртава?¹⁷⁷ Задржавање на личним повестима „обичних“ људи, са њиховим именом, пореклом, породицом, који су у рату сведени на објекте војно-политичких игара, а у „јучерашњој прошлости“ у бројчане, обезимењене податке, показало се методолошки неопходним. У случају персонализације, подстакнуте

¹⁷⁶ Владика Николај је био под немачком стражом у Љубостињи од 12. јула, када је ухапшен у Жичи, а потом у Војловици, а од 15. септембра 1944. у логору Дахау. Детаљније: Јован Радосављевић, *Живот и страдања Жиче и Студенице под окупатором (1938-1945)*, Манастир Хиландар 1993, 166–168.

¹⁷⁷ У логорском жаргону је термин „musselmanner“, ходајући аутомат, означавао логораше, Bauer Yehuda, *Rethinking the holocaust*, Yalle University Press, New Haven-London, 2001, 19.

анализом историјских извора, суочени смо, међутим, и са замкама које се тичу етничке припадности – притајено усидреним у специфичним ба-новинским поделама предратне Југославије и окупационим променама граница.

Жртве злочина против човечности: социолошко-демографске анализе

На персоналном принципу, као поузданом средству анализе и по-ређења до сада познатих историјских извора, забележено је именом и презименом 2.255 жртава октобарских догађаја, од чега за 61 особу није поуздан податак о месту страдања (лагер или друго место на територији Краљева).¹⁷⁸ Од овог броја, као збира укупно познатих имена, трагамо и даље за још једном жртвом, још једним именом... Метод персоналне идентификације жртава, кроз модел базе података, водио је ка општим социолошко-демографским прегледима стрељаних, који илуструју ди-мензије злочина против човечности. У најплодотворнијем животном и радном добу, између 25 и 45 година живота, било је најмање 1.338 особа, за које су у изворима убележени трагови о годишту, што нам посред-но говори о размерама трагедија – не само личних и породичних, већ и општих – демографским губицима, заустављеном привредном замај-цу... Посредан демографски губитак је исказан кроз старосну структуру стрељаних, међу којима чак 4,7 процената нису били пунолетни, тиме и ускраћени за могућност да постану мајке и очеви (Прилог 1).

Ово потврђују и речи сведока Ферида Азабагића, чиновника, „ку-рира између Општине и немачке Команде места“: „Познато ми је тачно да су сем радника и других грађана-мушкараца стрељане и жене као и деца, која су као шегрти били запослени по фабрикама на изучавању за-ната, који су могли бити стари од 14, 15 и 16 година.“¹⁷⁹

Социјална структура стрељаних, на основу података истражених из историјских извора, говори да је 21% лагерских жртава био запослен у *Фабрици авиона* (графички приказ у прилогу 2). Краљево је пред Дру-ги светски рат било важан железнички чвор, раскрсница пруга пружених ка Скопљу и Солуну, ка Београду, тако да не изненађује податак да су око 33% стрељаних били радници и службеници у Железничкој радионици и осталим службама на железници. Поред машиновођа, бравара, ави-

¹⁷⁸ С. Крејаковић, „У спомен на жртве немачког злочина у Краљеву“, 249-283.

¹⁷⁹ Записник о испиту сведока, 16. марта 1945. – АЈ, фонд 110, ф 333/28-29; НМК, копије докумената.

омеханичара, инжењера, шегрта, стругара, стрељани су и судије, професори, земљорадници, ученици, бербери, домаћице, трговци, кафеџије, војници и старешине бивше Југословенске војске који нису депортирани у немачко заробљеништво, музичари... Делимичан увид у порекло стрељаних талаца могуће је утврдити на основу убележених места рођења (табеларни приказ у прилозима). Свакако да је овако хетерогеној слици доприносила предратна државна политика интегралног југословенства, због које је стручни, војни и бирократски кадар премештан по целој држави. Тако је краљевачка Радионица државне железнице размењивала стручне раднике са сродним радионицама у Марибору, Загребу, Сарајеву, Суботици, Смедереву и Зрењанину.¹⁸⁰ У случају персонализације подстакнуте анализом историјских извора, суочени смо, међутим, и са замкама које се тичу етничке припадности – притајено усидреним у специфичним бановинским територијалним поделама предратне Југославије и окупационим променама граница. Иако црквени спискови (парохијски спискови Српске православне цркве и Римокатоличког жупског уреда цркве Св. Миховила у Краљеву) имплицирају етничку припадност стрељаног становништва, анализом историјских извора остајемо ускраћени за сложене миграционе процесе и мултиетничку стварност, независну од тога где су биле постављене међе и граничне рампе.

Култура сећања: подухвати

Породице жртава, као баштиници памћења на своје ближње, допринеле су да збирка Народног музеја у Краљеву буде обогаћена подацима, фотографијама, предметима... У последњој деценији XX века, покренута је иницијатива да се огради гробље стрељаних, како би се заштитило од вандалских упада и девастације. У заокруживању меморијално-споменичке целине, планирано је подизање капеле са уклесаним именима стрељаних. У складу са савременом музеолошком праксом, уз остало и оном примењеном у музеју холокауста у Јад Вашему у Јерусалиму, чији назив на хебрејском, утемељен у Старом завету, значи „место за сећање (помен) на име“, тежиште сталне поставке Народног музеја у Краљеву о октобарској трагедији је на личности убијеног. Књиге *Поменика*, у којима је свака страна посвећена по једној жртви, као писани споменик, имају личну посвету, *за памјат*, или за сећање. При томе је

180 Осим Словенаца из Приморске (тада део Италије), у Краљеву су били присутни и Словенци са Штајера, углавном бивши радници Мариборске железничке радионице са својим породицама, тако да их је пред рат укупно било, отприлике, 800. Наведено према: Р. Штајнбихер *н. д.*, 38-41, 94.

жртва представљена као део колективитета, породичног и друштвеног, који је масовним злочином претрпео ненадокнадив губитак. Јер, свеобухватну слику људског страдања на краљевачком подручју у октобру 1941. чине и посредни фрагменти злочина почињеног против човечности – породице које су изгубиле хранитеље, ратна сирочад, негативна демографија (будући да је међу стрељанима био знатан број младих, који су тек могли да постану очеви и мајке)...

Стална корелација искустава у образовању са наративима музејских поставки и резултатима истраживања у установама које се у целини, или својим архивским фондовима и музејским збиркама, баве темом људског страдања у рату, пресудна је у неговању културе сећања, у нејавној борби са временом које брише и најупорније сећање.

SUMMARY

Mass reprisals committed by the German Wehrmacht on civilian population in Kraljevo in October 1941 is the largest tragedy in the long history of this area and one of the bloodiest war crimes committed in Serbian territory during WWII. The reasons for mass shooting of civilians in October 1941 are to be found in the racist ideology of the Reich that found its expression in a number of orders foreseeing drastic punitive measures of 100 Serbian lives for a killed and 50 for a wounded German soldier. In order to quench the uprising in Serbia that spread thanks to the activities of the two anti-fascist resistance movements – the Partisans and the Chetniks – the Supreme Command of the Wehrmacht turned punitive measures into „retaliation that should hit the whole population of Serbia“. In the Kraljevo area sporadic acts of sabotage of the insurgents against the German military and administrative authorities spilled over by October 7, into an all-out joint Partisan-Chetnik siege and attacks on the 717th occupation division stationed in the town. The countermeasures of the Wehrmacht and the town command were arrests of civilians – hostages, workers and employees of the aircraft factory, railroad workshop and the railroad network, clerks of the local administration and courts of justice, craftsmen, merchants, pupils and apprentices and their incarceration in the engine depot within the precincts of the railroad workshop. With the imposition of the state of siege and court marshals in Kraljevo, on October 15, 1941 executions of hostages who were led out of the depo to the shooting-ground in groups, began. Shootings of civilian population in Kraljevo that lasted until October 20, 1941 was a crime against humanity – a war crime of the Wehrmacht, of its 717th occupation division that was responsible also for mass retaliation in Kragujevac that was to follow.

In the culture of remembrance based on research, analysis and comparison of sources that have been carefully collected and preserved in the Historical Archives, in the Memorial Park and in the People's Museum of Kraljevo during the past decades, personalization of victims was necessary. The existing data in the individual records of the executed civilian population – the data base of the People's Museum in Kraljevo (the project of the curator Sivija Krejaković) show that 106 of the shot were persons under 18, and that 29 of the shot were females, which increases the magnitude of the war crime. Indirect consequences of the mass retaliation in Kraljevo are seen in the number of families who were left without providers, in the number of war-

time orphans, destroyed economy since the largest number of the shot were in the best working age between 20 and 55 – mostly workers and employees of the aircraft and railroad-cars factories, employees of various institutions and schools... Due to economic development Kraljevo had been a center of ethnically mixed population during the inter-war period, so it comes as no surprise that apart from the Serbs from all parts of the former Kingdom of Yugoslavia, members of the Russian emigration (who had come to Serbia after the Russian revolution), the Slovenes, the Croats, the Czechs, refugees from Slovenia, refugees and expelees from the Independent State of Croatia (Croatia, Bosnia-Herzegovina), as well as from Kosovo and the Metohija – predominantly Serbs – who had found refuge in Kraljevo at the begining of the occupation, were not spared the mass retaliation in the concentration camp between October 15 and 20, 1941.

Through the model of the data base the results of which were published in this book, the modern historical science has established the names of 2.255 victims. Out of that number the camp cannot be certified as the place of death for 61 persons. The above adduced models of memorialization do not pretend to explain the events completelly and thus make redundant any further research of the number of victims, their social, ethnic, age, confessional make-up... This book is a fragment within a mosaic of remembrance or a gesture of rebellion against holes in memory, because, as David Albahari has put it in his book Goetz and Meyer, „Silence can kill“.

ZUSAMMENFASSUNG

Massensühnenmassnahmen gegen die Zivilbevölkerung in Kraljevo in Oktober 1941 von der Wehrmacht begangen, sind die größte Tragödie in der langen Geschichte dieses Gebietes und ein der schlimmsten Kriegsverbrechen im serbischen Territorium im Zweiten Weltkrieg. Die Ursachen der Massenerschießungen der Zivilisten in Oktober 1941 sind in der rassistischen Ideologie des Reiches zu finden die ihren Niederschlag in einer Reihe der Verordnungen fand, wonach für jeden getöteten deutschen Soldaten 100 und für jeden verwundeten 50 Serben erschossen werden sollten. Um den Aufstand in Serbien, der sich dank der Aktivitäten der zwei antifaschistischen Widerstandsbewegungen – der Partisanen und der Tschetniks – vorbereitete, niederzuzwingen, beschloß das Oberkommando der Wehrmacht die Sühnenmaßnahmen in „Repressalien die die ganze Bevölkerung Serbiens treffen sollten“ zu veranlassen. Im Gebiet von Kraljevo entwickelten sich die Sabotagen und Einzelgefechte gegen deutschen Militär und Verwaltungsbehörden seit 7. Oktober in eine gemeinsame Belagerung der 717. Besatzungsdivision der Wehrmacht in Kraljevo seitens der Partisanen und der Tschetniks. Die Gegenmaßnahmen der Wehrmacht und der Standortkommandantur waren Verhaftungen der Zivilisten – der Geißeln, Arbeiter, Angestellten der Flugzeugfabrik, der Bahn-Werkstatt und des Bahn-Knotens, der Gemeinde- und Gerichtsbeamten, der Handwerker, der Händler, der Schüler und der Lehrlinge und ihre Inhaftierung in das Lokomotive-Depot im Bereich der Bahn-Werkstatt. Mit der Einführung des Ausnahmezustandes und Verhängung des Kriegsgerichts in Kraljevo am 15. Oktober 1941, begannen die Erschießungen der Geißeln die aus dem Depot gruppenweise zur Hinrichtungsstätte geführt wurden. Die Erschießungen der Zivilbevölkerung in Kraljevo, die bis 20. Oktober 1941 dauerten, waren ein Verbrechen gegen Menschheit – Kriegsverbrechen der Wehrmacht und der Einheiten der 717. Besatzungsdivision die auch für Maßensühnenmaßnahmen in Kragujevac die bald folgten, verantwortlich waren.

In der Erinnerungskultur die auf den Forschungen, Analysen und Vergleichen der Quellen die während der vergangenen Dezenien im Historischen Archiv, im Gedächtnis-Park und im Volksmuseum in Kraljevo sorgfältig gesammelt und bewahrt worden waren, basiert, war eine Personalisierung der Opfer notwendig. Die existierenden Daten im Namensverzeichnis der erschossene Zivilbevölkerung – in der Datenbasis des Volksmuseums in Kralje-

vo (das Projekt der Kuratorin Silvija Krejaković) beweisen dass im Lager 106 Personen unter 18 Jahre erschossen worden waren sowie 29 Frauen – was die Dimensionen des Verbrechens nur vergrößert. Indirekte Folgen der Maßensühnenmaßnahmen in Kraljevo sieht man in der Zahl der Familien die ohne Ernährer geblieben worden sind, in der Zahl der Kriegsweisen, in der zerstörten Wirtschaft – was alles auf dem Fakt basiert dass die meisten Erschoßenen im besten Arbeitsalter zwischen 20 und 55 Jahren waren – in meisten Fällen waren es Arbeiter und Angestellte der dortigen Flugzeug- und Wagon- Fabriken, Angestellten der Institutionen und Schulen... Da Kraljevo in der Zwischen- kriegszeit wegen der Wirtschaftsentwicklung ein Zentrum der ethnisch gemischten Bevölkerung war, ist es kein Wunder dass, neben der Serben aus allen Gebieten des Königreich Jugoslawien, auch Mitglieder der russischen Emigration (die nach der Oktober-Revolution nach Serbien kamen), die Slowenen, Kroaten, Tschechen..., Flüchtlinge aus Slowenien, Vertriebene und Flüchtlinge aus dem Unabhängigen Staat Kroatien (aus Kroatien, Bosnien und der Herzegovina), sowie aus Kosovo und Metohija – überwiegend Serben – die Anfang des Krieges Zuflucht in Kraljevo gefunden hatten, von den Maßensühnenmaßnahmen im Lager zwischen 15 und 20 Oktober 1941 nicht verschont blieben.

Die moderne Geschichtswissenschaft hat durch den Model der Datenbasis, deren Ergebnisse in diesem Buch veröffentlicht worden waren, die Namen der 2.255 erschossenen Geiseln festgestellt, wovon für 61 das Lager als Hinrichtungsstätte nicht mit Sicherheit festgestellt werden konnte. Der oben genannte Model der Memorialisierung erhebt nicht den Anspruch jede weitere Forschung der Zahl der Opfer, ihrer Sozial-, National-, Alters-, Konfessions-Struktur entbehrlich zu machen... Das Buch ist ein Fragment im Mosaik der Erinnerung, oder eine Geste des Widerstandes gegen Lücken in der Erinnerung, weil – so David Albahari in seinem Buch Götz und Meyer – „das Schweigen kann auch töten“.



Демонстрације 27. марта 1941. на главном тргу у Краљеву



Заробљени официри и војници Војске Југославије у војном логору у Немачкој

140

ЛЕГИТИМАЦИЈА ЗА ИЗБЕГЛИЦЕ FLÜCHTLINGS-AUSWEIS

Бр. 110166-а
№

Пород. и крштено име: Франко Марија
Vor- und Zuname:
Занимање: доматица
Beruf:
Датум и место рођења: 25-IV-1891-Београд
Datum und Geburtsort:
Датум и место прелаза у Србију: 14-V-1941-Varuliste
Datum und Grenzübergangsort:
Место настањености: Краљево
Wohnungsort:

Ова легитимација важи до опозива.
Gültig bis auf Widerruf

Среског начелника
милије

Потпис и печат власти
Unterschrift und Amtssiegel

315-127-VIII-41-c.

Краљево је током рата било уточиште бројним избеглицама и пресељеницима.
Легитимација избеглице из Марибора.



Први ратни злочини јединица Вермахта у Краљеву:
вешање на главном тргу 28. августа 1941.



Саботаже устаника: август-септембар 1941.

Изазвана подлим и кукавичким препадима на немачке трупе, заплотњачким убиствима немачких официра и војника, изазвана заједничким радом грађанства са партизанима, којима се даје добровољно могућност, да се увуку у куће у граду и да из тих кућа отворе паљбу на немачке војнике, изазвана потпомагање преноса муниције и оружја партизанима од стране грађанства, Немачка оружанска сила од данас више неће праштати, него ће објављену меру: за једног убијеног немачког војника стрељање 100 Срба, бити од данас спроведено. Даје се даље на знање, да данашњим даном за народ ових крајева ступа на снагу закон најтежих репресалија, т. ј. неће бити само стрељано 100 Срба за једног Немца, већ и уништене и породице и имовине.

Наредбом команде места почевши данашњим даном важи за град Краљево
ВАНРЕДНО СТАЊЕ
са преким судом.

Краљево, 15. Октобра 1941.

Летак: увођење ванредног стања са преким судом у Краљеву, 15. октобар 1941.



Локомотивска хала у лагеру: место затварања талаца



Извођење талаца на стратиште



Лагерско стратиште

ОПШТИНСКА УПРАВА
у Краљеву
GEMEINDE

Per. 60.
Reg. 30

6173

ЛИЧНА КАРТА
PERSONENSTANDSKARTE

Презиме *Карајовић*
Familienname *Karajović*
Име *Миле*
Name *Mile*
Име оца *Димитрије Божановић*
Name des Vaters *Dimitrije Božanović*
Занимање *Лекар*
Beruf *Arzt*
Датум и место рођења *8. IX. 1906*
Datum und Geburtsort *Mauguera*
Брачно стање *Удама*
Familienstand *verheiratet*
Година *L. VII*

1941. ГОДИШЊИКА ОПШТИНЕ
Претседник општине
Gen. Präsident
Marković

Особени знаци *Није*
Besondere Merkmale *Keine*

Потпис сопственика личне карте
Unterschrift des Inhabers der Personensstandskarte:
Dimitrije Božanović



Лична карта Милеве Карајовић, лекарке,
једне од 29 жена стрељаних у лагору



Миодраг Марковић, апотекар, стрељан са синовима
Предрагом (1921) и Милорадом (1923)

Уз опш. личну карту бр. 105084

ОПШТИНСКА УПРАВА
У КРАЉЕВУ
GEMEINDE

Reg. бр. 8307
Reg. №

ЛИЧНА КАРТА
PERSONENSTANDSKARTE

Презиме Блажић
Familienname Blaskitch

Име Милорад
Name Milorad

Име оца Живан
Name des Vaters Živan

Занимање сарајтор
Beruf Breuer

Датум и место рођења 28. IV 1914 Јуричево
Datum und Geburtsort 28. IV 1914 Jurichewo

Брачно стање Безбрачан
Familienstand ledig

24. IV 1941
Кралево Краљевина Србија

Председник општине
Gen. Präsident Милић

Особени знаци нема
Besondere Merkmale es hat nicht

Мотис сопственика личне карте
Unterschrift des Inhabers der Personenstandskarte:
Блажић Милорад

Општина Краљево

Лична карта Милорада Блажића, стрељаног са оцем Живаном и браћом Михајлом и Радисавом Блажићем



Стрељани Стојан Стојић, бициклиста, учесник Олимпијаде у Берлину 1936.

ОПШТИНСКА УПРАВА
у Краљеву
GEMEINDE

Per. бр.
Reg. №

ЛИЧНА КАРТА
PERSONENSTANDSKARTE

Презиме Живковић
Familienname Živković
Име Станислав
Name Stanislav
Име оца Стефан
Name des Vaters Stefan
Занимање ученик
Beruf der Schüler
Датум и место рођења 18-VII-24 Битољ
Datum und Geburtsort 18-VII-24 Bitoly
Бројно стање неженат
Familienstand unverheirat
1941 Претседника Општине
Претседник општине
Gen. Präsident Младенов

Описак
лесног
кажипрста

Особени знаци

Besondere Merkmale keine

Потпис сопственика личне карте
Unterschrift des Inhabers der Personenstandskarte:
Живковић С. Станислав

Међу стрељанима је било тек стасалих за прве личне карте:
Станислав Живковић (1924), стрељан уз брата Мирослава Живковића

— 1 —

— 2 —

ЛЕГИТИМАЦИЈА

Мирот
г. Лозанић М. Александар

којом доле пописати потврђује његов
личност.

ЛИЧНИ ОПИС:

Година рођења: 1924 Очи: плаве
Стас: малт Нос: бравила
Лице: овално Бркови: —
Коса: плава Уста: успоред

Брада —

Особени знаци. нема

Својеручни потпис Лозанић
Александар Б.З. Младенов
Младенов

Бр. 355
25. јануар 193... год.
Краљеву

Легитимација Александра Лозанића (1924)



Милена Обрадовић из Витановца је 1941. у лагеру изгубила супруга Василија Обрадовића и синове Светислава (1922) и Љубишу (1924), а сина Живана, официра ЈВуО, 1945 (оригинал фотографије у власништву Руже Јовановић)



Из породице Крсмановић су стрељани отац Станоје и син Милорад



Латерско гробље са крстовима које су породице подигле на стратишту



У тек ослобођеном Краљеву, 30. новембра 1944,
борци НОВЈ полажу венац на хумке стрељаних у лагеру



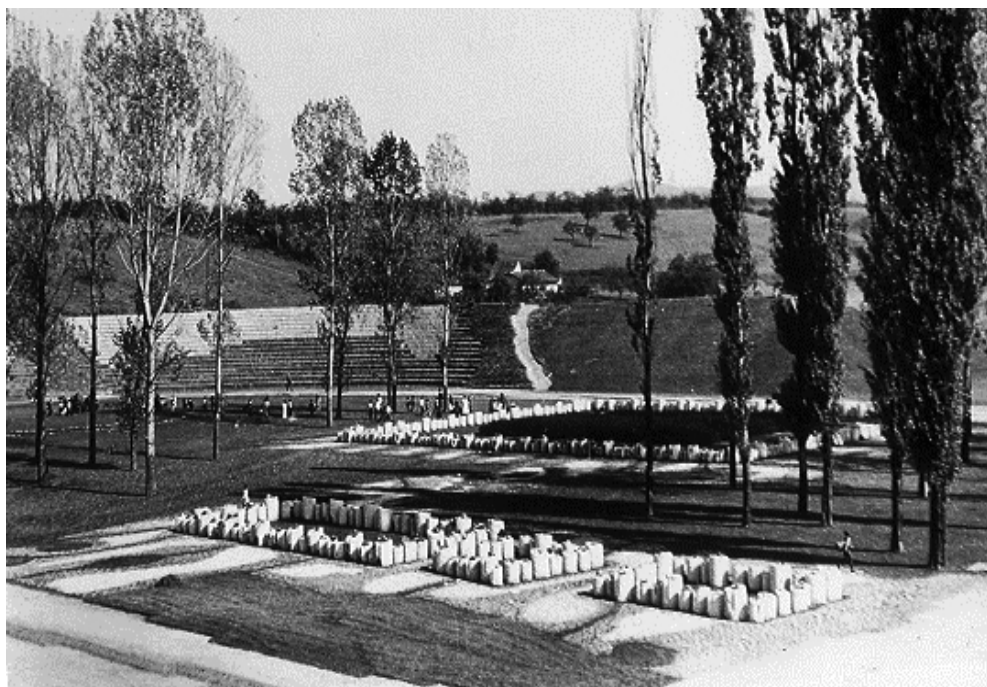
Помен и парастос на лагерском гробљу, 1945.



Плакат: Свечани петогодишњи помен, 14. октобар, 1946.



Прва споменичка целина на лагерском гробљу, 1953.



Споменички комплекс (рад архитекте Спасоја Крунића), 1974.



Председник СФРЈ, Јосип Броз Тито, одаје пошту у Спомен-парку, 1973.



Масовно присуство комеморацијама називаним Октобарске свечаности



Породице жртва на лагерском гробљу проглашеном за Спомен-парк



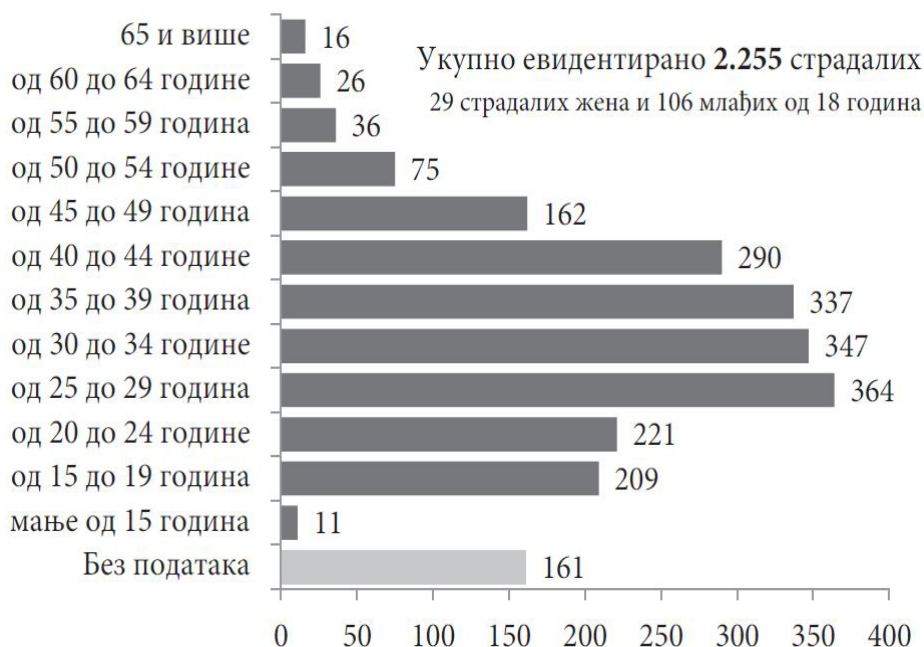


Стратиште и гробље стрељаних, претворени у парк, постају простор за скупе и непримерене уметничке перформансе током Октобарских свечаности: игроказ на месту страдања, 1988.



Парастос и помен на лагерском гробљу почињу да се одају поново тек од 1997: парастос, 2011.

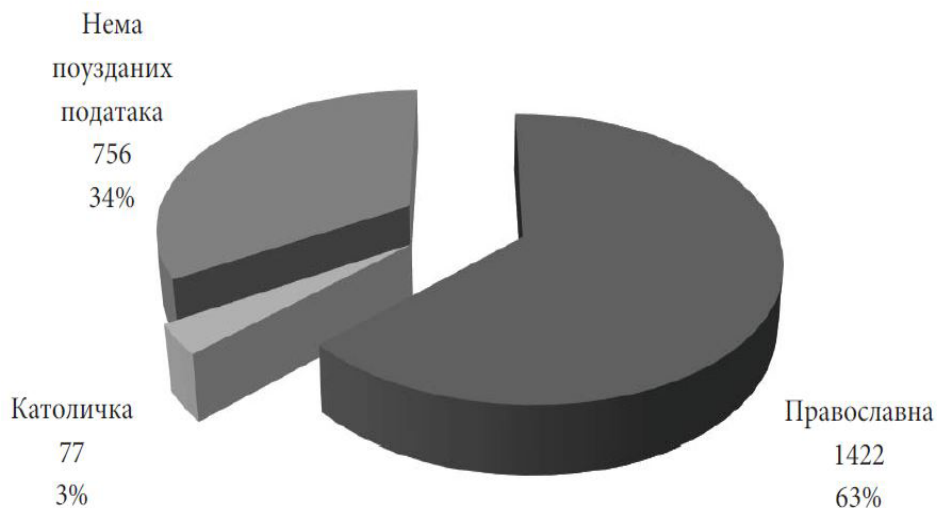
1. ГРАФИЧКИ ПРИКАЗ СТАРОСНЕ СТРУКТУРЕ СТРЕЉАНИХ



2. ГРАФИЧКИ ПРИКАЗ ПО МЕСТУ ЗАПОСЛЕЊА



3. ГРАФИЧКИ ПРИКАЗ ВЕРСКЕ СТРУКТУРЕ СТРЕЉАНИХ



4. ПРИМЕР СТРАНИЦА „ПОМЕНИКА“, НАРОДНИ МУЗЕЈ КРАЉЕВО



Коришћени историјски извори

У следећој табели су наведени сви извори података коришћени за списак страдалих особа у октобру 1941. године у Краљеву (у прилогу 6, редни број сваког списка у коме је особа поименично наведена дат је у колони „Извори“).

Бр.	Назив извора података	Датовање
1	VII Секција за одржавање пруге: Списак стрељаних 1941.	18. IV 1942.
2	XIV Секција за одржавање пруге: Списак стрељаних 1941.	18. IV 1942.
3	Ватрогасна чета: Списак стрељаних чланова 1941.	14. IV 1942.
4	Гвозденовић Сава: Документација о жртвама рата са подручја села Сирча, Витановац и Трговиште	
5	Деловодник злочина окупатора: Земаљска комисија Србије за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача (1941-1945)	1945-1946.
6	Документација Народног музеја Краљево: Картотека	
7	Државна комисија за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача: Списак жртава злочина, АЈ, Ф 110, ф. бр. 9278	1945-1946.
8	Државно тужилаштво: Списак стрељаних службеника 1941.	1942.
9	Жандармеријска чета: Списак стрељаних чланова 1941.	11. IV 1942.
10	Железничка ложионица: Списак стрељаних радника 1941.	12. IV 1942.
11	Железничка радионица: Спискови стрељаних радника 1941.	1942.
12	Железничка станица: Списак стрељаних радника 1941.	1942.
13	Жички срез: Списак страдалих лица	28. V 1942.

Бр.	Назив извора података	Датовање
14	Историјски архив Краљево, Скупштина среза, К 692: Списак породица погинулих и стрељаних (НОО Краљево)	
15	Јоветић Радивој: Документација Спомен-парка о стрељанима 1941.	
16	Музеј жртава геноцида: Жртве рата 1941-1945, база података	
17	Музеј жртава геноцида: Резултати пописа жртава рата 1941- 1945, Савезни завод за статистику / СЗС/	1966. и рев.1992.
18	Народни музеј Краљево: Архива Начелства округа краљевачког, 1941-1944	1941-1945.
19	Народни музеј Краљево: Извештаји општинске управе Богutowaц команди 2. жичке бригаде	1941-1945.
20	Народни музеј Краљево: Извештаји општинске управе Конарево команди 2. жичке бригаде	1941-1945.
21	Окружни суд: Списак стрељаних службеника 1941.	1942.
22	Општи црквени списак: Протоколи умрлих СПЦ (1941-1944)	1941-1945.
23	Општина Рибница: Списак погинулих 1941-1942.	1943.
24	Пољопривредна школа: Списак стрељаних службеника 1941.	10. IV 1942.
25	Протоколи Бановинске болнице у Краљеву: Списак страдалих 1941.	1941-1945.
26	Парохијски спискови: Протоколи умрлих СПЦ за 1. парохију (1941-1944)	1941-1945.
27	Парохијски спискови: Протоколи умрлих СПЦ за 2. парохију (1941-1944)	1941-1945.
28	Парохијски спискови: Протоколи умрлих СПЦ за 3. парохију (1941-1944)	1941-1945.
29	Парохијски спискови: Протоколи умрлих СПЦ за 4. парохију (1941-1944)	1941-1945.
30	Парохијски спискови: Протоколи умрлих СПЦ за 5. парохију (1941-1944)	1941-1945.

Бр.	Назив извора података	Датовање
31	Парохијски спискови: Протоколи умрлих СПЦ за 6. парохију (1941-1944)	1941-1945.
32	ПТТ: Списак стрељаних службеника Поште, телеграфа и телефона 1941	13. IV 1942.
33	Рижа, шумско-индустријско предузеће: Списак стрељаних радника	1942.
34	Римокатолички жупски уред у Краљеву, црква Светог Миховила: Матице покојних (1941-1945)	1941-1945.
35	Списак избеглица Комесаријата за избеглице и пресељенике	9. IX 1942.
36	Среско начелство: Списак стрељаних службеника 1941.	1942.
37	Технички одељак среског начелства: Списак стрељаних службеника 1941.	18. IV 1942.
38	Тимотијевић Миломир: Документација о жртвама рата са подручја села Врба и Заклопача	
39	Учитељи народних школа и школски надзорници: Списак стрељаних 1941.	12. IV 1942.
40	Фабрика авиона: Спискови стрељаних 1941.	1942.
41	Финансијска контрола: Списак стрељаних службеника 1941.	10. IV 1942.
42	Црквени суд: Списак стрељаних службеника 1941.	13. IV 1942.
43	Штајнбихер Руди (Steinbücher Rudi): Списак стрељаних Словенаца у Краљеву 1941. у књизи <i>Oj zdaj gremo</i> , стр. 100-101.	1988.
44	Шумска управа Краљево: Списак стрељаних радника 1941.	11. IV 1942.

СПИСАК СТРАДАЛИХ У ОКТОБРУ 1941. У КРАЉЕВУ

Напомене:

- Колона „Број у бази“ одговара идентификационом броју особе у електронској бази података Народног музеја у Краљеву.
- За 61 особу место страдања није дефинитивно утврђено; не може се са сигурношћу тврдити да ли су страдали у Лагеру или су убијени на неком другом месту у току истих догађаја одмазде у октобру 1941. За ове особе у колони „Број“ након броја стоји ознака „*“.
- У колони „Презиме и име“, презиме је дато великим словима, а тамо где је познато, дато је и средње слово, као почетно слово имена оца. Особе су у листи и поређане према овој колони.
- Термин „Фабрика вагона“ у колони „Запослење“ одговара тадашњем називу „Железничка радионица“.
- Термин „Рижа“ у колони „Запослење“ означава пун назив „Шумско-индустријског предузећа Миљка Петровића – Риже“.
- Термин „ЗОП“ у колони „Запослење“ представља скраћеницу за секције за одржавање пруге.
- Термин „ВТЗ“ у колони „Запослење“ означава пун назив „Војно-техничког завода“ у Краљеву.

Колона „Извори“ представља референцу на број списка из прилога „5. Коришћени историјски извори“.

- Знак „?“ генерално указује на извесну несигурност или дилему у подацима

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
492	АВРАМОВ Е. Васа	1914	Ковин	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 29, 31, 22
276	АВРАМОВИЋ Ђ. Драгутин	1901	Глибовац, Смедеревска Паланка	Кондуктер	Железничка станица	12, 13, 26, 22
490	АДАМОВ Ј. Радивоје	1906	Меленци, Банат	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
489	АДАМОВИЋ П. Милош	1910	Мекињар, Удбине	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
1578	АЈАНАЈ Денек	1903	Сомбор	Ћевабџија		13
84	АЈДИЋ Ј. Василије	1899	Пљевља	Главни архивар	Окружни Суд	7, 13, 21, 35
1740	АКСЕНТИЈЕВИЋ М. Александар	1924	Краљево	Ученик	Учитељска школа	7, 17, 30
1460	АКСОВИЋ Арса	1890	Шекулар, Андријевица	Инвалид		13, 29, 35
814	АЛАР А. Петар	1907	Славонски Брод	Ложач	Фабрика авиона	13, 26, 34, 40
1733	АЛЕКСИЋ Н. Арсеније	1903	Студеница			17, 27
2094	АЛЕКСИЋ Н. Божидар	1907	Студеница	Кафеџија		17
275	АЛЕКСИЋ П. Ђорђе	1907	Бистрик, Сарајево	Кочничар	Железничка станица	7, 12, 13, 27, 22
4630	АЛЕКСИЋ Живко	1897		Машиновођа	Железничка станица	7

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
278	АЛЕКСИЋ А. Милан	1894	Дулани, Врање	Кочничар	Железничка станица	12, 13, 31, 22
487	АЛЕКСИЋ Т. Милан	1906	Житорађа, Прокупље	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
811	АЛЕКСИЋ Миливоје	1913	Скопље	Зидар	Фабрика авиона	7, 13, 27, 35, 40
2354	АЛЕКСИЋ Д. Милосав	1908	Дрлупа, Краљево	Радник		17
1559	АЛЕКСИЋ Б. Миодраг	1919	Краљево	Воскар		13, 17
53	АЛЕКСИЋ М. Митар	1906	Андрејевица	Чиновник	Служба ПТТ	13, 26, 32, 35
1871	АЛЕКСИЧ Антон	1908	Мурска Собота, Словенија	Бравар		6
1358	АНДРИЋ М. Владимир	1900	Мусина Река, Жички срез	Рабација		7, 13
493	АНДРИЋ Радосав	1921	Ђаковица	Варилац	Фабрика вагона	11, 13, 29, 22
815	АНДРИЋ Б. Ранко	1916	Мостар	Авиомеханичар	Фабрика авиона	13, 31, 40
486	АНДРИЋ Т. Сава	1906	Бешка, Срем	Варилац	Фабрика вагона	7, 11, 13, 22
108	АНДРИЧЕНКО Н. Петар	1901	Харков, Русија	Чиновник	Железничка ложоница	10, 13, 26, 22, 35
1735	АНДРОВИЋ Драгутин	1912	Загреб	Браварски помоћник		6

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1500	АНЂЕЛИЋ Т. Миладин	1912	Гуча, Драгачево	Пекар		13, 31
2093	АНЂЕЛКОВИЋ А. Драгослав	1885	Краљево	Трговац		7, 17
819	АНЂЕЛКОВИЋ З. Ђорђе	1908	Косовска Митровица	Бравар	Фабрика авиона	13, 31, 40
2348	АНЂЕЛКОВИЋ Јелица	1918	Бијељина	Фризер	Радња „Јелица и Мића“	6
280	АНЂЕЛКОВИЋ Т. Радојко	1910	Ушће, Студеница	Магационер	Железничка станица	12, 13, 30, 31
823	АНЂИЋ Рагко	1912	Беране	Радник	Фабрика авиона	13, 31, 40
110	АНИСИЈЕВИЋ Ј. Драгољуб	1887	Велика Плана	Служитељ	Железничка ложоница	10, 13, 29, 22
1737	АНИСИЈЕВИЋ Тодор	1903	Рудница, Рашка			6
816	АНИЧИЋ Божидар	1902	Сарајево	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 30, 40
822	АНТИЋ Ђ. Властимир	1925	Краљево	Ученик – шегрт	Фабрика авиона	7, 13, 17, 26, 40
1738	АНТИЋ Ђорђе	1914	Ниш	Ученик	Железничка школа у Нишу	6
817	АНТИЋ Станиша	1918	Кочино село, Јагодина	Бравар	Фабрика авиона	13, 29, 40
1739	АНТОНЕЛО Јосип	1915	Раб	Браварски помоћник		6

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1741	АНТОНИЈЕВИЋ Д. Вељко	1891	Краљево	Баштован		5, 7, 17, 27
2337	АНТОНИЈЕВИЋ Х. Веселин	1923	Врба, Жички срез	Радник		7, 38
3407	АНТОНИЈЕВИЋ Драган	1894	Пониковица, Ужице	Пиљар		15
484	АНТОНИЈЕВИЋ Драгослав	1897	Лукавица, Сарајево	Инжењер	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22, 35
109	АНТОНИЈЕВИЋ С. Петар	1903	Брезовица, Скопље	Машиновођа	Железничка ложоница	7, 10, 13, 30, 22
1742	АНТОНИЈЕВИЋ Трифун	1894	Пониковица, Ужице	Пиљар		6
1633	АНТУШЕВИЋ Миљојко	1881	Самаила	Земљорадник		13
1743	АРАНЂЕЛОВИЋ Б. Ђорђе	1923	Ниш	Ученик – шегрт	Фабрика авиона	7, 31
1732	АРАНЂЕЛОВИЋ Ј. Живојин	1897	Краљево	Судија	Окружни суд	13, 21, 27
277	АРАНЂЕЛОВИЋ Т. Сретен	1900	Бела Паланка	Кондуктер	Железничка станица	7, 12, 13, 29, 22
821	АРИЗАНОВИЋ Н. Ненко	1923	Босилеград	Бравар	Фабрика авиона	5, 7, 13, 29, 40

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1465	АРИЗАНОВИЋ М. Никола	1901	Босилеград	Зидар		7, 13, 29
1289	АРНАУТОВИЋ Р. Милун	1905	Катрга, Љубићски срез	Кројач		7, 13, 26, 30
820	АРНШЕК Јоже	1903	Бланца, Бела Крајина	Кројач	Фабрика авиона	7, 13, 31, 34, 40
1744	АРСЕНИЈЕВИЋ Љубомир	1913	Горњи Крњин, Лепосавић			15
818	АРСИЋ Алекса	1911	Пећ	Бравар	Фабрика авиона	13, 27, 31, 22, 40
488	АРСИЋ М. Александар	1903	Рабровац, Младеновац	Чувар	Фабрика вагона	11, 13
485	АРСИЋ А. Костантин	1916	Липе, Смедерево	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22, 35
812	АРСИЋ Н. Ранко	1907	Вишеград	Авио-механичар	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
2300	АТАНАСКОВИЋ С. Александар	1882	Краљево			17
813	АТАНАСКОВИЋ Ж. Синиша	1919	Крагујевац	Бравар	Фабрика авиона	13, 31, 40
111	АТАНАЦКОВИЋ С. Родољуб	1912	Корман, Алексинац	Ложач	Железничка ложионица	10, 13, 31, 22
1745	АЋИМОВИЋ С. Мирослав		Краљево	Студент		15

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1746	АЋИМОВИЋ С. Михајло		Краљево	Ученик		15
1747	АЋИМОВИЋ Сава	1886	Грачац, Врњачка Бања	Адвокат		6
279	АЋИМОВИЋ М. Станоје	1913	Грабован, Трстеник	Кочничар	Железничка станица	12, 13, 31, 22
3430	АЦИЋ Стево					15
491	АЦИЋ Ђ. Александар	1918	Ново Село/ Подгорица (?)	Електричар	Фабрика вагона	11, 13, 29, 22
497	БАБИЋ Миладин	1911	Калудра	Ковач	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
1855	БАБИЋ Д. Никола	1910	Гокчаница, Краљево	Пружни радник	Железница	26
2313	БАБИЋ Д. Станислав		Краљево	Чиновник	Железница	15
1162	БАГАТОВ З. Филип	1901	Русија	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 17, 29, 40
827	БАЖАЛАЦ Владимир	1908	Конарево, Краљево	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 40
805	БАЖАЛАЦ И. Тијосав	1910	Конарево, Краљево	Радник	Фабрика вагона	11, 13, 16
2361	БАЈАЛИЦА Милунка		Краљево	Домаћица		6
506	БАЈИЋ Д. Владимир	1915	Смедерево	Стругар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 27, 22
3436	БАЈИЋ М. Милан	1919	Брђани, Славонска Пожега	Питомац ВТЗ	Фабрика авиона	15
112	БАКИЋ В. Јован	1901	Краљево	Прегледач кола	Железничка ложоница	7, 10, 13, 31, 22

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
34	БАКИЋ Л. Мирко	1915	Бистрица, Босанска Градишка	Каплар	Жандарм. чета	9, 13
1477	БАЛОРДА Д. Василије	1923	Мостар	Матурант	Гимназија у Краљеву	5, 7, 13, 16
9	БАЛТИЋ Т. Никола	1900	Брезова, Студеница	Жандарм. наредник	Жандарм. чета	9, 13, 17
1356	БАЛШИЋ М. Милета	1916	Драгосињици, Жички срез	Ђевабџија	Кафана „Српски краљ“	7, 13, 17, 31
505	БАНКОВИЋ Божидар	1909	Крагујевац	Чиновник	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22
282	БАНКОВИЋ М. Радоје	1914	Ушће, Студенички срез	Кочничар	Железничка станица	7, 12, 13, 31, 22
1314	БАНОВИЋ Душан	1898	Приједор, Босна	Млински радник		13, 15
2196	БАРЛОВ Ж. Мирослав		Подунавци			6
1606	БАРЛОВАЦ Василије	1888	Дражинић	Главни архивар	Срески суд	13
1287	БАРЛОВАЦ Ф. Сретен	1879	Градац, Студеница	Рентијер		7, 13, 17
1856	БАСАРИЋ М. Адам	1901	Балосава, Гужа	Бојација		26
1167	БАСТА С. Миодраг	1923	Краљево	Стругар	Фабрика авиона	7, 13, 17, 31, 40
1832	БАТАГЕЉ П. Јанез	1925	Марибор	Ученик		34, 43
3526	БАТАГЕЉ Павел	1890	Крањ/Сежана (?)	Столар	Фабрика вагона	6, 15
496	БАТАЛИЋ Миодраг	1895	Београд	Лакирер	Фабрика вагона	7, 11, 13, 22

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
113	БАТАНОВИЋ С. Душан	1904	Рибари, Мачва	Машиновођа	Железничка ложоница	7, 10, 13, 29, 22
1332	БАЧКУЉА Т. Вељко	1898	Долац, Студеница	Столар	Приватник	7, 13, 17
114	БАШТОВАНОВ Ђ. Дејан	1916	Темишвар	Бравар	Железничка ложоница	10, 13, 31, 22
116	БЕКЧИЋ Н. Милан	1902	Крагујевац	Машиновођа	Железничка ложоница	7, 10, 13, 29, 22
836	БЕКЧИЋ М. Радош	1922	Краљево	Ученик – шегрт	Фабрика авиона	7, 13, 26, 40
826	БЕЛОБРК В. Владимир	1916	Госпић	Стругар	Фабрика авиона	5, 7, 13, 31, 34, 40
73	БЕЛОШЕВИЋ Божидар	1905	Хрватска	Ветеринарски референт	Среско начелство	13, 29, 36
830	БЕЉАНСКИ Милан	1919	Пинућево, Нови Сад	Металостругар	Фабрика авиона	7, 13, 40
115	БЕЉИЋ А. Павле	1910	Голубинци, Стара Пазова	Бравар	Железничка ложоница	10, 13
511	БЕРЕЖНОВ С. Гаврило	1899	Семихараковск, Русија	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22
3543	БЕЋИРОВИЋ Рамадан	1923		Радник		15
2224	БЕШЕВИЋ И. Јеротије	1888	Адрани, Краљево	Кројач	Приватник	29

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
3544	БЕШКОВИЋ Ћирил	1914	Пећ	Радник	Фабрика авиона	15
495	БИРОВЉЕВ М. Немања	1905	Петровград (Зрењанин)	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
462	БИЋАНИН Ј. Настас	1893	Стопања, Трстеник	Десетар пруге	XIV секција ЗОП-а	2, 7, 13, 29, 22, 35
1680	БИШЕВАЦ С. Јосиф	1913	Рудница, Рашка	Радник	Фабрика вагона	7, 13, 23, 29, 22
1161	БИШЕВАЦ С. Тимотије	1908	Рудница, Рашка	Бравар	Фабрика авиона	13, 26, 40
499	БЈЕЛИЦА Петар	1914	Врбица, Црна Гора	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22
509	БЈЕЛИЦА Раде	1903	Врбица, Црна Гора	Радник	Фабрика вагона	11, 13, 30, 22
2206	БЛАГОЈЕВИЋ Борисав		Каменица, Жички срез	Бравар		16, 31
500	БЛАГОЈЕВИЋ Драгомир	1895	Јунковац, Топола	Ременар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
1678	БЛАГОЈЕВИЋ Драгослав		Трнава, Чачак	Активни наредник		13, 23, 26
831	БЛАЖЕВИЋ Коста	1888	Вишеград	Ковач	Фабрика авиона	13, 29, 40
834	БЛАЖЕВИЋ Љубомир	1893	Краљево	Радник	Фабрика авиона	13, 31, 40
285	БЛАЖИЋ М. Живан	1889	Љубичевац	Блокер	Железничка станица	7, 12, 13, 29

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
503	БЛАЖИЋ Ж. Милорад	1914	Љубичевац	Металоштругар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 29, 22
463	БЛАЖИЋ Ж. Михајло	1918	Љубичевац	Цртач	XIV секција ЗОП-а	2, 7, 13, 29, 22
117	БЛАЖИЋ Ж. Радисав	1920	Љубичевац	Бравар	Железничка ложоница	7, 10, 13, 29, 22
828	БОБИЋ Звонимир	1914	Сплит	Механичар	Фабрика авиона	7, 13, 31, 34, 40
1880	БОГАВАЦ Вукашин		Беране	Служитељ		7, 30
1462	БОГАВАЦ С. Радомир	1905	Грлица, Жички срез	Кафеџија		7, 13, 17, 27
3510	БОГДАНОВИЋ Ч. Богдан		Ћуприја	Бравар		15
118	БОГДАНОВИЋ М. Гвозден	1913	Ћуприја	Бравар	Железничка ложоница	7, 10, 13, 29, 22
3513	БОГДАНОВИЋ М. Матеја	1908	Ћуприја	Бравар	Фабрика вагона	15
2151	БОГДАНОВИЋ А. Миленко	1903	Краљево	Технички контролор		17, 27
1160	БОГДАНОВИЋ Милош	1922	Чачак	Ученик – шегрт	Фабрика авиона	13, 29, 40
494	БОГДАНОВИЋ Петар	1908	Ћуприја	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 22
1476	БОГОЈЕВИЋ Глигорије	1873	Тетово, Македонија	Пензионер		13, 29

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
119	БОГОЈЕВИЋ Р. Михајло	1913	Тетово, Македонија	Чиновник	Железничка ложионица	10, 13, 27, 22
1865	БОГОЈЕВИЋ С. Тодор	1877	Тетово, Македонија	Чиновник		30
120	БОГУНОВИЋ Ј. Станко	1916	Ријека	Локач	Железничка ложионица	10, 13, 26, 22
2317	БОДИРАЖИЋ Миле					6
283	БОДИЋ М. Станислав	1905	Ћићевац, Ражањски срез	Чиновник	Железничка станица	7, 12, 13, 31, 22
2315	БОЖАКОВИЋ Радосав	1899	Краљево	Службеник		15, 16
2351	БОЖИЧКОВИЋ -ТРАЈКОВСКИ Т. Ристо	1886	Кладник, Кичево	Пекар		6
1163	БОЖИЋ Миломир	1921	Рамце	Радник	Фабрика авиона	13, 16, 40
508	БОЖИЋ Милорад	1920	Краљево	Електричар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 17, 22
1879	БОЖИЋ Петар	1922	Чачак	Берберин		6
1468	БОЖИЋ С. Петар	1885	Студеница	Трговац		7, 13
1659	БОЖОВИЋ В. Миломир	1921	Беране	Радник		7, 13, 23, 26, 29
1881	БОЖОВИЋ У. Милоња	1901	Шекулар, Андријевица	Чиновник		29

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
507	БОЈАНОВИЋ Душан	1900		Варилац	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
107	БОЈИЋ Драгутин	1899	Лебане, Јабланички срез	Школски надзорник	Народна школа	7, 13, 27, 35, 39
3047	БОНИЋ Василије		Баточина	Радник	VII секција ЗОП-а	1, 15
1376	БОРИЋ Јован	1898	Босанска Крупа	Машиновођа		13
1377	БОРИЋ Остоја	1900	Босанска Крупа	Железнички контролор		13
504	БОРОВИНА Н. Марко	1887	Благо, Корчула	Радник	Фабрика вагона	7, 11, 13, 22, 34
837	БОРОВИЋАНИН И. Јован	1895	Бела Стена, Рашка	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 40
1642	БОРОВИЋАНИН Ч. Миломир	1923	Конарево, Краљево	Земљорадник		7, 13, 20
1643	БОРОВИЋАНИН Ч. Миљојко	1920	Конарево, Краљево	Земљорадник		7, 13, 20
1164	БОРЧЕВИЋ С. Милан	1925	Кованлук, Жички срез	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 29, 40
1654	БОРЧЕВИЋ Миодрaг	1923	Кованлук, Жички срез	Земљорадник		13, 23
3572	БОСНИЋ Миле			Избеглица		15
1882	БОШАНОВИЋ Гојко		Дечани, Ћаковица	Радник		29
1883	БОШАНОВИЋ Јаков		Скадар	Земљорадник		16, 29
502	БОШКОВ Милан	1896	Меленци, Банат	Ковач	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
838	БОШКОВ Миливоје	1923	Меленци, Банат	Ливац	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
1622	БОШКОВИЋ Милош	1910	Вранеш, Краљево	Минер		7, 13
1545	БРАДИХИН Александар	1903	Русија	Трговачки помоћник		7, 13, 17, 30
2163	БРАНКОВИЋ Јован		Топоница	Земљорадник		29
1165	БРЕШКОВСКИ Владимир	1904	Русија	Инжењер	Фабрика авиона	13, 31, 40
1836	БРКИЋ Петар		Јањево	Бравар		34
835	БРКУШАНИН Р. Милан	1920	Чибуковац, Краљево	Ковач	Фабрика авиона	7, 13, 20, 40
825	БРКУШАНИН Миодраг	1907	Орља Глава, Студеница	Бравар	Фабрика авиона	13, 40
1645	БРКУШАНИН Р. Миодраг	1918	Чибуковац, Краљево	Мајстор		7, 13, 20
1418	БРОЈАЧЕВИЋ Д. Лазар	1889	Трнава, Рашка	Служитељ	Општина Краљево	7, 13, 30
1166	БРУСИНА Петар	1905	Кумане	Радник	Фабрика авиона	13, 31, 40
498	БУГАРИНОВИЋ Т. Петар	1908	Босански Кобаш	Чинovníк	Фабрика вагона	11, 13, 27, 22, 35
1767	БУГАРЧИЋ П. Анка	1889	Краљево	Домаћица		15, 30
832	БУДАЈ Ш. Габор	1908	Керестур	Столар	Фабрика авиона	7, 13, 34, 40

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
121	БУДИМИРОВИЋ С. Јован	1898	Зрмања, Грачац, Лика	Машиновођа	Железничка ложоница	7, 10, 13, 29, 22
122	БУЂАНОВАЧКИ В. Петар	1893	Голубинци, Стара Пазова	Бравар	Железничка ложоница	10, 13, 27
286	БУЈАК Р. Борислав	1901	Славонска Пожега	Кочничар	Железничка станица	7, 12, 13, 29, 22, 35
1421	БУКАРА Б. Драгутин	1907	Градац, Студеница	Пекар		7, 13
1253	БУКАРА Б. Негосав	1913	Градац, Студеница	Пекар	Ватрогасна чета	3, 7, 13
3588*	БУКВИЋ Н. Милан	1904	Љубиње	Радник	Фабрика вагона	6, 15
824	БУКОЊА Д. Будимир	1908	Вранеша, Краљево	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 40
1640	БУКУМИРА Г. Душан	1910	Конарево, Краљево	Земљорадник		7, 13, 20
2314	БУЛАТ Младен					16
2146	БУЛАТОВИЋ Н. Грујица	1903	Колашин	Радник	Железничка станица	7, 27, 22
4591*	БУЛАТОВИЋ Дамњан	1911		Земљорадник		7
281	БУЛАТОВИЋ С. Јагош	1912	Требиње	Саобраћајни чиновник	Железничка станица	12, 13, 27, 35
833	БУЊАК В. Радослав	1913	Рибница, Краљево	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 23, 29, 40
1782	БУРАЗЕР Г. Војна	1913		Домаћина		6, 15
510	БУРСАКОВИЋ Сима	1894	Горњи Бушевић	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 26, 22

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
457	БУРСАЋ Ђура	1898	Дугопоље, Далмација	Чувар блок сигнала	XIV секција ЗОП-а	2, 7, 13, 16, 31, 22
829	БУРСАЋ А. Милорад	1912	Голубинци, Стара Пазова	Столар	Фабрика авиона	13, 29, 40
284	БУСИЋ С. Стојан	1899	Славонска Пожега	Возовођа	Железничка станица	7, 12, 13, 29, 22
2269	БУШИЋ Војин			Краљево	Радник	16
3592	ВАВИЋ Крста	1883	Требиње	Трговац		15
1354	ВАЊУР Мартин	1899	Рума	Кројач		7, 13, 30
1696	ВАРЕШИЋ Ф. Антон	1914	Зеница, Босна	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 23, 31, 34, 40
527	ВАСИЉЕВ М. Коста	1910	Орловаг	Столар	Фабрика вагона	11, 13, 22
1861	ВАСИЉЕВИЋ Алекса		Краљево	Пиљар		16, 27
857	ВАСИЉЕВИЋ Божидар	1922	Призрен	Радник	Фабрика авиона	13, 40
2276	ВАСИЉЕВИЋ М. Боровоје		Краљево			16
847	ВАСИЉЕВИЋ М. Душан	1906	Заклопача, Жички срез	Радник	Фабрика авиона	13, 26, 40
2342	ВАСИЉЕВИЋ М. Миладин	1921	Врба, Жички срез			17

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
2340	ВАСИЉЕВИЋ М. Милан	1913	Врба, Жички срез			17
845	ВАСИЉЕВИЋ Н. Миливоје	1903	Сирча, Краљево	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 17, 27, 40
1888*	ВАСИЉЕВИЋ Ђ. Радоје	1898	Петница	Земљорадник		6
2341	ВАСИЉЕВИЋ Станко	1923	Врба, Жички срез			17
1889	ВАСИЉЕНКО Владимир	1903	Ставропољ, Русија	Столар		6
4628	ВАСИЋ Драгољуб	1919	Краљево	Трговачки помоћник		7
1886	ВАСИЋ П. Мирослав	1922	Медвеђа	Музичар		7
1887	ВАСИЋ П. Младен	1921	Медвеђа	Музичар		7, 29
2155	ВАСИЋ Новица	1922	Приштина	Бравар	Фабрика авиона	27
91	ВАСИЋ К. Светислав	1897	Велико Градиште	Економ	Пољопривредна школа	13, 24, 30, 22
1873	ВАСИЋ Стаменко	1919	Лепосавић	Трговачки помоћник		6
851	ВАСКОВИЋ Д. Радомир	1911	Краљево	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1173	ВАСОВИЋ Љ. Драгослав	1922	Витановац, Краљево	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
3603*	ВАСОВИЋ Л. Славко	1907	Радаљево, Ивањица	Радник		15
1400	ВАСОВИЋ А. Христифор	1883	Отроци, Жички срез	Пензионер		7, 13
1168	ВЕЗМАР Лазар	1916	Јасеново	Електричар	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
526	ВЕЛИМИРОВ Новак	1913	Велика Кикинда	Столар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 29, 22
295	ВЕЛИЧКОВИЋ С. Душан	1904	Сићево, Нишки срез	Радник	Железничка станица	12, 13, 31, 22
844	ВЕЛИЧКОВИЋ Милисав	1908	Лесковац	Лимар	Фабрика авиона	13, 29, 40
2213	ВЕЛИЧКОВИЋ С. Никола	1900	Лугавчина	Радник	Железница	7, 22
1859	ВЕЛИЧКОВИЋ Петар		Угљари, Косово	Радник		26
1433	ВЕЛИЧКОВИЋ Светислав	1897	Капиције, Расински срез	Ужар		13
846	ВЕЛИЧКОВИЋ Светолик	1915	Огулин	Бравар	Фабрика авиона	13, 40
289	ВЕЉКОВИЋ Д. Александар	1912	Грачац, Врњачка Бања	Кочничар	Железничка станица	7, 12, 13, 31, 22

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
471	ВЕЉКОВИЋ Василије	1897	Бела Паланка	Десетар пруге	XIV секција ЗОП-а	2, 13, 31, 22
123	ВЕЉКОВИЋ С. Никола	1900	Лугавчина	Мазач кола	Железничка ложоница	10, 13, 27
66	ВЕЉКОВИЋ Светислав	1921	Краљево	Ученик – шегрт	„Рижа“	13, 33
124	ВЕЉКОВИЋ Р. Светислав	1902	Крушевац	Радник	Железничка ложоница	10, 13, 29, 22
297	ВЕЉКОВИЋ В. Светолик	1912	Велика Плана	Маневрист	Железничка станица	12, 13, 31, 22
1872	ВЕРЈАНКО Симеон	1891	Русија	Лимар		6
125	ВЕСЕЛИНОВИЋ П. Вукосав	1903	Пријеполје	Чиновник	Железничка ложоница	10, 13, 27, 22, 35
1171	ВЕСЕЛИНОВИЋ М. Радослав	1912	Медвеђа	Радник	Фабрика авиона	13, 26, 40
298	ВЕСЕЛИНОВИЋ С. Цвијо		Краљево	Маневрист	Железничка станица	12, 13, 16, 27
1393	ВИДАКОВИЋ М. Милутин	1925	Пријеполје	Ученик		7, 13
517	ВИДМАР Едуард	1906	Годовић	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 23, 22, 34

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1430	ВИЛОТИЈЕВИЋ Мила	1913	Багдан, Лепеница	Домаћица		13, 16
524	ВИЛФАН Франц	1896	Љубљана	Столар	Фабрика вагона	1, 13, 22, 34
56	ВИРАНТ Мирослав	1910	Марибор	Чиновник	Служба ППТ	13, 32, 34
1876	ВИРИЈЕВИЋ М. Владислав	1922	Ранчићи, Косовска Митровица	Радник		6, 15
1877	ВИРИЈЕВИЋ Тихомир		1920	Рашка	Ученик	29
843	ВИТАСОВИЋ Лазар	1894	Латковићи	Зидар	Фабрика авиона	7, 13, 29, 40
287	ВИШЊИЋ Ј. Ђуро	1904	Горња Дубрава	Возовођа	Железничка станица	7, 12, 13, 27, 22, 35
1755	ВИШЊИЋ Емануел	1902	Огулин	Кочничар	Железничка станица	7, 12, 27
1686	ВЛАДИСАВЉЕВИЋ Ђ. Михаило		Рибница, Краљево	Војни чиновник		13, 25
528	ВЛАДУЉЕСКО Кузман	1903	Тител	Столар	Фабрика вагона	11, 13, 27, 22
513	ВЛАЈИЋ Мирослав	1903	Велико Орашје	Званичник	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22
1890	ВЛАТКОВИЋ Стојадин		Велика Дубрава	Инвалид		6, 15
1386	ВОЈВОДИЋ Данило	1885	Мазин, Грачац, Лика	Тесар		13, 16, 29

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
2365	ВОЈВОДИЋ Ђ. Лазар	1909	Село Радомир, Цетиње	Пешадијски наредник		6
126	ВОЈВОДИЋ Д. Тома	1919	Мазин, Грачац, Лика	Ложач	Железничка ложоница	10, 13, 29, 22, 35
2195	ВОЈИНОВИЋ Војин		Ђуринци, Космајски срез	Манипулант	Железничка станица	12, 31
1169	ВОЈИНОВИЋ Ч. Војислав	1911	Краљево	Магационер	Фабрика авиона	7, 13, 17, 27, 40
296	ВОЈИНОВИЋ А. Јован	1916	Ђуринци, Космајски срез	Маневрист	Железничка станица	12, 13, 31, 22
292	ВОЈИНОВИЋ Т. Миле	1905	Босански Петровац	Возовођа	Железничка станица	7, 12, 13, 29, 22
3651	ВОЈИСАВЉЕВИЋ Милан	1922	Драгодол, Осечина	Обућар		15
859	ВОЈНОВИЋ Ђ. Остоја	1912	Бања Лука	Радник	Фабрика авиона	13, 29, 40
2277	ВОНТАРИ Бранко	1907	Краљево	Електричар		16
1551	ВРАНИЋ Чedomир	1927	Цветке, Жички срез	Ученик		13, 22
850	ВРАЧАРИЋ С. Момчило	1911	Стари Бечеј	Бравар	Фабрика авиона	13, 27, 40
514	ВРГА П. Миле	1906	Подгорје	Ковач	Фабрика вагона	7, 11, 13, 27, 22

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
127	ВРЗИЋ В. Георгије	1900	Мелница, Оточачки срез	Машиновођа	Железничка ложоница	7, 10, 13, 26, 22, 35
1504	ВУЈАНАЦ В. Благоје	1898	Градац, Студеница	Рентијер		7, 13
1575	ВУЈАНАЦ Никодије	1889	Градац, Студеница	Опанчар		7, 13, 26
880	ВУЈАНОВИЋ Владимир	1920	Неготин	Фарбар	Фабрика авиона	13, 29, 40
518	ВУЈАНОВИЋ Лазар	1893	Мостар	Столар	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22
1172	ВУЈАСИНОВИЋ Стеван	1905	Глина, Хрватска	Зидар	Фабрика авиона	7, 13, 29, 40
512	ВУЈАТОВ О. Мирко	1908	Врањево, Стари Бечеј	Ковач	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22
856	ВУЈЕВИЋ Радомир	1923	Краљево	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
523	ВУЈИН А. Бошко	1907	Хоргош	Ковач	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
3663	ВУЈИЋ М. Душан	1907	Градац, Лика	Радник	Фабрика вагона	7
525	ВУЈИЧИЋ С. Владимир	1911	Босанска Градишка	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
865	ВУЈИЧИЋ М. Драгиша	1914	Витановац, Краљево	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
2270	ВУЈИЧИЋ Сандо		Краљево	Музичар		5
1891	ВУЈИЧИЋ Сретен	1876	Витановац, Краљево	Музичар		5, 29

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1893	ВУЈОВАНОВИЋ М. Лазар	1893	Мостар	Столар		6
1482	ВУЈОВИЋ Ј. Крета	1903	Качулице, Чачак	Обућар		7, 13, 30
860	ВУЈОВИЋ Милан	1904	Симново, Билећа	Радник	Фабрика авиона	13, 31, 40
1299	ВУЈОВИЋ В. Милорад	1901	Мрчајевци, Чачак	Зидар		7, 13
852	ВУЈОВИЋ Радивоје	1920	Вукановић, Бијело Поље	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 27, 40
853	ВУЈОВИЋ Тодор	1901	Симново, Билећа	Радник	Фабрика авиона	13, 31, 40
1373	ВУЈОШЕВИЋ Милован	1907	Подгорица	Зидар		7, 13, 30, 35
848	ВУКАДИН Андрија	1906	Долац, Студеница	Бравар	Фабрика авиона	13, 29, 40
1667	ВУКАДИНОВИЋ Антоније	1881	Рибница, Краљево	Пензионер		7, 13, 23
128	ВУКАДИНОВИЋ М. Божидар	1920	Скопље	Бравар	Железничка ложоница	7, 10, 13, 22
1894	ВУКАДИНОВИЋ М. Велибор	1926	Скопље	Ученик III разреда	Гимназија у Краљеву	5, 7
2698	ВУКАДИНОВИЋ М. Владислав	1921	Скопље	Кројачки помоћник		5, 7
2889	ВУКАДИНОВИЋ Јарослав	1921	Ратина, Краљево	Радник	Фабрика авиона	40

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1170	ВУКАДИНОВИЋ К. Јован	1923	Ратина, Краљево	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 17, 40
522	ВУКАДИНОВИЋ Р. Милан	1904	Платичево, Срем	Инжењер машинства	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22, 35
1866	ВУКАДИНОВИЋ С. Миленко	1905	Ратина, Краљево	Магационер	Фабрика авиона	7, 29
129	ВУКАДИНОВИЋ Т. Милорад	1906	Мала Сутубина, Трстеник	Бравар	Железничка ложионица	7, 10, 13, 22
864	ВУКАДИНОВИЋ Т. Милосав	1924	Ратина, Краљево	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 17, 40
520	ВУКАДИНОВИЋ Д. Мирко	1908	Кованлук, Жички срез	Чувар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 23, 29, 22
863	ВУКАДИНОВИЋ А. Петар	1922	Ратина, Краљево	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 40
866	ВУКАДИНОВИЋ С. Светислав	1908	Ратина, Краљево	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 17, 29, 40
858	ВУКАДИНОВИЋ Д. Стаменко	1922	Ратина, Краљево	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 17, 29, 40
867	ВУКАДИНОВИЋ Г. Стеван	1903	Ратина, Краљево	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 17, 29, 40
862	ВУКАДИНОВИЋ Г. Томислав	1896	Ратина, Краљево	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 17, 31, 40

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
842	ВУКАЈЛОВИЋ Добривоје	1908	Рудник	Лимар	Фабрика авиона	13, 26, 40
529	ВУКАЈЛОВИЋ П. Мартин	1906		Радник	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22
1895	ВУКАЈЛОВИЋ Милутин	1900	Рума	Фризер		6
521	ВУКАЈЛОВИЋ П. Радосав	1919	Краљево	Радник	Фабрика вагона	11, 13, 30, 22
515	ВУКАНОВИЋ Тришко	1913		Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22
1409	ВУКАШИНОВИЋ М. Миодраг	1901	Краљево	Трговац		13, 16, 31
530	ВУКИЋЕВИЋ Т. Момчило	1911	Ивањица	Стругар	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22
849	ВУКИЋЕВИЋ Петар	1921	Пећ	Авиомеханичар	Фабрика авиона	13, 26, 40
130	ВУКМИРОВИЋ М. Никола	1901	Плитвички Лесковац	Ложач	Железничка ложионица	10, 13, 29, 22
1764	ВУКОБРАТОВИЋ Раде		Рибница, Краљево			16, 23
1379	ВУКОВИЋ Алекса	1918	Зеница, Босна	Ложач		13, 29
2369	ВУКОВИЋ В. Богђић	1905	Лађевци, Краљево	Инжењер рударства		7

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1317	ВУКОВИЋ Никола	1905	Пријеполје	Пекар		7, 13, 29
1330	ВУКОВИЋ Р. Радивоје	1912	Цветке, Жички срез	Трговац		5, 7, 13, 30
1593	ВУКОВИЋ М. Радојко	1870	Краљево	Трговац		7, 13, 17
2705	ВУКОВИЋ М. Славко		Цветке, Жички срез	Земљорадник		5
516	ВУКОВИЋ Сретен	1911	Високо, Босна	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 26, 22
1896	ВУКОВИЋ В. Христивоје	1907	Лађевци, Краљево	Трговац		7
855	ВУКОМАНОВИЋ Д. Милентије	1923	Адрани, Краљево	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 29, 40
1488	ВУКОМАНОВИЋ М. Милорад	1899	Краљево	Обућар		7, 13, 17, 31
2162	ВУКОМАНОВИЋ Петар		Краљево	Радник		16, 29
131	ВУКОСАВ Р. Михајло	1905	Невесиње	Ложач	Железничка ложоница	10, 13, 29, 22
288	ВУКОСАВЉЕВИЋ Т. Петар	1904	Бивоље, Крушевац	Манипулант	Железничка станица	7, 12, 13, 27, 22
1401	ВУКОТИЋ Р. Петар	1898	Подгорица	Жандарм. капетан		7, 13, 30, 35
1898	ВУКСАНОВИЋ Р. Драгослав		Бечань, Чачак	Земљорадник		6, 15

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
840	ВУКСАНОВИЋ И. Милош	1909	Хрватска Костајница	Ложач	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
82	ВУЛЕТИЋ Живко	1910	Азања, Јасенички срез	Службеник	Окружни суд	13, 21
1174	ВУЛИЋ Н. Божидар	1924	Ратина, Краљево	Ученик – шегрт	Фабрика авиона	7, 13, 17, 29, 40
3706	ВУЛИЋЕВИЋ В. Живко	1907	Андријевица	Судски приправник	Окружни суд	15
1567	ВУЛОВИЋ Г. Миливоје	1898	Краљево	Сокација		7, 13, 27
1753	ВУЧЕЛИЋ Божо	1902	Горња Дубрава	Возовођа	Железничка станица	12, 29, 22, 35
861	ВУЧЕНИЋ В. Здравко	1921	Ратина, Краљево	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 17, 29, 40
132	ВУЧЕНИЋ Ђ. Илија	1920	Српске Моравице	Столар	Железничка ложоница	10, 13, 29, 22
133	ВУЧЕНИЋ Ђ. Лазар	1920	Српске Моравице	Бравар	Железничка ложоница	10, 13, 30, 22
291	ВУЧЕНИЋ С. Никола	1912	Српске Моравице	Кочничар	Железничка станица	12, 13, 31, 22
1899	ВУЧЕНИЋ Радосав	1890	Велика Дренова	Опанчар		6
2883	ВУЧИЋ Драгиша	1914	Витановац	Радник	Фабрика авиона	40
1684	ВУЧИЋ Радосав		Рибница, Краљево	Опанчар		13, 16, 23

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
48	ВУЧИЋ Трајко	1907	Приштина	Државни путар	Начелство среза Жичког	13, 37
841	ВУЧИЋЕВИЋ М. Милисав	1913	Печеног, Краљево	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 27, 30, 40
455	ВУЧКОВИЋ Александар	1899	Заблаће, Чачак	Чувар пруге	XIV секција ЗОП-а	2, 13, 31, 22
293	ВУЧКОВИЋ П. Георгије	1909	Српске Моравице	Чинovníк – приправник	Железничка станица	12, 13, 16, 27, 22
2236	ВУЧКОВИЋ Јован	1884	Рашка	Радник		6, 15
294	ВУЧКОВИЋ С. Љубомир		Краљево	Кочничар	Железничка станица	12, 13, 16, 26
134	ВУЧКОВИЋ П. Марко	1894	Српске Моравице	Машиновођа	Железничка ложоница	7, 10, 13, 27, 35
1754	ВУЧКОВИЋ Г. Миленко	1905	Заблаће, Чачак	Магационер	Железничка станица	12, 31, 22
519	ВУЧКОВИЋ В. Милош	1901	Београд	Чинovníк	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
290	ВУЧКОВИЋ П. Мирко	1912	Српске Моравице	Кочничар	Железничка станица	12, 13, 31, 22
534	ГАБРИЈЕЛЧИЧ Игнац	1895	Горица, Словенија	Зидар	Фабрика вагона	11, 13, 22, 34
876	ГАВРИЛОВИЋ Владета	1925	Брезна, Жички срез	Радник	Фабрика авиона	13, 16, 27, 40

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1900	ГАВРИЛОВИЋ Ј. Драгомир	1902	Тијање, Гуча	Радник		6
1902	ГАВРИЛОВИЋ Јосиф	1907	Мршинци / Мрсаћ (?)	Земљорадник		6
541	ГАВРИЛОВИЋ Лука	1893	Никшић	Радник	Фабрика вагона	11, 13, 27, 22
299	ГАЗИБАРИЋ Љ. Владимир	1898	Сталаћ	Кондуктер	Железничка станица	12, 13, 26, 22
1420	ГАЗИБАРИЋ В. Стојан	1924	Сталаћ	Ученик	Трговачка академија	7, 13, 30
872	ГАЗИКАЛОВИЋ Бранко	1906	Призрен	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 40
1839	ГАЈИЋ Марко	1907	Градац, Далмација	Механичар		34
2278	ГАЈИЋ/ГОЈИЋ (?) Глигорије	1901	Ратина, Краљево	Железница		7, 16
4609	ГАЈИЋ/ГОЈИЋ (?) Г. Славко	1921	Ратина, Краљево			7
1704	ГАЈОВИЋ Душан	1909	Жича	Трговац		7, 13, 23
1901	ГАЈОВИЋ Д. Лазар	1922	Ратина, Краљево	Трговачки помоћник		7, 17
51	ГАКЧЕТОВИЋ Никола	1904	Приштина	Поштански контролор	Служба ПТТ	13, 32

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
52	ГАКЧЕТОВИЋ Риста	1903	Приштина	Поштански контролор	Служба ПТТ	13, 26, 32
533	ГАПАН Тома	1905	Ријека	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
135	ГАЋИНОВИЋ Д. Светислав	1912	Невесиње	Технички чиновник	Железничка ложоница	10, 13, 26, 29, 22
93	ГАШИЋ Љ. Александар	1897	Пећ	Економ	Полупривредна школа	7, 13, 24, 30, 22
871	ГВОЗДЕНИЋ П. Љубомир	1912	Жабаре, Ваљево	Бравар	Фабрика авиона	13, 26, 40
303	ГВОЗДЕНОВИЋ В. Драгомир	1899	Лапово, Лепеница	Кондуктер	Железничка станица	7, 12, 13, 30
1706	ГВОЗДЕНОВИЋ М. Михајло	1909	Рођевићи, Краљево	Опанчар		13, 14, 17
302	ГВОЗДИЋ П. Миодраг	1914	Косовска Митровица	Кочничар	Железничка станица	12, 13, 27, 22
1176	ГЕДУЉАН Петар	1897	Одеса	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
535	ГЕЧЕВИЋ Јосип	1911	Јањево	Столар	Фабрика вагона	11, 13, 22, 34
532	ГИКАЛОВ Александар	1904	Русија	Инжењер	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22
1903	ГИЛИЋ А. Јордан	1917	Сплит	Радник		6

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1303	ГЛАВИНИЋ Владимир	1876	Ивањица	Пекар		13
4570	ГЛАВОЊИЋ Бранислав	1921	Краљево			6
1756	ГЛИГОРИЈЕВИЋ Љ. Драгомир	1899	Лапово	Кондуктер	Железничка станица	7, 12, 22
1175	ГЛИГОРИЈЕВИЋ Д. Миодраг	1919	Лапово, Лепеница	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
4586	ГЛИГОРИЈЕВИЋ Христифор	1896	Фрозин, Грчка	Радник	Фабрика авиона	7, 15
538	ГЛИШИЋ Ч. Драгослав	1912	Грошница, Крагујевац	Лимар	Фабрика вагона	11, 13, 27, 22
540	ГЛИШИЋ Радивоје	1902	Петровград (Зрењанин)	Столар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 27, 22
1846	ГЛОМАЗИЋ Арсо		Црна Гора	Обућар		26
539	ГЛУШЧЕНКО М. Пантелија	1898	Русија	Столар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 17, 29, 31, 22
875	ГНИУШЕК Борут (Едо)	1921	Марибор	Техничар	Фабрика авиона	7, 13, 27, 34, 35, 40
1241	ГОГИЋ Н. Милош	1890	Нови Пазар	Зидар	Фабрика авиона	7, 13, 26, 40
1441	ГОДАР Штефан	1897	Морска Собота		Зидар	13, 34

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
536	ГОДЕЦ Јожеф	1913	Пољчане	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 22, 34
301	ГОЛИЋ М. Глигорије	1902	Сремска Митровица	Возовођа	Железничка станица	12, 13, 22
1818	ГОЛИЋ Г. Здравко	1922	Земун	Трговачки помоћник		6
1311	ГОЛКОВИЋ Љ. Драган	1916	Краљево	Грађевински предузимач		7, 13
1309	ГОЛКОВИЋ А. Љубомир	1888	Маглај, Босна	Грађевински предузимач		7, 13
1310	ГОЛКОВИЋ Љ. Радојко	1914	Краљево	Шофер		7, 13
873	ГОЛКОВИЋ Б. Сретен	1918	Маглич, Матарушка Бања	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 40
1904	ГОЛУБОВИЋ Љубомир	1914	Шабац	Месар		7
300	ГОЛУБОВИЋ Ж. Радисав	1905	Бела Паланка	Пописивач кола	Железничка станица	7, 12, 13, 22
868	ГОНЧАРЕВ И. Пантелија	1897	Русија	Тесар	Фабрика авиона	13, 31, 40
1905	ГОСТИЉАЦ Љ. Михаило	1920	Липница	Трговачки помоћник		27
1408	ГРАБАР Симеун	1895	Кијев, Русија	Типограф		13, 30

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
877	ГРАШИЋ Драгољуб	1924	Параћин	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 23, 29, 40
874	ГРБИЋ Милан	1909	Чачак	Бравар	Фабрика авиона	13, 31, 40
1277	ГРГИЋ Добросав	1906	Тител	Молер		7, 13, 29
870	ГРДИНА Антон	1902	Италија	Зидар	Фабрика авиона	13, 34, 40
878	ГРЕЧКО Петар	1907	Русија	Радник	Фабрика авиона	13, 27, 31, 40
531	ГРИВА П. Зорислав	1909		Чиновник – приправник	Фабрика вагона	7, 11, 13, 27, 22
869	ГРИГОРИЈАДИС Христифор	1897	Русија	Радник	Фабрика авиона	13, 31, 40
1906	ГРУБАР Велибор	1919	Житомислић, Мостар	Радник		6
3763	ГРУБАР Драго	1921	Мркоњић	Радник		15
136	ГРУБИЋ П. Милан	1892	Брлог, Оточац	Радник	Железничка ложоница	10, 13, 27, 22
137	ГРУБИШИЋ Т. Велимир	1916	Велика Попина, Грачац, Лика	Ложач	Железничка ложоница	10, 13, 31, 22
1863	ГРУБОР Л. Илија	1920	Дрвар	Земљорадник		6
138	ГРУЛИН С. Жарко	1916	Негославци, Вуковар	Чиновник	Железничка ложоница	10, 13, 29, 22, 35
1272	ГРУЛИЋ Борислав	1915	Скопље	Часовничар		13, 29

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
139	ГРУЛИЧИЋ Д. Драгић	1908	Радаљево, Ивањица	Ложач	Железничка ложионица	10, 13, 29, 22
1715	ГУЊИЋ С. Миливоје	1914	Витковац, Краљево	Бравар		7, 13, 27, 31
879	ГУСЈЕВ С. Василије	1901	Русија	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 27, 40
1907	ДАБИЋ Милан	1915	Комоговина	Радник		6
1361	ДАВИДОВИЋ Милан	1902	Сански Мост	Бравар		13
2208	ДАВИДОВИЋ Миланко		Бравар			31
887	ДАВИДОВИЋ М. Миодраг	1922	Милаковац, Трстеник	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 27, 40
305	ДАВИДОВИЋ Ј. Стеван	1914	Милаковац, Трстеник	Кочничар	Железничка станица	7, 12, 13, 27, 22
24	ДАВИДОВИЋ М. Стеван	1897	Деране, Одачки срез	Жандарм. наредник	Жандарм. чета	9, 13, 26
890	ДАМЈАНОВИЋ Јован	1911	Призрен	Лимар	Фабрика авиона	13, 30, 40
13	ДАМЈАНОВИЋ С. Ратко	1898	Чево, Цетиње	Жандарм. наредник	Жандарм. чета	9, 13, 30
889	ДАМЈАНОВИЋ / ДАМЈАНАЦ (?) Васо	1922	Шипачко, Гацко	Зидар	Фабрика авиона	13, 31, 40
99	ДАМЊАНОВИЋ Велимир	1904	Крагујевац	Учитель	Народна школа	7, 13, 39

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1908	ДАНГУБИЋ Гојко	1914	Билећа	Радник		7, 30
1909	ДАНГУБИЋ Г. Радован	1911	Жрвањ, Билећа	Радник		7, 30
2268	ДАНИЛОВИЋ П. Живојин	1907	Краљево		Фабрика авиона	17
1179	ДАНИЛОВИЋ Рагомир	1915	Фоча	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 40
1542	ДАРГОВИЋ Милоје	1898	Мусина Река, Жички срез	Шпедитер		13, 30
3778	ДАРИЋ Н. Гојко	1911	Никшић	Апотекар	Апотека	15
2266	ДАРЈАНЧИЋ Сима		Краљево			16
888	ДАСОВИЋ Ђ. Јозо	1909	Сарајево	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 26, 40
545	ДВОРНИЋ Илија	1906	Поповац	Лакирер	Фабрика вагона	11, 13, 27, 22
1710	ДЕБЕЉАК Милисав	1920	Печеног, Краљево	Бравар		13
893	ДЕБЕЉАКОВИЋ Богољуб	1921	Краљево	Радник	Фабрика авиона	13, 16, 31, 40
2271	ДЕБЕЉКОВИЋ Љубодраг	1921	Краљево	Кафеџија		7
548	ДЕВИЋ Пера	1911	Велики Бечкерек	Столар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 26, 22, 35
1911	ДЕДРА Илија	1897	Краљево	Кафеџија		16

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
551	ДЕЈАНОВЧАНИН Бранко	1905	Новска	Столар	Фабрика вагона	7, 11, 13
1177	ДЕЛХУТИН Иван	1916	Камник	Радник	Фабрика авиона	13, 26, 40
140	ДЕМЧЕНКО Ј. Леонтије	1903	Кубан, Русија	Бравар	Железничка ложоница	7, 10, 13, 22
886	ДЕНЧИЋ Сретен	1911	Лесковац	Бравар	Фабрика авиона	13, 27, 40
1341	ДЕРИЈАНКО Симијон	1895	Русија	Пиљар		13
881	ДЕСКОВИЋ Ђирил	1915	Пећ	Авиомеханичар	Фабрика авиона	13, 26, 40
1913	ДЕСПОТОВИЋ Рајко	1916	Бајина Башта	Опанчарски радник		7
4578	ДЕФИЈАЛЧИЋ С. Сима	1901		Трговац		7
306	ДИЛКИЋ Ч. Живота	1901	Велика Плана	Кондуктер	Железничка станица	7, 12, 13, 27, 22
1178	ДИМИТРИЈЕВИЋ А. Александар	1914	Бачевци	Лимар	Фабрика авиона	13, 26, 40
884	ДИМИТРИЈЕВИЋ Т. Благоје	1908	Приштина	Столар	Фабрика авиона	
13, 27, 40						

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
882	ДИМИТРИЈЕВИЋ Богољуб	1908	Параћин	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 29, 40
1616	ДИМИТРИЈЕВИЋ Д. Борислав	1927	Краљево	Ученик III разреда	Гимназија у Краљеву	7, 13, 17
1614	ДИМИТРИЈЕВИЋ Д. Војислав	1920	Краљево	Лимар		7, 13, 17
1613	ДИМИТРИЈЕВИЋ С. Драгољуб	1887	Краљево	Лимар		7, 13, 17
71	ДИМИТРИЈЕВИЋ Драгомир	1902	Алексинач	Помоћник секретара	Среско начелство	13, 26, 36
483	ДИМИТРИЈЕВИЋ Крсман	1892	Влашко Поље, Космај	Чувар моста	XIV секција ЗОП-а	2, 7, 13, 23, 29, 22
1279	ДИМИТРИЈЕВИЋ Ј. Љубомир	1891	Краљево	Трговац		7, 13, 17
1280	ДИМИТРИЈЕВИЋ Д. Милорад	1924	Краљево	Ученик		13
1283	ДИМИТРИЈЕВИЋ Ј. Милутин	1900	Краљево	Обућар		7, 13, 17, 31
2344	ДИМИТРИЈЕВИЋ Д. Миодраг	1924	Краљево	Ученик		7, 17
1254	ДИМИТРИЈЕВИЋ Љ. Миодраг	1922	Краљево	Трговачки помоћник	Ватрогасна чета	3, 7, 13, 17

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1281	ДИМИТРИЈЕВИЋ Љ. Радослав	1924	Краљево	Трговачки помоћник		13, 17
2338	ДИМИТРИЈЕВИЋ Ћ. Светислав	1904	Врба, Жички срез	Трговац		26
885	ДИМИТРИЈЕВИЋ Тома	1910	Пећ	Бравар	Фабрика авиона	13, 31, 40
547	ДИМИТРИЈЕВИЋ Чедомир	1912	Алексинач	Столар	Фабрика вагона	11, 13, 23, 29, 22
1914	ДИМИЋ Велибор	1916	Приштина	Берберин		6
1528	ДИР М. Милан	1899	Златар, Хрватска	Ваздухопл. капетан		7, 13
304	ДИЦКОВ П. Владислав	1912	Ада, Сента	Телеграфиста	Железничка станица	12, 13, 22
448	ДИШКОВИЋ Александар	1906	Трнава, Крагујевац	Чинovníк	XIV секција ЗОП-а	2, 7, 13, 27, 22, 35
307	ДМИТРОВИЋ М. Драгомир	1904	Љутовница	Возовођа	Железничка станица	12, 13, 30, 22
141	ДОБРАШ Ђура	1908	Капинац, Дарувар	Ложач	Железничка ложоница	7, 10, 13, 26, 22, 35
544	ДОБРИЧКИ Витомир	1906	Мартонош	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22
549	ДОБРОСАВЉЕВ Груја	1911	Меленци, Банат	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
542	ДОКИЋ Александар	1915	Прешево	Електричар	Фабрика вагона	11, 13, 26, 22
892	ДОЛЖЕНКО Т. Владимир	1898	Русија	Зидар	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
543	ДРАГАНИЋ Драго	1922	Сарајево	Радник	Фабрика вагона	11, 13, 26, 22
143	ДРАГИЋ П. Јован	1911	Драготиње, Приједор	Машиновођа	Железничка ложоница	7, 10, 13, 30, 22
1532	ДРАГИЋ Младен	1920	Пећ	Трговачки помоћник		13
1915	ДРАГИЋЕВИЋ М. Миодраг	1917	Дренова	Кројач		6
891	ДРАГИЋЕВИЋ Д. Паун	1926	Гуча	Радник	Фабрика авиона	13, 26, 30, 40
1478	ДРАГИШИЋ Илија	1872	Босански Петровац	Пензионер		5, 7, 13, 30
469	ДРАГОВИЋ М. Љубомир	1892	Врба, Жички срез	Служитељ	XIV секција ЗОП-а	2, 7, 13, 31, 22
1916	ДРАГОВИЋ М. Милоје	1893	Мусина Река, Жички срез	Трговац		6
142	ДРАГОЈЕВИЋ П. Војин	1913	Гостиње	Чиновник	Железничка ложоница	10, 13, 31, 22
2181	ДРАГОЈЕВИЋ Миодраг	1897	Београд	Бравар		7, 29

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1402	ДРАГОЈЛОВИЋ Коста	1889	Баљевац, Студеница	Кафетија	Кафана „Нови Сад“, Краљево	13, 26
1403	ДРАГОЈЛОВИЋ Михајло	1910	Баљевац, Студеница	Кафетија		13
883	ДРАГОЈЛОВИЋ Стојан	1906	Шуњевци	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 30, 40
550	ДРАГОЈЛОВИЋ Б. Тиосав	1914	Бзовик, Студеница	Чувар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
1917	ДРАЧА Мустафа	1900	Зеница	Радник		6, 15
1762	ДРАШКОВИЋ Милоје		Рибница, Краљево			16, 23
1763	ДРАШКОВИЋ Радован		Рибница, Краљево			16, 23
546	ДУБАЈИЋ Ј. Михајло	1904	Новска	Чувар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
96	ДУБОВИК З. Василије	1897	Павловград, Русија	Учитель	Народна школа	13, 17, 39
3800*	ДУГАЛИЋ Драго	1922	Прешево	Писар		15
894	ДУГАЛИЋ К. Душан	1913	Краљево	Писар	Фабрика авиона	7, 13, 17, 40
1288	ДУГАЛИЋ Б. Миломир	1914	Студеница	Земљорадник		7, 13, 17, 30
1918	ДУДИЋ Домаљен		Врпоље, Нашице	Обућар		31

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1520	ДУКИЋ Душан	1897	Колонић, Босански Петровац	Шумарски предузимач		7, 13, 23
75	ДУКИЋ Радосав	1894	Годачица, Жички срез	Служитељ	Среско Начелство	7, 13, 28, 36
144	ДУМИТРОВ Душан	1905	Велика Кикинда	Бравар	Железничка ложоница	7, 10, 13, 22
4602	ЂЕКИЋ Милан	1908		Месар		7
3815	ЂИЛАС В. Јово	1899	Беглуци, Дервента	избеглица		15
1395	ЂОКИЋ Алекса	1900	Лесковац	Грнчар		7, 13, 29
1453	ЂОКОВИЋ С. Димитрије	1896	Ариље	Опанчарски радник		7, 13
1921	ЂОКОВИЋ Р. Драгослав	1924	Чукојевац, Жички срез	Келнер		7, 14, 17
145	ЂОМПАРИН Д. Бранко	1907	Велика Кикинда	Електричар	Железничка ложоница	7, 10, 13, 31, 22
898	ЂОРЂЕВИЋ Војислав	1923	Алексинач	Ливац	Фабрика авиона	13, 26, 40
308	ЂОРЂЕВИЋ К. Гвозден	1900	Ждралџица, Крагујевац	Кондуктер	Железничка станица	7, 12, 13, 22
314	ЂОРЂЕВИЋ В. Гојко	1913	Јовановац, Пирот	Манерист	Железничка станица	12, 13, 22
1922	ЂОРЂЕВИЋ С. Драгић	1918	Губеревац	Бојацијски радник		6, 15

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
3828*	ЂОРЂЕВИЋ Драгослав	1914	Котража, Крагујевац	Земљорадник		15
2250	ЂОРЂЕВИЋ В. Драгутин	1901	Краљево	Музичар		7, 17
1923	ЂОРЂЕВИЋ Душан	1900	Призрен	Радник		6
895	ЂОРЂЕВИЋ Ђорђе	1914	Скопље	Електричар	Фабрика авиона	13, 26, 29, 35, 40
2249	ЂОРЂЕВИЋ Д. Јован	1902	Краљево	Музичар		17
555	ЂОРЂЕВИЋ Д. Јован	1916	Неготин	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 26, 22
1290	ЂОРЂЕВИЋ Д. Лазар	1901	Краљево	Музичар		13, 16, 29
900	ЂОРЂЕВИЋ Д. Љубомир	1904	Велико Градиште	Бравар	Фабрика авиона	13, 15, 40
146	ЂОРЂЕВИЋ П. Љубомир	1897	Топола, Оплепац	Машиновођа	Железничка ложионица	7, 10, 13
468	ЂОРЂЕВИЋ Ж. Милосав	1922	Ниш	Радник	XIV секција ЗОП-а	2, 13, 31, 22
2336	ЂОРЂЕВИЋ Р. Милинко	1912	Витановац, Краљево			17
1682	ЂОРЂЕВИЋ Л. Милорад	1922	Рибница, Краљево	Музичар		13, 17, 29, 31

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
2304	ЂОРЂЕВИЋ М. Милутин	1910	Краљево			17
3838*	ЂОРЂЕВИЋ Миодраг	1909	Јагодина	Бравар		7, 15
4585	ЂОРЂЕВИЋ Никола	1919		Музичар		7
556	ЂОРЂЕВИЋ Ђ. Радован	1905	Врање	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 27, 22, 35
557	ЂОРЂЕВИЋ Ж. Радосав	1911	Сикирица, Параћин	Ковач	Фабрика вагона	7, 11, 13, 27, 22
552	ЂОРЂЕВИЋ К. Раја	1902	Ниш	Инжењер	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
309	ЂОРЂЕВИЋ М. Реља	1903	Врњачка Бања	Кондуктер	Железничка станица	7, 12, 13, 27
3843*	ЂОРЂЕВИЋ Спасоје	1915	Скопље	Радник		15
64	ЂОРЂЕВИЋ Г. Трифун	1923	Велес	Ученик – шегрт	„Рижа“	7, 13, 33
147	ЂОРЂЕВИЋ М. Чедомир	1908	Вина, Књажевац	Машиновођа	Железничка ложоница	10, 13, 30, 35
558	ЂУКАНОВИЋ Марко	1893	Дајбабе	Колар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 29, 22, 35
1924	ЂУКИЋ Вукојица		Адрани, Краљево	Земљорадник		16, 29
896	ЂУМИЋ Илија	1916	Бања Лука	Столар	Фабрика авиона	7, 13, 26, 40
4583*	ЂУРЂЕВИЋ Бошко	1915		Земљорадник		7

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
148	ЂУРЂЕВИЋ Д. Драгољуб	1907	Грабовал, Трстеник	Бравар	Железничка ложоница	10, 13, 27
2154	ЂУРЂЕВИЋ Драгослав	1916	Котража	Земљорадник		5, 7, 27
897	ЂУРЂЕВИЋ Живојин	1922	Алексинач	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
1925	ЂУРЂЕВИЋ Павле		Дражевац	Опанчар		30
2257	ЂУРЂЕВИЋ Радован		Годачица, Жички срез			16
1926	ЂУРИЋ Живојин	1913	Планиница	Столар		6
1181	ЂУРИЋ Илија	1903	Чачак	Радник	Фабрика авиона	13, 30, 40
4590	ЂУРИЋ Јосип	1913		Кобасичар		7
1180	ЂУРИЋ М. Милорад	1908	Манојловци, Топола	Писар	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
1927	ЂУРИЋА Петар		Столац	Радник		29
553	ЂУРИЧИЋ П. Љубомир	1903	Лозовик	Фарбар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
1252	ЂУРИШИЋ Милован	1909	Цетиње	Трговачки путник	Ватрогасна чета	3, 13
899	ЂУРОВИЋ М. Драгиша	1922	Рибница, Краљево	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 17, 40
554	ЂУРОВИЋ Душан	1905	Никшић	Радник	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22
1439	ЂУРОВИЋ Илија	1898	Илијино, Битољ	Пекар		7, 13, 27

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
3859*	ЂУРОВИЋ М. Радиша	1924	Лађевици, Краљево	Ученик		15
1183	БРАКОВИЋ Сава	1890	Бугојно	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 26, 30, 35, 40
1612	ЕРДЕЉАН Александар		Сента	Званичник	Срески суд	13, 30
2172	ЕРДОГЛИЈА Стојадин		Вукупица	Пенз. жандарм		29
1529	ЕРКАЛОВИЋ Васа	1896	Војнић, Хрватска	Зидар		13
901	ЕРОВИЋ Владан	1923	Чибуковац, Краљево	Бравар	Фабрика авиона	13, 40
2254	ЕРОВИЋ А. Драгомир	1890	Чибуковац, Краљево	Земљорадник		17
1845	ЕРОВИЋ Д. Миладин	1922	Чибуковац, Краљево	Бравар		20, 26
559	ЕФРЕМОВ Нићифор	1892	Русија	Ковач	Фабрика вагона	11, 13, 30, 22
1702	ЖАРКОВИЋ Р. Милорад	1922	Крушевица, Краљево	Ученик – шегрт	Железница	7, 13, 26
1184	ЖВАБ Винко	1915	Врховље	Стругар	Фабрика авиона	13, 34, 40
2346	ЖЕРА ЂАНИН Р. Владан	1921	Грачац, Врњачка Бања	Абација		7
10	ЖИВАДИНОВИЋ Р. Петар	1891	Дреновац, Тимочки срез	Жандарм. наредник	Жандарм. чета	9, 13, 26
904	ЖИВАНОВИЋ З. Драгољуб	1911	Витановац, Краљево	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
2324	ЖИВАНОВИЋ Живадин	1922	Рибница, Краљево	Лимар		16
2265	ЖИВАНОВИЋ Милован	1914	Кованлук, Жички срез			17
1185	ЖИВАНОВИЋ Стеван	1910	Варварин	Столар	Фабрика авиона	13, 31, 40
313	ЖИВИЋ Д. Витомир	1912	Бела Паланка	Маневрист	Железничка станица	12, 13, 27, 22
311	ЖИВИЋ М. Груја	1901	Пирот	Кочничар	Железничка станица	12, 13, 29, 22
2294	ЖИВКОВИЋ Борислав		Краљево			16
1423	ЖИВКОВИЋ С. Бошко	1905	Милићи, Студеница	Земљорадник		13, 16
1576	ЖИВКОВИЋ Бранко	1926	Краљево	Музичар		7, 13, 23, 27
1553	ЖИВКОВИЋ Ђуро	1900	Пећ	Земљорадник		13, 31
563	ЖИВКОВИЋ К. Љубомир	1900	Неготин	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
2353	ЖИВКОВИЋ П. Љубомир	1902	Краљево	Музичар		17
2305	ЖИВКОВИЋ С. Милан	1903	Краљево	Музичар		7

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
902	ЖИВКОВИЋ С. Миливоје	1905	Пирот	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 26, 30, 40
1249	ЖИВКОВИЋ М. Милосав	1914	Ратина, Краљево	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 29, 40
1346	ЖИВКОВИЋ М. Милош	1911	Краљево	Берберин		7, 13, 17
1312	ЖИВКОВИЋ С. Мирослав	1922	Битољ	Ученик		7, 13, 35
106	ЖИВКОВИЋ М. Митар	1905	Шекулар, Андријевица	Учитељ	Народна школа	13, 39
1929	ЖИВКОВИЋ Радомир		Ћићевац, Ражањски срез	Столар		6
1930	ЖИВКОВИЋ Радосав	1908	Бресница	Кочијаш		6
1931	ЖИВКОВИЋ Љ. Сава		Врање			6
1435	ЖИВКОВИЋ М. Светозар	1908	Крагујевац	Кафеџија		7, 13, 31
1313	ЖИВКОВИЋ С. Станислав	1924	Битољ	Ученик		7, 13, 35
564	ЖИВКОВИЋ Ћ. Стеван	1913	Ратина, Краљево	Радник	Фабрика вагона	7, 11, 13, 17, 23, 29, 22
312	ЖИВОТИЋ Б. Радоје	1912	Ропчево	Маневрист	Железничка станица	12, 13, 22

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
560	ЖИВЧИЋ Милан	1905	Земун	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22
562	ЖИЖИЋ Д. Анта	1915	Солин, Сплит	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 22, 34
561	ЖУВИЋ Јосип	1908	Дражевица	Столар	Фабрика вагона	11, 13, 22, 34
903	ЖУЖА Данило	1911	Љубиње	Лимар	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
315	ЖУЛОВИЋ В. Радомир	1901	Рајковац	Кондуктер	Железничка станица	7, 12, 13, 29, 22
476	ЖУРАВЈЕВ Прокоп	1892	Русија	Радник	XIV секција ЗОП-а	2, 7, 13, 23, 29, 22
149	ЖУТИЋ М. Илија	1909	Штикада, Грачац, Лика	Чиновник	Железничка ложоница	7, 10, 13, 29, 35
310	ЖУТИЋ М. Марко	1916	Штикада, Грачац, Лика	Магационер	Железничка станица	7, 12, 13, 29, 22
1556	ЗАГОРАЦ Г. Јован	1921	Отишић, Синь	Трговачки помоћник		13, 27
568	ЗАГОРАЦ Г. Никола	1909	Отишић, Синь	Службеник	Фабрика вагона	11, 13, 27, 22, 35
1555	ЗАГОРАЦ Г. Петар	1906	Отишић, Синь	Кафеџија	Кафана, Берановац	13, 27
565	ЗАРИЋ Љ. Милосав	1910	Вишеград	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 27, 22
2285	ЗАРИЋ Никола		Краљево	Радник		16
566	ЗАРИЋ Радивоје	1912	Ријека	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1187	ЗАРИЋ Стеван	1881	Ђаковица	Радник	Фабрика авиона	13, 40
151	ЗАТЕЖИЋ Д. Радос	1928	Љубић, Љубићски срез	Ученик – шегрт	Железничка ложоница	7, 10, 13, 29
150	ЗАТЕЖИЋ М. Стеван	1911	Љубић, Љубићски срез	Чиновник	Железничка ложоница	7, 10, 13, 29, 35
152	ЗАТЕЗАЛО С. Душан	1910	Доња Дубрава, Огулин	Бравар	Железничка ложоница	10, 13, 35
316	ЗАТЕЗАЛО С. Миладин	1905	Доња Дубрава, Огулин	Возовођа	Железничка станица	7, 12, 13, 27, 22
317	ЗАТЕЗАЛО Т. Милета	1908	Доња Дубрава, Огулин	Кочничар	Железничка станица	12, 13, 22
318	ЗАТЕЗАЛО С. Никола	1913	Доња Дубрава, Огулин	Кочничар	Железничка станица	12, 13, 26, 22
153	ЗДРАВКОВИЋ С. Анђелко	1913	Озориште, Доњи Полог	Радник	Железничка ложоница	7, 10, 13, 35
1932	ЗДРАВКОВИЋ Видосав	1890	Адрани, Краљево	Земљорадник		16, 29
1186	ЗДРАВКОВИЋ Р. Миодраг	1909	Опљанићи, Жички срез	Кројач	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
154	ЗДРАВКОВИЋ С. Ниче	1900	Скопље	Ложач	Железничка ложоница	7, 10, 13, 35

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
447	ЗЕЉЕУК Ј. Алексеј	1894	Русија	Чиновник	XIV секција ЗОП-а	2, 13, 29, 31, 22
1933	ЗЕРЕМСКИ Дима	1906	Стари Бечеј	Бравар		6
155	ЗЕЦ О. Михајло	1913	Бања Лука	Ковач	Железничка ложоница	7, 10, 13, 29
2281	ЗЕЧЕВИЋ Кузман		Краљево			16
907	ЗЕЧЕВИЋ Љубиша	1915	Брњица	Бравар	Фабрика авиона	13, 26, 40
905	ЗЕЧЕВИЋ Миладин	1917	Лијева Река, Црна Гора	Ковач	Фабрика авиона	13, 31, 35, 40
1581	ЗЛАТИЋ П. Константин	1911	Краљево	Молер		7, 13
1284	ЗЛАТИЋ Милија	1879	Чачак	Пензионер		13, 30
156	ЗЛАТИЋ Љ. Милун	1906	Крива Река, Ужички срез	Ложач	Железничка ложоница	10, 13, 31
1374	ЗЛАТКОВИЋ Стојадин	1884	Равна Дубрава, Ниш	Инвалид		13, 31
157	ЗЛАТКОВИЋ Р. Стојан	1913	Рафуни, Лебане	Бравар	Железничка ложоница	10, 13
2169	ЗОРИЋ Душан		Босанска Крупа	Радник		29
567	ЗОРИЋ Д. Милан	1912	Доње Вргаче	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 22

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
33	ЗОРИЋ Ј. Милан	1911	Доња Комора, Двор на Уни	Каплар	Жандарм. чета	7, 9, 13, 27, 35
1934	ЗОРИЋ Стеван		Ђаковица	Пензионер		29
569	ЗОРКО Алојзиј (Славко)	1920	Словенска Горица	Радник	Фабрика вагона	11, 13, 22, 34
158	ЗУПАНЧИЋ Ј. Феликс (Срећко)	1908	Виноврх, Ново Место	Бравар	Железничка ложоница	10, 13, 34
27	ИВАНОВИЋ Ђ. Алекса	1894	Извор, Ѓњилане	Каплар	Жандарм. чета	9, 13
1505	ИВАНОВИЋ Божо	1897	Никшић	Пензионер		13
320	ИВАНОВИЋ В. Витомир	1901	Бадњевац	Прегледач кола	Железничка станица	7, 12, 13, 22
3908*	ИВАНОВИЋ Ђ. Драгић	1912	Цетинград, Кордун	Војни наредник ВЈ		15
906	ИВАНОВИЋ Драго	1913	Маини, Црна Гора	Зидар	Фабрика авиона	13, 26, 29, 35, 40
1605	ИВАНОВИЋ Ђорђе	1907	Београд	Судија	Срески суд	13, 30
910	ИВАНОВИЋ В. Јован	1921	Бадњевац, Крагујевац	Авиомеханичар	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
1536	ИВАНОВИЋ М. Јован	1906	Блазнава, Орашачки срез	Земљорадник		7, 13, 23, 29

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
915	ИВАНОВИЋ Н. Милорад	1922	Подгорица	Ваздухопловни наредник	Фабрика авиона	13, 31, 40
19	ИВАНОВИЋ О. Милорад	1891	Трепча, Андријевица	Жандарм. наредник	Жандарм. чета	9, 13, 31
916	ИВАНОВИЋ Л. Мирко	1924	Вучитрн	Радник	Фабрика авиона	13, 29, 31, 40
1595	ИВАНОВИЋ И. Никола	1924	Тандил, Аргентина	Радник		13, 26
914	ИВАНОВИЋ З. Сава	1923	Вучитрн	Радник	Фабрика авиона	13, 31, 40
908	ИВАНОВИЋ СИМИЋ Миладин	1909	Пасјак	Металостругар	Фабрика авиона	13, 40
1485	ИВАНЧЕВИЋ Ћ. Драгић	1911	Маљевац, Слуњски срез	Атриљер. наредник		13, 23, 25
1847	ИВКОВИЋ Владислав		Горња Мутница	Бравар		26
571	ИВКОВИЋ Младен	1917	Ниш	Лакирер	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22
321	ИВКОВИЋ В. Тихомир	1912	Ориовац	Манерист	Железничка станица	7, 12, 13, 22
2366	ИГЊАТОВИЋ Љ. Богдан	1902	Пријевор, Чачак	Музичар		6
573	ИГЊАТОВИЋ П. Мирослав	1907	Алексинач	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
61	ИГЊАТОВИЋ Т. Мирослав	1914	Пријевор, Чачак	Чинovníк	Служба ПТТ	13, 22, 32
1689	ИГЊАТОВИЋ Томислав	1910	Параћин	Артиљер. наредник		7, 13, 23, 27
1546	ИГРУТИНОВИЋ М. Љубомир	1877	Опланићи, Жички срез	Трговац		7, 13, 17, 30
574	ИЗОТОВ Иван	1887	Русија	Словописац	Фабрика вагона	7, 11, 13, 29, 22
572	ИЈАЧИЋ Данило	1920	Сарајево	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 22
50	ИКОНОМОНОВИЋ Коста	1902	Крива Паланка	Поштански контролор	Служба ПТТ	7, 13, 32
911	ИЛИЈАСОВИЋ К. Кондраг	1900	Русија	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 17, 31, 35, 40
1188	ИЛИЈАСОВИЋ Марко	1920	Љутовница	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
1434	ИЛИЋ Будислав	1916	Цветојевац, Крагујевац	Инвалид		7, 13, 16, 31
2879	ИЛИЋ В. Велимир	1894	Богутавац	Писар	Општина Богутавац	7, 19, 31
1935	ИЛИЋ О. Владимир	1882	Лазвац, Краљево	Трговац		17
570*	ИЛИЋ Б. Војислав	1909	Грабовица, Г. Милановац	Столар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
3922	ИЛИЋ М. Војислав	1922	Приштина	Бравар	Фабрика авиона	15

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
322	ИЛИЋ М. Драгољуб	1906	Адрани, Краљево	Кочничар	Железничка станица	7, 12, 13, 29, 22, 35
319	ИЛИЋ С. Живота	1899	Гложане	Кондуктер	Железничка станица	7, 12, 13, 29, 22
1472	ИЛИЋ Ђ. Јован	1903	Бресник, Студеница	Опанчар		7, 13, 17
912	ИЛИЋ В. Милан	1914	Чукојевац, Жички срез	Бравар	Фабрика авиона	13, 17, 26, 40
159	ИЛИЋ Л. Миливоје	1900	Чукојевац, Жички срез	Бравар	Железничка ложоница	7, 10, 13, 17, 29
1335	ИЛИЋ Т. Милорад	1922	Битољ	Матурант	Гимназија у Краљеву	7, 13
1594	ИЛИЋ Милосава	1912	Чукојевац, Жички срез	Домаћина		13
913	ИЛИЋ Михајло	1925	Краљево	Ученик – шегрт	Фабрика авиона	7, 13, 29, 40
1189	ИЛИЋ М. Петар	1897	Горње Поље, Никшић	Зидар	Фабрика авиона	13, 31, 40
909	ИЉИНОВ Г. Дамјан	1903	Русија	Монтер	Фабрика авиона	13, 17, 31, 40
1193	ИСАКОВ Д. Миливоје	1903	Српска Црња	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 29, 40
63	ИШЧЕНКО Конрад	1897	Русија	Бравар	„Рижа“	7, 13, 33
1190	ЈАК Срећко	1926	Краљево	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 31, 34, 40
1436	ЈАКОВЉЕВИЋ М. Драгослав	1917	Шумарице, Жички срез			13, 17, 31

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
95	ЈАКОВЉЕВИЋ Ђорђе	1915	Врба, Жички срез	Дневничар	Пољопривредна школа	7, 13, 24, 22
1938	ЈАКОВЉЕВИЋ Ж. Иван	1896	Ратина, Краљево	Земљорадник		7, 17
3937*	ЈАКОВЉЕВИЋ Ф. Константин	1897	Павлица, Студеница	Службеник		15
1437	ЈАКОВЉЕВИЋ М. Љубиша	1920	Шумарице, Краљево	Земљорадник		13, 17
932	ЈАКОВЉЕВИЋ Милован	1923	Краљево	Радник	Фабрика авиона	13, 17, 31, 40
1452	ЈАКОВЉЕВИЋ М. Михајло	1912	Краљево	Артиљер. наредник		7, 13, 17, 31
1438	ЈАКОВЉЕВИЋ М. Радисав	1923	Шумарице, Жички срез	Земљорадник		13, 17, 31
927	ЈАКШИЋ А. Милан	1924	Краљево	Радник	Фабрика авиона	13, 17, 31, 40
160	ЈАКШИЋ Г. Симеун	1914	Српске Моравице	Ложач	Железничка ложоница	10, 13, 16, 27
575	ЈАКШИЋ М. Стеван	1920	Глогово, Грачац, Лика	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22
1380	ЈАЛИЋ/ЂАЛИЋ (?) Драгољуб	1888	Требиње	Пензионер		7, 13, 27
584	ЈАМБРЕКОВИЋ Ј. Мирко	1906	Загреб	Столар	Фабрика вагона	11, 13, 22, 34

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1944	ЈАНИЋ Д. Константин	1923	Власотинце	Ученик		6
1943	ЈАНИЋ Д. Симиша	1920	Власотинце	Радник		26
1300	ЈАНИЋ Тијосав	1907	Конарево, Краљево	Пекар		7, 13, 16, 22
935	ЈАНИЋИЈЕВИЋ П. Владислав	1903	Велики Шењ, Крагујевац	Алатничар	Фабрика авиона	7, 13, 31, 35, 40
1512	ЈАНИЋИЈЕВИЋ Ј. Ђорђе	1924	Грашко, Велешки срез	Ученик VI разреда	Гимназија у Краљеву	7, 13, 35
331	ЈАНИЋИЈЕВИЋ Ђ. Јанићије	1904	Призрен	Магационер	Железничка станица	7, 12, 13, 29, 22
329	ЈАНИЋИЈЕВИЋ Р. Мирослав	1897	Дубље, Ваљево	Кочничар	Железничка станица	12, 13, 22
1513	ЈАНИЋИЈЕВИЋ Ј. Слободан	1926	Скопље	Ученик гимназије	Гимназија у Краљеву	7, 13, 35
579	ЈАНКЕЛИЋ Богдан	1911	Краљево	Ковач	Фабрика вагона	11, 13, 16, 22
924	ЈАНКОВИЋ Ђ. Добриша	1906	Котража	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
327	ЈАНКОВИЋ Ч. Живојин	1912	Влашка, Младеновац	Кочничар	Железничка станица	7, 12, 13, 22
1265	ЈАНКОВИЋ Лазар	1891	Пирот	Пензионер		7, 13, 35
1939	ЈАНКОВИЋ Љубиша		Краљево	Земљорадник		16, 31

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1940	ЈАНКОВИЋ И. Миливоје	1902	Цветке, Жички срез	Рудар	Рудник Тавник	5
1941	ЈАНКОВИЋ Милутин	1911	Трњани, Пожаревац	Земљорадник		6
2445	ЈАНКОВИЋ Раденко		Цветке, Жички срез	Земљорадник		5, 13
2263	ЈАНКОВИЋ Станоје	1903	Јарчујак, Краљево			16
925	ЈАНОШ Ј. Бењамин	1911	Славонска Пожега	Бравар	Фабрика авиона	13, 34, 40
1493	ЈАНОШЕВИЋ М. Добривоје	1913	Кованлук, Жички срез	Кројач		7, 13, 29
1446	ЈАНОШЕВИЋ С. Момчило	1923	Кованлук, Жички срез	Земљорадник		7, 13
1445	ЈАНОШЕВИЋ У. Славко	1894	Кованлук, Жички срез	Земљорадник		7, 13, 23
467	ЈАНЧИЋ Ј. Сима	1909	Врање	Столар	XIV секција ЗОП-а	2, 7, 13, 29, 22
1942	ЈАЊЕВИЋ Ф. Андрија	1898		Пензионер		7
2286	ЈАЊИЋ Ненад		Мокра Гора	Радник		15, 16
1945	ЈАРАДИЋ М. Бошко	1913	Жупа, Никшић	Радник	Железница	29
809	ЈАЋИМОВИЋ Сретен	1907	Пухово, Гуча	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 31
926	ЈЕВРЕМОВИЋ Б. Милош	1922	Трстеник	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 26, 40

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1196	ЈЕВРЕМОВИЋ И. Славољуб	1913	Чибуковац, Краљево	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 20, 40
4621	ЈЕВТИЋ Милан	1907	Рибница, Краљево	Крзнар		7
1676	ЈЕВТИЋ Ј. Никола	1914	Глободер, Крушевац	Приватник, крзнар		13, 23, 31
921	ЈЕВТИЋ Сава	1916	Пећ	Авиомеханичар	Фабрика авиона	13, 31, 40
323	ЈЕВТОВИЋ В. Петар	1910	Ужице	Кочничар	Железничка станица	5, 7, 12, 13, 22
930	ЈЕЛИСАВЧИЋ Војислав	1925	Заовине	Радник	Фабрика авиона	13, 40
933	ЈЕЛИСАВЧИЋ Тодосије	1904	Ужичка Пожега	Авиомеханичар	Фабрика авиона	13, 29, 40
1949	ЈЕЛИЋ Борисав	1917	Пирот	Бравар		6
1950	ЈЕЛИЋ Живојин		Мирковци	Пекарски радник		6
934	ЈЕЛИЋ Р. Радомир	1909	Витановац, Краљево	Магационер	Фабрика авиона	7, 13, 16, 40
936	ЈЕМОВИЋ Милутин	1898	Бадњевац	Писар	Фабрика авиона	13, 40
1852	ЈЕМОВИЋ Ратомир		Нови Пазар	Радник		26
922	ЈЕНИЋ / ЈАНИЋ (?) Светозар	1915	Трст	Бравар	Фабрика авиона	13, 40
1665	ЈЕРЕМИЋ Драгољуб	1891	Рибница, Краљево	Ковач		7, 13, 23, 31

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
4019*	ЈЕРЕМИЋ Игњат	1891	Лађевици, Краљево	Земљорадник		15
4021*	ЈЕРЕМИЋ Н. Милисав	1906	Трнава, Чачак	Бравар		15
325	ЈЕРЕМИЋ М. Милорад	1917	Милићевци, Љубићски срез	Кочничар	Железничка станица	12, 13, 27, 22
918	ЈЕРМОЉ Алојз	1892	Идрија	Бравар	Фабрика авиона	13, 34, 40
923	ЈЕРОСИМИЋ Ј. Чедомир	1916	Кнић	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 29, 40
1951	ЈЕФТИЋ Здравко	1920	Зеница	Радник		6
1952	ЈЕФТИЋ Сава	1916	Пећ	Шофер		6
582	ЈЕШИЋ Величко	1909	Годовик	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 22
101	ЈОВАНДАРИЋ М. Милорад	1910	Лађевици, Краљево	Учитель	Школа у Лађевицима	7, 13, 29, 39
1569	ЈОВАНОВИЋ Благоје	1913	Ушће, Студеница	Кројач		13
161	ЈОВАНОВИЋ А. Благоје	1913	Суково, Пирот	Ложач	Железничка ложоница	7, 10, 13, 29
585	ЈОВАНОВИЋ Бранислав	1915	Књажевац	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 27, 22
332	ЈОВАНОВИЋ М. Владимир	1906	Краљево	Кондуктер	Железничка станица	7, 12, 13, 29, 22
581	ЈОВАНОВИЋ Д. Добривоје	1914	Ковачевци	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1956	ЈОВАНОВИЋ Д. Драгиша	1924	Вучитрн	Радник		6
580	ЈОВАНОВИЋ Драгољуб	1910	Приштина	Столар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
162	ЈОВАНОВИЋ Ј. Драгољуб	1908	Младеновац	Ложач	Железничка ложоница	7, 10, 13, 26
576	ЈОВАНОВИЋ Драгослав	1915	Књажевац	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 27, 22
1404	ЈОВАНОВИЋ Драгутин	1899	Грлица, Жички срез	Земљорадник	7, 13, 29	
919	ЈОВАНОВИЋ Драгутин	1906	Мали Мокри Луг	Бравар	Фабрика авиона	13, 31, 40
1327	ЈОВАНОВИЋ Живадин	1914	Пасјак, Крушевац	Ученик – шегрт	Фабрика авиона	7, 13, 31
1405	ЈОВАНОВИЋ Јевто	1896	Београд	Обућар		13
1958	ЈОВАНОВИЋ Јован	1884	Краљево	Службеник	Општина Краљево	13, 16, 26
1396	ЈОВАНОВИЋ Јован	1924	Ђуприја	Ученик – шегрт		7, 13
1722	ЈОВАНОВИЋ Н. Јован	1865	Сирча, Краљево	Вагација		7, 17
1552	ЈОВАНОВИЋ М. Јовица	1894	Краљево	Кафеџија		7, 13, 17, 30

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
578	ЈОВАНОВИЋ Коста	1901	Свилајнац	Фарбар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
929	ЈОВАНОВИЋ Д. Љубиша	1924	Вучитрн	Радник		13, 31, 40
1397	ЈОВАНОВИЋ Љубодрог	1920	Куршумлија	Радник		13, 29
2350	ЈОВАНОВИЋ С. Миладин	1910	Пасјак	Радник		6, 7
2245	ЈОВАНОВИЋ Т. Миленко	1912	Милавчићи, Жички срез			17
1959*	ЈОВАНОВИЋ Милица		Краљево	Домаћица		15
1322	ЈОВАНОВИЋ М. Милован	1906	Лазарица, Крушевац	Пекар		7, 13
1364	ЈОВАНОВИЋ Милоје	1921	Ваљево	Трговачки помоћник		13
1191	ЈОВАНОВИЋ И. Миломир	1911	Сирча, Краљево	Писар	Фабрика авиона	7, 13, 17, 31, 40
328	ЈОВАНОВИЋ М. Милорад	1900	Остаћа, Дежевски срез	Кондуктер	Железничка станица	7, 12, 13, 27, 22
2175	ЈОВАНОВИЋ М. Милорад	1913	Ратина, Краљево	Земљорадник		8, 29
1960	ЈОВАНОВИЋ Д. Милутин		Ратина, Краљево	Радник		16, 29

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1954	ЈОВАНОВИЋ Љ. Миодраг	1906	Самаица	Земљорадник		6
1371	ЈОВАНОВИЋ П. Миодраг	1907	Свилајнац	Стручни учитељ	Техничка школа	7, 13, 29, 35
2246	ЈОВАНОВИЋ Т. Михајло	1889	Милавчићи, Жички срез			17
2287	ЈОВАНОВИЋ Нада		Краљево	Учитељица		16
587	ЈОВАНОВИЋ Никола	1917	Румунија	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22
1443	ЈОВАНОВИЋ М. Никола	1886	Краљево	Штампар		13, 17, 29
1544	ЈОВАНОВИЋ Р. Никола	1910	Катрга, Љубићски срез	Обућар		13, 29, 30
2244	ЈОВАНОВИЋ С. Олга	1910	Врдила, Жички срез	Домаћица		17
1691	ЈОВАНОВИЋ С. Петар	1917	Рибница, Краљево	Корпар		7, 13, 23
330	ЈОВАНОВИЋ М. Радивоје	1897	Дубље, Ваљево	Кочничар	Железничка станица	12, 13, 29, 22
163	ЈОВАНОВИЋ Ј. Радован	1897	Сента	Чинovníк	Железничка ложоница	10, 13, 27
588	ЈОВАНОВИЋ М. Радомир	1911	Витановац, Краљево	Радник	Фабрика вагона	7, 11, 13, 17, 31, 22

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
2633	ЈОВАНОВИЋ Б. Тихомир	1904	Витановац, Краљево	Трговац		7, 13
920	ЈОВАНОВИЋ Трифун	1921	Косовска Митровица	Електричар	Фабрика авиона	13, 26, 31, 40
1250	ЈОВАНОВИЋ Чедомир	1920	Доња Врчина, Ниш	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
589	ЈОВАНОВИЋ – АНТИЋ Д. Живан	1906	Свилајнац	Бравар	Фабрика вагона	11, 13
931	ЈОВАНОВИЋ – АНТИЋ Живојин	1905	Параћин	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 29, 40
1962	ЈОВИЋ С. Бранко	1924	Скопље	Ученик VIII разреда	Гимназија у Краљеву	7
1964	ЈОВИЋ Василије	1880	Каћ	Земљорадник		27
1620	ЈОВИЋ С. Добривоје	1919	Пчињ, Врањски срез	Студент	Медицински факултет	7, 13
583	ЈОВИЋ Д. Драган	1908	Дивостин, Крагујевац	Инжењер	Фабрика вагона	11, 13, 27, 22
1194	ЈОВИЋ В. Ђорђе	1913	Каћ	Бравар	Фабрика авиона	13, 27, 40
1195	ЈОВИЋ Петар	1906	Крчедин	Електричар	Фабрика авиона	13, 27, 40
577	ЈОВИЋ Светислав	1903	Попадић	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22
164	ЈОВИЋ Н. Стојан	1895	Пчињ, Врањски срез	Котлар	Железничка ложоница	7, 10, 13, 27

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
166	ЛОВИЧИЋ М. Божидар	1924	Јајце, Босна	Ученик – шегрт	Железничка ложионица	10, 13, 31
586	ЛОВИЧИЋ Добросав	1909	Лапош	Ковач	Фабрика вагона	7, 11, 13, 29, 22
917	ЛОВИЧИЋ М. Ђорђе	1924	Босански Шамац	Авиомеханичар	Фабрика авиона	13, 31, 40
1965	ЛОВИЧИЋ И. Милосав	1905	Милаковац, Трстеник	Професор музике	Музичка школа и Гимназија	7, 18
324	ЛОВИЧИЋ К. Радомир	1895	Врело	Кочничар	Железничка станица	7, 12, 13, 27, 22
165	ЛОВИЧИЋ М. Трајко	1900	Врањево, Стари Бечеј	Ложач	Железничка ложионица	7, 10, 13, 29
928	ЛОКАНОВИЋ Н. Ђорђе	1922	Билећа	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 40
2164	ЛОКАНОВИЋ М. Лазар	1901	Билећа	Земљорадник		7, 13, 29
2207	ЛОКАНОВИЋ М. Радован	1913	Билећа	Ливац	Фабрика авиона	7, 13, 31
1246	ЛОКАНОВИЋ П. Тодор	1904	Билећа	Зидар	Фабрика авиона	7, 13, 29, 40
14	ЛОКИЋ Ј. Василије	1901	Столац	Жандарм. наредник	Жандарм. чета	7, 9, 13
326	ЛОКСИМОВИЋ Р. Божидар	1917	Рипањ	Кочничар	Железничка станица	12, 13, 29, 22

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1635	ЛОКСИМОВИЋ И. Вукојица	1888	Адрани, Краљево	Кафеџија		7, 13, 29
32	ЈОЛДИЋ Р. Радојко	1905	Винча, Опленачки срез	Каплар	Жандарм. чета	7, 9, 13, 27
1769	ЈОНЧИЋ С. Јованка	1920	Битољ	Службеник		6
1768	ЈОНЧИЋ С. Ружица	1912	Краљево	Службеник	Радио Београд	16
1966	ЈОРДАНОВИЋ Ђорђе	1922	Сурдулица	Зидар		6
1967	ЈОРДАНОВИЋ Сима	1905	Сурдулица	Зидар		6
1759	КАБЛАР Глиша	1897	Голубић, Книн	Радник	Железничка ложоница	7, 10, 26
167	КАБЛАР Г. Илија	1904	Голубић, Книн	Машиновођа	Железничка ложоница	7, 10, 13, 26
940	КАЈКУТ Сима	1912	Бања Лука	Авиомеханичар	Фабрика авиона	13, 26, 40
943	КАЛИЋ Младен	1914	Вучитрн	Столар	Фабрика авиона	13, 26, 40
346	КАМАТОВИЋ Н. Профил	1910	Белуће	Кочничар	Железничка станица	12, 13, 27, 22
1541	КАМЕНАРОВИЋ У. Никола	1901	Русија	Општински тумач	Општина Краљево	7, 13, 27
590	КАМЕНСКИ Ф. Мелкиор	1914	Павловце, Преград, Загорје	Столар	Фабрика вагона	11, 13, 22, 34

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1724	КАРАЈОВИЋ Д. Милева	1903	Крагујевац	Лекар		29
1197	КАРАМАНОВИЋ Предраг	1923	Краљево	Радник	Фабрика авиона	13, 16, 31, 40
600	КАРАМБЕНЧОВ М. Петар	1921	Петровград (Зрењанин)	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
1794	КАРАНОВИЋ М. Ђоко	1907	Крупа, Босна	Радник; избеглица		6
1969	КАРАПАЊЦИЋ Р. Душан	1918	Јарчујак, Краљево	Земљорадник		17, 30
1391	КАРАПАЊЦИЋ С. Стојан	1893	Јарчујак, Краљево	Пензионер		7, 13
168*	КАРДАШ Д. Михаил	1895	Русија	Бравар	Железничка ложионица	10, 13, 29
951	КАРЛИЧИЋ П. Милорад	1900	Рибница, Краљево	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 23, 29, 40
955	КАРОВИЋ Д. Душан	1913	Витановац, Краљево	Фарбар	Фабрика авиона	13, 17, 31, 40
1970	КАРОВИЋ Јовица	1923	Витановац, Краљево	Радник		16
950	КАРТНИК Ј. Фердинанд	1916	Јасенице	Бравар	Фабрика авиона	13, 40
337	КАСАБАШИЋ М. Остоја	1904	Бања Лука	Кондуктер	Железничка станица	7, 12, 13, 27, 22, 35

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1725	КАСТРАТОВИЋ М. Благоје	1904	Трешњево, Андријевица	Професор књижевности	Гимназија у Краљеву	7, 27
1524	КАТИЋ Божидар	1917	Власотинце	Кројач		7, 13, 16, 22
1523	КАТИЋ Јован	1915	Власотинце	Кројач		7, 13, 30, 22
1525	КАТИЋ М. Стојан	1925	Ђуприја	Магурант	Гимназија у Краљеву	7, 13, 30, 22
1519	КАТИЧ Фрањо	1900	Колонић, Б. Петровац	Технички чиновник	ВТЗ	7, 13, 16, 34
1320	КЕКИЋ Коста	1881	Краљево	Гробар		7, 13, 17
2292	КЕКИЋ Милан	1905	Краљево	Месар		16
1826	КЕКИЋ К. Милош	1919	Краљево			17
957	КЕКУШ М. Бранко	1921	Петриња	Радник	Фабрика авиона	13, 29, 40
938	КЕКУШ И. Васа	1913	Петриња	Бравар	Фабрика авиона	13, 27, 40
1729	КЕЦОЈЕВИЋ М. Милован	1924	Билочје, Шавник	Зидар	Фабрика авиона	26, 31
1824	КИРН Ф. Алберт	1898	Доњи Вакуф	Пословођа, грађевинар		7, 17, 34
335	КИСИЋ / КЕСИЋ (?) Д. Сима	1914	Грачац, Врњачка Бања	Скертничар	Железничка станица	12, 13, 22
1324	КЛАРИЋ Драган	1905	Јајце, Босна	Приватни чиновник		7, 13, 30

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
592	КЛАШЊА Никола	1914	Велика Кикинда	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 27, 22, 35
169	КЉАЈИЋ С. Игњатије	1908	Српске Моравице	Радник	Железничка ложоница	10, 13, 29
4071	КЉАЈИЋ Милић			Радник, избеглица		15
939	КНЕЖЕВИЋ Ј. Виктор	1907	Боска, Ужице	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 40
1410	КНЕЖЕВИЋ В. Деспот	1900	Сирча, Краљево	Чиновник	Осигуравајуће друштво	7, 13, 31
959	КНЕЖЕВИЋ Драгутин	1908	Враница	Радник	Фабрика авиона	13, 31, 40
956	КНЕЖЕВИЋ С. Душан	1925	Загреб	Ученик – шегрт	Фабрика авиона	13, 26, 40
1382	КНЕЖЕВИЋ М. Живорад	1910	Краљево	Службеник	Општина Краљево	13, 17, 29
1526	КНЕЖЕВИЋ Светозар	1895	Сирча, Краљево	Трговац		13, 16
4079*	КОБАС Светозар			Пешадијски капетан ВЈ		15
1334	КОВАЧЕВИЋ А. Вељко	1890	Врч, Студеница	Пекар		7, 13, 30

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1362	КОВАЧЕВИЋ В. Витомир	1903	Равна Гора, Ужички срез	Пекар		7, 13, 30, 35
2886	КОВАЧЕВИЋ Војин	1912	Плужине, Црна Гора	Радник	Фабрика авиона	7, 40
603	КОВАЧЕВИЋ Н. Војин	1905	Долови, Црна Гора	Радник	Фабрика вагона	11, 13, 27, 22
2296	КОВАЧЕВИЋ Вукашин		Краљево			16
4093*	КОВАЧЕВИЋ Ђ. Драган	1901	Кордун	Кондуктер	Железничка станица	15
341	КОВАЧЕВИЋ Р. Драгић	1901	Мочила	Кондуктер	Железничка станица	7, 12, 13, 26, 22
1972	КОВАЧЕВИЋ М. Ђорђе	1905	Рођевићи, Краљево			6
23	КОВАЧЕВИЋ К. Јован	1901	Туље, Требиње	Жандарм. наредник	Жандарм. чета	9, 13, 30
1973	КОВАЧЕВИЋ Рајко	1912	Матарушка Бања	Радник		6
937	КОВАЧЕВИЋ Н. Сава	1915	Плужине, Црна Гора	Зидар	Фабрика авиона	7, 13, 29, 40
1331	КОВАЧЕВИЋ Т. Срећко	1919	Вича, Драгачево	Бојацијски радник		13, 26
953	КОВАЧЕВИЋ Н. Стеван	1924	Плужине, Црна Гора	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 29, 40

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
604	КОВАЧИЋ К. Драго	1910	Трст	Чинovníк – приправник	Фабрика вагона	11, 13, 22, 34
1705	КОВИНИЋ Љ. Дража	1926	Врдила, Жички срез	Ученик – шегрт	Фабрика авиона	13, 14, 17, 30
958	КОЈИЋ В. Милорад	1925	Сирча, Краљево	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 17, 27, 40
597	КОЈОВИЋ Стеван	1915	Рупни До	Чинovníк – приправник	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22, 35
1974	КОКОВИЋ Велинко			Колар		6
1975	КОКТИЋ Милан		Босанска Дубица	Радник		6
4102	КОЛЕВ Спасо	1915	Прешево			15
345	КОМЛЕНИЋ М. Миле	1908		Кочничар	Железничка станица	7, 12, 13, 22
1604	КОНСТАНТИНОВИЋ Константин	1897	Шабац	Судија	Срески суд	13
945	КОРАЋ М. Владислав	1906	Ресна, Пожега	Бравар	Фабрика авиона	13, 29, 40
1349	КОРИЋАНАЦ Новица	1899	Прогорелица, Краљево	Зидар		13, 16
608	КОРОТЕНКО Александар	1891	Кијев, Русија	Радник	Фабрика вагона	7, 11, 13, 22
460	КОСАНОВИЋ Т. Ђура	1901	Личка Јесеница, Плашки	Десетар пруге	XIV секција ЗОП-а	2, 7, 13, 26, 29, 22, 35
2290	КОСИЋ Васа		Краљево			16

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
602	КОСИЋ Л. Ђорђе	1912	Бизби, Аризона, САД	Ковач	Фабрика вагона	11, 13, 15, 30, 22
342	КОСИЋ М. Милош	1899	Служ, Хрватска	Возовођа	Железничка станица	12, 13, 16, 22, 35
2283	КОСОВИЋ Ратко		Краљево			16
2282	КОСТАДИНОВИЋ Коста	1896		Судија	Суд у Новом Пазару	5, 7
170	КОСТАДИНОВИЋ П. Сретен	1920	СтубLINE, Моравски срез	Машиновођа	Железничка ложоница	7, 10, 13, 29
942	КОСТИЋ Богољуб	1911	Босанска Дубица	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
946	КОСТИЋ Бранко	1914	Босанска Дубица	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
339	КОСТИЋ Т. Васа	1899	Скопље	Чувар прелаза	Железничка станица	12, 13, 29, 22
1977	КОСТИЋ М. Веселин	1921	Ниш	Столар		26
1978	КОСТИЋ Д. Вукадин	1914	Бела Паланка	Грчар		7, 26
1979	КОСТИЋ Ђорђе	1912	Битољ	Бравар		6
1307	КОСТИЋ Д. Живадин	1925	Мршинци, Трнавски срез	Ученик	Железничка школа	7, 13, 29
4110*	КОСТИЋ Живојин	1917	Винарци	Бравар	Фабрика авиона	15
3045	КОСТИЋ Јордан	1912		Маневрист	Железничка станица	12

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1609	КОСТИЋ Н. Коста	1914	Липљан	Судија	Срески суд	13
596	КОСТИЋ М. Милан	1899	Прокупље	Столар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 22
3046	КОСТИЋ М. Милош	1899	Примињат	Возовођа	Железничка станица	7, 12
1867	КОЦИЋ С. Душан	1932	Смедерево	Ученик	Основна школа	6, 25
944	КОЦИЋ Живојин	1917	Винарце	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 29, 40
595	КОЦКА Феликс	1908	Босански Кобаш	Зидар	Фабрика вагона	11, 13, 22, 34
1456	КОЧЕВИЋ Андрија	1905	Гошево, Сјенички срез	Рабација		7, 13, 29
1455	КОЧЕВИЋ Н. Антоније	1901	Гошево, Сјенички срез	Кочијаш		7, 13, 30
1454	КОЧЕВИЋ В. Арсеније	1906	Гошево, Сјенички срез	Рабација		7, 13, 29
1450	КОЧЕВИЋ С. Миленко	1892	Грлица, Жички срез	Кочијаш		7, 13, 17
1980	КОЧЕЛИЋ Димитрије	1895	Краљево	Кројач		16
1657	КОЧОВИЋ Љубомир	1915	Рибница, Краљево	Радник		7, 13, 23, 26, 29
607	КРАВЉАЧА Т. Цветко	1908	Сарајево	Лакирер	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22
1868	КРАИНА Ј. Стипе	1911	Зеница	Обућар		6
1869	КРАИНЧАНИЋ Ј. Живојин	1908	Ражањ	Апотекар		7, 27

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
949	КРАМАРИЋ Иван	1914	Пониквар	Бравар	Фабрика авиона	13, 30, 34, 40
593	КРАМБЕРГЕР Мирослав	1910	Марибор	Чиновник	Фабрика вагона	11, 13, 22, 34
1797	КРАСНИК Михаел		Русија			6
1369	КРАСОЈЕВИЋ Ђ. Миодраг	1906	Врњачка Бања	Пекар		13, 17, 31
4126*	КРИВОКАПИЋ Ђорђе	1917	Трешњево, Андријевица	Радник		15
340	КРИВОКУЋА М. Миле	1916	Утиња, Карловац	Телеграфист	Железничка станица	12, 13, 22
4086	КРИМШАМХАЛОВ Хаљват		Русија	Бравар		15
1981	КРЉЕЈ Франц	1915	Марибор	Бравар		6
21	КРНИЋ Д. Ђуро	1902	Збјег, Слуњ	Жандарм. наредник	Жандарм. чета	9, 13, 26
338	КРПИЋ С. Миливоје	1903	Доњи Врагари	Кочничар	Железничка станица	7, 12, 13, 22, 35
1199	КРСМАНОВИЋ С. Милорад	1923	Рибница, Краљево	Радник	Фабрика авиона	13, 17, 31, 40
1853	КРСМАНОВИЋ Ј. Станоје	1881	Сирча, Краљево	Радник		16, 26, 31

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1198	КРСТИЋ С. Благоје	1908	Лесковац	Авиомеханичар	Фабрика авиона	7, 13, 27, 40
1982	КРСТИЋ Ђорђе	1924	Призрен	Фотограф		7
1983	КРСТИЋ Момир	1909	Краљево	Пекар		16
609	КРСТИЋ Панта	1909	Цурак, Озрен	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 26, 22, 35
443	КРУНИЋ Младен		Церје, Жички срез	Кочничар	Железничка станица	12, 13, 29, 22
941	КРЏУНОВИЋ К. Димитрије	1898	Подгорица	Зидар	Фабрика авиона	7, 13, 27, 40
171	КРШЉАНИН Д. Миодраг	1925	Мала Крсна	Ученик – шегрт	Железничка ложоница	7, 10, 13, 29
598	КУБУРОВИЋ Тихомир	1903	Брусник, Горњи Милановац	Ковач	Фабрика вагона	7, 11, 13, 27, 22
1344	КУВЕКАЛОВИЋ С. Благоје	1910	Виљуша, Трнавски срез	Бравар		7, 13
1345	КУВЕКАЛОВИЋ С. Радоје	1916	Виљуша, Трнавски срез	Радник		7, 13
605	КУЗМАНОВ Г. Симеун	1909	Сента	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 26, 31, 22
2168	КУЗМАНОВИЋ Ђ. Бранислав	1926	Ћићевац, Ражањски срез	Лимар		29

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
333	КУЗМАНОВИЋ С. Војислав	1892	Рашка	Вратар	Железничка станица	12, 13, 29, 22
1985	КУЗМАНОВИЋ М. Добривоје	1911	Лазаревац	Келнер	Кафана „Булевар“	6
172	КУЗМАНОВИЋ В. Жарко	1904	Думановићи, Столац	Претседач кола	Железничка ложоница	10, 13, 29, 35
1426	КУЗМАНОВИЋ Милан	1912	Жича, Краљево	Ковач		13
334	КУЗМАНОВИЋ М. Милијан	1909	Пожега	Чиновник	Железничка станица	7, 12, 13, 29
1498	КУЗМАНОВИЋ Момир	1910	Лађевци, Краљево	Пекарски радник		13, 30
336	КУЗМАНОВИЋ М. Стеван	1911	Чапљина	Кочничар	Железничка станица	12, 13
344	КУЗМАНОВИЋ Ђ. Тодор	1907	Липљан	Телеграфиста	Железничка станица	12, 13, 30
948	КУЗМАНОВИЋ Трајко	1914	Ђаковица	Бравар	Фабрика авиона	13, 26, 40
606	КУЗЊЕЦОВ Аркадије	1908	Москва, Русија	Столар	Фабрика вагона	11, 13, 22
1986	КУЈУЊИЋ Светислав		Косовска Митровица	Радник		31

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
347	КУКИЋ Д. Лука	1905	Слунь, Хрватска	Возовођа	Железничка станица	7, 12, 13, 27, 22, 35
594	КУЛЕНОВИЋ Хусејин	1916	Петровград (Зрењанин)	Столар	Фабрика вагона	11, 13, 22
591	КУЛУНЦИЋ Јован	1915		Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 27, 22
173	КУЛУНЦИЋ И. Лазар	1900	Доњи Лапац	Радник	Железничка ложоница	7, 10, 13, 31, 35
601	КУМБАЈАЦ Арсен	1889	Елемир	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22
599	КУНТИ В. Франц	1916	Сежана	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 22, 34
952	КУРИЛИЋ Милан	1912	Драгачево	Бравар	Фабрика авиона	13, 31, 40
4139*	КУРМАЗОВИЋ М. Милијан	1908	Расна, Пожега	Саобраћајни чиновник	Железничка станица	15
2367	КУРСУЛИЋ В. Михаило	1906	Цветке, Жички срез	Трговац		7
343	КУРУЧЕВ Ж. Драгољуб	1897	Меленци, Банат	Возовођа	Железничка станица	12, 13, 22, 35
947	КУЧУРЕВ Славо	1920	Крисница	Бравар	Фабрика авиона	13, 16, 31, 40
1849	ЛАЗАРЕВИЋ Божидар		Ниш	Стругар		26
1987	ЛАЗАРЕВИЋ Будимир	1897	Витановац, Краљево	Радник		16

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1655	ЛАЗАРЕВИЋ М. Драгослав	1923	Кованлук, Жички срез	Ковач		7, 13
350	ЛАЗАРЕВИЋ Р. Живко	1893	Ужице	Скертничар	Железничка станица	7, 12, 13, 27, 22
1988	ЛАЗАРЕВИЋ Јован	1908	Пљевља	Лимар		6
1508	ЛАЗАРЕВИЋ Љубомир	1902	Краљево	Берберин		7, 13
2273	ЛАЗАРЕВИЋ Миливоје		Краљево	Ученик		22
1989	ЛАЗАРЕВИЋ Милован	1907	Бајчетина	Келнер		31
1355	ЛАЗАРЕВИЋ Љ. Миодраг	1907	Краљево	Трговац		13, 17, 31
618	ЛАЗАРОЈ Д. Алекса	1894	Киkindа	Ковач	Фабрика вагона	11, 13, 27, 22
2225	ЛАЗАРОЈ А. Славко	1920	Крушчица, Банат	Бравар	Фабрика авиона	7
614	ЛАЗИЋ С. Ђорђе	1896	Сврачкавац	Ковач	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31
961	ЛАЗИЋ Р. Љубиша	1905	Крагујевац	Металостругар	Фабрика авиона	13, 27, 40
620	ЛАЗИЋ Ђ. Милоје	1921	Сврачкавац	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22, 35
613	ЛАЗИЋ Милорад	1906	Рибашевина	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 22
969	ЛАЗИЋ Стеван	1912	Београд	Инжењер	Фабрика авиона	13, 27, 40

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
617	ЛАЗИЋ У. Стеван	1895	Сомбор	Столар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
1469	ЛАЗОВИЋ Н. Александар	1882	Лазак, Краљево	Земљорадник		7, 13, 30
174	ЛАЗОВИЋ Р. Божић	1901	Краљево	Машиновођа	Железничка ложоница	7, 10, 13, 17, 30
2275	ЛАЗОВИЋ Драгослав		Краљево	Радник		16
2866	ЛАЗОВИЋ Лазар		Конарево, Краљево	Земљорадник		20
964	ЛАЗОВИЋ Ф. Лазар	1906	Рисан, Бока Которска	Бравар	Фабрика авиона	13, 40
1502	ЛАЗОВИЋ В. Милић	1896	Опљанићи, Жички срез	Радник		7, 13, 23, 27
1365	ЛАЗОВИЋ Љ. Михајло	1921	Горњи Милановац	Трговачки помоћник		7, 13
2174	ЛАЗОВИЋ А. Новица	1870	Опљанићи, Жички срез	Земљорадник		7, 17, 29
1470	ЛАЗОВИЋ А. Станојло	1913	Лазак, Краљево	Бојација	Бојацијска радња	13, 30
175	ЛАКИЋ Н. Никола	1899	Кореница, Лика	Ложак	Железничка ложоница	7, 10, 13, 26, 35
4614	ЛАЛЕТИН Радисав	1912		Бравар		7
615	ЛАТИНОВИЋ Милорад	1916	Врбаче	Стругар	Фабрика вагона	11, 13, 22
970	ЛАХ Ј. Василиј	1920	Марибор	Инжењер	Фабрика авиона	13, 31, 40

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1840	ЛАЦИ Хорват	1899	Велика Кањижа	Столар		34
968	ЛЕБЕДЕВ Ђорђе	1901	Русија	Радник	Фабрика авиона	13, 31, 40
612	ЛЕВИН Иван	1893	Кијев, Русија	Радник	Фабрика вагона	7, 11, 13, 22
1991	ЛЕВИЧАНИН Душан	1913	Велика Дренова	Радник		6
965	ЛЕКИЋ М. Благо	1911	Никшић	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 31, 35, 40
966	ЛЕКИЋ Данило	1921	Билећа	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 16, 40
616	ЛЕКИЋ Дејан	1918	Нови Бечеј	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
2272	ЛЕКИЋ Ђорђе		Краљево	Радник		16
81	ЛЕКИЋ Р. Новица	1908	Андријевица	Судија	Окружни суд	13, 21
963	ЛЕКИЋ А. Петар	1922	Битољ	Столар	Фабрика авиона	13, 26, 40
962	ЛЕКИЋ П. Риста	1920	Краљево	Лимар	Фабрика авиона	13, 17, 31, 40
86	ЛЕКИЋ Стојан		Мрчајевци, Чачак	Служитељ	Окружни суд	13, 21, 29
960	ЛЕКОВИЋ Петар	1904	Црница	Зидар	Фабрика авиона	7, 13, 31, 35, 40
1992	ЛЕПЕТИЋ Н. Петар		Морињ, Бока Которска	Радник		6
1628*	ЛЕШЕВИЋ М. Војислав	1904	Самаиља	Земљорадник		13, 15
1627	ЛЕШЕВИЋ С. Милић	1908	Самаиља	Земљорадник		13, 17
1629*	ЛЕШЕВИЋ Н. Младомир	1908	Самаиља	Земљорадник		13, 15

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1333	ЛЕШКИНОВИЋ С. Живко	1903	Чибуковац, Краљево	Месар		13, 17
1274	ЛЕШЊАК Радован	1901	Црвко, Сјеница	Пекар		7, 13, 31
1339	ЛИКАЧОВ Димитрије	1901	Русија	Пиљар		13, 26
1757	ЛИЛИЋ Б. Ђорђе	1911	Моклиште, Бела Паланка	Маневрист	Железничка станица	12, 27, 22
611	ЛИТОВКА Михајло	1900	Владимирск, Русија	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
4170	ЛИХОЧОВ Димитрије	1900	Кастровек, Русија	Пиљар		7, 15
1200	ЛИЧИНА М. Марко	1900	Краљево	Молер	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
1268	ЛИШАНИН Б. Радомир	1889	Лазац, Краљево	Општински деловођа	Општина Краљево	7, 13, 17, 30, 35
1864	ЛИШАНИН М. Радомир	1895	Обрва, Краљево	Земљорадник		5, 7
176	ЛОВРЕНЧИЋ А. Аљојз	1896	Илirsка Бистрица	Чинovníк	Железничка ложоница	10, 13, 34
1201	ЛОЗАНИЋ М. Александар	1924	Ваљево	Стругар	Фабрика авиона	7, 13, 27, 40
177	ЛОЈАНИЦА Р. Душан	1909	Чачак	Машиновођа	Железничка ложоница	10, 13
22	ЛОЈАНИЦА М. Јован	1908	Бранешница, Златибор	Жандарм. наредник	Жандарм. чета	9, 13, 30, 35

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1857	ЛЮЈАНИЦА Ј. Радован	1912	Краљево	Радник		17, 26
4175*	ЛЮЛЕТИН М. Радослав	1912	Петровград (Зрењанин)	Машинбравар		15
619	ЛЮРБЕК А. Алојз	1898	Ленарт	Словописац	Фабрика вагона	11, 13, 22, 34
178	ЛУЈИЋ Р. Живојин	1896	Дучина, Космај	Машиновођа	Железничка ложоница	7, 10, 13, 31
348	ЛУКАЧ Ђ. Душан	1915	Босанска Градишка	Кочничар	Железничка станица	12, 13, 31, 22
70	ЛУКАЧ П. Љубомир	1905	Босанска Крупа	Служитељ	Жички Црквени суд	13, 42
349	ЛУКИЋ Ч. Александар	1904	Сталаћ	Кондуктер	Железничка станица	12, 13, 23, 31
1499	ЛУКИЋ Јанко	1904	Парчане, Космај	Кафеџија		13
65	ЛУКИЋ Миодраг	1922	Краљево	Ученик – шегрт	„Рижа“	13, 16, 33
610	ЛУКИЋ В. Павле	1898	Парчане	Столар	Фабрика вагона	11, 13, 27, 22
967	ЛУКИЋ Радиша	1918	Липље, Љиг	Радник	Фабрика авиона	13, 26, 40
1995	ЛУКОВИЋ П. Милован	1883	Ратина, Краљево	Земљорадник		7, 17
1463	ЛУКОВИЋ Миодраг	1910	Врдила, Жички срез	Столар		13, 16

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
179	ЛУТОВАЦ А. Милоња	1898	Беране	Служитељ	Железничка ложионица	10, 13, 31, 35
1669	ЛУЧИЋ Р. Богољуб		Рибница, Краљево	Кафеџија		13, 17, 23, 29
1668	ЛУЧИЋ Р. Драгољуб	1899	Рибница, Краљево	Пиљар		7, 13, 23, 26
1996	ЛУЧИЋ С. Радиша	1918	Љиг	Радник	Фабрика авиона	7
1202	ЉУБЕНОВИЋ Т. Стојан	1924	Грачиште, Велес	Приправник	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
351	ЉУБИСАВЉЕВИЋ Д. Војислав	1891	Брзан, Лепенички срез	Возовођа	Железничка станица	7, 12, 13, 29, 22
1997	ЉУБИЧИЋ А. Јездимир	1884	Обрва, Краљево	Земљорадник		5, 7
971	ЉУБИЧИЋ Кузман	1913	Мрчајевци, Чачак	Магационер	Фабрика авиона	13, 31, 40
180	ЉУБОЈЕВИЋ М. Бранко	1909	Дрежник, Ужички срез	Ложач	Железничка ложионица	7, 10, 13, 29, 35
621	ЉУБОЈЕВИЋ Михајло	1913	Лукавац	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
451	МАРАВИЋ П. Миле	1903	Гомирје, Огулин	Надзорник пруге	XIV секција ЗОП-а	2, 7, 13, 29, 22, 35
4189*	МАВРИЋ Емро	1891	Нови Пазар	Трговац		15
181	МАЛИНСКИ С. Макарије	1898	Бачко Петрово Село	Бравар	Железничка ложионица	7, 10, 13, 27

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1793	МАЈСТОРОВИЋ Јован		Босански Петровац			6
1798	МАЈСТОРОВИЋ Ј. Перо					6
1843	МАЈСТОРОВИЋ В. Светозар	1901	Ратина, Краљево	Ковач		17, 26
2256	МАЈСТОРОВИЋ Г. Светомир	1896	Дедевци, Краљево	Пензионер		15, 16
1999	МАКСИМОВИЋ М. Бранислав	1915	Руђинци, Врњачка Бања	Земљорадник		17
98	МАКСИМОВИЋ Ђорђе	1904	Амерић, Космајски срез	Учитељ	Народна школа	13, 29, 39
371	МАКСИМОВИЋ Живојин		Краљево	Кочничар	Железничка станица	12, 13, 16, 31, 22
1302	МАКСИМОВИЋ Н. Максим	1924	Краљево	Ученик VI разреда	Гимназија у Краљеву	7, 13, 17
1329	МАКСИМОВИЋ Михајло	1895	Горњи Милановац	Каменорезац		13, 30
1301	МАКСИМОВИЋ Недељко	1871	Дежева, Нови Пазар	Пекар		7, 13, 29
2166	МАКСИМОВИЋ В. Светозар	1900	Ратина, Краљево	Ковач		17, 29

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
2000	МАКСИМОВИЋ Стојан	1894	Краљево	Типограф		7, 17, 27
2144	МАЛИЋ Ж. Милентије	1892	Шумарице, Жички срез	Земљорадник		17
631	МАЉЕВИЋ Н. Марко	1912	Грачаница	Столар	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22
641	МАМУЗИЋ Адам	1902	Мала Врановина	Радник	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
182	МАМУЛА М. Тодор	1909	Гомирје, Огулин	Машиновођа	Железничка ложоница	7, 10, 13, 26, 35
191	МАНДИЋ Ј. Душан	1921	Мартинци, Вуковар	Чиновник	Железничка ложоница	10, 13, 29
1304	МАНДИЋ В. Љубомир	1914	Радолјево, Ивањица	Земљорадник		7, 13
1566	МАНДИЋ М. Милутин	1895	Краљево	Рачунопологач	Општина Краљево	13, 31
1728	МАНЂЕРАЛО Ј. Антон	1888	Сињ	Зидар	Фабрика авиона	6
2002	МАНЧИЋ Владимир	1914	Пирот	Трговац		27
632	МАНЧИЋ М. Крста	1916	Пирот	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
1480	МАРГЕТИЋ Ђуро	1883	Вел. Средица	Земљорадник		7, 13, 16, 29, 22
1001	МАРГЕТИЋ Јован	1900	Доњи Михољац	Радник	Фабрика авиона	13, 29, 40

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
183	МАРГОН И. Антон	1898	Трња, Италија	Ложач	Железничка ложоница	10, 13, 34
2003	МАРИЛОВИЋ Н. Александар	1925	Сарајево	Ученик		7
634	МАРИЛОВИЋ М. Никола	1903	Сарајево	Столар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
2004	МАРИНКОВИЋ Ј. Адам		Милочај, Жички срез	Земљорадник		16
2005	МАРИНКОВИЋ Л. Гојко	1923	Дрвар	Трговачки помоћник		6
988	МАРИНКОВИЋ Ђорђе	1913	Полунавци	Лимар	Фабрика авиона	7, 13, 29, 31, 40
2006	МАРИНКОВИЋ М. Живко	1901	Пекчаница, Краљево	Абација		7, 30
654	МАРИНКОВИЋ Матија	1903	Колари	Фарбар	Фабрика вагона	11, 13, 22
987	МАРИНКОВИЋ В. Радомир	1918	Корман, Алексинац	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
479	МАРИНОВИЋ С. Миленко	1894	Жаочани, Чачак	Десетар пруге	XIV секција ЗОП-а	2, 13, 31, 22
18	МАРИЋ Ђ. Божо	1897	Гомиле, Требиње	Жандарм. наредник	Жандарм. чета	7, 9, 13, 26

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
184	МАРИЋ Л. Веселин	1914	Слипчић, Мостар	Ложач	Железничка ложоница	8, 10, 13, 30
2362	МАРИЋ С. Драгослав	1903	Сирча, Краљево	Абација		4, 7
2007	МАРИЋ С. Милан	1911	Призрен	Професор	Гимназија у Краљеву	7
4214*	МАРИЋ Ј. Милијан	1905	Мрчајевци, Чачак	Монтер		15
651	МАРИЋ Миодраг	1910	Заовине	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 29, 22, 35
2204	МАРИЋ Мујо	1908	Љубиње	Бравар		31
4217*	МАРИЋ М. Никола	1905	Горње Дубраве	Кочничар	Железничка ложоница	15
1531	МАРИЧИЋ А. Владислав	1888	Комадине, Ивањица	Пензионер		7, 13
1388	МАРИЧИЋ Душан	1917		Радник		13
1838	МАРИЧИЋ Иван – Јосип	1912	Нови Винодол	Зидар		34
1415	МАРИЧИЋ Мијаило	1885	Братљево, Моравички срез	Пензионер		13, 16
185	МАРЈАНОВИЋ С. Ђукан	1918	Врановача, Кореница	Ложач	Железничка ложоница	10, 13, 29

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
636	МАРЈАНОВИЋ М. Милосав	1898	Прћиловци, Алексинац	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22
1835	МАРЈАНЧИЋ Стјепан	1913	Кузминац	Словописац		34
369	МАРКЕЛИЋ А. Душан	1900	Горњи Милановац	Званичник	Железничка станица	12, 13, 26
1004	МАРКОВ Александар	1899	Русија	Радник	Фабрика авиона	13, 40
999	МАРКОВИЋ Александар	1923	Сарајево	Радник	Фабрика авиона	13, 40
186	МАРКОВИЋ Д. Божидар	1894	Драгосињици, Жички срез	Мазач кола	Железничка ложоница	7, 10, 13, 17, 29
991	МАРКОВИЋ Веселин	1920	Паси Пољана, Ниш	Бравар	Фабрика авиона	13, 27, 40
1010	МАРКОВИЋ М. Војислав	1913	Краљево	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 17, 40
187	МАРКОВИЋ З. Добривоје	1909	Божановац, Млавски срез	Столар	Железничка ложоница	7, 10, 13, 17
2008	МАРКОВИЋ Драгиша	1914	Губеревац	Молер		6, 15
481	МАРКОВИЋ Ф. Драгомир	1898	Врмбаја, Пожешки срез	Службеник	XIV секција ЗОП-а	2, 7, 13, 17, 22
375	МАРКОВИЋ С. Драгутин	1899	Котража	Кочничар	Железничка станица	7, 12, 13, 29, 22

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1467	МАРКОВИЋ Душан	1894	Будожља, Ужички срез	Келнер		13, 29
4615	МАРКОВИЋ Б. Душан	1922	Варварин	Приправник, чиновник	Срески суд	7, 13
366	МАРКОВИЋ Д. Душан	1914	Мала Иванча	Маневрист	Железничка станица	7, 12, 13, 26, 22
4230	МАРКОВИЋ Н. Жарко	1910	Пружатовић, Младеновац	Инжењер шумарства	Шумска управа Рашка	15
189	МАРКОВИЋ Р. Здравко	1916	Цветке, Жички срез	Радник	Железничка ложоница	7, 10, 13, 29
69	МАРКОВИЋ Јездимир	1890	Гуча, Драгачево	Архивар	Жички Црквени суд	7, 13, 30, 42
190	МАРКОВИЋ А. Јован	1912	Бујановац	Машиновођа	Железничка ложоница	10, 13, 29
1011	МАРКОВИЋ М. Љубиша	1924	Краљево	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
54	МАРКОВИЋ П. Љубомир	1902	Сјеница	Чиновник	Служба ПТТ	7, 13, 31, 32, 35
1271	МАРКОВИЋ С. Љубомир	1908	Краљево	Столар	Столарска задруга	7, 13
981	МАРКОВИЋ В. Миладин	1909	Мало Рударе	Електричар	Фабрика авиона	13, 31, 40

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
368	МАРКОВИЋ Д. Милан	1900	Љутовница	Кондуктер	Железничка станица	7, 12, 13, 29, 22, 35
4233*	МАРКОВИЋ И. Милан	1866	Буђево, Сјеница	Избеглица		7, 15
380	МАРКОВИЋ М. Милорад	1896	Лапово, Лепеница	Кондуктер	Железничка станица	7, 12, 13, 31, 35
2191	МАРКОВИЋ М. Милорад	1923	Краљево	Матурант	Гимназија у Краљеву	17
2009	МАРКОВИЋ М. Миодраг	1895	Осипаоница	Апотекар	Апотека „Свети Ђорђе“	7, 29
645	МАРКОВИЋ Р. Миодраг	1917	Ратина, Краљево	Радник	Фабрика вагона	11, 13, 16, 22
1656	МАРКОВИЋ В. Михаило	1901	Кованлук, Жички срез	Земљорадник		13, 17, 23
1822	МАРКОВИЋ М. Предраг	1921	Краљево	Матурант	Гимназија у Краљеву	7
997	МАРКОВИЋ М. Радослав	1923	Краљево	Кројач	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
4238*	МАРКОВИЋ Светозар	1884	Ћићевац, Ражањски срез	Железничар		15
1548	МАРКОВИЋ Р. Светозар	1906	Бјељина	Војни чиновник	ВТЗ	13, 30

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
639	МАРКОВИЋ И. Славомир	1905	Семедраж	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 27, 22
2011	МАРКОВИЋ Б. Станоје	1912	Ратина, Краљево	Трговац		7, 17, 30
2311	МАРКОВИЋ Тимотије					16
986	МАРКОВИЋ Ж. Чедомир	1915	Бадњевац	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 40
663	МАРТИНОВ Милутин	1911	Српска Црња	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 30, 22
2012	МАРТИНОВИЋ С. Владимир	1895	Јабланица	Пензионер		6
1264	МАРТИНОВИЋ М. Драгослав	1904	Сирча, Краљево	Кафеџија		13, 17, 27
2013	МАРТИНОВИЋ Ђорђе	1915	Пожаревац	Лимар		6
188	МАРТИНОВИЋ С. Митар	1900	Цетиње	Чиновник	Железничка ложоница	7, 10, 13, 31
1205	МАРТОНОШКИ Драгољуб	1911	Шабац	Тесар	Фабрика авиона	13, 26, 40
1207	МАСЛАР К. Илија	1914	Андријевица	Бравар	Фабрика авиона	13, 40
998	МАСОРА Божидар	1921	Столац	Техничар	Фабрика авиона	7, 13, 29, 31, 40

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
2167	МАСОРА Илија	1884	Столац	Кафедија		7, 29
1501	МАТИЈЕВИЋ Р. Душан	1910	Краљево	Радник		7, 13, 31
644	МАТИЈЕВИЋ Ч. Милован	1910	Миоковци, Чачак	Ковач	Фабрика вагона	7, 11, 13, 29, 22
667	МАТИЈЕВИЋ Ч. Михајло	1917	Миоковци, Чачак	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 27, 22
192	МАТИЋ Л. Георгије	1920	Српске Моравице	Чиновник	Железничка ложоница	10, 13, 27
2312	МАТИЋ С. Ђуро					17
655	МАТИЋ В. Сава	1914	Миљковац	Моделар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 27, 22
649	МАТОВИЋ М. Боривоје	1901	Ступновићи	Радник	Фабрика вагона	7, 11, 13, 16, 29, 22
648	МАТОВИЋ Ј. Драшко	1920	Богутавац	Радник	Фабрика вагона	11, 13, 17, 19, 30, 22
1015	МАТОВИЋ Ј. Јеремија	1902	Црвско, Сјеница	Столар	Фабрика авиона	7, 13, 30, 40
996	МАТОВИЋ П. Јован	1915	Засад, Студеница	Кројач	Фабрика авиона	7, 13, 29, 40
976	МАТОВИЋ Ј. Милосав	1909	Црвско, Сјеница	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 30, 40
1297	МАТОВИЋ Ј. Павле	1905	Црвско, Сјеница	Келнер		7, 13, 17, 30
2015	МАТОВИЋ Петар	1899	Брезовица	Земљорадник		6

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1296	МАТОВИЋ Ј. Светолик	1908	Црвско, Сјеница	Пекар		7, 13, 30
193	МАТОВИЋ М. Стеван	1911	Доброселица, Златибор	Радник	Железничка ложионица	7, 10, 13, 26
103	МАЦАН Г. Јарослав	1897	Литина, Галиција, Русија	Учитељ	Народна школа	7, 13, 17, 27, 35, 39
367	МАЧКОВИЋ М. Тимотије	1895	Сремска Митровица	Маневрист	Железничка станица	7, 12, 13, 31, 22, 35
629	МЕДАКОВИЋ Ј. Ђура	1903	Грачац, Лика	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 27, 22
1533	МЕДЕНИЦА Н. Михаило	1925	Колашин	Ученик VI разреда	Гимназија у Краљеву	7, 13
105	МЕДЕНИЦА Михајло	1905	Колашин	Учитељ	Народна школа	13, 27, 39
2323	МИГАНОВИЋ Миодраг		Поповићи, Жички срез	Радник		16
1012	МИЈАЙЛОВИЋ В. Гвозден	1895	Опљанићи, Жички срез	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 17, 31, 40
4270*	МИЈАЙЛОВИЋ Живојин	1891	Милутовац, Трстеник	Земљорадник		15
1006	МИЈАЙЛОВИЋ Г. Здравко	1923	Опљанићи, Жички срез	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 17, 31, 40
1017	МИЈАЈЛОВИЋ Богољуб	1895	Мијајловац, Трстеник	Магационер	Фабрика авиона	13, 40

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
2145	МИЈАЈЛОВИЋ М. Душан	1900	Краљево	Службеник	Општина Краљево	16, 27
4281*	МИЈАНОВИЋ Јошо	1922	Цивар, Требиње	Радник; избеглица		15
664	МИЈАТОВ Васа	1900	Меленци, Банат	Столар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
622	МИЈАТОВ В. Илија	1913	Суботица	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 29, 22
1496	МИЈАТОВИЋ Ј. Милић	1880	Милаковац, Трстеник	Пензионер		7, 13, 17, 26
194	МИЈОВИЋ М. Јован	1903	Грачаница	Радник	Железничка ложоница	7, 10, 13, 35
666	МИЈОВИЋ Миливоје	1911	Велика Кикинда	Столар	Фабрика вагона	7, 11, 13
378	МИЈУШКОВИЋ И. Војислав	1904	Никшић	Магационер	Железничка станица	12, 13, 27
2186	МИЈУШКОВИЋ П. Грујица		Остра	Земљорадник		30
2189	МИКАВИЦА Миодраг	1922	Приштина	Радник		30
365	МИКАШИНОВИЋ С. Михаило		Краљево	Прегледач кола	Железничка станица	12, 13, 26, 22
362	МИКИЋ Ж. Светислав	1903	Бољевац	Возовођа	Железничка станица	12, 13, 27, 22

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
623	МИКИЋ Стојан	1911	Сарајево	Столар	Фабрика вагона	11, 13, 22
2321	МИЛАДИНОВИЋ Д. Живота	1903	Ратина, Краљево	Радник	VII секција ЗОП-а	1, 17
79	МИЛАНОВИЋ М. Аритон	1899	Прешево	Судија	Окружни суд	13, 21, 29
2020	МИЛАНОВИЋ Р. Божић	1923	Рача	Ученик	Железничка школа у Нишу	7, 29
658	МИЛАНОВИЋ А. Владимир	1913	Јелашница, Ниш	Стругар	Фабрика вагона	11, 13, 27, 22
659	МИЛАНОВИЋ Добривоје	1905	Рађево	Ковач	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
4293*	МИЛАНОВИЋ М. Илија		Багдан, Лепеница	Чиновник		15
89	МИЛАНОВИЋ М. Марко	1896	Андријевица	Потпрегледник финансија	Служба финансијске контроле	13, 41
1000	МИЛАНОВИЋ А. Миодраг	1925	Поповићи, Жички срез	Радник	Фабрика авиона	13, 17, 31, 40
640	МИЛАНОВИЋ Д. Михајло	1917	Краљево	Лакирер	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22
212	МИЛАНОВИЋ Р. Радисав	1902	Рача	Машиновођа	Железничка ложоница	7, 10, 13, 29, 31, 22

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
646	МИЛАНОВИЋ Ж. Радосав		Заклопача, Жички срез	Радник	Фабрика вагона	11, 13, 29
977	МИЛАНОВИЋ Ж. Славко	1903	Заклопача, Жички срез	Ковач	Фабрика авиона	13, 31, 40
2021	МИЛАНОВИЋ Стојан		Мрчајевци, Чачак	Бравар		31
2022	МИЛАШИНОВИЋ В. Богољуб	1913	Брезна, Жички срез	Трговац		7, 16, 27
4295*	МИЛАШИНОВИЋ М. Душан	1927	Краљево	Ученик	Гимназија у Краљеву	15
203	МИЛАШИНОВИЋ Р. Милорад	1908	Рибница, Краљево	Радник	Железничка ложоница	10, 13
4296*	МИЛАШИНОВИЋ Милутин	1908	Каменско	Радник		15
1008	МИЛЕНИЋ Драгомир	1924	Мрсаћ, Краљево	Радник	Фабрика авиона	13, 26, 40
2023*	МИЛЕНИЋ Ранко	1921	Велики Ораховац	Радник	Фабрика авиона	6, 15
638	МИЛЕНКОВИЋ Благоје	1897	Горње Цунице	Столар	Фабрика вагона	11, 13, 26, 22
199	МИЛЕНКОВИЋ Ч. Богих	1911	Мрчајевци, Чачак	Ложач	Железничка ложоница	7, 10, 13, 29
2291	МИЛЕНКОВИЋ С. Бошко	1920	Краљево			17

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
983	МИЛЕНКОВИЋ Војислав	1901	Лесковац	Лимар	Фабрика авиона	7, 13, 23, 29, 40
1413	МИЛЕНКОВИЋ Војислав	1926	Ђуприја	Ученик VI разреда	Гимназија у Краљеву	7, 13, 30
994	МИЛЕНКОВИЋ Живојин	1911	Параћин	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 29, 40
202	МИЛЕНКОВИЋ Н. Јован	1900	Сански Мост	Ложач	Железничка ложоница	7, 10, 13, 31
2293	МИЛЕНКОВИЋ С. Милка	1903				7
1337	МИЛЕНКОВИЋ Милорад	1922	Скопље	Бравар		7, 13, 31
92	МИЛЕНКОВИЋ Ц. Милорад	1914	Неготин	Инжењер агрономије	Пољопривредна школа	13, 24, 30, 22
1381	МИЛЕНКОВИЋ Милутин	1924	Ивањица	Продавац новина		7, 13, 30
198	МИЛЕНКОВИЋ Р. Милутин	1903	Мрчајевци, Чачак	Радник	Железничка ложоница	7, 10, 13, 31, 35
1014	МИЛЕНКОВИЋ С. Миодраг	1922	Пећ	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 17, 29, 40
39	МИЛЕНКОВИЋ Ђ. Михајло		Призрен	Каплар	Жандарм. чета	7, 9, 13, 31, 35

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1565	МИЛЕНКОВИЋ Стојан	1890	Велика Дренова	Чувар / Кафеџија (?)		13
975	МИЛЕНКОВИЋ / МИЛИНКОВИЋ (?) Видоје	1904	Оканиште	Зидар	Фабрика авиона	13, 16, 31, 40
650	МИЛЕНТИЈЕВИЋ Миломир	1915	Добротин	Радник	Фабрика вагона	11, 13, 29, 22
459	МИЛЕТИЋ Љ. Живојин	1893	Макрешани, Крушевац	Десетар пруге	XIV секција ЗОП-а	2, 7, 13, 29, 22
2295	МИЛЕТИЋ Р. Јанко	1926	Краљево			17
626	МИЛЕТИЋ М. Јарослав	1914	Рибница, Краљево	Радник	Фабрика вагона	7, 11, 13, 17, 31, 22
1720	МИЛЕТИЋ И. Марјан	1891	Каменица, Жички срез	Земљорадник		7, 13, 17
200	МИЛЕТИЋ М. Миливоје	1905	Лозовић, Орашки срез	Бравар	Железничка ложоница	7, 10, 13, 27
201	МИЛЕТИЋ Н. Мирослав	1915	Лапово, Лепеница	Ложач	Железничка ложоница	10, 13, 31
4310*	МИЛЕТИЋ Недељко	1893	Багрдан, Лепеница	Кочничар	Железничка ложоница	15
2024	МИЛЕТИЋ П. Радомир	1886	Толишница, Краљево	Сарач		17, 29
972	МИЛЕТИЋ Раша	1915	Вогошћа	Радник	Фабрика авиона	13, 40

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
656	МИЛЕТИЋ Светозар	1912	Босанска Крупа	Ковач	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22
364	МИЛЕТИЋ Р. Сретен	1895	Луково, Госпић	Кондуктер	Железничка станица	7, 12, 13, 22
46	МИЛИВОЈЕВИЋ Драгољуб	1904	Витановац, Бела Паланка	Државни путар	Начелство среза Жичког	7, 13, 37
990	МИЛИВОЈЕВИЋ Миодраг	1920	Бања Орашац	Бравар	Фабрика авиона	13, 31, 40
195	МИЛИДРАГ М. Илија	1898	Лесков Дуб, Мостар	Машиновођа	Железничка ложоница	7, 10, 13
1007	МИЛИДРАГОВИЋ Јефто	1910	Врање	Радник	Фабрика авиона	13, 27, 40
465	МИЛИЈЕВИЋ Војин	1898	Бачинци, Сремска Митровица	Чувар стоваришта	XIV секција ЗОП-а	2, 13, 31
4323*	МИЛИНКОВИЋ Н. Спасоје		Мачва	Машиновођа	Железничка ложоница	15
196	МИЛИНЧИЋ Р. Драгољуб	1909	Мрмош, Крушевац	Машиновођа	Железничка ложоница	7, 10, 13, 30
633	МИЛИЋ Будимир	1915	Пожега	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22
2302	МИЛИЋ Војислав	1904	Краљево	Опанчар		16
1209	МИЛИЋ Милан	1923	Краљево	Радник	Фабрика авиона	13, 27, 40

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
383	МИЛИЋ М. Миливоје	1893	Десимировац	Возовођа	Железничка станица	7, 12, 13, 29, 22
978	МИЛИЋ Никола	1909	Ивањица / Иванец, Вараждин (?)	Бравар	Фабрика авиона	13, 27, 34, 40
1427	МИЛИЋЕВИЋ Станисав	1874	Рибница, Краљево	Баштован		7, 13, 23, 29
1858	МИЛИЋЕВИЋ Стеван		Каона	Кафедија		26
58	МИЛИЋЕВИЋ Хранислав	1891	Суботица, Црна Гора	Чиновник	Служба ПТТ	13, 32
373	МИЛИЧИЋ С. Миленко	1905	Лапово, Лепеница	Кондуктер	Железничка станица	7, 12, 13, 27, 22
205	МИЛОВАНОВ Л. Стојан	1908	Ћићевац, Ражањски срез	Чиновник	Железничка ложоница	7, 10, 13, 29
1406	МИЛОВАНОВИЋ Р. Бранислав	1920	Краљево	Студент	Медицински факултет	7, 13
72	МИЛОВАНОВИЋ Живојин	1894	Крагујевац	Чиновник	Среско начелство	13, 27, 22, 36
635	МИЛОВАНОВИЋ Јовица	1914	Копљани	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 22
2301	МИЛОВАНОВИЋ Милорад	1921	Краљево			16

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
2334	МИЛОВАНОВИЋ М. Милутин	1881	Шумарице, Жички срез	Земљорадник		17
979	МИЛОВАНОВИЋ М. Стојан	1911	Мирковци	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 40
661	МИЛОВАНОВИЋ Чедомир	1907	Смедеревска Паланка	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22
62	МИЛОВИЋ М. Благоје	1903	Грахово	Чиновник	Служба ПТТ	7, 13, 32, 35
1002	МИЛОВИЋ Видак	1901	Грахово	Радник	Фабрика авиона	13, 23, 40
2217	МИЛОЈЕВИЋ Станимир	1908	Драгосињци, Жички срез	Чувар		7, 22
1851	МИЛОЈЧЕВИЋ Р. Михаило	1919	Гокчаница, Краљево	Трговац		26
628	МИЛОРАДОВИЋ Миодраг	1905	Бакиње	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22
197	МИЛОСАВЉЕВИЋ Будислав	1904	Госпић	Ложач	Железничка ложоница	10, 13, 31
1016	МИЛОСАВЉЕВИЋ Живојин	1914	Ћићевац, Ражањски срез	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
4355*	МИЛОСАВЉЕВИЋ Б. Милан	1920	Лозно, Краљево	Земљорадник		15

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
360	МИЛОСАВЉЕВИЋ Р. Милан	1895	Баточина	Возовођа	Железничка станица	7, 12, 13, 29, 22
2235	МИЛОСАВЉЕВИЋ Никола	1902	Чибуковац, Краљево			6, 15
1588	МИЛОСАВЉЕВИЋ К. Светислав	1893	Милићи, Студеница	Служитељ	Општина Краљево	7, 13
2299	МИЛОЧИЋ Крста	1916	Краљево	Бравар		16
1336	МИЛОШЕВИЋ Алекса	1901	Сјеница	Пиљар		13, 27
1204	МИЛОШЕВИЋ Ж. Бранислав	1920	Заблаће, Чачак	Машин-бравар	Фабрика авиона	7, 13, 27, 40
982	МИЛОШЕВИЋ М. Вукашин	1905	Крагујевац	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 27, 40
662	МИЛОШЕВИЋ С. Добривоје	1906	Ћуприја	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 30, 22
207	МИЛОШЕВИЋ Драгољуб	1903	Пожаревац	Ложач	Железничка ложоница	10, 13, 29
379	МИЛОШЕВИЋ В. Драгољуб	1900	Велико Крчмаре, Крагујевац	Возовођа	Железничка станица	7, 12, 13, 29, 22
2032	МИЛОШЕВИЋ М. Душан	1925	Градац, Студеница	Земљорадник		6

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
87	МИЛОШЕВИЋ В. Живко	1906	Бања, Прибој	Служитељ	Окружни суд	13, 16, 21, 30
4363*	МИЛОШЕВИЋ Љубомир	1888	Ст. Адибеговић	Посластичар		15
473	МИЛОШЕВИЋ Милан	1899	Сврљиг	Служитељ	XIV секција ЗОП-а	2, 13, 31, 22
204	МИЛОШЕВИЋ О. Милан	1914	Бања Лука	Котлар	Железничка ложионица	10, 13, 29
759	МИЛОШЕВИЋ С. Милан	1904	Сиколе	Бравар	Фабрика вагона	11, 13
1013	МИЛОШЕВИЋ М. Милош	1924	Краљево	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 17, 29, 40
2352	МИЛОШЕВИЋ В. Милутин	1894	Градац, Студеница	Земљорадник		6
643	МИЛОШЕВИЋ Петар		Сењ	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 29, 22, 35
625	МИЛОШЕВИЋ С. Петар	1910	Сарајево	Сарач	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22, 35
352	МИЛОШЕВИЋ В. Светолик	1902	Ваљево	Кочничар	Железничка станица	12, 13, 29, 22
2033	МИЛУНОВИЋ М. Драгослав	1912	Краљево	Ременар		7, 16, 27

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
2160	МИЛУТИНОВИЋ М. Драгомир	1912	Дубравица	Кочничар	Железничка станица	7, 29, 22
206	МИЛУТИНОВИЋ М. Илија	1896	Багрдан, Лепенички срез	Чиновник	Железничка ложоница	7, 10, 13, 29, 35
4371	МИЛУТИНОВИЋ Матеја	1904	Ужице	Железничар		15
1491	МИЛУТИНОВИЋ Р. Миодраг	1898	Краљево	Шпедитер		7, 13, 17
2035	МИЛУТИНОВИЋ Ружа		Горња Буковица	Радник		6
377	МИЛУТИНОВИЋ Ђ. Станимир	1906	Лозница	Кондуктер	Железничка станица	12, 13, 22
973	МИЛУТИНОВИЋ Т. Тиосав	1910	Вапа, Чачак	Лимар	Фабрика авиона	13, 31, 40
208	МИЉАНОВИЋ Сима	1908	Билећа	Чиновник	Железничка ложоница	7, 10, 13
1005	МИЉЕВИЋ Љубомир	1923	Загреб	Радник	Фабрика авиона	13, 40
2289	МИЉКОВИЋ С. Војислав	1910	Краљево			17
359	МИЉКОВИЋ В. Душан	1900	Сталаћ	Магационер	Железничка станица	12, 13, 31

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
974	МИЉКОВИЋ Миливоје	1907	Ресник	Бравар	Фабрика авиона	13, 40
1717	МИЉКОВИЋ Ж. Миливоје	1912	Витковац, Краљево	Ковач		7, 13
67	МИЉКОВИЋ Првослав	1918	Мађарска	Стругар	„Рижа“	13, 33
989	МИЉКОВИЋ С. Првослав	1919	Крагујевац	Металостругар	Фабрика авиона	13, 40
209	МИРИЋ С. Александар	1921	Српске Моравице	Стругар	Железничка ложоница	10, 13, 29
2152	МИРИЋ М. Војислав	1922	Приштина	Бравар	Фабрика авиона	27
363	МИРИЋ С. Милан	1914	Горња Дубрава	Кочничар	Железничка станица	12, 13
355	МИРИЋ М. Никола	1905	Горња Дубрава	Кочничар	Железничка станица	12, 13, 22
993	МИРКОВИЋ В. Божићар	1917	Бечевица, Крагујевац	Лимар	Фабрика авиона	7, 13, 29, 40
652	МИРКОВИЋ К. Димитрије	1902	Дрвар	Столар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
358	МИРКОВИЋ М. Добривоје	1899	Крагујевац	Кондуктер	Железничка станица	12, 13, 31, 22, 35

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
992	МИРКОВИЋ Н. Драгомир	1894	Вича, Драгачево	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
210	МИРКОВИЋ Р. Љубомир	1909	Куршумлија	Бравар	Железничка ложоница	7, 10, 13, 31, 35
1630	МИРКОВИЋ Р. Михајло	1899	Самаила	Земљорадник		13
1458	МИРКОВИЋ Светомир	1911	Буковица, Краљево	Кафеџија		7, 13, 16
984	МИРОВИЋ Петар	1907	Ивањица	Столар	Фабрика авиона	13, 29, 40
376	МИРЧИЋ В. Војислав	1900	Јагодина	Железнички чиновник	Железничка станица	7, 12, 13, 31, 22
2036	МИСИЋ С. Боривоје		Толишница, Краљево	Земљорадник		28
2037	МИСИЋ Р. Срећко	1896	Толишница, Краљево	Земљорадник		28
647	МИТИЋ Владимир	1892	Пожаревац	Радник	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22
2303	МИТИЋ Д. Живојин	1906	Витановац, Бела Паланка	Кафеџија		7
94	МИТИЋ Б. Лазар	1906	Село Кнез, Ниш	Економ	Пољопривредна школа	7, 13, 24, 30, 22
372	МИТИЋ Ј. Тодор	1898	Плашинци	Прегледач кола	Железничка станица	12, 13, 31, 22

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
357	МИТИЋ – ТОМИЋ С. Михаил	1907	Лесковац	Магационер	Железничка станица	7, 12, 13
1842	МИТОВИЋ Анастас		Битољ	Музичар		26
2038	МИТОВИЋ Ђорђе		Битољ	Радник		6
985	МИТРАНИЋ Н. Бранко	1911	Прњавор	Опачар	Фабрика авиона	7, 13, 26, 40
381	МИТРОВИЋ Т. Добривоје	1917	Дреновац, Тимочки срез	Кочничар	Железничка станица	7, 12, 13, 29, 22
211	МИТРОВИЋ Б. Ђорђе	1902	Власеница	Технички чиновник	Железничка ложоница	10, 13, 30, 22, 35
1731	МИТРОВИЋ Д. Љубиша	1922	Краљево	Студент	Технолошки факултет у Београду	5, 17
660	МИТРОВИЋ А. Љубомир	1912	Печењевци	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
1570	МИТРОВИЋ Ч. Милоје	1910	Цветке, Жички срез	Кафеџија		5, 7, 13, 31
47	МИТРОВИЋ Радисав	1906	Марковиша, Драгачево	Државни путар	Начелство среза Жичког	13, 37
1009	МИТРОВИЋ Ранко	1921	Велики Ораховац	Опачар	Фабрика авиона	7, 13, 29, 40
1203	МИТРОВИЋ Д. Светомир	1924	Ниш	Ученик – шегрт	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
28	МИЋИЋ А. Драгоје	1889	Витковац, Крушевац	Каплар	Жандарм. чета	7, 9, 13, 26
2039	МИЋИЋ Ђорђе	1909	Маглај	Пекар		6
20	МИЋОВИЋ С. Павле	1901	Никшић	Жандарм. наредник	Жандарм. чета	9, 13, 30
2358	МИХАИЛОВИЋ М. Богољуб	1897	Мијајловац, Трстеник	Трговац		7
2220	МИХАИЛОВИЋ П. Живојин	1886	Ратина, Краљево	Земљорадник		7, 17
1497	МИХАИЛОВИЋ Јеврем	1896	Избице, Нови Пазар	Баштован		13, 31
213	МИХАИЛОВИЋ А. Станко	1912	Врање	Чиновник	Железничка ложоница	10, 13, 31, 22
80	МИХАИЛОВИЋ П. Тодор	1900	Краљево	Судија	Окружни суд	13, 21, 35
353	МИХАЈЛОВИЋ О. Владимир	1896	Сталаћ	Кондуктер	Железничка станица	7, 12, 13, 31, 22
214	МИХАЈЛОВИЋ А. Гојко	1900	Столац	Машиновођа	Железничка ложоница	7, 10, 13, 22, 35
2284	МИХАЈЛОВИЋ М. Душан	1902	Краљево	Трговац	Гвожђарска радња	7, 17
630	МИХАЈЛОВИЋ Ђура	1908	Грабовац, Трстеник	Ковач	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
4582	МИХАЈЛОВИЋ Т. Јован			Земљорадник		7
1412	МИХАЈЛОВИЋ В. Љубомир	1887	Ратина, Краљево	Општински мерач ваге	Општина Краљево	7, 13, 17
1206	МИХАЈЛОВИЋ Г. Ранко	1925	Мостар	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 16, 27, 40
2158	МИХАЈЛОВИЋ Н. Ратко	1914	Ражањ	Кочничар	Железничка станица	29, 31, 22
653	МИХАЧИНОВИЋ Стеван	1903	Рума	Чиновник	Фабрика вагона	11, 13, 22, 35
1370	МИЦИЋ К. Урош	1880	Краљево	Трговац		7, 13
2306	МИШИЋ Радомир					16
382	МИШИЋ Ј. Стојадин	1916	Св. Петка, Островица	Скретничар	Железничка станица	12, 13, 29, 22
665	МИШКОВ Аркадије	1916	Велика Кикинда	Столар	Фабрика вагона	11, 13, 22
637	МИШКОВИЋ Н. Михајло	1901	Штитари, Мачва	Столар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 29, 22
217	МИШКОВИЋ Ј. Рајко	1901	Г. Горевница, Љубић	Машиновођа	Железничка ложоница	10, 13, 27, 22
218	МИШКОВИЋ Н. Спасоје	1896	Штитари, Мачва	Машиновођа	Железничка ложоница	7, 10, 13, 29, 22

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
456	МИШЉЕНОВИЋ Вукоман	1900	Сењски Рудник	Надзорник блок-сигнала	XIV секција ЗОП-а	2, 13, 26, 22
2280	МИШОВИЋ Д. Душан	1905	Краљево			17
2279	МИШОВИЋ Д. Милан	1910	Краљево			17
980	МЛАДЕНОВИЋ Будимир	1920	Равна Бара, Ниш	Електричар	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
215	МЛАДЕНОВИЋ Ј. Добрица	1900	Прокупље	Прегледач кола	Железничка ложоница	7, 10, 13, 26, 22
354	МЛАДЕНОВИЋ Б. Живојин	1914	Бела Паланка	Маневрист	Железничка станица	12, 13, 29, 22
104	МЛАДЕНОВИЋ Милица	1921	Крагујевац	Учитељица	Школа у Лађевцима	13, 39
370	МЛАДЕНОВИЋ Д. Михајло	1901	Бадњевац	Кочничар	Железничка станица	7, 12, 13, 31, 22, 35
361	МЛАЂЕНОВИЋ С. Светозар	1913	Краљево	Кочничар	Железничка станица	12, 13, 22
624	МОЖИНА Валентин	1908	Савиња, Словенија	Столар	Фабрика вагона	11, 13, 22, 34
2205	МОЈСИЋ Михајло		Призрен	Бравар		31
657	МОМИРОВ Никола	1915	Ботош	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 27, 22

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
627	МОМЧИЛОВИЋ Момчило	1903	Топчидер	Инжењер	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22
1208	МОРАВЧИЋ С. Душан	1924	Краљево	Ученик – шегрт	Фабрика авиона	7, 13, 30, 40
995	МОРИЋ Мујо	1908	Љубиње	Бравар	Фабрика авиона	13, 23, 40
807	МОШАРИНСКИ Велимир	1910	Петровград (Зрењанин)	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31
356	МРАШИЋ М. Љубомир	1904	Краљево	Калкулант	Железничка станица	7, 12, 13, 31
2328	МРВИЋ Н. Мирослав	1923	Сирча, Краљево	Земљорадник		4, 7
216	МРДАКОВИЋ Љ. Рајко	1915	Сјеница	Технички чиновник	Железничка ложионица	7, 10, 13, 30, 22, 35
1003	МРЂЕН Јован	1895	Книн	Радник	Фабрика авиона	13, 40
374	МУЊАШ М. Мане	1905	Огулин	Кочничар	Железничка станица	7, 12, 13, 31, 22, 35
642	МУРИЋ Петар	1901	Сењ	Столар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 29, 22
1028	НАДАЖДИН М. Божидар	1915	Пребиловци, Чаплина	Бравар	Фабрика авиона	13, 30, 40
388	НАРАНЧИЋ И. Милан	1902	Огулин	Кочничар	Железничка станица	12, 13, 29, 22, 35
1021	НАСТИЋ Александар	1919	Скопље	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 27, 35, 40

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1027	НАСТИЋ М. Слободан	1920	Краљево	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 23, 35, 40
49	НАТАРОШ Бранислав	1917	Лика	Државни путар	Начелство среза Жичког	13, 37
4407	НАУМОВИЋ Р. Адам/Наум (?)	1884	Маловиште, Битољ	Трговац		7, 13
2040	НАУМОВИЋ Н. Сретен	1894	Краљево	Месар		17, 29
1211	НЕВЕНИЋ Жика	1902	Јерековац	Столар	Фабрика авиона	13, 31, 40
2041	НЕГОЈЕВИЋ Мијат	1909	Ново Село	Опанчар		6
470	НЕДЕЉКОВИЋ Д. Боривоје	1905	Ниш	Надзорник мостова	XIV секција ЗОП-а	2, 7, 13, 31, 22
1819	НЕДЕЉКОВИЋ Р. Живојин	1901	Краљево	Шећерџија		7, 17
2042	НЕДЕЉКОВИЋ Д. Радомир		Вирово, Драгачево	Земљорадник		6
679	НЕДИН Миливоје	1896	Српска Црња	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22
219	НЕДИЋ Љ. Ђорђе	1899	Топола, Оплепац	Машиновођа	Железничка ложоница	7, 10, 13, 29, 22
4415*	НЕМЕФУ Мирко	1897				15
2147	НЕНАДИЋ Сима	1904	Ариље	Кафеџија		7, 27

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
676	НЕНАДОВ Ч. Милан	1915	Српска Црња	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22
4420*	НЕНИН М. Драгомир	1915	Градац, Студеница	Бравар		15
1340	НЕСТАРЕНКО Ј. Петар	1895	Гиривинск, Русија	Пиљар		7, 13, 17, 30
1707	НЕШКОВИЋ М. Гојко	1908	Врдила, Жички срез	Опанчар		5, 13, 14
1022	НЕШКОВИЋ Мирко	1888	Наталинци	Бравар	Фабрика авиона	13, 35, 40
2247	НЕШКОВИЋ Ћира	1909	Охрид	Кројач		6
1029	НЕШОВИЋ Р. Александар	1922	Суви Дол, Тугин	Зидар	Фабрика авиона	13, 27, 40
2043	НЕШОВИЋ Милисав	1918	Грачани	Кројач		6
2044	НЕШОВИЋ Станимир	1914	Бољевац	Земљорадник		6
222	НИКЕТИЋ Лазар	1899	Сремска Каменица	Ложач	Железничка ложоница	10, 13, 26, 22
1771	НИКЕТИЋ Стана	1904	Неготин	Домаћица		7, 27
2248	НИКИЋ Ј. Стојан		Сарајево	Столар		6
1481	НИКОДИЈЕВИЋ Властимир	1898	Азања, Јасенички срез	Лекар		13, 27
2230	НИКОЛИЋ П. Божидар	1902	Краљево	Музичар		6, 17
1749	НИКОЛИЋ П. Бошко	1908	Грдица, Жички срез	Музичар		7, 17, 29

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
4443	НИКОЛИЋ С. Бранко		Краљево	Радник	Фабрика вагона	13, 15
1025	НИКОЛИЋ Војислав	1882	Рашка	Писар	Фабрика авиона	7, 13, 30, 31, 40
4442*	НИКОЛИЋ Војислав	1911	Градишка	Бравар		15
2046	НИКОЛИЋ Д. Гојко	1924	Босанска Крупа	Ученик		6
4444*	НИКОЛИЋ Десимир	1909	Бјелуша	Радник		15
670	НИКОЛИЋ Ђ. Димитрије	1912	Суково, Пирот	Столар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 29, 22
677	НИКОЛИЋ Добривоје	1906	Међуљужје	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 22
4606*	НИКОЛИЋ Драги	1918		Месар		7
1018	НИКОЛИЋ Драгић	1911	Краљево	Електричар	Фабрика авиона	7, 13, 27, 40
1024	НИКОЛИЋ Драгољуб	1917	Горњи Дубац	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 29, 40
675	НИКОЛИЋ Љ. Драгољуб	1903	Кусњак	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 26, 22
668	НИКОЛИЋ С. Драгољуб	1912	Село Врела	Котлар	Фабрика вагона	11, 13, 29
1210	НИКОЛИЋ Ј. Драгослав – Рајко	1924	Наталинци	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 40
671	НИКОЛИЋ В. Душан	1910	Рибница, Краљево	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 29, 22
1442	НИКОЛИЋ М. Душан	1886	Толишница	Земљорадник		7, 13, 30

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
385	НИКОЛИЋ М. Ибрахим	1907	Грабовче, Сврљиг	Чинovníк	Железничка станица	12, 13, 27
4604	НИКОЛИЋ Јован	1897		Кафедија		7
1608	НИКОЛИЋ Љ. Љубодрaг	1907	Београд	Чинovníк	Срески суд	7, 13
1761	НИКОЛИЋ Миленко		Рибница, Краљево			23
2215	НИКОЛИЋ Миљивој	1911	Краљево	Столар		22
1350	НИКОЛИЋ П. Милован	1912	Сирча, Краљево	Музичар		7, 13, 29
4446	НИКОЛИЋ В. Мирко	1908	Лопушник, Косово	Трговац		7
1212	НИКОЛИЋ Б. Мирослав	1922	Краљево	Лимар	Фабрика авиона	7, 13, 17, 27, 40
1325	НИКОЛИЋ П. Михајло	1898	Витановац, Краљево	Музичар		7, 13, 17, 29
387	НИКОЛИЋ А. Младен	1898	Лесковац	Кондуктер	Железничка станица	7, 12, 13, 29, 22, 35
11	НИКОЛИЋ А. Никола	1901	Дојканци, Нишавски срез	Жандарм. наредник	Жандарм. чета	7, 9, 13, 31
384	НИКОЛИЋ П. Никола	1902	Адашевици, Шид	Кондуктер	Железничка станица	7, 12, 13, 29, 22
2047	НИКОЛИЋ Павле	1916	Белотинци	Радник		7

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
2048	НИКОЛИЋ В. Петар	1900	Београд	Професор	Гимназија	31
220	НИКОЛИЋ Р. Петар	1912	Шавник, Љубићски срез	Машиновођа	Железничка ложоница	10, 13, 31, 22
669	НИКОЛИЋ С. Провир	1902	Пирот	Радник	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
1030	НИКОЛИЋ Раде	1915	Високо, Босна	Радник	Фабрика авиона	13, 35, 40
1347	НИКОЛИЋ Радомир	1909	Честин, Груза	Опанчар		13, 31
221	НИКОЛИЋ П. Радосав / Родољуб (?)	1910	Рагаре, Јасенички срез	Машиновођа	Железничка ложоница	10, 13, 31, 22
4436	НИКОЛИЋ Стево	1921	Лопушник, Косово	Избеглица		7, 15
2193	НИКОЛИЋ В. Тихомир	1903	Мачковац, Крушевац	Радник	VII секција ЗОП-а	1, 31, 22
1023	НИКОЛИЋ Урош	1914	Призрен	Лимар	Фабрика авиона	7, 13, 26, 40
678	НИКОЛИЋ Чедомир	1914	Високо, Босна	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13
1589	НИШАВИЋ Д. Душан	1905	Краљево	Воскар		7, 13
1590	НИШАВИЋ Д. Милан	1910	Краљево	Бравар		7, 13, 31
1020	НОВАК Алојз	1904	Птуј, Словенија	Зидар	Фабрика авиона	13, 34, 40
674	НОВАК Ф. Јосип	1903	Љубљана	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 22, 34
4451 *	НОВАКОВИЋ Богдан	1931	Нова Градишка	Ученик		15
1269	НОВАКОВИЋ Ф. Божидар	1914	Сјеница	Радник		13, 17, 31

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1019	НОВАКОВИЋ Ф. Бранислав	1914	Гоње, Сјеница	Столар	Фабрика авиона	7, 13, 17, 31, 40
673	НОВАКОВИЋ Бранко	1894	Меленци, Банат	Службеник, пословођа	Фабрика вагона	7, 11, 13, 22, 35
223	НОВАКОВИЋ В. Љубомир	1905	Лозница	Прегледач кола	Железничка ложионица	10, 13, 31, 22
1641	НОВАКОВИЋ Б. Милош	1924	Меленци, Банат	Ученик VII разреда	Гимназија у Краљеву	7, 13
1248	НОВАКОВИЋ И. Милош	1915	Попина	Машин-бравар	Фабрика авиона	6, 13, 40
1026	НОВАКОВИЋ М. Миодраг	1922	Бресница, Чачак	Ковач	Фабрика авиона	7, 13, 40
4454*	НОВАКОВИЋ Никола		Нова Градишка	Земљорадник		15
4455*	НОВАКОВИЋ Раде	1926	Богутавац	Ученик		15
224	НОВАКОВИЋ М. Радосав	1900	Даниловград	Чинovníк	Железничка ложионица	10, 13, 22
1384	НОВАКОВИЋ Радослав	1926	Краљево	Кројач		13
1383	НОВАКОВИЋ Стамeнко	1924	Жича, Краљево	Пекар		13
386	НОВКОВИЋ Ђ. Стеван	1896	Книн	Вратар	Железничка станица	12, 13, 27, 22

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
2274	НОВОВИЋ П. Светислав	1899	Краљево	Пекар		7
672	НОКОВИЋ Ф. Велиша	1910	Подгорица	Колар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 29, 22, 35
1259	ОБРАДОВИЋ М. Василије	1898	Милавчићи, Жички срез	Земљорадник		7, 13, 17, 31
225	ОБРАДОВИЋ А. Велимир	1905	Рековац, Левачки срез	Служитељ	Железничка ложионица	10, 13, 29, 22
4484*	ОБРАДОВИЋ Драгослав		Радник	Фабрика вагона		15
1032	ОБРАДОВИЋ М. Крстивоје	1924	Сирча, Краљево	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 17, 31, 40
682	ОБРАДОВИЋ Љуба	1920	Зворник	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 29, 22, 35
1034	ОБРАДОВИЋ В. Љубиша	1924	Витановац, Краљево	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 17, 29, 40
1033	ОБРАДОВИЋ В. Светислав	1922	Милавчићи, Жички срез	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 17, 29, 40
2050	ОБРЕНОВИЋ И. Радојко	1909	Гокчаница, Краљево	Земљорадник		6
97	ОГЊАНОВИЋ Н. Димитрије	1890	Челошево, Велешки срез	Учитель	Народна школа	13, 30, 39

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
390	ОГРИЗОВИЋ Р. Ђуро	1902	Огулин	Кочничар	Железничка станица	12, 13, 27, 22
681	ОНОШКО Јарослав	1892	Врбица, Русија	Чиновник	Фабрика вагона	7, 11, 13, 22
1031	ОПАЛИЋ Радослав	1900	Колићи	Молер	Фабрика авиона	13, 29, 40
1823	ОПАЧИЋ М. Илија	1898	Бастаси, Дрвар	Радник	Рудник Трепча	6
1387	ОСМОКРОВИЋ П. Никола	1914	Зрмања, Грачац, Лика	Наредник		7, 13, 35
389	ОСМОКРОВИЋ Л. Петар	1894	Зрмања, Грачац, Лика	Возовођа	Железничка станица	7, 12, 13, 29, 22, 35
680	ОЋИН Марко	1892	Петровград (Зрењанин)	Радник	Фабрика вагона	7, 11, 13, 22
4510*	ОЋИЋ Војин		Бачинци, Сремска Митровица			15
703	ПАВИЋ Н. Лука	1913	Ведро Поље	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 29, 22
808	ПАВИЋЕВИЋ Павле	1909	Доњи Рсојевић, Даниловград	Ковач	Фабрика вагона	11, 13, 29
4511*	ПАВИЋЕВИЋ Петар	1900	Даниловград	Наставник		15
229	ПАВИЧИЋ Н. Јосип	1900	Луково, Госпић	Машиновођа	Железничка ложоница	10, 13, 22
1035	ПАВЛАКОВИЋ Павле	1909	Скопље	Фарбар	Фабрика авиона	7, 13, 26, 35, 40

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
4512	ПАВЛИН Вјекослав			Технички чиновник	ВТЗ	15
226	ПАВЛОВ П. Славко	1916	Избиште, Бела Црква	Машиновођа	Железничка ложоница	8, 10, 13, 31, 22
1561	ПАВЛОВИЋ Александар	1896	Рапилово, Крушевачки срез	Каменорезац		13
1220	ПАВЛОВИЋ М. Видосав	1917	Лађевици, Краљево	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 26, 40
2210	ПАВЛОВИЋ Војин		Печеног, Краљево	Земљорадник		31
1343	ПАВЛОВИЋ Војислав	1878	Опланићи, Жички срез	Адвокатски писар		13, 30
227	ПАВЛОВИЋ Ј. Драгољуб	1902	Београд	Стругар	Железничка ложоница	7, 10, 13, 26, 22
1306	ПАВЛОВИЋ Т. Живко	1912	Краљево	Пекар		7, 13, 17, 30
689	ПАВЛОВИЋ Живојин	1909	Витковац, Краљево	Радник	Фабрика вагона	11, 13, 29
85	ПАВЛОВИЋ Н. Живота	1920	Крагујевац	Архивар	Окружни суд	7, 13, 21
1056	ПАВЛОВИЋ Д. Јарослав	1922	Врба, Жички срез	Авиомеханичар	Фабрика авиона	7, 13, 27, 40
1048	ПАВЛОВИЋ С. Миодраг	1909	Краљево	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 17, 30, 40

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
2258	ПАВЛОВИЋ М. Обрад	1900	Јарчујак, Краљево			17
2187	ПАВЛОВИЋ Раде		Дебар, Македонија	Пензионер		30
228	ПАВЛОВИЋ Т. Радмило	1915	Крушевац	Машиновођа	Железничка ложоница	7, 10, 13, 30, 22
1052	ПАВЛОВИЋ Д. Хранислав	1912	Врба, Жички срез	Ложач	Фабрика авиона	7, 13, 17, 31, 40
1049	ПАВЛОВИЋ В. Цветко	1918	Лесковац	Авиомеханичар	Фабрика авиона	13, 26, 40
1267	ПАЈЕВИЋ М. Живко	1915	Тавник, Краљево	Опанчар		13, 29
1319	ПАЈЕВИЋ Јелесије	1897	Вишњева, Сјенички срез	Општински кочијаш		5, 7, 13, 30
1063	ПАЈЕВИЋ С. Танасије	1925	Слатина, Чачак	Ученик – шегрт	Фабрика авиона	13, 29, 40
83	ПАЈИЋ Љ. Илија	1906	Милићевци, Љубићски срез	Судија – приправник	Окружни суд	7, 13, 21, 30
2088	ПАЈИЋ Г. Павле		Врдила, Жички срез	Кројач		6
2495*	ПАЈИЋ Чедомир	1900	Конарево, Краљево	Земљорадник		13, 15, 20
706	ПАЈКИЋ Ж. Милан	1907	Лапово, Лепенички срез	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 29, 22
699	ПАЈКИЋ А. Стеван	1904	Београд	Бравар	Фабрика вагона	11, 13
1673	ПАЈОВИЋ Андрија		Рибница, Краљево	Ћеваџија		13, 29

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1372	ПАЈОВИЋ С. Новица	1902	Рибничка Врела, Подгорица	Земљорадник		13, 30
2356	ПАЈОВИЋ С. Радован	1906	Подгорица	Службеник	Тулари	6, 15
1417	ПАЈОВИЋ С. Спасоје	1872	Подгорица	Земљорадник		13, 29
710	ПАЈТИН Михајло	1893	Велика Кикинда	Фарбар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
2051	ПАНИЋ Александар		Трстеник	Радник		6
12	ПАНИЋ В. Живојин	1887	Кукљин, Крушевац	Жандарм. наредник	Жандарм. чета	9, 13
398	ПАНИЋ В. Живомир	1916	Ражањ	Кочничар	Железничка станица	7, 12, 13, 31, 22
4540*	ПАНИЋ Радос	1908	Годачица, Жички срез	Земљорадник		15
685	ПАНОВИЋ С. Радојко	1918	Рагина, Краљево	Столар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 17, 30, 22
1043	ПАНТЕЛИЋ Б. Константин	1909	Дучаловићи, Драгачево	Електричар	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
1037	ПАНТЕЛИЋ Б. Рајко	1917	Дучаловићи, Драгачево	Авиомеханичар	Фабрика авиона	7, 13, 40
399	ПАНТИЋ Ј. Владислав	1911	Ћићевац, Ражањски срез	Маневрист	Железничка станица	7, 12, 13, 31, 22
1444	ПАНТОВИЋ Н. Бранислав	1890	Градац, Студеница	Земљорадник		13, 30

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1353	ПАНТОВИЋ П. Милан	1892	Крушевица, Краљево	Пекар		13, 17
2053	ПАНТОВИЋ Г. Никола	1881	Градац, Студеница	Земљорадник		7, 17
4548*	ПАНТОВИЋ М. Радул	1914	Прилике	Радник		15
705	ПАНТОВИЋ П. Ранко	1903	Мрчајевци, Чачак	Чувар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 29, 22
4551	ПАНТОВИЋ Н. Хранислав	1890	Грачац, Врњачка Бања	Земљорадник		15
1042	ПАЊЕВИЋ Никола	1905	Кочино Село, Јагодина	Лимар	Фабрика авиона	7, 13, 27, 40
701	ПАРКАЛИЋ Д. Миливоје	1893	Јаша Томић	Столар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
686	ПАРМЕНОВ Роман	1894	Русија	Радник	Фабрика вагона	7, 11, 13, 22
450	ПАНУНОВИЋ С. Драгољуб	1910	Ниш	Надзорник блок-сигнала	XIV секција ЗОП-а	2, 7, 13, 31, 22
2153	ПАСКАШ Марко		Лика	Пекар		27
2054	ПАСКИЋ Радомир		Коњуси	Ковач		6
2949	ПАСТОРКОВИЋ П. Радомир	1917	Крушевица, Краљево	Земљорадник		14
1062	ПАУНОВИЋ Б. Владимир	1916	Пипери, Никшић	Радник	Фабрика авиона	13, 31, 35, 40

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
4560	ПАУНОВИЋ Добривоје	1920	Краљево	Пиљар		7
1703	ПАУНОВИЋ Р. Јеврем	1902	Брезна, Жички срез	Радник	VII секција ЗОП-а	1, 7, 13, 29, 31, 22
1416	ПАУНОВИЋ В. Марко	1899	Каменица, Жички срез	Земљорадник		7, 13, 30
1040	ПАУНОВИЋ Радојко	1914	Ратина, Краљево	Столар	Фабрика авиона	13, 40
1055	ПАУНОВИЋ И. Светислав	1908	Крушевица, Краљево	Кројач	Фабрика авиона	13, 40
2156	ПЕВЧЕВИЋ Ј. Радиша	1915		Воскар		17, 27
2056	ПЕДОВИЋ К. Анђелко	1893	Нови Пазар	Носач	Железничка станица	7, 30
1534	ПЕДОВИЋ Никола	1892	Осоје, Нови Пазар	Обућар		13
1050	ПЕЈИНОВИЋ Никола	1918	Коченица, Славонски Брод	Бравар	Фабрика авиона	13, 27, 40
45	ПЕЈИЋ Т. Јован	1913	Клисура, Босилеград	Надзорник држ. путева	Начелство среза Жичког	13, 37
1036	ПЕЈНОВИЋ Илија	1897	Коченица, Слав. Брод	Бравар	Фабрика авиона	13, 29, 40
68	ПЕЈЧИНОВИЋ Божидар	1916	Скопље	Механичар	„Рижа“	7, 13, 31, 33

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
395	ПЕКИЋ М. Светислав	1898	Тићевац, Ражањски срез	Возовођа	Железничка станица	12, 13, 26, 22
1039	ПЕНЕШ Алојз	1906	Цеље	Бравар	Фабрика авиона	13, 34, 40
397	ПЕРДУВ Ј. Вујадин	1913	Бања Лука	Возовођа	Железничка станица	12, 13, 26, 22
2057	ПЕРИЋ Александар	1921	Косовска Митровица	Ковач		6
1058	ПЕРИЋ Бранко	1922	Горњи Јеловац	Радник	Фабрика авиона	13, 40
4629	ПЕРИЋ Витомир	1906		Пекар		7
711	ПЕРИЋ Сава	1916	Доска, Мађарска	Лакирер	Фабрика вагона	7, 11, 13, 26, 22
1054	ПЕРИЋ Славко	1921	Косовска Митровица	Ковач	Фабрика авиона	13, 35, 40
1457	ПЕРИЋ М. Тихомир	1910	Јарчужак, Краљево	Пекар		13, 17
1041	ПЕРИЧ Славко	1910	Опатје, Горица	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 31, 34, 40, 43
1215	ПЕРИШИЋ Десимир	1918	Висибаба	Писар	Фабрика авиона	13, 26, 40
1817	ПЕРИШИЋ Р. Милорад	1918	Цветке, Жички срез	Писар	Рудник Тавник	5, 7
4589*	ПЕРИШИЋ Недељко	1904	Грлица, Жички срез	Земљорадник		7
1216	ПЕРИШИЋ Тихомир	1921	Пироман	Стругар	Фабрика авиона	3, 7, 13, 40
1276	ПЕРПЕР В. Винко	1913	Кршко	Војни наредник		7, 13, 34
1506	ПЕРУТКИЋ Ј. Петар	1896	Крагујевац	Бравар	ВТЗ	7, 13, 29

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
712	ПЕРХАВЕЦ Б. Флоријан	1909	Випава	Лакирер	Фабрика вагона	7, 11, 13, 22, 34
1489	ПЕТРАШИНОВИЋ П. Светислав	1905	Краљево	Крајач		7, 13
1061	ПЕТРАШИНОВИЋ Слободан	1919	Грачац, Врњачка Бања	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 26, 40
2343	ПЕТРИЋ М. Божидар	1917	Витановац, Краљево	Радник		17
694	ПЕТРИЋ Бранко	1909	Мартонош	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 26, 29, 22
1623	ПЕТРИЧКОВИЋ Станоје	1893	Вранеша, Краљево	Земљорадник		13
687	ПЕТРОВ Светозар	1905	Петровград (Зрењанин)	Ливац	Фабрика вагона	11, 13, 29, 22, 35
1540	ПЕТРОВИЋ М. Ангелина	1889	Краљево	Домаћица		7, 13, 17
1059	ПЕТРОВИЋ Божидар	1917	Витановац, Краљево	Радник	Фабрика авиона	13, 17, 26, 40
393	ПЕТРОВИЋ А. Божидар	1899	Пријевор, Чачак	Кочничар	Железничка станица	7, 12, 13, 31, 22
1053	ПЕТРОВИЋ Д. Божидар	1899	Трстеник	Радник	Фабрика авиона	13, 40
391	ПЕТРОВИЋ Р. Божидар	1905	Српске Моравице	Кочничар	Железничка станица	12, 13

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
700	ПЕТРОВИЋ Ј. Будимир	1916	Нова Варош	Механичар	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22
696	ПЕТРОВИЋ Ж. Васа	1904	Младеновац	Механичар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31
1557	ПЕТРОВИЋ С. Василије	1900	Рашка	Општински деловођа	Општина Краљево	7, 13
1603	ПЕТРОВИЋ С. Велибор	1924	Краљево	Ученик	Гимназија у Краљеву	7, 13, 29
2058	ПЕТРОВИЋ Велимир	1903	Гружа	Трговац		6
1440	ПЕТРОВИЋ М. Веселин	1900	Лопатница, Жички срез	Столар		7, 13, 17
1068	ПЕТРОВИЋ Ђ. Витомир	1913	Скопље	Чинovníк	Фабрика авиона	7, 13, 31, 35, 40
2060	ПЕТРОВИЋ Димитрије		Бачка Паланка	Столар		31
1618	ПЕТРОВИЋ Д. Добривоје	1918	Трстеник	Студент уметности		7, 13
1599	ПЕТРОВИЋ Д. Драгољуб	1904	Трстеник	Трговачки путник		7, 13, 27
1538	ПЕТРОВИЋ Д. Душан	1918	Краљево	Студент	Уметничка академија, Београд	13, 17

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
230	ПЕТРОВИЋ Ј. Душан	1896	Књажевац	Машиновођа	Железничка ложоница	10, 13, 27, 22
400	ПЕТРОВИЋ С. Ђорђе	1907	Велики Извор, Зајечар	Возовођа	Железничка станица	7, 12, 13, 26, 22
707	ПЕТРОВИЋ Јован	1902	Београд	Инжењер машинства	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
392	ПЕТРОВИЋ Н. Јован	1899	Српске Моравице	Кочничар	Железничка станица	7, 12, 13, 31, 22
1509	ПЕТРОВИЋ П. Јордан	1886	Прилеп	Професор биологије	Гимназија у Краљеву	7, 13, 30
233	ПЕТРОВИЋ Ч. Љубисав	1912	Лисополје, Тамнава	Ложач	Железничка ложоница	7, 10, 13, 31, 22
690	ПЕТРОВИЋ Љубиша	1921		Радник	Фабрика вагона	11, 13, 22
1510	ПЕТРОВИЋ Ј. Љубомир	1919	Скопље	Студент права		7, 13, 30
2061	ПЕТРОВИЋ П. Милоје	1923	Доњи Милановац	Ученик	Гимназија	7
1051	ПЕТРОВИЋ Милојко	1913	Ужичка Пожега	Бравар	Фабрика авиона	13, 26, 40
708	ПЕТРОВИЋ Милорад	1905	Ниш	Коглар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
1066	ПЕТРОВИЋ Милорад	1923	Крушевница, Краљево	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 17, 31, 40

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1375	ПЕТРОВИЋ М. Милорад	1925	Жича, Краљево	Ученик	Гимназија у Краљеву	7, 13, 31
1065	ПЕТРОВИЋ М. Милосав	1926	Крушевица, Краљево	Радник – приправник	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
1067	ПЕТРОВИЋ М. Милутин	1893	Борово, Гокчаница	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
1511	ПЕТРОВИЋ Ј. Миодраг	1926	Краљево	Матурант	Гимназија у Краљеву	7, 13, 17, 30
1601	ПЕТРОВИЋ С. Миђун	1920	Краљево	Студент	Правни факултет	7, 13, 29
231	ПЕТРОВИЋ С. Новак	1908	Доњи Степош, Расински срез	Препледач кола	Железничка ложоница	7, 10, 13, 26, 22
1539	ПЕТРОВИЋ Д. Олга	1920	Краљево	Ученица	Занатска школа	7, 13, 17
1045	ПЕТРОВИЋ Петар	1915	Неготин	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 27, 40
704	ПЕТРОВИЋ Н. Петар	1909	Српске Моравице	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
684	ПЕТРОВИЋ Раде	1912	Кумане	Столар	Фабрика вагона	11, 13, 29, 22
232	ПЕТРОВИЋ А. Радомир	1914	Горње Неродимље, Косово	Служитељ	Железничка ложоница	7, 10, 13, 29, 22
1602	ПЕТРОВИЋ С. Радомир	1922	Београд	Матурант богословије		7, 13, 29
1352	ПЕТРОВИЋ Светозар	1888	Врх, Студеница	Пекар		7, 13

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1213	ПЕТРОВИЋ М. Теодор	1910	Вранеша, Краљево	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
683	ПЕТРОВИЋ Тодор	1913	Српске Моравице	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 27, 31, 22
396	ПЕТРОВИЋ Ф. Трајко	1896	Приштина	Кочничар	Железничка станица	7, 12, 13, 27
2062	ПЕТРОВИЧ Фрањо	1920	Дравоград	Трговачки помоћник		34
394	ПЕТРОНИЈЕВИЋ В. Богих	1894	Крушевац	Магационер	Железничка станица	7, 12, 13, 31
713	ПЕЦАРСКИ Љубомир	1906	Сента	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
74	ПЕЦОВИЋ П. Благоје	1904	Неготин на Вардару	Пољопривр. економ	Среско начелство	7, 13, 31, 36
1466	ПЕШИЋ Љ. Александар	1916	Трстеник	Трговац		7, 13, 29, 31
2063	ПЕШИЋ Г. Драгомир		Вранићи	Чувар		29
4599*	ПЕШИЋ Б. Ђорђе	1914		Кафеџија		7
1610	ПЕШИЋ Д. Љубомир	1916	Ниш	Судија	Срески суд	7, 13, 29
1621	ПЕШИЋ Д. Радош	1908	Годачица, Жички срез	Земљорадник		7, 13
2064	ПЕШИЋ П. Сима	1885	Гоње, Сјеница			6
2171	ПЕШОВИЋ Јован	1901	Скадар	Земљорадник		7, 29, 30

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
2065	ПЕШОВИЋ П. Станимир	1914	Баљевац, Студеница	Рудар	Баљевачки рудници	6
1554	ПИЛОВИЋ Живота	1900	Краљево	Ћевабџија		7, 13, 27
234	ПИРИВАТРИЋ Н. Михајло	1913	Селовац, Смедерево	Машиновођа	Железничка ложоница	10, 13, 27, 22, 35
810	ПИРИЋ Драгомир	1915	Чибуковац, Краљево	Радник	Фабрика вагона	11, 13, 20
35	ПЛАВШИЋ П. Војислав	1907	Бања Лука	Каплар	Жандарм. чета	7, 9, 13, 29
2066	ПЛАЗИНИЋ Милорад			Опанчар		6
1348	ПЛАНИНЧИЋ М. Ђорђе	1912	Мршинци, Трнавски срез	Зидар		7, 13, 29
2067	ПЛАНИНЧИЋ М. Раденко		Мршинци, Трнавски срез	Аутомеханичар		29
29	ПОДГОРАЦ Г. Марко	1903	Прњавор	Каплар	Жандарм. чета	9, 13, 29
2068	ПОДГОРАЦ Методије		Тавник, Краљево	Земљорадник		6
90	ПОДЕРЕГИН П. Игњатије	1897	Кременчуг, Русија	Професор	Пољопривредна школа	7, 13, 24, 22
2069	ПОЗНАНОВИЋ С. Милић	1897	Официр ЈВ, капетан			7, 31
698	ПОЉАК Никола	1906	Сарајево	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22
1305	ПОПАДИЋ А. Јевто	1891	Буђево, Сјеница	Зидар		7, 13

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
2070	ПОПАДИЋ Љубомир	1926	Краљево	Ученик – шегрт		31
236	ПОПАДИЋ Ј. Никола	1914	Славонска Пожега	Локач	Железничка ложионица	7, 10, 13, 31, 22, 35
692	ПОПОВ Владимир / Властимир (?)	1911	Маргитица	Стругар	Фабрика вагона	11, 13, 27, 22
693	ПОПОВ Иван	1913	Петровград (Зрењанин)	Ковач	Фабрика вагона	7, 11, 13, 27, 22
695	ПОПОВ Стеван	1900	Томашевац	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 27, 22
2071	ПОПОВИЋ Ј. Борисав	1898	Рудница, Рашка	Опанчар		7, 27
702	ПОПОВИЋ Драгољуб	1897	Младеновац	Чинovníк	Фабрика вагона	7, 11, 13, 22
1046	ПОПОВИЋ С. Ђорђе	1895	Душановац	Лимар	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
1060	ПОПОВИЋ К. Живорад	1924	Краљево	Ученик – шегрт	Фабрика авиона	7, 13, 17, 27, 40
1549	ПОПОВИЋ М. Јован	1927	Мостар	Ученик		13
1723	ПОПОВИЋ Ј. Коста	1897	Рудница, Рашка	Опанчар		7, 27
1217	ПОПОВИЋ Р. Љубомир	1926	Краљево	Ученик – шегрт	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
235	ПОПОВИЋ Д. Милан	1897	Крагујевац	Надзорник локомотива	Железничка ложионица	7, 10, 13, 31
1044	ПОПОВИЋ С. Милан	1910	Подунавци	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 14, 23, 31, 22, 40

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1634	ПОПОВИЋ Милинко	1887	Самаица	Земљорадник		13
1214	ПОПОВИЋ В. Милосав	1911	Лађевици, Краљево	Чиновник	Фабрика авиона	13, 31, 35, 40
2072	ПОПОВИЋ Милош	1898	Беране	Учитељ		7, 27
691	ПОПОВИЋ Радивоје	1905	Катрга	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 30, 22
1038	ПОПОВИЋ К. Радивоје	1904	Краљево	Ковач	Фабрика авиона	13, 31, 40
60	ПОПОВИЋ Радојко	1900	Радаљево, Ивањица	Чиновник	Служба ПТТ	13, 30, 32
2073	ПОСКАШ Марко	1907	Широко, Лика	Пекар		6
688	ПОСКИЋ Радомир	1911	Коњуши	Ковач	Фабрика вагона	7, 11, 13, 22
1047	ПОСКУРИЦА Гаврило	1903	Садник, Крижевац	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 40
1758	ПРАЖИЋ Данило	1908	Лика	Чиновник – приправник	Начелство среза Жичког	37
237	ПРВУЛОВИЋ Б. Живадин	1914	Багрдан, Лепеница	Ложач	Железничка ложоница	7, 10, 13, 27, 29
709	ПРИБАК Милун	1914	Горња Драгуша	Котлар	Фабрика вагона	11, 13, 30, 22
1219	ПРИБИШЕВИЋ Л. Анђелко	1919	Драгачево	Авиомеханичар	Фабрика авиона	13, 31, 40
1064	ПРИМОЖИЋ Јосип	1913	Трст	Радник	Фабрика авиона	13, 34, 40

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
697	ПРИЦА Илија	1913	Чикаго, САД	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 31
2157	ПРНИЋ Михајло		Лесковац	Службеник		29
1514	ПРОДАНОВИЋ Ђ. Никола	1905	Гуње	Фризер		7, 13, 26
1069	ПРОТИЋ Ж. Богдан	1911	Београд	Инжењер	Фабрика авиона	7, 13, 27, 40
1235	ПРТЕЊАК Милан	1922	Славонија	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 23, 26, 40
2075	ПУАЛИЋ Н. Илија	1919	Бротња, Лика	Студент		6
1057	ПУЉА Петар	1900	Травник	Радник	Фабрика авиона	13, 31, 40
2076	ПУПАВИЋ Панга		Скопље	Столар		6
1218	ПУТНИК С. Јован	1924	Арањеловац	Ученик – шегрт	Фабрика авиона	13, 31, 40
40	РАВИЛИЋ Милан	1897	Опаци	Чувар шума	Шумска управа	7, 13, 31, 35, 44
4575	РАГАЧОВ Никола	1894	Николајево, Русија			6
720	РАДАКОВИЋ Н. Гавра	1909	Босанско Грахово	Ковач	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22
238	РАДАЛИЋ М. Станко	1912	Брешће, Осјејек	Ложач	Железничка ложоница	10, 13, 31, 22, 35
719	РАДАНОВ Љубомир	1905	Петровград (Зрењанин)	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 22
716	РАДАНОВИЋ Ђ. Богдан	1910	Осијек	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 29, 22

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1419	РАДАНОВИЋ М. Влајко	1900	Избица, Дежевски срез	Радник		13, 17
1085	РАДАНОВИЋ М. Радивоје	1894	Избица, Трнава	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 26, 40
2077	РАДАНОВИЋ Светомир	1903	Краљево	Трговац		6
1473	РАДАШИНОВИЋ М. Борисав	1901	Краљево	Опанчар		5, 7, 13, 17
38	РАДЕНКОВИЋ М. Будимир	1907	Мељаница, Жички срез	Каплар	Жандарм. чета	9, 13, 17, 29
412	РАДЕНКОВИЋ Ј. Данило	1897	Држина, Пирот	Пописивач кола	Железничка станица	7, 12, 13, 29, 22
1073	РАДЕНКОВИЋ Димитрије	1908	Главица, Параћин	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 27, 40
1084	РАДЕТИЋ Павле	1909	Врђице, Петриња	Радник	Фабрика авиона	13, 26, 40
1270	РАДИВОЈЕВИЋ Р. Милован	1899	Потпеће, Ужички срез	Опанчар		7, 13, 31
1389	РАДИВОЈЕВИЋ Предислав	1905	Мрчајевци, Чачак	Столар		7, 13
458	РАДИВОЈЕВИЋ Н. Станимир	1895	Подгорац, Ражањ	Десетар пруге	XIV секција ЗОП-а	2, 7, 13, 22
731	РАДИН Илија	1905	Меленци, Банат	Столар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1802	РАДИНОВИЋ Ж. Милорад	1906	Сурчин	Опанчар	Код газде Драгојловића	6
239	РАДИЋ И. Владимир	1915	Минеаполис, САД	Бравар	Железничка ложоница	10, 13, 22
1801	РАДИЋ Ћ. Јован	1882	Далмација	Зидар		29
735	РАДИЋ Р. Михајло	1895	Гламоч	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22
1558	РАДИЋ А. Младен	1917	Мостар	Ваздухопловни наредник		13, 30
2078	РАДИЋ Павле		Далмација	Зидар		29
723	РАДОВАНОВ Михајло	1897	Јарковац, Банат	Фарбар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 22
1385	РАДОВАНОВИЋ Василије	1907	Лозаница, Грнавски срез	Опанчарски радник		13
1471	РАДОВАНОВИЋ Н. Владимир	1905	Маглич, Жички срез	Молер		7, 13, 17, 30
4580	РАДОВАНОВИЋ Данило		Радник			7
1089	РАДОВАНОВИЋ В. Душан	1909	Село Алабана	Магационер	Фабрика авиона	7, 13, 27, 40
1585	РАДОВАНОВИЋ Илија	1902	Горња Топлица	Кафеџија		7, 13, 31

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1076	РАДОВАНОВИЋ Љ. Исидор	1919	Рибница, Краљево	Лимар	Фабрика авиона	7, 13, 26, 40
402	РАДОВАНОВИЋ М. Јанко	1913	Мачкат, Ужице	Кочничар	Железничка станица	7, 12, 13, 31, 22
2080	РАДОВАНОВИЋ Матија	1895	Рашка	Пиљар		27
1088	РАДОВАНОВИЋ В. Милан	1908	Рибница, Краљево	Чиновник	Фабрика авиона	7, 13, 17, 23, 31, 40
1664	РАДОВАНОВИЋ К. Милан	1906	Крушевица, Краљево	Бравар	Фабрика авиона	7, 13
2238	РАДОВАНОВИЋ Радован		Хрватска			17
2239	РАДОВАНОВИЋ Сава		Хрватска			17
1323	РАДОВАНОВИЋ Ж. Славко	1904	Краљево	Казанџија		7, 13, 29
1326	РАДОВАНОВИЋ А. Стеван	1891	Краљево	Трговац		13, 28
1078	РАДОВИЋ Р. Милован	1893	Будожела, Ужички срез	Радник	Фабрика авиона	13, 26, 31, 40
1687	РАДОВИЋ М. Момир	1910	Рибница, Краљево	Кројач		13
59	РАДОВИЋ Г. Радомир	1903	Краљево	Чиновник	Служба ПТТ	7, 13, 26, 32

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1547	РАДОЈИЧИЋ / РАДОЈИЧИЋ (?) Милан	1896	Ратаје, Пчињски срез	Опанчар		13
411	РАДОЈЕВИЋ Љ. Живојин	1902	Младеновац	Магационер	Железничка станица	12, 13, 31, 22
1090	РАДОЈЕВИЋ Д. Светислав	1913	Витановац, Краљево	Вратар	Фабрика авиона	7, 13, 17, 31, 40
418	РАДОЈИЧИЋ С. Душан	1893	Лесковац	Возовођа	Железничка станица	7, 12, 13, 26, 22
2081	РАДОЈИЧИЋ М. Милош	1925	Обреновац	Ученик – шегрт		7
1367	РАДОЈИЧИЋ Т. Радич	1898	Лазац, Краљево	Трговац		7, 13, 17, 30
726	РАДОЈИЧИЋ / РАДОЈИЧИЋ (?) Ј. Никола	1910	Гацко	Столар	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22
420	РАДОЈКОВИЋ В. Добросав	1905	Корман, Алексинац	Возовођа	Железничка станица	7, 12, 13, 26, 22
1244	РАДОЈКОВИЋ П. Миодраг	1921	Рашка	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
1295	РАДОЈКОВИЋ Сава	1887	Рашка	Кројач		7, 13, 29
1070	РАДОЈЧИЋ Миленко	1904	Алибунар	Авиомеханичар	Фабрика авиона	13, 26, 31, 40

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1803	РАДОМИРОВИЋ М. Бранислав/ Бранко(?)	1918	Краљево	Пољоприв. техничар		17
2173	РАДОМИРОВИЋ Ј. Димитрије	1904	Бресник, Студеница	Земљорадник		7, 13, 29
419	РАДОМИРОВИЋ Р. Живко	1911	Врчин, Таковски срез	Маневрист	Железничка станица	12, 13, 26, 30, 22
1804	РАДОМИРОВИЋ М. Мирослав	1923	Краљево	Ученик	Гимназија у Краљеву	17
404	РАДОЊИЋ М. Благота	1911	Корман, Крагујевац	Маневрист	Железничка станица	7, 12, 13, 22, 35
1357	РАДОЊИЋ Војислав	1908	Ушће, Студеница	Механичар	Фабрика авиона	7, 13
1080	РАДОЊИЋ Душан	1917	Ушће, Студеница	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 29, 40
734	РАДОЊИЋ Миодраг	1898	Карановчић	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
1308	РАДОЊИЋ Мирослав	1920	Краљево	Студент	Правни факултет	13
410	РАДОЊИЋ И. Радомир		Бечевица, Крагујевац	Кочничар	Железничка станица	12, 13, 31, 22
725	РАДОСАВЉЕВИЋ Драган/Драгомир (?)	1910	Трешњевица, Арањеловац	Стаklar	Фабрика вагона	11, 13
722	РАДОСАВЉЕВИЋ М. Драгомир	1914	Краљево	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 17, 31, 22

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
729	РАДОСАВЉЕВИЋ М. Петар	1914	Ниш	Варилац	Фабрика вагона	7, 11, 13, 23, 29, 30, 22
4588	РАДОСАВЉЕВИЋ Светозар	1910		Стаклорезац		7
1262	РАДОСАВЉЕВИЋ М. Слободан	1916	Краљево	Фризер	Власник радње	7, 13, 17, 31
1584	РАДОСАВЉЕВИЋ С. Сретен	1892	Краљево	Месар		7, 13, 30
240	РАДОСАВЉЕВИЋ Милорад (БЕРГЕР Лоренц)	1892	Шабац	Надзорник машиниста	Железничка ложоница	10, 13, 30, 22
1805	РАДОСТАВЕЦ Павел	1894	Поречје, Русија			6
37	РАДОШЕВИЋ М. Ђорђе	1905	Врточе, Бихаћ	Каплар	Жандарм. чета	9, 13, 27
408	РАДОШЕВИЋ К. Милета	1897	Милошево	Чиновник	Железничка станица	12, 13, 29, 22
2083	РАДУЛОВИЋ Ђорђе	1914	Крстац, Драгачево	Бравар		27, 31
736	РАДУЛОВИЋ М. Јован	1891	Дрежница	Столар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
2188	РАДУНКОВИЋ Ч. Момчило	1915	Врдила, Жички срез	Кројач		7, 17, 30

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1783	РАДУНОВИЋ А. Микосав	1917	Грачаница, Андријевица	Радник	Железница	1, 7, 30, 22, 35
1681	РАИЧИЋ Радомир		Рибница, Краљево	Радник		13, 26
409	РАЈАЧИЋ Р. Михајло	1920		Возовођа	Железничка станица	7, 12, 13, 29, 22, 35
2148	РАЈЕВИЋ Душан	1920	Зајечар	Стругар		27
1091	РАЈЕВИЋ Рисантије	1893	Сјеница	Чиновник	Фабрика авиона	13, 27, 40
403	РАЈИНОВИЋ Ђ. Стојан	1897	Српске Моравице	Возовођа	Железничка станица	7, 12, 13, 26, 22, 35
1644	РАЈИЧИЋ С. Милутин	1902	Чибуковац, Краљево	Земљорадник		13, 17
1079	РАЈКОВИЋ Александар	1923	Горњи Милановац	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 27, 40
1225	РАЈКОВИЋ Ј. Владимир	1921	Приштина	Писар	Фабрика авиона	13, 27, 40
241	РАЈНОВИЋ С. Георгије	1908	Српске Моравице	Радник	Железничка ложоница	10, 13, 29, 22, 35
2185	РАЈОВИЋ Милорад		Чибуковац, Краљево	Радник	Железница	1, 13, 30, 22
2368	РАЈЧИЋ Ђ. Владимир	1911	Пећ	Радник		6
737	РАЈШИЋ/ РАЈИШИЋ (?) Богдан	1915	Бравар	Фабрика вагона		11, 13, 22

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1118	РАКИЋ СИМИЋ А. Милосав	1896	Љубава, Расински срез	Радник	Фабрика авиона	13, 40
1597	РАКОВИЋ М. Бранислав	1921	Краљево	Трговац		13
1464	РАКОВИЋ С. Драгољуб	1903	Милочај, Жички срез	Пекар		7, 13, 29
1086	РАКОВИЋ Живан	1921	Угриновци	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 27, 40
1596	РАКОВИЋ М. Живан	1917	Краљево	Трговац		13
2084	РАКОВИЋ Урош		Дрвар	Стругар		6
2243	РАКОЧЕВИЋ М. Срећко	1906	Краљево			17
2085	РАКУШ Р. Милован	1921	Плав	Ученик		6
1834	РАМШАК Симон	1909	Пољчане	Пилот	Аеродром, Краљево	34
1071	РАНИТОВ Зоран	1914	Лучани, Драгачево	Лимар	Фабрика авиона	13, 30, 40
1587	РАНИТОВИЋ А. Војислав	1896	Горачић, Сјеница	Пекар		7, 13, 30
1082	РАНИТОВИЋ С. Драгослав	1925	Краљево	Ученик	Фабрика авиона	13, 17, 26, 40
242	РАНКОВИЋ Д. Бранислав	1915	Краљево	Ложач	Железничка ложионица	7, 10, 13, 17, 31

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1586	РАНКОВИЋ Добривоје	1907	Поповић, Космајски срез	Радник		13, 29
1675	РАНКОВИЋ Драгољуб	1905	Рибница, Краљево	Радник	Железница	5, 7, 13
732	РАНКОВИЋ Живан	1919	Босански Петровац	Радник	Фабрика вагона	7, 11, 13, 27, 22
417	РАНЧИЋ Ј. Радисав	1910	Бела Паланка	Кочничар	Железничка станица	12, 13, 22, 35
1222	РАНЧИЋ Радомир	1913	Покревеник	Бравар	Фабрика авиона	13, 23, 29, 40
714	РАНЦИЋ М. Божидар	1895	Козељ	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
2086	РАНЦИЋ Младомир	1914	Зеоке	Механичар		6
2242	РАТАР Матевис	1900	Машањ	Радник		6
2240	РАТКОВИЋ М. Живан	1923	Попинци	Механичар	Фабрика авиона	7
2241	РАТКОВИЋ С. Живорад	1911	Дубац, Студеница	Месар		16
1649	РАЧИЋ Д. Младен	1906	Кованлук, Жички срез	Писар		7, 13, 23, 29
1081	РАЧИЧКИ Р. Јосиф	1905	Инђија	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 34, 40
401	РАШЕТИЋ М. Јован	1914	Нандовац	Маневрист	Железничка станица	12, 13, 31, 22
2087	РАШИТОВИЋ Шулајин	1921		Посластичар		6

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1366	РАШКОВИЋ Ј. Бранислав	1901	Милутовац, Трстеник	Пекар		7, 13, 30
243	РАШУО Н. Илија	1904	Доњи Лапац, Лика	Машиновођа	Железничка ложоница	10, 13, 27, 31, 22
1806	РАШУО И. Милош	1924	Доњи Лапац, Лика	Матурант	Гимназија у Краљеву	6
1807	РАШУО И. Саво	1926	Доњи Лапац, Лика	Ученик	Гимназија у Краљеву	6
415	РЕБИЋ М. Божо		Доња Дубрава, Огулин	Кочничар	Железничка станица	12, 13, 31, 22
407	РЕБИЋ С. Душан			Кочничар	Железничка станица	12, 13, 27, 22
1072	РЕНДУЛИЋ М. Миломир	1921	Главица, Параћин	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
1077	РИКАЛОВИЋ Видоје	1905	Радановић, Љубиње	Зидар	Фабрика авиона	13, 30, 40
1075	РИКАЛОВИЋ Гојко	1912	Радановић, Љубиње	Столар	Фабрика авиона	13, 40
1074	РИКАЛОВИЋ Грујо	1898	Радановић, Љубиње	Бравар	Фабрика авиона	13, 30, 40
1223	РИСТИВОЛЕВИЋ Миливоје	1919	Пожега	Писар	Фабрика авиона	13, 31, 40
717	РИСТИЋ Велимир	1907	Ниш	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22
4626*	РИСТИЋ Владислав	1920	Краљево	Електричар		7

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
416	РИСТИЋ Ј. Војислав	1901	Врањски срез	Кочничар	Железничка станица	12, 13, 26, 22
733	РИСТИЋ Живорад	1912	Краљево	Електричар	Фабрика вагона	11, 13, 27, 22
1390	РИСТИЋ М. Живорад	1908	Опланићи, Жички срез	Кафедрија	Кафана „Балкан“	5, 7, 13, 26
405	РИСТИЋ А. Илија	1903	Скопље	Кочничар	Железничка станица	7, 12, 13, 27, 22
1774	РИСТИЋ М. Љубица	1915	Краљево	Домаћица		7
1083	РИСТИЋ Т. Љубиша	1926	Краљево	Ученик – шегрт	Фабрика авиона	7, 13, 17, 31, 40
1808	РИСТИЋ М. Љубомир	1921	Приштина	Берберски помоћник		6
413	РИСТИЋ Ј. Марко	1906	Кучково, Скопље	Возовођа	Железничка станица	12, 13, 22
41	РИСТИЋ Б. Милан	1912	Пожаревац	Инжењер	Начелство среза Жичког	13, 26, 37
1773	РИСТИЋ Милица	1884	Краљево	Домаћица		7
421	РИСТИЋ М. Милоје	1898	Мала Иванча	Кондуктер	Железничка станица	7, 12, 13, 31, 22
1224	РИСТИЋ М. Милош	1912	Чачак	Писар	Фабрика авиона	13, 31, 40
1087	РИСТИЋ Т. Милун	1909	Краљево	Чинovníк	Фабрика авиона	7, 13, 17, 31, 40
1221	РИСТИЋ Т. Михајло	1919	Краљево	Авиомеханичар	Фабрика авиона	7, 13, 17, 31, 40

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
738	РИСТИЋ Никола	1904	Ниш	Столар	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22
2089	РИСТИЋ М. Светомир	1923	Вучитрн	Ученик – шегрт	Фабрика авиона	31
727	РИСТИЋ Славомир	1910	Краљево	Столар	Фабрика вагона	11, 13, 22
715	РИСТИЋ В. Стеван	1908	Велико Село	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 26, 22
718	РИСТИЋ Р. Стеван	1906	Јелашница, Ниш	Ковач	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
414	РИСТИЋ Ј. Тодор	1901	Кучково, Скопље	Возовођа	Железничка станица	7, 12, 13, 27, 22
244	РИСТИЋ Р. Тодор	1889	Небегово, Прилеп	Зидар	Железничка ложоница	7, 10, 13, 31, 22
721	РИСТОВИЋ Ђорђе	1903	Годовик	Лимар	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22
1318	РИСТОВИЋ Н. Живота	1898	Тавник, Краљево	Месар		7, 13, 17
4608	РИТУПЕР Срећко	1925		Ученик – шегрт	Фабрика вагона	43
55	РОБИНАЦ П. Слободан	1905	Ђуприја	Службеник, телеграфиста	Служба ПТТ	13, 32
1809	РОДИЋ В. Драгутин	1900	Бошњаци, Сански Мост	Радник	Фабрика авиона	6
1791	РОДИЋ Иван	1910	Јањево	Столар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22, 34
1792	РОДИЋ Ј. Јово	1902	Глоговац, Косово			29

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1789	РОДИЋ С. Милан	1929	Глоговац, Косово	Ученик		6
2091	РОДИЋ Михајло		Гламоч	Бравар		6
1788	РОДИЋ Н. Ненад	1918	Дрвар			6
1790	РОДИЋ С. Никола		Глоговац, Косово			6
1800	РОДИЋ Ј. Павле	1910	Брђани	Радник		29
1796	РОДИЋ Ј. Стеван	1900	Глоговац, Косово			6
728	РОКВИЋ И. Урош	1917	Дрвар	Стругар	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22
1786	РОСАНДИЋ Ђ. Спасоје	1893	Миловићи, Никшић	Земљорадник		6
1360	РОСИЋ Д. Богољуб	1896	Љубић, Гужа	Кројач		7, 13, 31
1368	РОСИЋ Драгољуб	1912	Љубић, Гужа	Кројач		7, 13
1448	РУДЊАНИН М. Радивоје	1898	Ковачи, Жички срез	Опанчар		7, 13, 17, 30
1828	РУДОМАХ А. Исаил	1898	Русија	Радник		13, 17, 31
2092	РУНИЋ Живадин	1922	Бапско Поље, Краљево	Земљорадник		6
406	РУНТИЋ С. Иван	1914	Мартинци, Вуковар	Маневрист	Железничка станица	12, 13, 31, 22
36	РУСЕВИЋ М. Василије	1897	Причиновић, Шабач	Жандарм. каплар	Жандарм. чета	7, 9, 13
730	РУСТЈА Јосип	1902	Устје, Ајдовščина	Столар	Фабрика вагона	11, 13, 22, 34

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1282	САВИЋ М. Бошко	1904	Никшић	Зидар		7, 13
1097	САВИЋ М. Војислав	1904	Краљево	Бравар	Фабрика авиона	13, 17, 30, 40
1230	САВИЋ М. Драгољуб	1907	Краљево	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 17, 31, 40
1273	САВИЋ Драгутин	1888	Бајина Башта	Кафедија		7, 13, 31
428	САВИЋ А. Живојин	1911	Прокупље	Саобраћајни чиновник	Железничка станица	12, 13, 31
1394	САВИЋ Младен	1919	Краљево	Музичар		7, 13, 29
1103	САВИЋ Новак	1907	Рујница	Бравар	Фабрика авиона	13, 40
1359	САВИЋ Ђ. Петар	1887	Сански Мост	Инвалид		7, 13
1098	САВИЋ М. Станоје	1896	Блаце	Лимар	Фабрика авиона	13, 31, 40
1550	САВКОВИЋ Јарослав	1921	Јагодина	Трговачки помоћник		13
2516	САВКОВИЋ С. Мирослав	1921	Краљево	Ученик	Трговачка академија	7
472	САВКОВИЋ П. Слободан	1920	Крагујевац	Приправник	XIV секција ЗОП-а	2, 13, 27, 22
429	САВКОВИЋ Ј. Стеван	1895	Белановица	Магационер	Железничка станица	7, 12, 13, 31
764	САВОВИЋ В. Данило	1907	Пожега	Котлар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 30, 22
2095	САЈАТ Иван	1905	Сењ	Зидар		6

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
245	САЛАТИЋ С. Риста	1899	Сливље, Невесиње	Бравар	Железничка ложоница	10, 13, 31, 22
2349	САЛЕВИЋ С. Драгослав	1917	Ивањица	Трговачки књиговођа		6
1399	САМАРЦИЋ Здравко	1922	Инђија	Трговачки помоћник		7, 13, 31
1451	САРИЋ В. Јован	1891	Штитари, Мачва	Пиљар		7, 13
1492	САРИЋ Крста	1897	Нови Пазар	Опанчар		7, 13, 26, 30
2096	СЕКУЛИЋ Александар	1922	Подгорица	Келнер		6
742	СЕКУЛИЋ Јован	1910	Заграђе	Радник	Фабрика вагона	7, 11, 13, 29, 22
1105	СЕКУЛИЋ Небојша	1921	Сарајево	Бравар	Фабрика авиона	13, 31, 40
1113	СЕЛЕЧАНИН Т. Драгољуб	1923	Сирча, Краљево	Лимар	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
1094	СЕНИЋ М. Илија	1910	Рогача, Гуча	Авиомеханичар	Фабрика авиона	7, 13, 40
1475	СЕНИЧИЋ Ч. Вукоман	1922	Печеног, Краљево	Кројач		13, 17, 31
1474	СЕНИЧИЋ П. Чedomир	1897	Печеног, Краљево	Кројач		13, 31
246	СЕРДАР Л. Марко	1910	Босанска Крупа	Машиновођа	Железничка ложоница	10, 13, 29, 22

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
247	СИБИНОВИЋ М. Владимир	1906	Ђуприја	Ложач	Железничка ложоница	10, 13, 27, 22
1625	СИКИМИЋ Ђ. Гашо	1903	Билећа	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
1626	СИКИМИЋ Ђ. Риста	1913	Билећа	Цариник	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
769	СИМЕУНОВИЋ С. Иван	1895	Солотуша, Бајина Башта	Тапетар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 27, 22, 35
753	СИМЕУНОВИЋ Љубомир		Сарајево	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 26, 22
482	СИМИЈОНОВИЋ Трајко	1884	Липљан	Чувар пруге	XIV секција ЗОП-а	2, 13, 29, 22
1811	СИМИЋ А. Милосав	1895	Љубава, Расински срез	Радник	Фабрика авиона	7, 31, 40
2097	СИМИЋ Миодраг	1925	Краљево	Ученик	Гимназија у Краљеву	6
1812	СИМИЋ М. Момчило	1896	Ужице	Адвокат		27
464	СИМИЋ Ж. Радисав	1919	Баточина	Радник	XIV секција ЗОП-а	2, 13, 31, 22
1117	СИМИЋ Ј. Сима	1914	Дечани, Ђаковица	Радник	Фабрика авиона	13, 26, 31, 40
761	СИМОВИЋ И. Владета	1908	Поповићи, Жички срез	Столар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 29, 22
1490	СИМОВИЋ М. Живојин	1897	Кованлук, Жички срез	Баштован		7, 13, 23

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1099	СИМОВИЋ Милован	1916	Дреновац, Тимочки срез	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 26, 31, 40
1121	СИМОВИЋ А. Радомир	1917	Сирча, Краљево	Писар	Фабрика авиона	7, 13, 17, 31, 40
1107	СИМОВИЋ Симеон	1922	Крагујевац	Бравар	Фабрика авиона	13, 26, 40
426	СИМОНОВИЋ В. Стеван	1901	Доњи Љубеш, Алексинац	Кондуктер	Железничка станица	7, 12, 13, 31, 22
102	СКЕНЦИЋ М. Бранко	1902	Глина, Хрватска	Учитељ	Народна школа	7, 13, 29, 35, 39
1294	СКЕНЦИЋ Б. Милан	1926	Доња Дубрава, Огулин		Ученик	7, 13, 29
1293	СКЕНЦИЋ П. Момир	1923	Загреб	Маџурант		13, 29
2226	СЛАВКОВИЋ М. Драгутин	1910	Нова Варош	Пекар		6
1721	СЛАВКОВИЋ Милорад	1927	Каменица, Жички срез	Земљорадник		13
763	СЛАНКАМЕНАЦ М. Раде	1908	Српски Арадац	Ливац	Фабрика вагона	11, 13, 23, 29, 22, 35
1093	СЛЕПЧЕВИЋ Владимир	1907	Самобор	Авиомеханичар	Фабрика авиона	13, 31, 40
15	СЛЕПЧЕВИЋ М. Јеремија	1894	Штаваљ, Сјеница	Жандарм. наредник	Жандарм. чета	7, 9, 13
1245	СЛОВИЋ С. Живојин	1913	Чачак	Бравар	Фабрика авиона	13, 29, 40

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
762	СЛОМОВИЋ Г. Данило	1898	Рогатица	Лимар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
248	СМИЉАНИЋ М. Видоје	1910	Ужице	Машиновођа	Железничка ложоница	7, 10, 13, 30, 31, 22
1095	СМИЉАНИЋ Л. Добросав	1905	Трстеник	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
1516	СМИЉАНИЋ Душан	1920	Приједор, Љубићки срез	Радник		13
44	СМИЉАНИЋ Милан	1895	Краљево	Надзорник држ. путева	Начелство среза Жичког	7, 13, 37
2170	СМИЉАНИЋ Петар	1906	САД	Зидар	Фабрика авиона	29
757	СМИЉАНИЋ Радисав	1912	Бољевци	Столар	Фабрика вагона	11, 13, 27, 22
249	СМИЉАНИЋ С. Радован	1914	Благичево, Срем	Прегледач кола	Железничка ложоница	10, 13, 27, 22
2098	СМИЉКОВИЋ Павле	1900	Параћин	Пекар		7, 29
2099	СМОЛИЋ Т. Перо	1916	Горњи Михољац	Радник		6
77	СОЛОВИЋ Станимир		Приштина	Служитељ	Државно тужилаштво	8, 13, 35
1342	СОКОЛИЋ Антон	1887	Нови Винодол	Зидар		5, 7, 13, 34
1114	СОКОЛИЋ А. Венцеслав	1922	Сисевац, Ћуприја	Бравар	Фабрика авиона	5, 7, 13, 34, 40

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
765	СОКОЛОВИЋ Љ. Војислав	1914	Босански Петровац	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 27, 22
1813	СОФРОНИЕСКИ Ј. Игњат	1902	Гостивар	Посластичар		6
1814	СОФРОНИЕСКИ Ј. Коста	1894	Гостивар	Трговац		6
755	СОШИЋ Јован	1910	Ракита, Бијело Поље	Дневничар	Фабрика вагона	11, 13, 27, 22
2161	СПАСИЋ Момчило		Ерчег	Берберин		29
1447	СПАСИЋ Д. Стојан	1896	Пирот	Казанџија	Казанџијска радња	7, 13, 30
1411	СПАСОВИЋ Момир	1904	Ивањица	Берберин		7, 13
1092	СПАСОЈЕВИЋ О. Боривоје	1907	Шапиновац, Крушевац	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
427	СПАСОЈЕВИЋ В. Душан	1903	Ђунис	Кочничар	Железничка станица	7, 12, 13, 31, 22
750	СПАСОЈЕВИЋ Иван	1913	Буар, Ужице	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 22
1108	СПАСОЈЕВИЋ А. Петар	1899	Краљево	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 26, 40
16	СПАСОЈЕВИЋ В. Тома	1893	Бела Река, Златибор	Жандарм. наредник	Жандарм. чета	9, 13, 30

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
768	СПАХИЋ М. Светозар	1897	Тасовчићи	Столар	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22, 35
474	СПИЦИН Л. Иван	1893	Русија	Радник	XIV секција ЗОП-а	2, 13, 31, 22
2228	СПОМНЕНОВИЋ Ананије			Зидар		6
31	СРЕТЕНОВИЋ Д. Радисав	1908	Врнчани, Таковски срез	Каплар	Жандарм. чета	9, 13
1298	СРЕЋКОВИЋ П. Владан	1910	Поповићи, Жички срез	Пекар		13, 30
425	СРЕЋКОВИЋ М. Миливоје	1913	Ваљево	Кондуктер	Железничка станица	7, 12, 13, 31, 22
253	СТАЈИЋ В. Милутин	1914	Рагаје, Пчињски срез	Ложач	Железничка ложоница	10, 13, 26, 22
760	СТАЛЕКАР Карел	1920	Брно, Чешка	Стругар	Фабрика вагона	11, 13, 22, 34
1850	СТАМБОЛИЋ Миломир		Вучитрн	Радник	Железничка станица	26, 22
1110	СТАМЕНКОВИЋ Благоје	1921	Пирот	Бравар	Фабрика авиона	13, 31, 40
748	СТАМЕНКОВИЋ Љ. Ђорђе	1925	Ниш	Ученик – шегрт	Фабрика вагона	11, 13, 30, 22

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
250	СТАМЕНКОВИЋ Ђ. Љубомир	1901	Ниш	Машиновођа	Железничка ложионица	7, 10, 13, 30, 22
766	СТАМОРАН Воја	1905	Чока	Ковач	Фабрика вагона	7, 11, 13, 26, 22
1829	СТАНИМИРОВИЋ М. Урош	1890	Студеница	Ковач		7, 17
758	СТАНИСАВЉЕВИЋ Радомир		Александровац	Радник	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31
2455	СТАНИЋ Душан	1894	Јарчужак, Краљево	Земљорадник		7, 13
1592	СТАНИЋ М. Петар	1900	Краљево	Чиновник		7, 13, 17
747	СТАНКОВ П. Славко	1906	Фаркаждин, Нови Сад	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 22
752	СТАНКОВИЋ О. Благоје	1898	Ниш	Пословођа	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22
1263	СТАНКОВИЋ С. Бранислав	1915	Ниш	Опанчар		7, 13, 31
466	СТАНКОВИЋ Д. Војислав	1906	Стопања, Трстеник	Лимар	XIV секција ЗОП-а	2, 7, 13, 29, 22
1229	СТАНКОВИЋ Д. Ђорђе	1913	Трнава, Чачак	Бравар	Фабрика авиона	13, 40
1106	СТАНКОВИЋ Јован	1916	Ниш	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 40
743	СТАНКОВИЋ К. Милован	1912	Чифлик	Радник	Фабрика вагона	11, 13, 29, 22

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1100	СТАНКОВИЋ Никола	1909	Пожаревац	Лимар	Фабрика авиона	7, 13, 26, 40
2100	СТАНКОВИЋ Петар	1906	Бела Паланка	Носач		6
751	СТАНКОВИЋ А. Радомир	1912	Бравар	Фабрика вагона		7, 11, 13, 22
478	СТАНКОВИЋ Сима	1912	Даниловград	Геометар	XIV секција ЗОП-а	2, 13, 31, 22
452	СТАНКОВИЋ Станислав	1901	Ниш	Десетар пруге	XIV секција ЗОП-а	2, 7, 13, 31, 22
2259	СТАНКОВИЋ Станоје	1903	Јарчујак, Краљево			16
1104	СТАНОЈЕВИЋ С. Драгослав	1908	Ниш	Чиновник	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
2194	СТАНОЈЕВИЋ Станмир		Слатина	Трговац		31
422	СТАНОЈКОВИЋ Ј. Сазда	1905	Прешево	Возовођа	Железничка станица	7, 12, 13, 26, 22, 35
1122	СТАНОЈЧИЋ Милан	1921	Мршници, Трнавски срез	Радник	Фабрика авиона	13, 31, 40
449	СТАНОЈЧИЋ Станмир	1894	Мршници, Трнавски срез	Званичник	XIV секција ЗОП-а	2, 13, 22
4620	СТАНЧИЋ Милутин	1899		Пекар		7

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1101	СТАРЧЕВИЋ Радован	1916	Орашац, Орашачки срез	Бравар	Фабрика авиона	13, 40
745	СТЕВАНОВ М. Радослав	1906	Сента	Ковач	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22
2640	СТЕВАНОВИЋ Властимир	1900	Витановац, Краљево	Пружни радник	Железница	7, 13
1527	СТЕВАНОВИЋ М. Драгољуб	1900	Палеж, Студеница	Адвокат		13, 17
424	СТЕВАНОВИЋ М. Драгомир	1904	Рагари, Смедеревска Паланка	Кондуктер	Железничка станица	12, 13, 29, 22, 35
1228	СТЕВАНОВИЋ Б. Љубиша	1923	Заклопача, Жички срез	Ученик – шегрт	Фабрика авиона	7, 13, 40
1119	СТЕВАНОВИЋ В. Љубомир	1900	Ратина, Краљево	Радник	Фабрика авиона	13, 40
454	СТЕВАНОВИЋ С. Милутин	1906	Село Дулан, Врање	Чувар пруге	XIV секција ЗОП-а	2, 7, 13, 29, 22
1363	СТЕВАНОВИЋ С. Момир	1914	Бабушница	Зидар		7, 13, 29
4579	СТЕВИЋ М. Драгољуб		Краљево	Резервни поручник		7
423	СТЕВИЋ Б. Душан	1901	Сталаћ	Возовођа	Железничка станица	7, 12, 13, 31, 22

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
43	СТЕВИЋ Ж. Младен	1904	Приштина	Надзорник држ. путева	Начелство среза Жичког	7, 13, 26, 35, 37
76	СТЕВИЋ М. Трајко	1906	Гњилане	Чинovníк	Државно тужилаштво	8, 13, 26
4255	СТЕПАНОВИЧ Николај	1895	Русија	Поручник Руске Армије; воскар	Воскарско-содацијска радња	6
1112	СТЕРИЈЕВИЋ Ђ. Димитрије	1911	Битољ	Лимар	Фабрика авиона	13, 26, 31, 40
1775	СТЕФАНОВ Барбара	1892	Лудбрег	Домаћица		34
1776	СТЕФАНОВИЋ Божана	1885	Медвеђа	Домаћица		6
740	СТЕФАНОВИЋ М. Владимир	1912	Витановац / Сирча (?)	Радник	Фабрика вагона	11, 13, 17, 29, 22
746	СТЕФАНОВИЋ М. Властимир	1909	Чачак	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 22, 35
1598	СТЕФАНОВИЋ Душан	1880	Крагујевац	Пензионер		13, 29
251	СТЕФАНОВИЋ Ф. Живојин	1903	Парић, Сењски Рудник	Машиновођа	Железничка ложоница	10, 13, 27, 22, 35
2149	СТЕФАНОВИЋ Захарије	1910	Дубрава, Лесковац	Радник		27

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
4256	СТЕФАНОВИЋ Љубиша	1914	Ужице	Воскар; избеглица	Воскарско-содациска радња	6
739	СТЕФАНОВИЋ Љубиша	1914	Витановац, Краљево	Радник	Фабрика вагона	11, 13, 29
453	СТЕФАНОВИЋ Миладин	1897	Витковац, Краљево	Десетар пруге	XIV секција ЗОП-а	2, 7, 13, 29, 22
1560	СТИБИЉ Фрањо	1906	Горица, Италија	Столар		7, 13
2102	СТИПЕТИЋ Руџа		Огулин	Радник		6
1247	СТОЈАДИНОВИЋ М. Драгомир	1914	Рагина, Краљево	Бравар	Фабрика авиона	13, 29, 40
756	СТОЈАДИНОВИЋ Миодраг	1903	Бучје	Инжењер	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22, 43
1495	СТОЈАКОВИЋ Душан	1903	Славонска Пожега	Ковач		13, 30
1487	СТОЈАНОВИЋ Богдан	1923	Горњи Љубеш, Алексинац	Ученик		13
480	СТОЈАНОВИЋ В. Боровоје	1921	Вучји До, Скопље	Радник	XIV секција ЗОП-а	2, 13, 31, 22
1816	СТОЈАНОВИЋ Велимир		Крушчица, Ниш	Позивар		29
1120	СТОЈАНОВИЋ Димитрије	1922	Ниш	Радник	Фабрика авиона	13, 31, 40

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1115	СТОЈАНОВИЋ Ж. Ђорђе	1917	Приштина	Радник	Фабрика авиона	13, 27, 35, 40
1619	СТОЈАНОВИЋ С. Живко	1887	Приштина	Пензионер		13, 27, 35
1256	СТОЈАНОВИЋ Захарије	1907	Равна Дубрава	Циглар		7, 13
4613	СТОЈАНОВИЋ Милан	1920	Мршинци, Трнавски срез	Бравар	Железница	7
1231	СТОЈАНОВИЋ Миливоје	1925	Неготин	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
4253	СТОЈАНОВИЋ М. Миодраг	1894	Краљево	Содација	Власник содацијско-воскарске радње	6
252	СТОЈАНОВИЋ Т. Никодије	1893	Печењевци	Прегледач кола	Железничка ложоница	7, 10, 13, 31, 22
1102	СТОЈАНОВИЋ Стеван	1914	Ђаковица	Бравар	Фабрика авиона	13, 31, 40
1562	СТОЈАНОВИЋ Стојан	1915	Врање	Фризер		13
2103	СТОЈАНОВИЋ Цветан	1912	Ново Село	Пекарски радник		6
2104	СТОЈИЉКОВИЋ Благоје			Фарбар		31

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1275	СТОЈИМИРОВИЋ М. Урош	1889	Брезова, Студеница	Ковач		13
1787	СТОЈИЋ Р. Стојан	1914	Качулице, Чачак	Чинovníк, спортиста / бициклиста	Фабрика „Живојин Рогожарски“, Нови Сад	7, 17, 31
749	СТОЈКОВ Д. Нићифор	1913	Сириг, Мађарска	Стругар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 23, 29, 22
430	СТОЈКОВИЋ М. Владимир	1909	Витановац, Краљево	Кочничар	Железничка станица	12, 13
475	СТОЈКОВИЋ Драгомир	1899	Јасика, Расински срез	Надзорник телеграфа	XIV секција ЗОП-а	2, 13, 31, 22
4581	СТОЈКОВИЋ Душан			Механичар		7
754	СТОЈКОВИЋ Миодраг	1901	Смедерево	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 27, 22
432	СТОЈКОВИЋ Г. Сима	1895	Сански Мост	Кочничар	Железничка станица	12, 13, 26, 22
1111	СТОЈКОВИЋ Љ. Слободан	1896	Ђуприја	Ливац	Фабрика авиона	7, 13, 26, 40
1260	СТОЈМЕНОВИЋ Ананије	1912	Босилеград	Зидар		7, 13, 29
767	СТОЈЧИЋ Михајло	1908	Гостивар	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
741	СТОЛЧИЋ С. Станоје	1899	Рајак	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 17, 29, 22
26	СТОЛШИН М. Стеван	1889	Врањево, Стари Бечеј	Каплар	Жандарм. чета	9, 13
1096	СТОЛШИЋ Живан	1921	Павлиш, Вршац	Бравар	Фабрика авиона	13, 31, 40
2105	СТОКИЋ М. Бранко	1906	Пожаревац	Ковач		7, 27, 29
4584*	СТОКИЋ М. Драгутин	1914		Колар		7
1109	СТОКОВИЋ Т. Милан	1924	Краљево	Столар	Фабрика авиона	13, 31, 40
254	СТОШИЋ И. Лазар	1899	Нерадовци, Пчињски срез	Ложач	Железничка ложоница	7, 10, 13, 31, 22
1227	СТОШИЋ Љубомир	1912	Крагујевац	Бравар	Фабрика авиона	5, 13, 40
255	СТРАХИЊИЋ Ј. Драгомир	1907	Јагличак, Брестово	Ложач	Железничка ложоница	7, 10, 13, 30, 22
2106	СТРЕЛАРАЦ Љ. Бранислав	1890	Медвеђа	Радник		7, 31
2107	СТРИЧЕВИЋ Милан	1908	Славонски Брод	Монтер		6
1591	СТРИЧЕВИЋ Петар	1886	Србобран	Грађевинар		5, 7, 13, 29
744	СУВАЏИЋ Дејан	1917	Суботица	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 29, 22
1286	СУКИЈАСОВИЋ Марија	1882	Јерменија	Домаћица		13

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1285	СУКИЈАСОВИЋ Никола	1884	Краљево	Трговац	Власник бакалске радње	13
770	ТАДИН В. Васа	1900	Српски Арадац	Столар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 26, 22
1461	ТАДИЋ Владимир	1875	Ваљево	Кафедија		7, 13, 30
2253	ТАИРОВИЋ В. Владислав	1880	Адрани, Краљево	Рентијер, хотелијер		17
1316	ТАИРОВИЋ В. Милорад	1909	Краљево	Рентијер		13, 17
1136	ТАМИНЦИЋ Арсен	1895	Врањско, Билећа	Радник	Фабрика авиона	13, 27, 31, 40
2165	ТАМИНЦИЋ Лазар	1905	Билећа	Радник		29, 31
1132	ТАНАСКОВИЋ Миодраг	1920	Прокупље	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
1237	ТАНАСКОВИЋ В. Славо	1910	Витановац, Краљево	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
256	ТАНКОВИЋ Р. Душан	1910	Доњи Лапац, Лика	Машиновођа	Железничка ложионица	7, 10, 13, 22
2297	ТАСИЋ Војкан	1927	Краљево			17
1257	ТАСИЋ Љубомир	1900		Циглар		13, 31
436	ТАСИЋ Т. Милојко	1892	Ђунис	Кочничар	Железничка станица	7, 12, 13, 29, 22

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1479	ТАТАЛОВИЋ С. Александар	1922	Бјеловар	Матурант	Гимназија у Краљеву	7, 13
1414	ТАТАЛОВИЋ Стево	1903	Дражинац, Лика	Келнер		13
4597*	ТАШИЋ Василије	1914		Чинovníк – приправник	Железничка ложоница	7
440	ТЕОДОРОВИЋ М. Јован	1912	Ердут, Осијек	Кочничар	Железничка станица	12, 13, 31, 22
1129	ТЕПАВАЦ Марко	1915	Раковица	Лимар	Фабрика авиона	7, 13, 27, 40
2108	ТЕРЗИЋ Богољуб	1910	Вранеша, Краљево	Земљорадник		6
437	ТЕРЗИЋ М. Божићар	1911	Витановац, Краљево	Кочничар	Железничка станица	7, 12, 13, 29, 22
2109	ТЕРЗИЋ Љубиша	1912	Милавчићи, Жички срез	Земљорадник		13, 25
441	ТЕРЗИЋ Д. Милован	1898	Рибник	Кочничар	Железничка станица	7, 12, 13, 29, 22
258	ТЕРЗИЋ Д. Милутин	1905	Опљанићи, Жички срез	Ложач	Железничка ложоница	7, 10, 13, 29, 22
257	ТЕРЗИЋ Д. Никола	1913	Сопот, Космајски срез	Ложач	Железничка ложоница	10, 13, 29, 22
2110	ТЕРЗИЋ С. Радомир	1886	Лађевици, Краљево	Трговац		7
1688	ТЕШИЋ Драгомир	1903	Рибница, Краљево	Чувар	Фабрика вагона	11, 13, 23, 22

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1424	ТЕШИЋ Р. Ђурђе	1913	Поповићи, Жички срез	Кафеџија	Кафана „Српски краљ“	13, 17, 27
2111	ТЕШИЋ В. Јован	1856	Поповићи, Жички срез	Земљорадник		17, 29
1258	ТИЈАНИЋ Ј. Живота	1886	Гледић, Жички срез	Земљорадник		13, 17, 31
2150	ТИМОТИЈЕВИЋ Драгослав	1924	Влакча, Младеновац	Радник		5, 7, 27
1134	ТИМОТИЈЕВИЋ Р. Илија	1895	Благојевица	Ложач	Фабрика авиона	7, 13, 30, 40
439	ТИМОТИЈЕВИЋ А. Миливоје	1896	Грошница, Крагујевац	Кочничар	Железничка станица	12, 13, 31, 22
1125	ТИМОТИЈЕВИЋ Р. Радован	1906	Трленци	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
1580	ТИОСАВЉЕВИЋ М. Тодор	1867	Рашка	Рабација		5, 7, 13, 27
779	ТИХОМИРОВИЋ Милан	1905	Иваново Село	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 27, 22
1131	ТКАЧЕВ Данило	1898	Краљево	Столар	Фабрика авиона	13, 26, 40
778	ТОДОРОВИЋ Ј. Владислав	1912	Краљево	Моделар	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22
434	ТОДОРОВИЋ М. Војислав	1908	Сарајево	Кочничар	Железничка станица	12, 13, 26, 22

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1854	ТОДОРОВИЋ С. Вукашин	1896	Пирот	Капетан у пензији		7, 26
1779	ТОДОРОВИЋ Р. Даница	1909	Милићи, Студеница	Домаћица		6
2461	ТОДОРОВИЋ Добривоје	1903	Милићи, Студеница	Земљорадник		7, 13, 29
806	ТОДОРОВИЋ Драгољуб	1910	Милићи, Студеница	Званичник	Фабрика вагона	11, 13, 27
4603*	ТОДОРОВИЋ Драгослав	1919		Студент права		7
1130	ТОДОРОВИЋ Н. Драгутин	1911	Пекчаница	Столар	Фабрика авиона	7, 13, 40
1709	ТОДОРОВИЋ Р. Јулка	1881	Врдила, Жички срез	Домаћица		13
1778	ТОДОРОВИЋ П. Љубица	1879	Милићи, Студеница	Домаћица		6
259	ТОДОРОВИЋ Т. Љубомир	1895	Призрен	Радник	Железничка ложоница	10, 13, 29, 22
1573	ТОДОРОВИЋ А. Милован	1921	Краљево	Столар		7, 13, 17
1574	ТОДОРОВИЋ А. Милош	1924	Краљево	Алатничар		7, 13, 17

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
2320	ТОДОРОВИЋ М. Милош	1921	Петропоље, Краљево	Бојација		17
433	ТОДОРОВИЋ В. Мирослав	1902	Прасковача	Кочничар	Железничка станица	7, 12, 13, 31, 22
775	ТОДОРОВИЋ Никола	1911	Борово	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22
781	ТОДОРОВИЋ Петроније	1904	Петковица	Чиновник	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22
771	ТОДОРОВИЋ Радомир		Шутрин	Стругар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
1708	ТОДОРОВИЋ Рајица	1879	Врдила, Жички срез	Земљорадник		13
2308	ТОДОСИЈЕВИЋ В. Милош	1909	Краљево			17
1503	ТОДОСИЈЕВИЋ В. Стеван	1914	Краљево	Писар	Општина Краљево	13, 17
2182	ТОЛОВИЋ Крста		Остра	Радник		29
260	ТОМАШ Р. Бошко	1919	Високо, Босна	Чиновник	Железничка ложоница	10, 13, 26, 22
2112	ТОМАШЕВИЋ Милутин	1912	Вучитрн	Радник		6
1716	ТОМИЋ Д. Видосав	1921	Витановац, Краљево	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 31
2113	ТОМИЋ Драгомир	1903	Краљево	Чувар		6

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1124	ТОМИЋ Ј. Јеремија	1909	Лучани, Драгачево	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
2114	ТОМИЋ Предраг	1925	Београд	Ученик		7
1564	ТОМИЋ М. Сима	1898	Краљево	Трговац		13
1138	ТОМОВИЋ М. Божићар	1923	Витановац, Краљево	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 29, 22, 40
438	ТОМОВИЋ М. Добрица	1907	Губеревац, Гужа	Кочничар	Железничка станица	12, 13, 27
1449	ТОМОВИЋ М. Милован	1887	Лазац, Краљево	Кафеџија		7, 13, 30
772	ТОПИЋ Ђ. Обрад	1915	Буснови	Лакирер	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
1251	ТОПЛИЧЕВИЋ Милутин	1921	Вучитрн	Радник	Фабрика авиона	13, 31, 40
1243	ТОПОНАРСКИ М. Милоје	1912	Српски Крстур	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 26, 40
1135	ТОРДИЋ Михајло	1912	Трнић, Слуњ	Столар	Фабрика авиона	13, 26, 40
1128	ТОСКИЋ Миодраг	1910	Краљево	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 27, 40
1232	ТОСКИЋ Радослав	1910	Будилови / Брус (?)	Молер	Фабрика авиона	13, 31, 40
1780	ТОЧИЛОВИЋ Дринка	1904	Буковица	Домаћица		6
263	ТОШИЋ Л. Василије	1914	Зеница, Босна	Чиновник	Железничка ложоница	10, 13, 30, 22

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
431	ТОШИЋ Г. Данило	1892	Влакча, Младеновац	Кочничар	Железничка станица	7, 12, 13, 31, 22
1133	ТОШИЋ С. Душан	1913	Црквенац, Свилајнац	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
2115	ТОШИЋ Т. Милорад	1897	Краљево	Полицијски писар		7, 17, 27
2116	ТОШИЋ Р. Миодраг	1922	Брезовица	Земљорадник		6
1233	ТРАИЛОВИЋ Миодраг	1924	Краљево	Радник	Фабрика авиона	13, 29, 40
262	ТРАЈАНОВИЋ К. Бранко	1900	Кочане	Прегледач кола	Железничка ложоница	10, 13, 27, 22
1141	ТРАЈИЋ П. Војислав	1921	Ѓвилане	Ковач	Фабрика авиона	7, 13, 30, 35, 40
1123	ТРАЈИЋ П. Чedomир	1910	Ѓвилане	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 35, 40
1234	ТРАЈКОВИЋ Војислав	1897	Маркагица	Радник	Фабрика авиона	13, 29, 31, 40
274	ТРАЈКОВИЋ М. Душан	1908	Тибужде, Пчињски срез	Ложач	Железничка ложоница	7, 10, 13, 29, 22
774	ТРАЈКОВИЋ Михајло	1912	Влашко Поље, Космај	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22
435	ТРАЈКОВИЋ М. Ранко	1904	Крушевац	Кондуктер	Железничка станица	7, 12, 13, 31, 22
57	ТРБОЛЕВИЋ Љубомир	1909	Какањ, Босна	Службеник	Служба ПТТ	7, 13, 32
1139	ТРЕТЊАК Иван	1923	Марибор	Радник	Фабрика авиона	13, 23, 34, 40

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
261	ТРИПКОВИЋ Н. Богољуб	1909	Моклиште, Бела Паланка	Машиновођа	Железничка ложоница	10, 13, 26, 22
1607	ТРИПКОВИЋ М. Михаило	1903	Пријеполје	Столар	Приватник	7, 13
1392	ТРИПКОВИЋ В. Млађен	1878	Пријеполје	Зидар		13
2117	ТРИФУНОВИЋ М. Бранислав	1908	Гокчаница, Краљево	Земљорадник		6
777	ТРКУЉА С. Давид	1913	Маринковци, Босна	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 27, 22
776	ТРКУЉА В. Јован	1909	Ковин	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
1126	ТРМЧИЋ Милан	1905	Гњилане	Фарбар	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
1236	ТРМЧИЋ С. Милан	1925	Београд	Ученик – шегрт	Фабрика авиона	7, 17, 31, 40
1137	ТРНАВАЦ Г. Милош	1923	Уб	Стругар	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
264	ТУНИЋ Л. Георгије, Глигорије	1913	Призрен	Коглар	Железничка ложоница	10, 13, 31, 22
1127	ТУПОВИЋ Панта	1912	Скопље	Столар	Фабрика авиона	13, 26, 40
773	ТУРИНСКИ Милан	1917	Петровград (Зрењанин)	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 22
1140	ТУРК Франц	1920	Шкофја Лока	Техничар	Фабрика авиона	13, 34, 40
477	ТУЦАКОВИЋ А. Милутин	1921	Краљево	Радник – приправник	XIV секција ЗОП-а	2, 13, 27, 22

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
461	ЋАМИЛОВИЋ Живојин	1907	Вучитрн	Чинovníк	XIV секција ЗОП-а	2, 7, 13, 29, 22
1579	ЋАМИЛОВИЋ Слободан	1919	Вучитрн	Радник		13, 29
1563	ЋЕБИЋ Светислав	1900	Гуча, Драгачево	Војни чиновник		13, 30
25	ЋЕТКОВИЋ Н. Мирко	1891	Трепча, Никшић	Поднаредник	Жандарм. чета	7, 9, 13, 30
2202	ЋИРИЋ Јован		Грачац, Врњачка Бања	Свештеник		6
1568	ЋИРИЦА С. Алексеје	1901	Бресник, Студеница	Земљорадник		7, 13, 17
4618	ЋИРИЦА Гојко	1871	Бресник, Студеница	Земљорадник		7
2118	ЋИРКОВИЋ Радојица	1911	Старо Село, Жупско	Бравар		6
2119	ЋОПИЋ С. Витомир	1916	Босанска Костајница			6
1182	ЋОПИЋ С. Коста	1912	Босанска Костајница	Бравар	Фабрика авиона	13, 31, 40
2120	ЋОПИЋ Д. Симо	1880	Босанска Костајница			6
2121	ЋОСИЋ Ђорђе			Ковач		6
782	ЋОСОВИЋ Р. Ратко	1914	Крагово	Радник	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
265	ЋУЛИБРК Ђ. Милош	1906	Босански Петровац	Машиновођа	Железничка ложоница	7, 10, 13, 26, 22
2223	ЋУРЧИЋ М. Драгомир	1926	Врдила, Жички срез	Крајачки помоћник	Крајачка радња	17

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1351	ЋУРЧИЋ М. Душан	1901	Орља Глава, Студеница	Земљорадник		7, 13
783	УТРИНОВ Боровоје	1910	Петровград (Зрењанин)	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
2124	УЗЕЛАЦ Никола	1904	Удбина, Лика	Кафедија		29
266	УЗУНОВИЋ Б. Лазар	1901	Дубоко, Ужице	Машиновођа	Железничка ложоница	10, 13, 30, 22
267	УЉАРЕВИЋ Н. Милан	1901	Доња Врбица, Зета	Машиновођа	Железничка ложоница	7, 10, 13, 31, 22
2184	УМЕЊЕЦ Константин	1895	Београд	Професор		30
1821	УНКОВИЋ Д. Бранко	1925	Невесиње	Ученик	Фабрика авиона	7, 15
88	УНКОВИЋ С. Душан	1892	Невесиње	Служитељ	Окружни суд	7, 13, 21, 30
2371	УНКОВИЋ Д. Сима	1923	Невесиње	Службеник	Железница	7, 15
1577	УРОШЕВИЋ С. Боровоје	1896	Медвеђа, Трстеник	Пекар		7, 13
2125	УРОШЕВИЋ Љубинко	1914	Мокра Гора	Шпедитер		30
2126	УСИЉАНИН Десимир	1923	Конарево, Краљево	Радник		7
1240	УСИЉАНИН Ј. Миодраг	1893	Краљево	Лимар	Фабрика авиона	7, 13, 40

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1572	УСИЉАНИН С. Светислав	1898	Савово, Студеница	Земљорадник		7, 13
2127	УСПЕНСКИ Всеволод		Русија	Служитељ		22
2128	ФАРКАШ Павле		Велики Бечкерек	Ковач		31
786	ФАТУР Станислав	1904	Трст	Пословођа	Фабрика вагона	7, 11, 13, 22, 34, 35
1142	ФИЛИПОВИЋ Драгољуб	1921	Пећ	Авиомеханичар	Фабрика авиона	13, 29, 40
442	ФИЛИПОВИЋ Л. Милован	1899	Ракинац, Велика Плана	Благајник	Железничка станица	12, 13, 31
1143	ФИЛИПОВИЋ Х. Миљко	1910	Богутавац	Лимар	Фабрика авиона	7, 13, 17, 40
1518	ФИЛИПОВИЋ С. Радмила	1923	Краљево	Домаћица		13, 17, 29
2176*	ФИЛИПОВИЋ Радојко	1876	Студеница	Земљорадник		13, 29
4623	ФИЛИПОВИЋ Радојко	1881	Грлица, Жички срез	Земљорадник		7
1517	ФИЛИПОВИЋ С. Радослав	1916	Краљево	Радник		13, 17
784	ФИШЋА Жива	1910	Перлез	Столар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 22

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1515	ФЛАМХАФТ Илија	1878	Чабољинка, Пољска	Предузимач		5, 7, 13
785	ФРАНЦУСКИ Л. Ђура	1903	Кијинда	Фарбар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 22
268	ХАЈДИНОВИЋ Ђ. Никола	1904	Чађавац, Бјеловар	Машиновођа	Железничка ложоница	7, 10, 13, 27, 22, 35
269	ХАУБЕРГ Е. Јосип	1909	Београд	Електричар	Железничка ложоница	10, 13, 22, 34
1145	ХАЦИПЕРИЋ Чедомир	1915	Приштина	Столар	Фабрика авиона	7, 13, 30, 40
1815	ХАЦИЋ Анка	1901	Загреб	Учитељица	Народна школа	27
787	ХИБЛ Емил	1892	Трст	Посовођа	Фабрика вагона	11, 13, 22, 34
30	ХИНИЋ Ђ. Петар	1894	Кореница	Каплар	Жандарм. чета	9, 13, 26
1144	ХОРВАТ Лаци	1899	Велика Кањжа	Радник	Фабрика авиона	13, 40
2130	ХРИСТИВОЈЕВИЋ Миливоје	1919	Пожега	Бравар		6
2132	ХУМЕР Мартин	1893	Требиње	Радник		6
2133	ЦАР Јосип	1914		Кројач		6
790	ЦВЕЛИЋ М. Јован		Петровград (Зрењанин)	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 26, 22
445	ЦВЕЛИЋ М. Костадин	1917	Ново Село, Куршумлија	Кочничар	Железничка станица	12, 13, 27, 22

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1670	ЦВЕТКОВИЋ М. Добривоје	1905	Рибница, Краљево	Фотограф		7, 13, 23, 27
788	ЦВЕТКОВИЋ Драгољуб	1898	Шабац	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 30, 22
2134	ЦВЕТКОВИЋ Јефто	1914	Косовска Митровица	Бравар		6
789	ЦВЕТКОВИЋ Радомир	1914	Пирот	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
1146	ЦВЕТКОВИЋ Светолик	1921	Подгарић	Стругар	Фабрика авиона	13, 26, 40
444	ЦВЕТКОВИЋ Р. Чедомир	1904	Милатовац	Возовођа	Железничка станица	7, 12, 13, 29, 22
270	ЦВЕТКОВИЋ – МИЛОШЕВИЋ Ч. Живан	1911	Гложане, Ресавски срез	Бравар	Железничка ложоница	7, 10, 13, 29
1147	ЦВЕТОЈЕВИЋ Душан	1909	Београд	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
1848	ЦВИЛИЋ Алекса	1904	Мркоњић	Зидар		7, 26, 29
2183	ЦЕРОВИЋ Мирко		Метковић	Чинovníк		29
2135	ЦИМЕРМАН Јосип	1879	Тржич, Словенија	Бравар		6
1261	ЦИМЉАНИЋ О. Никола	1911	Бијело Поље	Војни наредник		7, 13, 31
1766	ЦРКВЕНИК Исидор					23

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
2212	ЦРНОГОРАЦ Милован		Гацко	Радник		29
446	ЧАВИЋ Н. Јован	1916	Војнић, Хрватска	Кочничар	Железничка станица	12, 13, 27, 22
17	ЧАЂЕНОВИЋ Ђ. Новак	1901	Брскут, Подгорица	Жандарм. наредник	Жандарм. чета	9, 13
1239	ЧАЈИЋ А. Марко	1908	Градац	Алатничар	Фабрика авиона	13, 26, 40
791	ЧАЛИЈА Благоје	1912	Трусина	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22
1154	ЧАМАГИЋ Божићар	1923	Подунавци	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 14, 29, 40
2200	ЧАМАГИЋ Чедо		Подунавци			6
1151	ЧАРАПИЋ Никола	1922	Лесковац	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 26, 40
793	ЧЕБОХИН Албин	1905	Дивача, Италија	Столар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 22, 34
1507	ЧЕЛИЋ Мито	1890	Вршац	Кројач		13
795	ЧЕЛИК Вукосав	1902	Јајце, Босна	Радник	Фабрика вагона	11, 13, 31, 22
1571	ЧЕПЕРКОВИЋ И. Срећко	1913	Ново Село	Трговац		13, 30
4601	ЧЕРГОЛ Марио			Бравар	Фабрика вагона	6
797	ЧЕРЊАКОВСКИ П. Алексије	1900	Ростов, Русија	Стругар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 17, 22

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
2137	ЧЕТРОВИЋ Љ. Владимир	1881	Адрани, Краљево	Земљорадник		16, 29
2138	ЧЕТРОВИЋ Н. Радое	1888	Адрани, Краљево	Земљорадник		29
2136	ЧЕШЉАРАЦ Стеван	1920	Баре, Ушће	Радник		6
792	ЧИЖЕК Карло	1909	Свети Јурај	Столар	Фабрика вагона	11, 13, 22, 34
2139	ЧИКАНОВИЋ С. Жика	1915	Краљево	Бравар		6
1238	ЧКОВРИЋ Ј. Радослав	1924	Рибница, Краљево	Радник	Фабрика авиона	13, 23, 29, 40
2140	ЧОЛИЋ М. Милован	1920	Попина	Земљорадник		6
2141	ЧОЛОВИЋ Миладин	1911	Чачак	Пекар		6
1483	ЧОЛОВИЋ Радиша	1908	Љутица, Ужице	Опанчар		7, 13, 27
271	ЧУБРИЛОВИЋ Ј. Лазар	1907	Бања Лука	Ложач	Железничка ложоница	10, 13, 26, 22
2218	ЧУБРИЛОВИЋ Саво		Краљево	Бравар	VII секција ЗОП-а	1, 22
1149	ЧУК Ернест	1920	Шоптањ, Словенија	Електричар	Фабрика авиона	13, 34, 40
1148	ЧУК Јудвиг	1909	Рача, Марибор	Радник	Фабрика авиона	13, 34, 40
1521	ЧУКИЋ М. Александар	1902	Краљево	Пекар		7, 13, 17, 27
1150	ЧУКИЋ Р. Бранислав	1923	Краљево	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 17, 29, 40
1153	ЧУКИЋ Р. Војислав	1921	Краљево	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 17, 29, 40

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
1152	ЧУКИЋ Јосип	1920	Пећ	Бравар	Фабрика авиона	13, 31, 40
42	ЧУЛИЋ Ј. Виргилије	1901	Трново, Битол	Инжењер	Начелство среза Жичког	7, 13, 35, 37
796	ЧУЧКОВИЋ Ј. Душан	1916	Балинац, Глина	Столар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 22
803	ЦИНО Т. Милан	1916	Илица, Сарајево	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 16, 27, 22
804	ЦУДОВИЋ М. Радослав	1910	Боровице, Лебане	Ременар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 30, 22
1266	ШАЈАТ Иван	1905	Сењ	Зидар		13, 29, 34
4568	ШЕВЧЕНКО Никола	1903	Кубан, Русија	Радник		15
272	ШИБАЛИЋ Р. Видоје	1908	Горјане, Ужички срез	Бравар	Железничка ложоница	10, 13, 22
1242	ШИЉКОВИЋ Радослав	1898	Госпић	Ложач	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40
1535	ШКОВРИЋ С. Милан	1901	Нови Пазар	Продавац новина		7, 13, 31
1662	ШКОВРИЋ Радослав	1923	Рибница, Краљево	Ковач		7, 13
273	ШКОРО С. Спасоје	1904	Сливчић, Мостар	Машиновођа	Железничка ложоница	7, 10, 13, 26, 22, 35
800	ШКРКАР Никола	1912	Лужани	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 27, 22
1155	ШКУРЕНКО И. Ђорђе	1921	Панчево	Радник	Фабрика авиона	7, 13, 31, 40

Број у бази	Презиме и име	Година рођења	Место рођења	Занимање	Запослење	Извори
798	ШКУРЕНКО Г. Игњатије	1900	Таганрог, Русија	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 22
802	ШОБОТ Радомир	1914	Бастасин	Бравар	Фабрика вагона	11, 13, 27, 22
1837	ШОЛТЕР Владислав	1927	Мокрин			34
799	ШОПОВИЋ Светомир	1903	Пирот	Столар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
1158	ШТЕКАР И. Радко	1923	Слап, Ајдовщина	Лимар	Фабрика авиона	7, 13, 34, 40
801	ШТУЛИЋ М. Ђорђе	1915	Бјелоперица, Косјерић	Бравар	Фабрика вагона	7, 11, 13, 31, 22
1428	ШЋЕКИЋ С. Александар	1921	Беране	Богослов		13, 31
1429	ШЋЕКИЋ С. Бранислав	1923	Беране	Матурант	Гимназија у Краљеву	13, 31
1159	ШЋЕПАНОВИЋ Радоје	1887	Колашин	Радник	Фабрика авиона	13, 23, 29, 40
1156	ШУЛЕЛИЋ Р. Илија	1914	Лозовик	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 29, 40
1157	ШУЛЕЛИЋ М. Радослав	1889	Велико Орашје	Бравар	Фабрика авиона	7, 13, 29, 40

Извори и литература

Објављена и необјављена архивска грађа

Архив Југославије, материјал Државне комисије за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача, фонд бр. 110, ф. 333.

Бишевац, Благомир, Архивска грађа о догађајима октобра 1941, Зборник радова *Краљево октобра 1941*, Краљево, 2003.

Zbornik dokumenata i podataka o narodnooslobodilačkom ratu jugoslovenskih naroda, Vojnoistorijski institut JNA Beograd, tom I, knj. 1, 1949.

Историјски архив Краљево, фонд *Општина краљевска (1918-1941)*, к: 2.

Историјски архив Краљево, фонд *Скупштина среза Краљево (1944-1967)*, к: 7.

Народни музеј Краљево, збирка *Архивалије и предмети стрељаних у лажеру*.

Народни музеј Краљево, збирка *Плакати, леци (1941-1944)*.

Народни музеј Краљево, збирка *Реалије и меморијални предмети (1941-1944)*.

Општина Краљево, Одељење матичне службе: *Протоколи умрлих Српске православне цркве; Матице покојних Римокатоличког жупског уреда цркве Св. Миховила у Краљеву (1941-1945)*.

Литература

Албахари, Давид (1998). *Геџ и Мајер*, Стубови културе, Београд.

Асман, Алаида (2002). *Рад на националном памћењу, Кратка историја немачке идеје образовања*, Београд.

Bauer, Yehuda (2001). *Rethinking the holocaust*, Yalle University Press, New Haven-London.

Бркић, Станиша (2007). *Име и број – Крагујевачка трагедија*, Крагујевац.

Виријевић, Владан (2006). *Краљево, град у Србији (1918-1941.)*, Краљево.

Глишић, Венцеслав (1970). *Терор и злочини нацистичке Немачке у Србији 1941-1944*. Београд: Институт за историју радничког покрета Србије.

Глишић, Венцеслав (2003). Још једном о великом злочину у Краљеву 1941. Зборник радова: *Краљево октобра 1941*, Краљево: ИАК, НМК, 221-229.

Говедарица, Добривоје (1974), *Ложбоница-секција за вучу возова Краљево, грађа за монографију*, Краљево.

Говедарица, Добривоје (1977). *Железничари Краљева – радници, револуционари, градитељи*, Краљево.

Димић, Љубодраг (1994). Историографија и идеологија – југословенско искуство 1945-1955. *Годишњак за друштвену историју, година I, свеска I*. Београд: Филозофски факултет, 35-54.

Димић, Љубодраг (2003). Рат и историографија. Зборник радова: *Краљево октобра 1941*. Краљево: ИАК, НМК, 197-220.

Драшковић, Драган (2003). Стање у Краљеву октобра 1941. покушаји да се спречи и прекине стрељање талаца, Зборник радова: *Краљево октобра 1941*. Краљево: ИАК, НМК, 85-111.

Драшковић, Драган (2009). Немачка војска поново прелази преко нас Срба. Краљевачки октобар 1941. Зборник радова: *Краљево октобра 1941*, Краљево: ИАК, НМК, 111-139.

Драшковић, Драган и Крејаковић, Силвија (2011). Каталог изложбе: *Опомена – краљевачки октобар 1941*. НМК

Ђорђевић, Ненад (2009). Крагујевачка трагедија у престоничкој штампи 1945-1947, Зборник радова: *Прилози истраживању злочина геноцида и ратних злочина*, МЖГ, Београд, 287-293.

Жутић, Никола (2004). *Авиоиндустрија и ваздухопловство у Краљевини Југославији 1918-1945*, Београд.

Јоветић, Раде (1999) Масовно стрељање у Краљеву у октобру 1941, *Југословенски историјски часопис*, бр. 1-2, Београд.

Јончић, Коча (1971). *Краљевачки октобар 1941*. Београд: Економска политика и КПЗ.

Јончић, Коча (1971). „Улога 717. немачке дивизије у борбама 1941. у западној и централној Србији и у масовном стрељању грађана у Краљеву и Крагујевцу“, саопштење са научног скупа: *НОР и револуција у Србији 1941-1945*, Институт за историју радничког покрета Србије у Београду и Музеј устанка 1941. Титово Ужице, Београд, септембар 1971.

Краљево октобра 1941 – казивања преживелих, издавач: Општински одбор ССРНС, уредници Радивој Јоветић и Владимир Бережнов, Краљево 1966.

Краљево октобра 1941. Зборник радова. Краљево: 2003.

Киш, Данило (1990). *Енциклопедија мртвих*. Београд: Београдски изда-

вачко-графички завод.

Кољанин, Милан (2005). Немачка окупациона политика и геноцид над Јеврејима у Србији. Зборник радова: *Геноцид у XX веку на просторима југословенских земаља*. Београд: МЖГ, 110-133.

Крејаковић, Силвија (2003). Избеглице у Краљеву (1941-1944). Зборник радова: *Краљево октобра 1941*. Краљево, ИАК, НМК, 69-85.

Крејаковић, Силвија (2005). У спомен на жртве немачког злочина у Краљеву. Процес писаног и електронског памћења, Зборник радова: *Прилози истраживању злочина геноцида и ратних злочина*, Београд: МЖГ, 249-283.

Krejaković, Silvija i Štrle, Urška (2011). Rekvijem za harmoniku: Slovenci u kontekstu masovne odmazde u Kraljevu, Međunarodni zbornik radova: *Dve domovini/Two Homelands*, br. 33, Institut SRCSAZU, Ljubljana, 73-89.

Крејаковић, Силвија и Ескенази-Милутиновић, Марсела (2012). Култура сећања: радионице о трауматичној прошлости, Зборник радова: *Истраживања и меморијализација геноцида и ратних злочина*, Музеј жртава геноцида, Београд.

Манојловић-Пинтар, Олга (2007). Смрт и култура сећања. Зборник радова: *Приватни живот код Срба у XX веку*. Београд: Клио, 897-908.

Матијевић, Милан (2006). *Краљево их није заборавило*, Краљево.

Милановић, Драгољуб (1973). *Краљево и његово уже гравитационо подручје*. Београд: Српско географско друштво.

Милошевић, Д. Слободан (1981). *Избеглице и пресељеници на територији окупиране Југославије (1941-1945)*. Београд: Институт за савремену историју.

Митровић, Андреј (1973). Нови поредак и југоисточна Европа (Немачка и Италија према југоистоку Европе почетком Другог светског рата). Зборник радова: *Устанак у Југославији 1941. и Европа*. Београд: Зборник САНУ, 185-209.

Петрановић, Бранко (1992). *Србија у II светском рату (1939-1945.)*. Београд: Војноиздавачки и новински центар.

Ристић, Љубодраг (2003). Обележавање годишњице стрељања у Краљеву 1941. године, компаративно истраживање извештаја у јавним гласилима „Политика“ и „Ибарске новости“. Зборник радова: *Краљево октобра 1941*, Краљево, 241-276.

Ристић, Радомир (2003), Место стрељања и покопавања талаца у Краљеву, Зборник радова: *Краљево октобра 1941*, Краљево, 179-196.

Ристовић, Милан (2008). Прогоњени и њихови саучесници: солидарност и помоћ Јеврејима у Србији, (Зборник радова с научног скупа, Јеруса-

лим-Yad Vashem, 15-20. јуна 2006). *Израелско-српска научна размена у проучавању холокауста*. Београд: МЖГ, 169-209.

Симић, Михаило (1983). *Краљево октобра 1941: сведочења и сећања*. Београд: Српска књижевна задруга.

Станковић, Ђорђе (2006). Српски медијски мартинијум, *Историја и сећање - студије историјске свести*, Институт за новију историју Србије, Београд, 112-140.

Steinbücher, Rudi (1988). *Oj, zdaj gremo. Slovenski izgnanci v Kraljevu*. Ljubljana: Založba Borec.

Белешка о ауторки

Силвија Крејаковић (рођ. Јаблановић), рођена је 1971. у Подравској Слатини, Хрватска. По завршетку основне и средње школе у Краљеву, дипломирала је 1996. на групи за историју Филозофског факултета у Београду. Од 1997, ради у Народном музеју у Краљеву као историчар, виши кустос. Радилa је на више коауторских и ауторских изложби на теме из историје Краљева. Теме страдања на подручју Краљева у Другом светском рату представила је кроз фотодокументарне презентације у Народном музеју у Краљеву, у више краљевачких школа и у меморијалном центру Јад Вашем у Израелу, 2007, као полазник Међународне школе за истраживање холокауста. Са радовима је учествовала на више домаћих и међународних научних скупова: Краљево октобра 1941 – округли сто, скуп историчара из Србије, Народни музеј Краљево, 2001; 6. Међународна конференција о образовању о холокаусту: Teaching the Shoah, fighting Racism, од 7. до 10. јула 2008. у Јад Вашему; 8. колоквијум Међународне асоцијације историјских музеја: Музеји као места помирења, у Београду, 24. до 27. септембра 2008. Ауторка је више чланака и прилога у стручним часописима и зборницима радова Народног музеја у Краљеву, Музеја жртава геноцида у Београду, Института за миграције Словеначке академије наука и уметности у Љубљани (*Slovenska akademija znanosti in umetnosti*).

Звање музејског саветника стекла је 2016. године.

Од 2018. године ради у Музеју града Београда – Завичајном музеју у Земуну.

Библиографија:

Крејаковић С., (2019). Стрелјање у Краљеву, октобра 1941: истраживање, интерпретације и преглед меморијализације у Народном музеју Краљево. Зборник радова: *Наша прошлост*, бр. 17/18, Краљево, 93-127.

Крејаковић С., (2018). Краљево, октобра 1941: жртве масовне одмазде пореклом са подручја које гравитира Доњој Градини. Часопис ЈУ Спомен-подручја Доња Градина: *Топола*, год. IV, бр. 4, Бања Лука, 77-97.

Крејаковић С. (2017). Ехо ратне прошлости: на дугим пругама између Марибора и Краљева, Часопис за културу, науку и образовање: *Словеника, III*, Национални савет словенацке националне мањине, Београд, 87-101.

Крејаковић С. (2017). Фотографије као сведочанства присуства: друг Тито и друг Марко у Ранковићеву и Краљеву. Каталог изложбе, Народни музеј Краљево.

Крејаковић С. (2016). У Краљеву после Ранковићева: конструкција сећања на свечане дочеке Ј. Б. Тита и Александра Ранковића. Зборник радова са научног скупа (Краљево–Ранковићево–Краљево, НМК, 17. и 18. август 2015), Народни музеј Краљево, Центар за историју Југославије и савремену националну историју Београд, у припреми за штампу.

Крејаковић С., Новчић С. (2015). Култура сећања: Ко не памти изнова проживљава. Каталог изложбе, Народни музеј Краљево.

Крејаковић С., Бережнов А. (2015). Краљевачко подручје у англоамеричком бомбардовању 1944. године. *Годишњак за истраживање геноцида*, Музеј жртава геноцида, Спомен-музеј „21. октобар“, Београд – Крагујевац: 77-125.

Крејаковић С., Бережнов А. (2014). Савезничко бомбардовање 1944: „Краљево, гомила рушевина – масовна гробница“, *Наша прошлост* 15, НМК, ИАК: 137-173.

Крејаковић С. (2014). Између мита и истине: Масовна одмазда у Краљеву, октобра 1941. Тематски зборник радова: *Срби и рат у Југослави-*

ји 1941. године. (ур. Алексић Д.) Институт за новију историју Србије, Музеј жртава геноцида, Институт за славистику Руске Академије наука, Београд: 411-437.

Крејаковић С. (2014). Историјско одељење. Шездесет година Народног музеја Краљево, НМК: 55-75.

Крејаковић С. (2013). Идентитети жртава стрељаних у Краљеву октобра 1941, Музеј жртава геноцида, Београд.

Крејаковић С. (2013) Одрастање од 1941. до 1999. *Одрастање у Краљеву у XIX и XX веку*. Каталог изложбе, Народни музеј Краљево: 125-145

Михајловић Т., Крејаковић С., Новчић С., Лишанин Н. (2012). Радио-нице – музејске школе. Нови педагошки пројекат Народног музеја у Краљеву, Наша прошлост 13, НМК, ИАК: 265-291.

Крејаковић С., Ескенази-Милутиновић М. (2012). Култура сећања: радионице о трауматичној прошлости, *Истраживања и меморијализација геноцида и ратних злочина*. Годишњак Музеја жртава геноцида, Београд: 211-232.

Драшковић Д., Крејаковић С. (2011). Опомена – краљевачки октобар 1941. Каталог изложбе, Народни музеј Краљево.

Krejaković S., Strle U. (2011). Rekvijem za harmoniku: Slovenci u kontekstu masovne odmazde u Kraljevu, *Dve domovini/Two Homelands*, br. 33, Inštitut za slovensko izseljenstvo in migracije SAZU, Ljubljana: 73-88.

Крејаковић С. (2011). Окупација у сликама: ратни плакат (1941-1944) из збирке плаката Народног музеја Краљево. Каталог изложбе, Народни музеј Крушевац.

Krejaković S, Antonijević N., Đorđević N. (2009). Jad Vašem – iskustva polaznika Međunarodne škole o holokaustu iz srpskih muzeja. Zbornik radova sa VIII kolokvijuma Međunarodne asocijacije istorijskih muzeja (Beograd, 24-27. septembar 2008): *Muzeji kao mesto pomirenja*, Istorijski muzej Srbije, Beograd: 267-287.

Крејаковић С. (2009). У спомен на жртве немачког злочина у Краљеву октобра 1941. Процес писаног и електронског памћења жртава у Народном музеју Краљево. *Прилози истраживању злочина геноцида и ратних злочина*. Годишњак Музеја жртава геноцида, Београд: 249-283.

Драшковић Д., Филиповић В., Ристић Р., Крејаковић С., Савић М. (2009). Гимназија у Краљеву (1909-2009). Каталог изложбе, НМК.

Крејаковић С. (2009). Словенци избеглице у Краљеву у време окупације (1941–1944). *Наша прошлост 10*, НМК, ИАК: 139-155

Крејаковић С. (2008). Погледи, искуства: Јад Вашем – чувар сећања на жртве холокауста и геноцида. Зборник радова са стручних скупова секције историчара МДС (Крагујевац–Београд–Краљево), св. 6, Музејско друштво Србије, Краљево: 91-96.

Крејаковић С. (2006). Плакат као музеалија, *Наша прошлост 7*, НМК, ИАК: 175-194.

Крејаковић С. (2005). Катастар среза Жичког: грађа за привредну историју, *Наша прошлост 6*, НМК, ИАК: 207-217.

Крејаковић С. (2005). Плакат у окупираном Краљеву (1941-1944). Каталог изложбе, НМК

Крејаковић С. (2003). Избеглице у Краљеву 1941. Зборник радова са округлог стола: *Краљево октобра 1941*. (Краљево, 16. октобар 2001), НМК, ИАК: 69-85.

Драшковић Д., Крејаковић С., Арсић М., Бишевац Б. (2001) Краљево 1941-1945. Каталог изложбе.

Крејаковић С. (2000) Неки топономастички трагови некадашњег сточарења у Подибру. Зборник радова са научног скупа (Београд – Краљево, 14-16. август 1997): *Рудо Поље – Карановац – Краљево. Од првих помена до Првог светског рата*, посебна издања, књ. 76. Балканолошки институт САНУ, Народни музеј Краљево, Београд – Краљево: 81-87.

РЕГИСТАР ИМЕНА

А

Азабагић, Ферид 33, 43, 62, 72
Албахари, Давид 76, 77
Андрић, Иво 4
Асман, Алаида 13, 277
Аћимовић, Милан 27

Б

Бабовић, Спасенија – Цана 55
Бакарић, Владимир 55
Bauer, Yehuda 71, 277
Беме, Франц 32, 38, 59, 64
Бережнов, Владимир 10, 13, 60, 278, 282, 293
Бишевац, Благомир 13, 47, 53
Блажић, Живан 42, 84
Блажић, Милорад 84
Блажић, Михајло 84
Блажић, Радисав 84
Бреге, Луј 21
Бркић, Станиша 5, 6, 7, 13, 16, 31, 60, 65, 277
Броз, Јосип – Тито 55, 90
Божич, Петар 36
Букара, Драго 43
Букара, Нега 43

В

Вагнер, Карл 62, 63
Веселинов, Јован – Жарко 55
Велимировић, Драгутин 61
Велимировић, Николај епископ 7, 17, 24, 64, 70, 71
Веснић, Радослав 37, 38, 57
Вилотијевић, Драгомир 31
Вилфан, Марија 55
Виријевић, Владан 13, 22, 23, 68, 277
Вишњић, Перица М. 29
Влахов, Густав 55

Вукмановић, Светозар – Темпо 55

Г

Гвозденовић, Сава 95
Götz (eng. Goetz), 76, 78
Глишић, Венцеслав 14, 16, 59, 60, 61, 277, 278
Гниусек, Едвард 42
Говедарица, Добривоје М. 22, 25, 277, 278
Грегорић, Павле 55

Д

Давидовић, Горан 13
Даниловић, Угљеша 55
Деш, Ото 11, 29, 30, 38, 39, 47, 57, 60, 62
Димитријевићи, 42
Димитријевић, Бојан 34
Димић, Љубодраг 14, 19, 52, 53, 54
Долинар, Лојзе 68, 69
Дир, Милан 36
Драгослав, 64
Драшковић, Драган 13, 14, 19, 57, 64, 278, 283, 284

Ђ

Ђокић, Небојша 13, 29
Ђорђевић, Љубомир 26, 35
Ђорђевић, Ненад 65
Ђурић, Иван 19
Ђурић, Радослав 37

Ж

Живковић, Мирослав 85
Живковић, Станислав 85
Жутић, Никола 21, 25, 278

И

Ивановић, Тома 36

Ј

Јакшић, Павле 31, 69

Јанчић Лопичић, Јелена 62
 Јањетовић, Зоран 4
 Јовановић, Гвозден 11
 Јовановић, Ружа 86
 Јовановић, Зоран М. 17
 Јоветић, Радивој – Раде 10, 13, 19,
 58, 96, 278
 Јончић, Јованка 42
 Јончић, Никола – Коча 10, 11, 29,
 30, 33, 53, 59, 60, 63, 64, 66, 70, 278
 Јончић, Ружица 42

К

Кајтел, Вилхем 32
 Карађорђевић, Петар I 25
 Карађорђевић, Петар II 65
 Карајовић, Милева 83
 Кениг, Паул 39
 Киш, Данило 56
 Клефл, 70
 Кнежевић, Михајло 25
 Конески, Блаже 55
 Крајгер, Сергеј 55
 Крејаковић, Силвија 5, 6, 7, 14, 19,
 44, 47, 56, 67, 72, 75, 78, 278, 279,
 281, 282, 283, 284
 Крејаковић, Слободан 20
 Крсмановић, Милорад 86
 Крсмановић, Станоје 86
 Крстић, Добрила 26
 Крстић, Душан 57
 Крунић, Спасоје 17, 18, 89
 Курсула, Јован Јова 31, 33, 52

Л

Лескошек, Франц 55
 Липица, Мирко 62
 Лист, Вилхелм 30, 31, 32
 Лобода, Бојан
 Лозанић, Александар 85
 Лукић, Драгоје 5
 Луковић, Радомир 41

Љ

Љотић, Димитрије 70

М

Максимовић, Тома 27
 Марковић, Миодраг 36, 42, 83
 Матијевић, Милан 12, 22, 279
 Мацан, Јарослав 36
 Мациович, Алфонс 39, 70, 71
 Meyer, 76, 77
 Мијатовић, Цвијетин 55
 Милакић, Томислав 24, 36
 Миланковић, Милутин 21
 Милановић, Драгољуб 23, 58
 Миловановић, Коста – Пећанац 34,
 70
 Милошевић, Слободан 55
 Минић, Милош 69
 Митровић, Андреј 25, 26, 279
 Митровић, Ратко 37
 Михаиловић, Драгољуб – Дража 37,
 38, 64, 65
 Мицић, Бранислав 41
 Мишић, Драгутин 62, 63
 Мишић, Злата 62, 63
 Мишовић, Драгиша 34, 37
 Мојсов, Лазар 55

Н

Нађ, Коста 55
 Наумовић, Наум 36
 Недић, Милан 34, 70
 Никанор, епископ 56
 Николић, Драгослав – Рајко 43
 Николић, Јанко 43
 Николић, Нада 43
 Николић, Коста 13
 Николић, Савко 41
 Новаковић, Љубо 34

О

Обрадовић, Василије 42, 86
 Обрадовић Живан 86

Обрадовић, Љубиша 86
Обрадовић, Милена 86
Обрадовић, Светислав 86
Обућина, Драгослав 57

П

Пајовић, Никола 36
Павле (патријарх) 56
Педовић, Никола 36
Пенезић, Слободан – Крцун 69
Пенеш, Алојз 69
Пенеш, Марјан 69
Перуткић Грбић, Бисенија 35
Перуткић, Петар 36
Петковић, Станко 41
Петровић, Горан 42
Петровић, Сава 42
Петровић, Миљко – Рижа 22, 46, 50, 98
Пинтар Манојловић, Олга 56, 279
Попивода, Крсто 55
Поповић, Васа 10
Перићи, 36

Р

Радовановић, Бора 36
Радовановић, Миле 37
Радомировићи, 42
Радомировић, Мика 36
Радосављевић, Јован 71
Ранковић, Александар 65, 69
Ристић, Љубица 42
Ристић, Љубодраг П. 14, 54, 55, 65, 68, 279
Ристић, Милица 42
Ристић, Радомир 13, 68, 279, 284

С

Савић, Павле 55
Секуловић, Зорка 55
Селаков Ђорђевић, Олга 26, 32, 35, 44
Симић, Михајло 10, 68

Сломовић, Марко 39
Стамболић, Петар 69
Стаменовић, Мирослав 11, 13, 19, 64
Станимировић, Урош 36
Станковић, Ђорђе 15, 16, 17, 280
Стефан, епископ 56
Стефановић, Драги 36
Стојић, Стојан 84

Т

Терзић, Рајко 33
Темпл, 62
Тимотијевић, Миломир 97
Тимотијевић, Милош 13
Томашевић, Десимир 34
Томић, Жарко 26
Томићи, 36

Ч

Чолаковић, Родољуб 55

Ћ

Ћирић, Радојица 13

Ф

Филиповић, Мирослав 22, 25, 28
Франко, 67

Х

Хацић, Стеван 21
Хитлер, Адолф 34, 37
Hobsbawn, Eric 56
Хумо, Авдо 69

Ш

Шифер, Данијел 55
Шмидер, Клаус 15
Шошкић, 70
Штајнбихер, Руди 42, 43, 68, 70, 73, 97

Рецензија

Већ готово једну деценију пратимо рад колегинице Силвије Крејаковић на утврђивању броја жртава „краљевачког октобра 1941.“ Њен методолошки поступак сматрамо валидним, а резултат до кога је досегла преданим истраживачким радом, савлађивањем отпора, стереотипа и предрасуда локалне јавности, вишеструко важним. Упорност у раду, приступ прошлости који инсистира на уважавању методолошких начела струке и умности, са протоком времена је створио психолошке предуслове неопходне историчару намерном да досегне до поузданих знања о прошлости. Проучавање прошлости по својим резултатима неминовно се морало разликовати од њеног политичког тумачења. Уместо политичке употребе и „лицитирања“ бројем убијених и именима жртава, пред нама је истраживачки резултат који одликује прецизност у утврђивању чињеница, околности, контекста.

Почев од 1945, град Краљево обележава свој трагични „октобар 1941“. И ма како изгледало да је проблематика тог догађаја одавно постала историја, прошлост испуњена сећањима и болом, покушај његовог истраживања и рационализације броја жртава показује у којој је мери то и данас догађај који није ослобођен политичности. У „конструкцији сећања“ на жртве злочина у Краљеву 1941, важно место су свих претходних деценија имали политичари и пропагандисти, а тек делом и историчари. На тај начин, истраживање које је обавила колегиница Крејаковић неминовно је отворило и важно питање односа према прошлости коју истражују (тај однос мора бити рационалан и критички) и односа политичара према догађајима који обележавају (тај однос мора бити испуњен пијететом према жртвама). „Истицање“ произвољног броја погубљених у Краљеву 1941, без инсистирања на његовом повезивању са именима свирепи побијених људи, само је још један од видова дехуманизације жртава „краљевачког октобра“ и њихова даља увреда. Тој лошој и распрострањеној навици, истраживање колегинице Крејаковић „стаје на пут“.

О интересовањима аутора речито говори структура рада „Идентитети жртава стрељаних у Краљеву, октобра 1941.“. Поред инструктивних уводних делова рада, у њему доминирају три целине посвећене

историји процеса који је довео до злочина, меморијализацији трагедије која је задесила град и научној обради података о жртвама злочина (квантификација злочина и спискови страдалих). На тај начин структуриран, рукопис колегинице Крејаковић исказује уочљиво инсистирање аутора на разумевању историјског контекста у коме се злочин догодио и прецизног регистровања података о страдалима.

У уводним деловима рада („Реч унапред“ и „Краљево у раздобљу између два светска рата“), колегиница Крејаковић је сумарно указала читалачкој публици на до сада прибрране историјске изворе, сећања и литературу који говоре о злочину у Краљеву октобра 1941. и дефинисала своју истраживачку позицију. Посебну пажњу је посветила бројним нетачностима које прате тумачења тог догађаја (пре свега у вези са утврђивањем тачног броја стрељаних), уочавајући у њиховом жилавом опстајању утицај политичког и идеолошког. Кроки портрет међуратних прилика у Краљеву у функцији је бољег разумевања привредних, комуникационих и демографских прилика које су одликовале живот у граду у периоду мира.

У првом поглављу рукописа, насловљеном „Време историје: 1941 – година краха хуманости“, ауторка је, унутар две мисаоно кохерентне целине („Град у рату“ и „Масовна одмазда у лагеру у октобру 1941.“), концизно изложила историјске прилике у Краљеву током првих месеци рата. Ослањајући се на доступне историјске изворе и употребу исказа сведока, представила је живот у граду у последњим данима мира и првим данима рата (демонстрације, бомбардовање, одбрана града, пристижање избеглица и пресељеника, присуство окупационих јединица). Посебно је обрадила устанак, партизанско-четничку опсаду града, борбе за Краљево, као и масовну одмазду над цивилним становништвом. У тим деловима текста, који не прекорачују оквире компилације, филигрански прецизно је реконструисала почињени злочин (рација, узимање талаца, наредбе са циљем умирења Србије, почињени злочин) и указала на његове последице.

Из угла основног циља рукописа „Идентитети жртава стрељаних у Краљеву октобра 1941.“, поглавље „Меморијализација трагедије града“ има посебну тежину. У питању је до сада најтемељније систематизован поглед на историјске изворе о „краљевачком октобру 1941.“ који су похрањени у Историјском архиву и Народном музеју у Краљеву (архивска грађа, документи, предмети) и на историографску литературу која се бавила тим питањем. Упоредо са тим, у посебном потпоглављу, извршена је демитологизација предуго опстајуће митологизоване слике о дога-

ђајима у октобру 1941. Размотрен је мит око броја стрељаних, места које су у „миту о броју“ имале избеглице, нетачности везане за датовање и обележавање краљевачке трагедије. Пажње је вредна и веома успела социолошко-демографска анализа размера злочина и његових жртава, као и указивање на значај „културе сећања“ једног друштва и њено место у изграђивању идентитета.

Попис 2.255 имена стрељаних талаца, од којих за 61 особу није тачно могуће утврдити да ли је „лагер“ био место ликвидације, резултат је истраживања колегинице Крејаковић. Утврђивање имена страдалих, њиховог старосног доба, места рођења, верске структуре, занимања, места запослења, некада само бројевима навођених жртава, враћа историјску конкретност.

Имајући све наведено у виду, слободни смо да Музеју жртава геноцида у Београду најтоплије препоручимо за објављивање рукопис „Идентитети...“, ауторке Силвије Крејаковић. Сматрамо да је у питању текст који рационализује знања о прошлости и указује да је прецизност у утврђивању чињеница, у овом случају имена жртава, не врлина већ обавеза историчара – истраживача. Подједнаку обавезу има и друштво, које негујући „културу сећања“ изграђује свој идентитет и обезбеђује будућност.

Проф. др Љубодраг Димић

ДОДАТАК

Напомене аутора уз поновљено издање:

Бројеви које наводе историјски извори о жртвама Другог светског рата, спискови различите провенијенције: црквени (протоколи: књиге умрлих по парохијама Српске православне цркве и матице покојних Римокатоличке цркве); административни (Управе фабрика, школа, надлештва), или војни – нису сасвим прецизни, нити апсолутни, а понајмање коначни.

Од бројева се ипак мора поћи да би се жртвама поново вратио идентитет. Оно што је сачувано у музејским збиркама – опредмећеним, наративним и писаним изворима, кад је реч о меморијализацији поставља дилему: хоћемо ли се сећати свих жртава појединачно, или свих појединачних жртава – заједнички. У бази података Народног музеја у Краљеву налазе се имена 4.199 жртава Другог светског рата на краљевачком подручју. Најпогубнија година за Краљево са околином била је 1941. када је, само у октобру на лагерском и на низу мањих стратишта, групи или појединачно, а на различите начине и од различитих егзекутора, страдало 2.255 цивила. До 2013. године утврђени су поименични подаци за 2.194 особе стрељаних на највећем стратишту – у Лагеру. Ти подаци публиковани су 2013. у првом издању књиге насловљеном *Идентитети*. У настављеном истраживачком поступку до 2018. године – прегледом документарне грађе сачуване у архивској и породичној оставштини, али и најновијих тематских радова (Бережнов А, 2019: Руска емиграција у протоколима цркве у Краљеву, *Наша прошлост*, бр. 17/18, Народни музеј Краљево) и корелацијом са базом података Музеја жртава геноцида, утврђена су имена још четири новоуписане жртве и детаљнији подаци за особе стрељане у Лагеру, као и да је два пута евидентирана особа. То потврђује да су истраживања о ратним страдањима перманентан процес, али и да је највећи број жртава краљевачког погрома утврђен и поименично наведен у првом издању књиге из 2013. године, а у другом је листа допуњена и дошло се до 2.197 страдалника, забележених у бази података краљевачког Народног музеја. Јер, у самим историјским изворима, попут спискова у којима су неретко ручно уписивани подаци, има мањкавости диктираних ратним околностима: постоје дуплирани бројеви, или имена, словне грешке, уз непоузданост сећања и сведочанстава наративних извора. Иако историја не треба и не може да буде „преведена“ у квантификујућу друштвену науку,

методологија утврђивања сваке појединачне жртве поузданија је од слободних процена и лицитирања бројевима, најчешће насталих с намером да се увек „коначан скор“ исказује у складу са политичким и идеолошким убеђењима онога ко суди о прошлости.

Захваљујући Музеју жртава геноцида у подухвату меморијализације ратних цивилних страдалника, у овом поновљеном издању књиге, поименична идентификација жртава стрељаних у Краљеву, у октобру 1941. је исправљена и допуњена следећим подацима:

БАТАКОВ Филип, бр. 1162 у бази података, уместо Багатов Филип;

БРЕДИХИН Александар, бр. 1545, уместо Брадихин Александар;
ЗЕЧЕВИЋ Љубиша, бр. 907, рођен је у месту Бањица, Чачак, 1914. (уместо Брњаци, 1915)

ПАЈОВИЋ Танасије, бр. 1063. уместо Пајевић Танасије
ЛОЛЕТИН Радослав, рођен 1912. у Петровграду (Зрењанин), стрељан у Лагеру, уписан је и као ЛАЛЕТИН Радисав, непознатог места страдања у октобру 1941. Ради се о истој особи, стрељаној у Лагеру (извор: грађа Државне комисије за утврђивање злочина)

АНТОНИЈЕВИЋ М. Александар, 1924. Краљево, ученик Учитељске школе, евидентиран после 2013.

РАДОСАВЉЕВИЋ М. Станоје, 1880. Грејач, Алексинац, евидентиран после 2013.

ИЛКИЋ Ђоко, 1916. Маглај (под бројем 1403050006 у бази података Музеја жртава геноцида), није био евидентиран у бази података краљевачког Народног музеја.

ТАМИНЦИЋ Алекса, 1898. Врањско, Билећа, евидентиран после 2013. (у извору: протоколи умрлих Друге парохије Српске православне цркве уместо њега је два пута био уписан његов брат Лазар).

Садржај

Реч уредника.....	5
Реч унапред.....	9
1. Краљево у раздобљу два светска рата.....	21
2. Време историје: 1941– година краха хуманости.....	24
2.1 Град у рату.....	24
Краљево: демонстрације 25–27. марта и Априлски рат.....	24
Потрага за уточиштем: избеглице и пресељеници у Краљеву.....	26
Распоред и састав немачких трупа на подручју Краљева 1941.....	28
Устанак 1941: Краљево у партизанско-четничкој опсади.....	31
2.2. Масовна одмазда у Лагеру у октобру 1941.....	35
Рација над цивилним становништвом Краљева.....	35
Локомотивска хала у лагеру – таоци између две ватре.....	36
Наредбе које су упериле цеви оружја јединица Вермахта у цивиле.....	38
Злочин против човечности – трауме преживелих талаца.....	39
Последице октобарског стрељања.....	42
3. Меморијализација трагедије града.....	46
3.1. Масовна одмазда у Краљеву – историјски извори.....	46
Историјски архив Краљево – архивска грађа.....	47
Народни музеј Краљево – збирка докумената и предмета стрељаних.....	48
А. Спискови стрељаних.....	48
Б. Мемориabiliae – лична документа и предмети стрељаних.....	51
В. Документи који се односе на.....	52
3.2. Масовна одмазда у Краљеву – историографија.....	52
3.3. Митологизација „јучерашње“ прошлости.....	56
Мит око броја стрељаних талаца.....	57
Избеглице у миту о броју.....	66
Митологизација датовања и обележавања октобарске трагедије.....	68
3.4. Иза бројева: идентитети жртава.....	71
Жртве злочина против човечности: социолошко-демографска анализа....	72
Култура сећања: подухвати.....	73
Summary.....	75
Zusammenfassung.....	77
Коришћени историјски извори.....	95
Списак страдалих у октобру 1941. у Краљеву.....	98

Извори и литература.....	277
Белешка о ауторки.....	281
Библиографија.....	282
Именски регистар.....	285
Рецензија.....	288
ДОДАТАК.....	291
Напомена ауторке уз поновљено издање.....	293

Издавач

Музеј жртава геноцида, Београд
Трг Николе Пашића 11/3
тел: +381113398883
e-mail:office@muzejgenocida.rs

За издавача

др Вељко Ђурић Мишина

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

341.322.5(497.11)''1941''
341.322.5(497.11)''1941''(083.81)
94(497.11 Краљево)''1941''

КРЕЈАКОВИЋ, Силвија, 1971-

Идентитети жртава стрељаних у Краљеву октобра 1941. / Силвија Крејаковић. - 2. изд. - Београд : Музеј жртава геноцида, 2020 (Горњи Милановац : Графопринт). - 296 стр. : илустр. ; 25 cm

Тираж 200. - Стр. 5-7: Реч уредника / Вељко Ђурић Мишина. - Стр. 288-290: Рецензија / Љубодраг Димић. - Белешка о ауторки: стр. 281. - Напомене и библиографске референце уз текст. - Библиографија: стр. 279-280. - Summary, Zusammenfassung. - Регистар.

ISBN 978-86-86831-65-1

а) Жртве фашизма -- 1941 -- Краљево б) Жртве рата -- Краљево -- 1941 -- Спискови в) Краљево -- Историја -- 1941

COBISS.SR-ID 28351753